

หลักสูตรสวดมนต์ วัดสัมพันธวงศาราม

ที่ระลึกในงานออกเมรุพระราชทานเพลิงศพ
สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (มานิต ถาวโร ป.ธ.๙)
ณ เมรุหลวงหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส
วันอาทิตย์ที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๒

หลักสูตรสวดมนต์ วัดสัมพันธวงศาราม

ที่ระลึกในงานออกเมรุพระราชทานเพลิงศพ

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (มานิต ถาวโร ป.ธ.๙)

ณ เมรุหลวงหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส

วันอาทิตย์ที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๒

ที่ รล ๐๐๑๐/ ๒๕๗๐

สำนักพระราชวัง
สวนจิตรลดา กทม. ๑๐๓๐๓

๑๑ เมษายน ๒๕๖๒

เรื่อง ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ ไปในการพระราชทานเพลิงศพ สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (มานิต ถาวโร ป.ธ. ๙)

นมัสการ สมเด็จพระวันรัต ปฏิบัติหน้าที่แทนเจ้าคณะใหญ่คณะธรรมยุต

อ้างถึง ลิขิตสำนักงานคณะธรรมยุต วัดบวรนิเวศวิหาร ที่ ๐๓/๐๕ ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๒

ตามลิขิตที่อ้างถึง ขอให้ราชเลขานุการในพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นำความกราบบังคมทูลพระกรุณา สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขอพระราชทานเชิญเสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชทานเพลิงศพ สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (มานิต ถาวโร ป.ธ. ๙) อดีตกรรมการมหาเถรสมาคม และอดีตเจ้าอาวาสวัดสัมพันธวงศาราม ณ เมรุหลวงหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร ในเดือนเมษายน ๒๕๖๒ ส่วนจะเป็นวันและเวลาใดสุดแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ และโอกาสนี้ ขอพระราชทานพระราชานุญาตบันทึกภาพและแถบวีดิทัศน์ ซึ่งความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ ไปในการนี้ วันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๖๒ เวลา ๑๗.๐๐ น. และพระราชทานพระราชานุญาตตามที่ขอ

จึงนมัสการมาเพื่อทราบ และกรุณาติดต่อกับเจ้าหน้าที่กองพระราชพิธี (๐๒ ๒๒๑๐๘๗๓) เพื่อร่วมกันพิจารณาจัดทำกำหนดการเกี่ยวกับการนี้โดยตรงต่อไปด้วย

ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างยิ่ง

(คุณหญิงอารยา พิบูลนครินทร์)
ราชเลขานุการในพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

กรมกิจการในพระบรมวงศานุวงศ์
กองงานในพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
โทร. ๐๒ ๒๘๐ ๑๖๔๐ - ๑ ต่อ ๑๑๕
โทรสาร. ๐๒ ๒๘๐ ๑๖๓๙

พระมหากรุณาธิคุณ

นับแต่ สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (มานิต ถาวโร ป.ธ.๙) กรรมการมหาเถรสมาคม และเจ้าอาวาสวัดสัมพันธวงศาราม ได้มรณภาพลง เมื่อวันเสาร์ที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ เป็นต้นมา

สมเด็จบรมบพิตร พระราชสมภารเจ้า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ได้ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานน้ำหลวงสรงศพ พร้อมด้วยเครื่องเกียรติยศประกอบศพ

ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานไตรครอง โกศไม้สิบสอง ฉัตรเครื่องสูงทองแผ่ลวดตั้งประดับ แตรงอน แตรฝรั่ง ปี่ กลองชนะประโคมเวลาพระราชทานน้ำหลวงสรงศพ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินในการพระราชทานน้ำหลวงสรงศพ

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานพวงมาลา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าสิริวัณณวรีนารีรัตน์ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าทีปังกรรัศมีโชติ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าสิริภาจุฑาภรณ์ และของพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าอทิตยาทรกิติคุณ ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานพวงมาลาไปวางที่หน้าโกศศพ

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานบำเพ็ญพระราชกุศล ๗ วัน ๕๐ วัน และ ๑๐๐ วัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานพระราชานุเคราะห์ในการออกเมรุพระราชทานเพลิงศพ ในการนี้ ทรงพระกรุณาโปรดให้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชทานเพลิงศพ ณ เมรุหลวงหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร

นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอันล้นพ้นหาที่สุดมิได้ แด่ สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (มานิต ถาวโร ป.ธ.๙) คณะสงฆ์วัดสัมพันธวงศาราม และวงศ์ตระกูล ตลอดถึงบรรดาศิษยานุศิษย์

หากสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (มานิต ถาวโร ป.ธ.๙) หยั่งทราบด้วยญาณวิถีทางใดทางหนึ่ง ก็จะพึงปีติยินดีเป็นที่ยิ่ง และสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่ได้รับพระราชทานเกียรติอันสูงยิ่งในครั้งนี้

คณะสงฆ์วัดสัมพันธวงศาราม คณะศิษยานุศิษย์ และวงศ์ตระกูลของสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (มานิต ถาวโร ป.ธ.๙) ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสถวายพระพร ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอันล้นพ้นหาที่สุดมิได้นี้ และขอเทิดทูนพระมหากรุณาธิคุณนี้ ไว้เป็นสรรพสิริมงคลตลอดกาล

ขอถวายพระพร

อนุโมทนากถา

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (มานิต ถาวโร ป.ธ.๙) อดีตกรรมการมหาเถรสมาคมและอดีตเจ้าอาวาสวัดสัมพันธวงศาราม มีอายุ ๑๐๑ ปี ๘๑ พรรษา นับว่าเป็นพระมหาเถระผู้รัตตัญญู มีวัตรปฏิบัติเรียบง่าย มีความประพฤติเรียบร้อย ดำเนินรอยตามบาทวิถีแห่งสมเด็จพระบรมศาสดา ฝึกฝนอบรมตนในแนวทางแห่งวิปัสสนาธุระตามรอยปฏิปทาพระกรรมฐานสายพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต เล่าเรียนศึกษาพระปริยัติธรรมในส่วนคันธุระเป็นเปรียญธรรม ๙ ประโยค อันเป็นจุดสูงสุดแห่งหลักสูตรการศึกษาของคณะสงฆ์ ปฏิบัติสิกขาวินัย กฎระเบียบอย่างเคร่งครัดน่าเลื่อมใส เป็นที่เคารพสักการะของศิษยานุศิษย์และพุทธศาสนิกชนทั่วไป

และนับแต่ที่ดำรงฐานะในตำแหน่งเจ้าอาวาส ได้บำรุงและสร้างสรรค์พระอารามให้เรียบร้อยสง่างาม ให้การบรรพชาอุปสมบทแก่กุลบุตรจำนวนมาก พร้อมทั้งให้การอบรมสั่งสอนอย่างเต็มสติกำลัง ส่งเสริมการศึกษาเล่าเรียนของภิกษุสามเณรในด้านพระปริยัติธรรมทั้งแผนกธรรม-บาลี ให้เจริญก้าวหน้า และในฐานะประธานมูลนิธิสุจิณโณอนุสรณ์ ได้ร่วมกับคณะกรรมการบำเพ็ญสาธารณกุศลที่เป็นคุณประโยชน์แก่พระศาสนาและคณะสงฆ์ ตลอดถึงประชาชน ในด้านต่างๆ เป็นอันมาก

คณะผู้บริหาร บริษัท เจริญโภคภัณฑ์ จำกัด (มหาชน), บริษัท เจียไต๋ จำกัด และกรรมการมูลนิธิสุจิณโณอนุสรณ์ ได้ระลึกถึงคุณแห่งความเมตตาและคุณูปการที่มีต่อตนพร้อมจริยาวัตรอันงดงามของท่าน ในฐานะที่ท่านเป็นเจ้าอาวาส เป็นพระอุปัชฌาย์ เป็นพระอาจารย์ และเป็นประธานมูลนิธิสุจิณโณอนุสรณ์ จึงได้ร่วมรับเป็นเจ้าภาพจัดพิมพ์หนังสือออกเป็นธรรมบรรณาการ แสดงกตัญญูกตเวทิตาคุณอุทิศกุศลถวาย ในการออกเมรุพระราชทานเพลิงศพ ณ เมรุหลวงหน้าพลับพลาอิสริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส จำนวน ๔ เล่ม คือ

๑. **หนังสือประวัติวัดสัมพันธวงศาราม** กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของวัดแต่เริ่มสร้าง พระประวัติของผู้สร้างวัด เจ้าอาวาสที่ปกครองในแต่ละยุค ปูชนียวัตถุและปูชนียสถานภายในพระอาราม ประกอบรูปภาพพร้อมเนื้อหาอันเป็นประโยชน์

๒. **หนังสือประวัติสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (มานิต ถาวโร ป.ธ.๙) และประวัติเมืองอุบลราชธานี** กล่าวถึงเถรประวัติของท่าน และถิ่นฐานอันเป็นบ้านเดิมของท่าน ที่มีประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนาน และเป็นเมืองสำคัญเมืองหนึ่งของภาคอีสาน

๓. **หนังสือหลักสูตรสวดมนต์ วัดสัมพันธวงศาราม** สำหรับพระภิกษุสามเณรและอุบาสกอุบาสิกาใช้เป็นแบบในการสวดมนต์และเจริญภาวนา เพิ่มพูนสติปัญญาสัมมาปฏิบัติต่อไป

๔. **หนังสือสูจิบัตร งานออกเมรุพระราชทานเพลิงศพ**

วัดสัมพันธวงศาราม ขออนุโมทนาในกุศลเจตนาและบุญกิริยาของคณะผู้บริหารบริษัท เจริญโภคภัณฑ์ จำกัด (มหาชน), บริษัท เจียไต๋ จำกัด และกรรมการมูลนิธิสุจิณโณอนุสรณ์ ที่ร่วมรับเป็นเจ้าภาพจัดพิมพ์หนังสือออกเป็นธรรมบรรณาการ อุทิศกุศลถวายในการออกเมรุพระราชทานเพลิงศพนี้

ขอกุศลบุญราศีอันจะพึงบังเกิดมีแต่การพิมพ์หนังสือเป็นธรรมบรรณาการ จงพลันสัมฤทธิ์ผลเป็นบุญนฤธีสุขประโยชน์สมบัติ ศุภอรรถอิฏฐคุณวิบุลมนุญผลแก่สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (มานิต ถาวโร ป.ธ.๙) อดีตกรรมการมหาเถรสมาคม และอดีตเจ้าอาวาสวัดสัมพันธวงศาราม ตามสมควรแก่คติวิสัยในสัมปรายภพ ทุกประการ เทอญ

คณะสงฆ์วัดสัมพันธวงศาราม

สารบัญ

บทสวดมนต์ตามหลักสูตรของวัดสัมพันธวงศ์

จุลราชปริตร (เจ็ดตำนาน)

มหาราชปริตร (สิบสองตำนาน)

อนุโมทนาวิธี

คำอาราธนาต่างๆ

กฐินกถา

บทเบ็ดเตล็ด

ทำวัตรเช้า

เมื่อเข้าประชุมพร้อมแล้ว เวลาผู้เป็นหัวหน้าทำสักการะ พึงพร้อมกันยืนขึ้น หรือนั่งคุกเข่าประณมมือ ครั้นเสร็จแล้ว พึงนั่งคุกเข่า ผู้เป็นหัวหน้าพึงกล่าวคำอภิวาทนำให้หมู่ว่าตามเป็นตอนๆ ไปดังนี้ :-

อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ภควา, พุทฺธํ ภควนฺตํ อภิวาเทมิ.
[พึงกราบลงหนหนึ่ง]

สฺวากฺขาโต ภควตา ธมฺโม, ธมฺมํ นมสฺสามิ.
[พึงกราบลงหนหนึ่ง]

สุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, สงฺฆํ นมามิ.
[พึงกราบลงหนหนึ่ง]

บูชา

[ผู้เป็นหัวหน้าว่าแต่ผู้เดียว]

ยมมฺห โข มยํ ภควนฺตํ สรณํ คตา, อุทฺทิสฺส ปพฺพชิตา[๑] โย โน ภควา สตฺถา. ยสฺส จ มยํ ภควโต ธมฺมํ โรเจม. อิเมหิ สกฺกาเรหิ[๒] ตํ ภควนฺตํ สสทฺธมฺมํ สสาวกสงฺฆํ อภิปูชยาม.

ปุพฺพภาคนมการ

[*(นำ)* หนฺทฑานิ มยนฺตํ ภควนฺตํ วาจาย อภิถุตุํ ปุพฺพภาคนมการํ กโรม เส]
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส. *[๓ หน]*

---

[๑] คฤหัสถ์พึงเว้นคำว่า อุทฺทิสฺส ปพฺพชิตา

[๒] ถ้าสักการะตั้งอยู่ห่าง เปลี่ยนเป็น เอเตหิ. ถ้าเครื่องสักการะอย่างเดียว พึงเปลี่ยนเป็น อิมินา สกฺกาเรน หรือ เอเตน สกฺกาเรน.

พุทฺธาภิถุติ

[*(นำ)* หนฺท มยํ พุทฺธาภิถุตึ กโรม เส]

โย โส ตถาคโต อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ, วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุคโต โลกวิทู, อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺสานํ พุทฺโธ ภควา, โย อิมํ โลกํ สเทวกํ สมารกํ สพฺรหฺมกํ, สสฺสมณพฺราหฺมณึ ปชํ สเทวมนุสฺสํ สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา ปเวเทสิ, โย ธมฺมํ เทเสสิ อาทิกลฺยาณํ มชฺเฌกลฺยาณํ ปริโยสานกลฺยาณํ, สาตฺถํ สพฺยญฺชนํ เกวลปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ พฺรหฺมจริยํ ปกาเสสิ, ตมหํ ภควนฺตํ อภิปูชยามิ ตมหํ ภควนฺตํ สิรสา นมามิ.

[พึงกราบลงหนหนึ่ง]

ธมฺมาภิถุติ

[*(นำ)* หนฺท มยํ ธมฺมาภิถุตึ กโรม เส]

โย โส สฺวากฺขาโต ภควตา ธมฺโม, สนฺทิฏฺฐิโก อกาลิโก เอหิปสฺสิโก, โอปนยิโก ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญฺญูหิ, ตมหํ ธมฺมํ อภิปูชยามิ ตมหํ ธมฺมํ สิรสา นมามิ.

[พึงกราบลงหนหนึ่ง]

สงฺฆาภิถุติ

[*(นำ)* หนฺท มยํ สงฺฆาภิถุตึ กโรม เส]

โย โส สุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, อุชุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, ญายปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, สามีจิปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, ยทิทํ จตฺตาริ ปุริสยุคานิ อฏฺฐ ปุริสปุคฺคลา, เอส ภควโต สาวกสงฺโฆ, อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิเณยฺโย อญฺชลิกรณีโย, อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺส, ตมหํ สงฺฆํ อภิปูชยามิ, ตมหํ สงฺฆํ สิรสา นมามิ.

[พึงกราบลงหนหนึ่งแล้วนั่งราบ]

รตนตฺตยปฺปณามคาถา

[*(นำ)* หนฺท มยํ รตนตฺตยปฺปณามคาถาโย เจว สํเวควตฺถุปริทีปกปาฐญฺจ ภณาม เส]

พุทฺโธ สุสุทฺโธ กรุณามหณฺณโว,
โยจฺจนฺตสุทฺธพฺพรญาณโลจโน,
โลกสฺส ปาปูปกิเลสฆาตโก,
วนฺทามิ พุทฺธํ อหมาทเรน ตํ.

ธมฺโม ปทีโป วิย ตสฺส สตฺถุโน, โย มคฺคปากามตเภทภินฺนโก,
โลกุตฺตโร โย จ ตทตฺถทีปโน, วนฺทามิ ธมฺมํ อหมาทเรน ตํ.
สงฺโฆ สุเขตฺตาภฺยติเขตฺตสญฺญิโต, โย ทิฏฺฐสนฺโต สุคตานุโพธโก,
โลลปฺปหีโน อริโย สุเมธโส, วนฺทามิ สงฺฆํ อหมาทเรน ตํ.
อิจฺเจวเมกนฺตภิปูชเนยฺยกํ, วตฺถุตฺตยํ วนฺทยตาภิสงฺขตํ,
ปุญฺญํ มยา ยํ มม สพฺพุปทฺทวา, มา โหนฺตุ เว ตสฺส ปภาวสิทฺธิยา.

สํเวคปริทีปกปาโฐ[๑]

อิธ ตถาคโต โลเก อุปฺปนฺโน อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ, ธมฺโม จ เทสิโต นิยฺยานิโก อุปสมิโก ปรินิพฺพานิโก สมฺโพธคามี สุคตปฺปเวทิโต, มยนฺตํ ธมฺมํ สุตฺวา เอวํ ชานาม, ชาติปิ ทุกฺขา ชราปิ ทุกฺขา มรณมฺปิ ทุกฺขํ, โสกปริเทวทุกฺขโทมนสฺสุปายาสาปิ ทุกฺขา, อปฺปิเยหิ สมฺปโยโค ทุกฺโข ปิเยหิ วิปฺปโยโค ทุกฺโข, ยมฺปิจฺฉํ น ลภติ ตมฺปิ ทุกฺขํ, สงฺขิตฺเตน ปญฺจุปาทานกฺขนฺธา ทุกฺขา, เสยฺยถีทํ, รูปูปาทานกฺขนฺโธ, เวทนูปาทานกฺขนฺโธ, สญฺญูปาทานกฺขนฺโธ, สงฺขารูปาทานกฺขนฺโธ, วิญฺญาณูปาทานกฺขนฺโธ, เยสํ ปริญฺญาย, ธรมาโน โส ภควา, เอวํ พหุลํ สาวเก วิเนติ, เอวํ ภาคา จ ปนสฺส ภควโต สาวเกสุ อนุสาสนี, พหุลํ[๒] ปวตฺตติ, "รูปํ อนิจฺจํ, เวทนา อนิจฺจา, สญฺญา อนิจฺจา, สงฺขารา อนิจฺจา, วิญฺญาณํ อนิจฺจํ, รูปํ อนตฺตา, เวทนา อนตฺตา, สญฺญา อนตฺตา, สงฺขารา อนตฺตา, วิญฺญาณํ อนตฺตา, สพฺเพ สงฺขารา อนิจฺจา, สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตาติ.

---

[๑] สังเวควัตถุ หากจะนำไปสวดในกาลบางคราว เช่นสวดในคราวกราลกฐินเป็นต้น พึงนำว่า หนฺท มยํ สํเวควตฺถุ-ปริทีปกปาฐํ ภณาม เส. อนึ่ง สังเวควัตถุนั้น เรียกต่างๆ กันว่า สํเวคปริทีปกปาฐ บ้าง สํเวคปริกิตฺตนปาฐ บ้าง สํเวควตฺถุปริทีปกปาฐ บ้าง สํเวควตฺถุปริกิตฺตนปาฐ บ้าง

[๒] บางสำนักสวดว่า "พหุลา".

เต[๑] มยํ, “โอติณฺณามฺห ชาติยา ชรามรเณน, โสเกหิ ปริเทเวหิ ทุกฺเขหิ โทมนสฺเสหิ อุปายาเสหิ, ทุกฺโขติณฺณา ทุกฺขปเรตา, อปฺเปวนามิมสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส อนฺตกิริยา ปญฺญาเยถาติ,” จิรปรินิพฺพุตมฺปิ ตํ ภควนฺตํ อุทฺทิสฺส อรหนฺตํ สมฺมาสมฺพุทฺธํ, สทฺธา อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิตา, ตสฺมึ ภควติ พฺรหฺมจริยํ จราม, ภิกฺขูนํ สิกฺขาสาชีวสมาปนฺนา,[๒] ตํ โน พฺรหฺมจริยํ, อิมสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส อนฺตกิริยาย สํวตฺตตุ.

คฤหัสถ์สวดมาตั้งแต่ อิธ ตถาคโต จนถึง ปญฺญาเยถาติ แล้วสวดดังต่อไปนี้ จิรปรินิพฺพุตมฺปิ ตํ ภควนฺตํ สรณํ คตา, ธมฺมญฺจ ภิกฺขุสงฺฆญฺจ, ตสฺส ภควโต สาสนํ, ยถาสติ ยถาพลํ มนสิกโรม, อนุปฏิปชฺชาม, สา สา โน ปฏิปตฺติ, อิมสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส อนฺตกิริยาย สํวตฺตตุ.

ตํขณิกปจฺจเวกฺขณปาโฐ

ปฏิสงฺขา โยนิโส จีวรํ ปฏิเสวามิ, ยาวเทว สีตสฺส ปฏิฆาตาย, อุณฺหสฺส ปฏิฆาตาย, ฑํสมกสวาตาตปสิรึสปสมฺผสฺสานํ ปฏิฆาตาย, ยาวเทว หิริโกปินปฏิจฺฉาทนตฺถํ.

ปฏิสงฺขา โยนิโส ปิณฺฑปาตํ ปฏิเสวามิ, เนว ทวาย น มทาย น มณฺฑนาย น วิภูสนาย, ยาวเทว อิมสฺส กายสฺส ฐิติยา, ยาปนาย วิหึสุปรติยา พฺรหฺมจริยานุคฺคหาย, “อิติ ปุราณญฺจ เวทนํ ปฏิหงฺขามิ นวญฺจ เวทนํ น อุปฺปาเทสฺสามิ, ยาตฺรา จ เม ภวิสฺสติ อนวชฺชตา จ ผาสุวิหาโร จาติ.

ปฏิสงฺขา โยนิโส เสนาสนํ ปฏิเสวามิ, ยาวเทว สีตสฺส ปฏิฆาตาย, อุณฺหสฺส ปฏิฆาตาย, ฑํสมกสวาตาตปสิรึสปสมฺผสฺสานํ ปฏิฆาตาย, ยาวเทว อุตุปริสฺสยวิโนทนํ ปฏิสลฺลานารามตฺถํ.

ปฏิสงฺขา โยนิโส คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารํ ปฏิเสวามิ, ยาวเทว อุปฺปนฺนานํ เวยฺยาพาธิกานํ เวทนานํ ปฏิฆาตาย, อพฺยาปชฺฌปรมตายาติ.

[๑] สตรีพึงสวดว่า “ตา มยํ”.

[๒] สามเณรพึงสวดว่า สามเณรานํ สิกฺขาสาชีวสมาปนฺนา.

ทำวัตรค่ำ

กิจเบื้องต้นเช่นทำสักการะ กล่าวคำอภิวาทเป็นต้น เหมือนทำวัตรเช้า.

[*(นำ)* หนฺทฺทานิ มยนฺตํ ภควนฺตํ วาจาย อภิคายิตุํ ปุพฺพภาคนมการญฺเจว พุทฺธานุสฺสตินยญฺจ กโรม เส]

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส. *[๓ หน]*

พุทฺธานุสฺสติ

ตํ โข ปน ภควนฺตํ เอวํ กลฺยาโณ กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคโต, "อิติปิ โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ, วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุคโต โลกวิทู, อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺสานํ พุทฺโธ ภควาติ."

[หยุดระลึกถึงพระพุทธคุณตามสมควร]

พุทฺธาภิคีติ

[*(นำ)* หนฺท มยํ พุทฺธาภิคีตึ กโรม เส]

พุทฺธฺวารหนฺตวรตาทิคุณาภิยุตฺโต,
สุทฺธาภิญาณกรุณาหิ สมาคตตฺโต,
โพเธสิ โย สุชนตํ กมลํว สูโร,
วนฺทามหํ ตมรณํ สิรสา ชิเนนฺทํ.

พุทฺโธ โย สพฺพปาณีนํ สรณํ เขมมุตฺตมํ,
ปฐมานุสฺสติฏฺฐานํ วนฺทามิ ตํ สิเรนหํ.
พุทฺธสฺสาหสฺมิ ทาโส[๑] ว พุทฺโธ เม สามิกิสฺสโร,
พุทฺโธ ทุกฺขสฺส ฆาตา จ วิธาตา จ หิตสฺส เม.
พุทฺธสฺสาหํ นิยฺยาเทมิ สรีรญฺชีวิตญฺจิทํ,
วนฺทนฺโตหํ[๒] จริสฺสามิ พุทฺธสฺเสว สุโพธิตํ.

---

[๑] สตรีสวดว่า พุทฺธสฺสาหสฺมิ ทาสี ว.

[๒] สตรีสวดว่า วนฺทนฺตีหํ.

นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ พุทฺโธ เม สรณํ วรํ,
เอเตน สจฺจวชฺเชน วฑฺเฒยฺยํ สตฺถุ สาสเน,
พุทฺธํ เม วนฺทมาเนน[๑] ยํ ปุญฺญํ ปสุตํ อิธ,
สพฺเพปิ อนฺตรายา เม มาเหสุํ ตสฺส เตชสา.

[พึงหมอบกราบลงว่า]

กาเยน วาจาย ว เจตสา วา,
พุทฺเธ กุกมฺมํ ปกตํ มยา ยํ,
พุทฺโธ ปฏิคฺคณฺหตุ อจฺจยนฺตํ
กาลนฺตเร สํวริตุํ ว พุทฺเธ.

[พึงนั่งคุกเข่าขึ้น]

ธมฺมานุสฺสติ

[*(นำ)* หนฺท มยํ ธมฺมานุสฺสตินยํ กโรม เส]

สฺวากฺขาโต ภควตา ธมฺโม, สนฺทิฏฺฐิโก อกาลิโก เอหิปสฺสิโก, โอปนยิโก ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญฺญูหีติ.

[หยุดระลึกถึงพระธรรมคุณตามสมควร]

ธมฺมาภิคีติ

[*(นำ)* หนฺท มยํ ธมฺมาภิคีตึ กโรม เส]

สฺวากฺขาตตาทิคุณโยควเสน เสยฺโย,
โย มคฺคปากปริยตฺติวิโมกฺขเภโท,
ธมฺโม กุโลกปตนา ตทธาริธารี,
วนฺทามหํ ตมหรํ วรธมฺมเมตํ.

---

[๑] สตรีสวดว่า พุทฺธํ เม วนฺทมานาย.

ธมฺโม โย สพฺพปาณีนํ สรณํ เขมมุตฺตมํ,
ทุติยานุสฺสติฏฺฐานํ วนฺทามิ ตํ สิเรนหํ.
ธมฺมสฺสาหสฺมิ ทาโส[๑] ว ธมฺโม เม สามิกิสฺสโร,
ธมฺโม ทุกฺขสฺส ฆาตา จ วิธาตา จ หิตสฺส เม.
ธมฺมสฺสาหํ นิยฺยาเทมิ สรีรญฺชีวิตญฺจิทํ,
วนฺทนฺโตหํ[๒] จริสฺสามิ ธมฺมสฺเสว สุธมฺมตํ.
นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ ธมฺโม เม สรณํ วรํ,
เอเตน สจฺจวชฺเชน วฑฺเฒยฺยํ สตฺถุ สาสเน,
ธมฺมํ เม วนฺทมาเนน[๓] ยํ ปุญฺญํ ปสุตํ อิธ,
สพฺเพปิ อนฺตรายา เม มาเหสุํ ตสฺส เตชสา.

[พึงหมอบกราบลงว่า]

กาเยน วาจาย ว เจตสา วา,
ธมฺเม กุกมฺมํ ปกตํ มยา ยํ,
ธมฺโม ปฏิคฺคณฺหตุ อจฺจยนฺตํ,
กาลนฺตเร สํวริตุํ ว ธมฺเม.

[พึงนั่งคุกเข่าขึ้น]

สงฺฆานุสฺสติ

[*(นำ)* หนฺท มยํ สงฺฆานุสฺสตินยํ กโรม เส]

สุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, อุชุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, ญายปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, สามีจิปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, ยทิทํ จตฺตาริ ปุริสยุคานิ อฏฺฐ ปุริสปุคฺคลา, เอส ภควโต สาวกสงฺโฆ, อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิเณยฺโย อญฺชลิกรณีโย, อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺสาติ.

[หยุดระลึกถึงพระสังฆคุณตามสมควร]

---

[๑] สตรีสวดว่า ธมฺมสฺสาหสฺมิ ทาสี ว.
[๒] สตรีสวดว่า วนฺทนฺตีหํ.
[๓] สตรีสวดว่า ธมฺมํ เม วนฺทมานาย.

สงฺฆาภิคีติ

[*(นำ)* หนฺท มยํ สงฺฆาภิคีตึ กโรม เส]

สทฺธมฺมโช สุปฏิปตฺติคุณาทิยุตฺโต,
โยฏฺฐวิโธ อริยปุคฺคลสงฺฆเสฏฺโฐ,
สีลาทิธมฺมปวราสยกายจิตฺโต,
วนฺทามหํ ตมริยาน คณํ สุสุทฺธํ.

สงฺโฆ โย สพฺพปาณีนํ สรณํ เขมมุตฺตมํ,
ตติยานุสฺสติฏฺฐานํ วนฺทามิ ตํ สิเรนหํ.
สงฺฆสฺสาหสฺมิ ทาโส[๑] ว สงฺโฆ เม สามิกิสฺสโร,
สงฺโฆ ทุกฺขสฺส ฆาตา จ วิธาตา จ หิตสฺส เม.
สงฺฆสฺสาหํ นิยฺยาเทมิ สรีรญฺชีวิตญฺจิทํ,
วนฺทนฺโตหํ[๒] จริสฺสามิ สงฺฆสฺโส ปฏิปนฺนตํ.
นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ สงฺโฆ เม สรณํ วรํ,
เอเตน สจฺจวชฺเชน วฑฺเฒยฺยํ สตฺถุ สาสเน.
สงฺฆํ เม วนฺทมาเนน[๓] ยํ ปุญฺญํ ปสุตํ อิธ,
สพฺเพปิ อนฺตรายา เม มาเหสุํ ตสฺส เตชสา.

[พึงหมอบกราบลงว่า]

กาเยน วาจาย ว เจตสา วา,
สงฺเฆ กุกมฺมํ ปกตํ มยา ยํ,
สงฺโฆ ปฏิคฺคณฺหตุ อจฺจยนฺตํ,
กาลนฺตเร สํวริตุํ ว สงฺเฆ.

[จบแล้วพึงนั่งราบ]

---

[๑] สตรีสวดว่า สงฺฆสฺสาหสฺมิ ทาสี ว.

[๒] สตรีสวดว่า วนฺทนฺตีหํ.

[๓] สตรีสวดว่า สงฺฆํ เม วนฺทมานาย.

คำอภิวาท คือ อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ฯเปฯ สงฺฆํ นมามิ นี้ ตามสำนักต่างๆ ได้นิยมใช้กันโดยมาก ทั้งทำวัตรเช้าและค่ำ บางสำนักใช้คำอภิวาทว่า ยมหํ ฯ แทน อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ฯ ทั้งในกาลทำวัตรค่ำ ดังนี้ :-

ยมหํ สมฺมาสมฺพุทฺธํ ภควนฺตํ สรณํ คโต พระผู้มีพระภาคพระองค์ตรัสรู้ดีแล้วโดยชอบพระองค์ใดแน่ะ ข้าพเจ้าถึงแล้วว่าเป็นที่พึ่งกำจัดภัยจริง อิมินา สกฺกาเรน ตํ ภควนฺตํ อภิปูชยามิ ข้าพเจ้าบูชาพระผู้มีพระภาคพระองค์นั้นด้วยเครื่องสักการะนี้ ตํ ภควนฺตํ อภิวาเทมิ ข้าพเจ้าไหว้พระผู้มีพระภาคที่เป็นที่พึ่งของข้าพเจ้าพระองค์นั้น.

[พึงกราบลงหนหนึ่ง]

ยมหํ สฺวากฺขาตํ ภควตา ธมฺมํ สรณํ คโต พระธรรมที่พระผู้มีพระภาคตรัสดีแล้วเหล่าใดแน่ะ ข้าพเจ้าถึงแล้วว่าเป็นที่พึ่งกำจัดภัยจริง อิมินา สกฺกาเรน ตํ ธมฺมํ อภิปูชยามิ ข้าพเจ้าบูชาพระธรรมนั้นด้วยเครื่องสักการะนี้ ตํ ธมฺมํ นมสฺสามิ ข้าพเจ้าไหว้พระธรรมที่เป็นที่พึ่งของข้าพเจ้านั้น.

[พึงกราบลงหนหนึ่ง]

ยมหํ สุปฏิปนฺนํ สงฺฆํ สรณํ คโต พระสงฆ์ที่ท่านปฏิบัติดีแล้วหมู่ใดแน่ะ ข้าพเจ้าถึงแล้วว่าเป็นที่พึ่งกำจัดภัยจริง อิมินา สกฺกาเรน ตํ สงฺฆํ อภิปูชยามิ ข้าพเจ้าบูชาพระสงฆ์หมู่นั้นด้วยเครื่องสักการะนี้. ตํ สงฺฆํ วนฺทามิ ข้าพเจ้าไหว้พระสงฆ์ที่เป็นที่พึ่งของข้าพเจ้าหมู่นั้น.

[พึงกราบลงหนหนึ่ง]

คำว่า สรณํ คโต ใน ยมหํ ฯ ทั้ง ๓ บท ถ้าสตรีสวดพึงเปลี่ยนเป็น สรณํ คตา

คำอภิวาทแบบนี้ ในเวลาสวด ผู้เป็นหัวหน้าพึงขึ้นต้นนำว่า ยมหํ แล้วหมู่รับพร้อมกัน.

อตีตปจฺจเวกฺขณปาโฐ

อชฺช มยา อปจฺจเวกฺขิตฺวา ยํ จีวรํ ปริภุตฺตํ, ตํ ยาวเทว สีตสฺส ปฏิฆาตาย, อุณฺหสฺส ปฏิฆาตาย, ฑํสมกสวาตาตปสิรึสปสมฺผสฺสานํ ปฏิฆาตาย, ยาวเทว หิริโกปินปฏิจฺฉาทนตฺถํ.

อชฺช มยา อปจฺจเวกฺขิตฺวา โย ปิณฺฑปาโต ปริภุตฺโต, โส เนว ทวาย น มทาย น มณฺฑนาย น วิภูสนาย, ยาวเทว อิมสฺส กายสฺส ฐิติยา ยาปนาย วิหึสุปรติยา พฺรหฺมจริยานุคฺคหาย, อิติ ปุราณญฺจ เวทนํ ปฏิหงฺขามิ นวญฺจ เวทนํ น อุปฺปาเทสฺสามิ, ยาตฺรา จ เม ภวิสฺสติ อนวชฺชตา จ ผาสุวิหาโร จาติ.

อชฺช มยา อปจฺจเวกฺขิตฺวา ยํ เสนาสนํ ปริภุตฺตํ, ตํ ยาวเทว สีตสฺส ปฏิฆาตาย, อุณฺหสฺส ปฏิฆาตาย, ฑํสมกสวาตาตปสิรึสปสมฺผสฺสานํ ปฏิฆาตาย, ยาวเทว อุตุปริสฺสยวิโนทนํ ปฏิสลฺลานารามตฺถํ.

อชฺช มยา อปจฺจเวกฺขิตฺวา โย คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขาโร ปริภุตฺโต, โส ยาวเทว อุปฺปนฺนานํ เวยฺยาพาธิกานํ เวทนานํ ปฏิฆาตาย อพฺยาปชฺฌปรมตายาติ.

อตีตปจฺจเวกฺขณปาโฐ นิฏฺฐิโต.

จุลราชปริตร

เจ็ดตำนาน

สรชฺชํ สเสนํ สพนฺธุํ นรินฺทํ,
ปริตฺตานุภาโว สทา รกฺขตูติ.
ผริตฺวาน เมตฺตํ สเมตฺตา ภทนฺตา,
อวิกฺขิตฺตจิตฺตา ปริตฺตํ ภณนฺตุ.

สคฺเค กาเม จ รูเป คิริสิขรตเฏ จนฺตลิกฺเข วิมาเน,
ทีเป รฏฺเฐ จ คาเม ตรุวนคหเน เคหวตฺถุมฺหิ เขตฺเต,
ภุมฺมา จายนฺตุ เทวา ชลถลวิสเม ยกฺขคนฺธพฺพนาคา
ติฏฺฐนฺตา สนฺติเก ยํ มุนิวรวจนํ สาธโว เม สุณนฺตุ.

ธมฺมสฺสวนกาโล อยมฺภทนฺตา.[๑] ธมฺมสฺสวนกาโล อยมฺภทนฺตา,
ธมฺมสฺสวนกาโล อยมฺภทนฺตา.

ปุพฺพภาคนมกาโร

[*(นำ)* หนฺท มยํ ปุพฺพภาคนมการํ กโรม เส]

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

---

[๑] ถ้ามีการสวดมนต์พิธีพิเศษ เช่น วิสาขบูชาเป็นต้น ใช้สวดแทน ธมฺมสฺสวนกาโล อยมฺภทนฺตา ว่า พุทฺธสฺสวนกาโล อยมฺภทนฺตา, ธมฺมสฺสวนกาโล อยมฺภทนฺตา, สงฺฆปยิรุปาสนกาโล อยมฺภทนฺตา.

สรณคมนปาโจ

[หนฺท มยํ สรณคมนปาจํ ภณาม เส]

พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ ฯเปฯ ตติยมฺปิ สงฺฆํ สรณํ คจฺฉามิ.

[หนฺท มยํ สมฺพุทฺเธ อฏฺฐวีสญฺจาติอาทิกา คาถาโย ภณาม เส]

สมฺพุทฺเธ อฏฺฐวีสญฺจ	ทฺวาทสญฺจ สหสฺสเก,
ปญฺจสตสหสฺสานิ	นมามิ สิรสา อหํ,
เตสํ ธมฺมญฺจ สงฺฆญฺจ	อาทเรน นมามิหํ
นมการานุภาเวน	หนฺตฺวา สพฺเพ อุปทฺทเว,
อเนกา อนฺตรายาปิ	วินสฺสนฺตุ อเสสโต.
สมฺพุทฺเธ ปญฺจปญฺญาสญฺจ	จตุวีสติสหสฺสเก,
ทสสตสหสฺสานิ	นมามิ สิรสา อหํ,
เตสํ ธมฺมญฺจ สงฺฆญฺจ	อาทเรน นมามิหํ,
นมการานุภาเวน	หนฺตฺวา สพฺเพ อุปทฺทเว,
อเนกา อนฺตรายาปิ	วินสฺสนฺตุ อเสสโต,
สมฺพุทฺเธ นวุตฺตรสเต	อฏฺฐจตฺตาฬีสสหสฺสเก,
วีสติสตสหสฺสานิ	นมามิ สิรสา อหํ,
เตสํ ธมฺมญฺจ สงฺฆญฺจ	อาทเรน นมามิหํ,
นมการานุภาเวน	หนฺตฺวา สพฺเพ อุปทฺทเว,
อเนกา อนฺตรายาปิ	วินสฺสนฺตุ อเสสโต.

๗ คาถากึ่ง

นมการสิทฺธิคาถา[๑]

[หนฺท มยํ นมกาสิทฺธิคาถาโย ภณาม เส]

โย จกฺขุมา โมหมลาปกฏฺโจ,
สามํว พุทฺโธ สุคโต วิมุตฺโต,
มารสฺส ปาสา วินิโมจยนฺโต,
ปาเปสิ เขมํ ชนตํ วิเนยฺยํ.
พุทฺธํ วรนฺตํ สิรสา นมามิ,
โลกสฺส นาถญฺจ วินายกญฺจ,
ตนฺเตชสา เต ชยสิทฺธิ โหตุ
สพฺพนฺตรายา จ วินาสเมนฺตุ,
ธมฺโม ธโช โย วิย ตสฺส สตฺถุ,
ทสฺเสสิ โลกสฺส วิสุทฺธิมคฺคํ,
นิยฺยานิโก ธมฺมธรสฺส ธารี,
สาตาวโห สนฺติกโร สุจิณฺโณ.
ธมฺมํ วรนฺตํ สิรสา นมามิ,
โมหปฺปทาลํ อุปสนฺตทาหํ
ตนฺเตชสา เต ชยสิทฺธิ โหตุ,
สพฺพนฺตรายา จ วินาสเมนฺตุ.
สทฺธมฺมเสนา สุคตานุโค โย,
โลกสฺส ปาปูปกิเลสเชตา,
สนฺโต สยํ สนฺตินิโยชโก จ,
สฺวากฺขาตธมฺมํ วิทิตํ กโรติ.
สงฺฆํ วรนฺตํ สิรสา นมามิ,
พุทฺธานุพุทฺธํ สมสีลทิฏฺจึ,
ตนฺเตชสา เต ชยสิทฺธิ โหตุ,
สพฺพนฺตรายา จ วินาสเมนฺตุ.

๖ คาถา

---

[๑] พระนิพนธ์ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส.

นโมการอฏฺฐกํ[๑]

[หนฺท มยํ นโมการอฏฺฐกคาถาโย ภณาม เส]

นโม อรหโต สมฺมา- สมฺพุทฺธสฺส มเหสิโน,
นโม อุตฺตมธมฺมสฺส สฺวากฺขาตสฺเสว เตนิธ.
นโม มหาสงฺฆสฺสาปิ วิสุทฺธสีลทิฏฺฐิโน,
นโม โอมาตฺยารทฺธสฺส รตนตฺตยสฺส สาธุกํ.
นโม โอมกาตีตสฺส ตสฺส วตฺถุตฺตยสฺสปิ,
นโม การปฺปภาเวน วิคจฺฉนฺตุ อุปทฺทวา.
นโม การานุภาเวน สุวตฺถิ โหตุ สพฺพทา,
นโมการสฺส เตเชน วิธิมฺหิ โหมิ เตชวา.

(นโมการอฏฺฐก ๔ คาถานี้ สวดในกาลสมัยที่ควร)

เย สนฺตา สนฺตจิตฺตา ติสรณสรณา เอตฺถ โลกนฺตเร วา, ภุมฺมาภุมฺมา จ เทวา คุณคณคหณพฺยาวฏา สพฺพกาลํ, เอเต อายนฺตุ เทวา วรกนกมเย เมรุราเช วสนฺโต, สนฺโต สนฺโต สเหตุํ มุนิวรวจนํ โสตุมคฺคํ สมคฺคํ.

สพฺเพสุ จกฺกวาเฬสุ ยกฺขา เทวา จ พฺรหฺมุโน
ยํ อมฺเหหิ กตํ ปุญฺญํ สพฺพสมฺปตฺติสาธกํ
สพฺเพ ตํ อนุโมทิตฺวา สมคฺคา สาสเน รตา
ปมาทรหิตา โหนฺตุ อารกฺขาสุ วิเสสโต
สาสนสฺส จ โลกสฺส วุฑฺฒี ภวตุ สพฺพทา
สาสนมฺปิ จ โลกญฺจ เทวา รกฺขนฺตุ สพฺพทา
สทฺธึ โหนฺตุ สุขี สพฺเพ ปริวาเรหิ อตฺตโน
อนีฆา สุมนา โหนฺตุ สห สพฺเพหิ ญาติภิ
ยญฺจ ทฺวาทส วสฺสานิ จินฺตยึสุ สเทวกา
จิรสฺสํ จินฺตยนฺตาปิ เนว ชานึสุ มงฺคลํ
จกฺกวาฬสหสฺเสสุ ทสสุ เยน ตตฺตกํ

---

[๑] พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว.

กาลํ โกลาหลํ ชาตํ ยาว พฺรหฺมนิเวสนา
ยํ โลกนาโถ เทเสสิ สพฺพปาปวินาสนํ
ยํ สุตฺวา สพฺพทุกฺเขหิ มุจฺจนฺตาสงฺขิยา นรา
เอวมาทิคุณูเปตํ มงฺคลนฺตมฺภณาม เห.

มงฺคลสุตฺตํ

[หนฺท มยํ มงฺคลสุตฺตํ ภณาม เส]

เอวมฺเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา, สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม. อถโข อญฺญตรา เทวตา อภิกฺกนฺตาย รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺณา, เกวลกปฺปํ เชตวนํ โอภาเสตฺวา, เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ, อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิ. เอกมนฺตํ ฐิตา โข สา เทวตา ภควนฺตํ คาถาย อชฺฌภาสิ.

พหู เทวา มนุสฺสา จ มงฺคลานิ อจินฺตยุํ,
อากงฺขมานา โสตฺถานํ พฺรูหิ มงฺคลมุตฺตมํ.
อเสวนา จ พาลานํ ปณฺฑิตานญฺจ เสวนา,
ปูชา จ ปูชนียานํ เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ.
ปฏิรูปเทสวาโส จ ปุพฺเพ จ กตปุญฺญตา,
อตฺตสมฺมาปณิธิ จ เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ.
พาหุสจฺจญฺจ สิปฺปญฺจ วินโย จ สุสิกฺขิโต,
สุภาสิตา จ ยา วาจา เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ.
มาตาปิตุอุปฏฺฐานํ ปุตฺตทารสฺส สงฺคโห,
อนากุลา จ กมฺมนฺตา เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ.
ทานญฺจ ธมฺมจริยา จ ญาตกานญฺจ สงฺคโห,
อนวชฺชานิ กมฺมานิ เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ.
อารตี วิรตี ปาปา มชฺชปานา จ สญฺญโม,
อปฺปมาโท จ ธมฺเมสุ เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ.
คารโว จ นิวาโต จ สนฺตุฏฺฐี จ กตญฺญุตา,
กาเลน ธมฺมสฺสวนํ เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ.
ขนฺตี จ โสวจสฺสตา สมณานญฺจ ทสฺสนํ,

กาเลน ธมฺมสากจฺฉา เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ.
ตโป จ พฺรหฺมจริยญฺจ อริยสจฺจาน ทสฺสนํ,
นิพฺพานสจฺฉิกิริยา จ เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ.
ผุฏฺฐสฺส โลกธมฺเมหิ จิตฺตํ ยสฺส น กมฺปติ,
อโสกํ วิรชํ เขมํ เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ.
เอตาทิสานิ กตฺวาน สพฺพตฺถมปราชิตา,
สพฺพตฺถ โสตฺถึ คจฺฉนฺติ ตนฺเตสํ มงฺคลมุตฺตมนฺติ.

มงฺคลสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ. ๑๒ คาถา

ปณิธานโต ปฏฺฐาย, ตถาคตสฺส ทส ปารมิโย ทส อุปปารมิโย ทส ปรมตฺถปารมิโย, ปญฺจ มหาปริจฺจาเค ติสฺโส จริยา, ปจฺฉิมพฺภเว คพฺภาวกฺกนฺตึ ชาตึ อภินิกฺขมนํ, ปธานจริยํ โพธิปลฺลงฺเก มารวิชยํ, สพฺพญฺญุตญาณปฺปฏิเวธํ นว โลกุตฺตรธมฺเมติ, สพฺเพปิเม พุทฺธคุเณ อาวชฺชิตฺวา, เวสาลิยา ตีสุ ปาการนฺตเรสุ, ติยามรตฺตึ ปริตฺตํ กโรนฺโต อายสฺมา อานนฺทตฺเถโร วิย, การุญฺญจิตฺตํ อุปฏฺฐเปตฺวา,

โกฏิสตสหสฺเสสุ จกฺกวาเฬสุ เทวตา
ยสฺสาณมฺปฏิคฺคณฺหนฺติ ยญฺจ เวสาลิยมฺปุเร
โรคามนุสฺสทุพฺภิกฺข- สมฺภูตนฺติวิธมฺภยํ
ขิปฺปมนฺตรธาเปสิ ปริตฺตนฺตมฺภณาม เห.

รตนสุตฺตํ

[หนฺท มยํ รตนสุตฺตํ ภณาม เส]

ยานีธ ภูตานิ สมาคตานิ,
ภุมฺมานิ วา ยานิว อนฺตลิกฺเข.
สพฺเพว ภูตา สุมนา ภวนฺตุ,
อโถปิ สกฺกจฺจ สุณนฺตุ ภาสิตํ.
ตสฺมา หิ ภูตา นิสาเมถ สพฺเพ,
เมตฺตํ กโรถ มานุสิยา ปชาย.

ทิวา จ รตฺโต จ หรนฺติ เย พลึ,
ตสฺมา หิ เน รกฺขถ อปฺปมตฺตา
ยงฺกิญฺจิ วิตฺตํ อิธ วา หุรํ วา,
สคฺเคสุ วา ยํ รตนํ ปณีตํ,
น โน สมํ อตฺถิ ตถาคเตน,
อิทมฺปิ พุทฺเธ รตนํ ปณีตํ,
เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ.
ขยํ วิราคํ อมตํ ปณีตํ,
ยทชฺฌคา สกฺยมุนี สมาหิโต.
น เตน ธมฺเมน สมตฺถิ กิญฺจิ,
อิทมฺปิ ธมฺเม รตนํ ปณีตํ,
เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ.
ยมฺพุทฺธเสฏฺโจ ปริวณฺณยี สุจึ,
สมาธิมานนฺตริกญฺญมาหุ
สมาธินา เตน สโม น วิชฺชติ,
อิทมฺปิ ธมฺเม รตนํ ปณีตํ,
เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ.
เย ปุคฺคลา อฏฺจ สตํ ปสตฺถา,
จตฺตาริ เอตานิ ยุคานิ โหนฺติ.
เต ทกฺขิเณยฺยา สุคตสฺส สาวกา,
เอเตสุ ทินฺนานิ มหปฺผลานิ,
อิทมฺปิ สงฺเฆ รตนํ ปณีตํ,
เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ.
เย สุปฺปยุตฺตา มนสา ทฬฺเหน.
นิกฺกามิโน โคตมสาสนมฺหิ,
เต ปตฺติปตฺตา อมตํ วิคยฺห,
ลทฺธา มุธา นิพฺพุตึ ภุญฺชมานา,
อิทมฺปิ สงฺเฆ รตนํ ปณีตํ,
เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ.

ยถินฺทขีโล ปถวึ สิโต สิยา,
จตุพฺภิ วาเตภิ อสมฺปกมฺปิโย.
ตถูปมํ สปฺปุริสํ วทามิ,
โย อริยสจฺจานิ อเวจฺจ ปสฺสติ.
อิทมฺปิ สงฺเฆ รตนํ ปณีตํ,
เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ.
เย อริยสจฺจานิ วิภาวยนฺติ,
คมฺภีรปญฺเญน สุเทสิตานิ.
กิญฺจาปิ เต โหนฺติ ภุสปฺปมตฺตา,
น เต ภวํ อฏฺฐมมาทิยนฺติ.
อิทมฺปิ สงฺเฆ รตนํ ปณีตํ,
เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ.
สหาวสฺส ทสฺสนสมฺปทาย,
ตฺยสฺสุ ธมฺมา ชหิตา ภวนฺติ.
สกฺกายทิฏฺฐิ วิจิกิจฺฉิตญฺจ,
สีลพฺพตํ วาปิ ยทตฺถิ กิญฺจิ.
จตูหปาเยหิ จ วิปฺปมุตฺโต.
ฉ จาภิฐานานิ อภพฺโพ กาตุํ.
อิทมฺปิ สงฺเฆ รตนํ ปณีตํ,
เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ.
กิญฺจาปิ โส กมฺมํ กโรติ ปาปกํ,
กาเยน วาจายุท เจตสา วา.
อภพฺโพ โส ตสฺส ปฏิจฺฉทาย,
อภพฺพตา ทิฏฺฐปทสฺส วุตฺตา.
อิทมฺปิ สงฺเฆ รตนํ ปณีตํ,
เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ.
วนปฺปคุมฺเพ ยถา ผุสฺสิตคฺเค,
คิมฺหานมาเส ปฐมสฺมึ คิมฺเห.

ตถูปมํ ธมฺมวรํ อเทสยิ,
นิพฺพานคามึ ปรมํ หิตาย.
อิทมฺปิ พุทฺเธ รตนํ ปณีตํ,
เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ.
วโร วรญฺญู วรโท วราหโร,
อนุตฺตโร ธมฺมวรํ อเทสยิ.
อิทมฺปิ พุทฺเธ รตนํ ปณีตํ,
เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ.
ขีณํ ปุราณํ นวํ นตฺถิ สมฺภวํ
วิรตฺตจิตฺตายติเก ภวสฺมึ.
เต ขีณพีชา อวิรุฬฺหิฉนฺทา,
นิพฺพนฺติ ธีรา ยถายมฺปทีโป.
อิทมฺปิ สงฺเฆ รตนํ ปณีตํ,
เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ.
ยานีธ ภูตานิ สมาคตานิ,
ภุมฺมานิ วา ยานิว อนฺตลิกฺเข
ตถาคตํ เทวมนุสฺสปูชิตํ,
พุทฺธํ นมสฺสาม สุวตฺถิ โหตุ.
ยานีธ ภูตานิ สมาคตานิ,
ภุมฺมานิ วา ยานิว อนฺตลิกฺเข.
ตถาคตํ เทวมนุสฺสปูชิตํ
ธมฺมํ นมสฺสาม สุวตฺถิ โหตุ.
ยานีธ ภูตานิ สมาคตานิ,
ภุมฺมานิ วา ยานิว อนฺตลิกฺเข.
ตถาคตํ เทวมนุสฺสปูชิตํ,
สงฺฆํ นมสฺสาม สุวตฺถิ โหตุ.

รตนสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๒๑ คาถากึ่ง

ยสฺสานุภาวโต ยกฺขา | เนว ทสฺเสนฺติ ภึสนํ
ยมฺหิ เจวานุยุญฺชนฺโต | รตฺตินฺทิวมตนฺทิโต
สุขํ สุปติ สุตฺโต จ | ปาปํ กิญฺจิ น ปสฺสติ
เอวมาทิคุณูเปตํ | ปริตฺตนฺตมฺภณาม เห

กรณียเมตฺตสุตฺตํ

[หนฺท มยํ เมตฺตสุตฺตํ ภณาม เส]

กรณียมตฺถกุสเลน | ยนฺตํ สนฺตํ ปทํ อภิสเมจฺจ,
สกฺโก อุชู จ สุหุชู จ | สุวโจ จสฺส มุทุ อนติมานี.
สนฺตุสฺสโก จ สุภโร จ | อปฺปกิจฺโจ จ สลฺลหุกวุตฺติ,
สนฺตินฺทฺริโย จ นิปโก จ | อปฺปคพฺโภ กุเลสุ อนนุคิทฺโธ.
น จ ขุทฺทํ สมาจเร กิญฺจิ | เยน วิญฺญู ปเร อุปวเทยฺยุํ.
สุขิโน วา เขมิโน โหนฺตุ | สพฺเพ สตฺตา ภวนฺตุ สุขิตตฺตา.
เย เกจิ ปาณภูตตฺถิ | ตสา วา ถาวรา วา อนวเสสา,
ทีฆา วา เย มหนฺตา วา | มชฺฌิมา รสฺสกา อณุกถูลา.
ทิฏฺฐา วา เย จ อทิฏฺฐา | เย จ ทูเร วสนฺติ อวิทูเร,
ภูตา วา สมฺภเวสี วา | สพฺเพ สตฺตา ภวนฺตุ สุขิตตฺตา.
น ปโร ปรํ นิกุพฺเพถ | นาติมญฺเญถ กตฺถจิ นํ กิญฺจิ,
พฺยาโรสนา ปฏีฆสญฺญา | นาญฺญมญฺญสฺส ทุกฺขมิจฺเฉยฺย.
มาตา ยถา นิยํ ปุตฺตํ | อายุสา เอกปุตฺตมนุรกฺเข,
เอวมฺปิ สพฺพภูเตสุ | มานสมฺภาวเย อปริมาณํ.
เมตฺตญฺจ สพฺพโลกสฺมึ | มานสมฺภาวเย อปริมาณํ,
อุทฺธํ อโธ จ ติริยญฺจ | อสมฺพาธํ อเวรํ อสปตฺตํ.
ติฏฺฐญฺจรํ นิสินฺโน วา | สยาโน วา ยาวตสฺส วิคตมิทฺโธ,
เอตํ สตึ อธิฏฺเฐยฺย | พฺรหฺมเมตํ วิหารํ อิธมาหุ.
ทิฏฺฐิญฺจ อนุปคมฺม สีลวา | ทสฺสเนน สมฺปนฺโน,
กาเมสุ วิเนยฺย เคธํ | น หิ ชาตุ คพฺภเสยฺยํ ปุนเรตีติ.

กรณียเมตฺตสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๑๐ คาถา

สพฺพาสีวิสชาตีนํ ทิพฺพมนฺตาคทํ วิย,
ยนฺนาเสติ วิสํ โฆรํ เสสญฺจาปิ ปริสฺสยํ.
อาณกฺเขตฺตมฺหิ สพฺพตฺถ สพฺพทา สพฺพปาณินํ,
สพฺพโสปิ นิวาเรติ ปริตฺตนฺตมฺภณาม เห.

ขนฺธปริตฺตํ

[หนฺท มยํ ขนฺธปริตฺตํ ภณาม เส]

วิรูปกฺเขหิ เม เมตฺตํ เมตฺตํ เอราปเถหิ เม,
ฉพฺยาปุตฺเตหิ เม เมตฺตํ เมตฺตํ กณฺหาโคตมเกหิ จ.
อปาทเกหิ เม เมตฺตํ เมตฺตํ ทิปาทเกหิ เม,
จตุปฺปเทหิ เม เมตฺตํ เมตฺตํ พหุปฺปเทหิ เม.
มา มํ อปาทโก หึสิ มา มํ หึสิ ทิปาทโก,
มา มํ จตุปฺปโท หึสิ มา มํ หึสิ พหุปฺปโท.
สพฺเพ สตฺตา สพฺเพ ปาณา สพฺเพ ภูตา จ เกวลา,
สพฺเพ ภทฺรานิ ปสฺสนฺตุ มา กิญฺจิ ปาปมาคมา.

อปฺปมาโณ พุทฺโธ, อปฺปมาโณ ธมฺโม, อปฺปมาโณ สงฺโฆ. ปมาณวนฺตานิ สิรึสปานิ, อหิ วิจฺฉิกา สตปที อุณฺณานาภี สรพู มูสิกา, กตา เม รกฺขา กตา เม ปริตฺตา, ปฏิกฺกมนฺตุ ภูตานิ, โสหํ นโม ภควโต. นโม สตฺตนฺนํ สมฺมาสมฺพุทฺธานํ.

ขนฺธปริตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๕ คาถา

ปูเรนฺตมฺโพธิสมฺภาเร นิพฺพตฺตํ โมรโยนิยํ
เยน สํวิหิตารกฺขํ มหาสตฺตํ วเนจรา
จิรสฺสํ วายมนฺตาปิ เนว สกฺขึสุ คณฺหิตุํ
พฺรหฺมมนฺตนฺติ อกฺขาตํ ปริตฺตนฺตมฺภณาม เห.

โมรปริตฺตํ

[หนฺท มยํ โมรปริตฺตํ ภณาม เส]

อุเทตยญฺจกฺขุมา เอกราชา
หริสฺสวณฺโณ ปฐวิปฺปภาโส.
ตํ ตํ นมสฺสามิ หริสฺสวณฺณํ ปฐวิปฺปภาสํ,
ตยชฺช คุตฺตา วิหเรมุ ทิวสํ.
เย พฺราหฺมณา เวทคุ สพฺพธมฺเม,
เต เม นโม เต จ มํ ปาลยนฺตุ.
นมตฺถุ พุทฺธานํ นมตฺถุ โพธิยา,
นโม วิมุตฺตานํ นโม วิมุตฺติยา.
อิมํ โส ปริตฺตํ กตฺวา โมโร จรติ เอสนา.
อเปตยญฺจกฺขุมา เอกราชา
หริสฺสวณฺโณ ปฐวิปฺปภาโส.
ตํ ตํ นมสฺสามิ หริสฺสวณฺณํ ปฐวิปฺปภาสํ,
ตยชฺช คุตฺตา วิหเรมุ รตฺตึ.
เย พฺราหฺมณา เวทคุ สพฺพธมฺเม,
เต เม นโม เต จ มํ ปาลยนฺตุ,
นมตฺถุ พุทฺธานํ นมตฺถุ โพธิยา,
นโม วิมุตฺตานํ นโม วิมุตฺติยา.
อิมํ โส ปริตฺตํ กตฺวา โมโร วาสมกปฺปยีติ.

โมรปริตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๕ คาถา

ยสฺสานุสฺสรเณนาปิ อนฺตลิกฺเขปิ ปาณิโน
ปติฏฺฐมธิคจฺฉนฺติ ภูมิยํ วิย สพฺพทา
สพฺพูปทฺทวชาลมฺหา ยกฺขโจราทิสมฺภวา
คณนา น จ มุตฺตานํ ปริตฺตนฺตมฺภณาม เห.

ชธคฺคปริตฺตํ ธชคฺคสุตฺตํ

[หนฺท มยํ ธชคฺคสุตฺตํ ภณาม เส]

เอวมฺเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม. ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ. ภทนฺเตติ เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุํ. ภควา เอตทโวจ.

ภูตปุพฺพํ ภิกฺขเว เทวาสุรสงฺคาโม สมุปพฺยุโฬฺห อโหสิ. อถโข ภิกฺขเว สกฺโก เทวานมินฺโท เทเว ตาวตึเส อามนฺเตสิ. สเจ มาริสา เทวานํ สงฺคามคตานํ อุปฺปชฺเชยฺย ภยํ วา ฉมฺภิตตฺตํ วา โลมหํโส วา, มเมว ตสฺมึ สมเย ธชคฺคํ อุลฺโลเกยฺยาถ, มมํ หิ โว ธชคฺคํ อุลฺโลกยตํ, ยมฺภวิสฺสติ ภยํ วา ฉมฺภิตตฺตํ วา โลมหํโส วา, โส ปหิยฺยิสฺสติ. โน เจ เม ธชคฺคํ อุลฺโลเกยฺยาถ, อถ ปชาปติสฺส เทวราชสฺส ธชคฺคํ อุลฺโลเกยฺยาถ, ปชาปติสฺส หิ โว เทวราชสฺส ธชคฺคํ อุลฺโลกยตํ, ยมฺภวิสฺสติ ภยํ วา ฉมฺภิตตฺตํ วา โลมหํ วา, โส ปหิยฺยิสฺสติ. โน เจ ปชาปติสฺส เทวราชสฺส ธชคฺคํ อุลฺโลเกยฺยาถ, อถ วรุณสฺส เทวราชสฺส ธชคฺคํ อุลฺโลเกยฺยาถ, วรุณสฺส หิ โว เทวราชสฺส ธชคฺคํ อุลฺโลกยตํ, ยมฺภวิสฺสติ ภยํ วา ฉมฺภิตตฺตํ วา โลมหํโส วา, โส ปหิยฺยิสฺสติ, โน เจ วรุณสฺส เทวราชสฺส ธชคฺคํ อุลฺโลเกยฺยาถ, อถ อีสานสฺส เทวราชสฺส ธชคฺคํ อุลฺโลเกยฺยาถ, อีสานสฺส หิ โว เทวราชสฺส ธชคฺคํ อุลฺโลกยตํ, ยมฺภวิสฺสติ ภยํ วา ฉมฺภิตตฺตํ วา โลมหํโส วา, โส ปหิยฺยิสฺสตีติ.

ตํ โข ปน ภิกฺขเว สกฺกสฺส วา เทวานมินฺทสฺส ธชคฺคํ อุลฺโลกยตํ, ปชาปติสฺส วา เทวราชสฺส ธชคฺคํ อุลฺโลกยตํ, วรุณสฺส วา เทวราชสฺส ธชคฺคํ อุลฺโลกยตํ, อีสานสฺส วา เทวราชสฺส ธชคฺคํ อุลฺโลกยตํ, ยมฺภวิสฺสติ ภยํ วา ฉมฺภิตตฺตํ วา โลมหํโส วา, โส ปหิยฺเยถาปิ โนปิ ปหิยฺเยถ, ตํ กิสฺส เหตุ, สกฺโก หิ ภิกฺขเว เทวานมินฺโท อวีตราโค อวีตโทโส อวีตโมโห, ภิรุ ฉมฺภี อุตฺตราสี ปลายีติ. อหญฺจ โข ภิกฺขเว เอวํ วทามิ. สเจ ตุมฺหากํ ภิกฺขเว อรญฺญคตานํ วา รุกฺขมูลคตานํ วา สุญฺญาคารคตานํ วา, อุปฺปชฺเชยฺย ภยํ วา ฉมฺภิตตฺตํ วา โลมหํโส วา มเมว ตสฺมึ

สมเย อนุสฺสเรยฺยาถ, อิติปิโส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ, วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุคโต โลกวิทู, อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺสานํ พุทฺโธ ภควาติ, มมํ หิ โว ภิกฺขเว อนุสฺสรตํ ยมฺภวิสฺสติ ภยํ วา ฉมฺภิตตฺตํ วา โลมหํโส วา, โส ปหิยฺยิสฺสติ. โน เจ มํ อนุสฺสเรยฺยาถ, อถ ธมฺมํ อนุสฺสเรยฺยาถ. สฺวากฺขาโต ภควตา ธมฺโม, สนฺทิฏฺฐิโก อกาลิโก เอหิปสฺสิโก โอปนยิโก ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญฺญูหีติ. ธมฺมํ หิ โว ภิกฺขเว อนุสฺสรตํ, ยมฺภวิสฺสติ ภยํ วา ฉมฺภิตตฺตํ วา โลมหํโส วา, โส ปหิยฺยิสฺสติ. โน เจ ธมฺมํ อนุสฺสเรยฺยาถ, อถ สงฺฆํ อนุสฺสเรยฺยาถ, สุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, อุชุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, ญายปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, สามีจิปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, ยทิทํ จตฺตาริ ปุริสยุคานิ อฏฺฐ ปุริสปุคฺคลา, เอส ภควโต สาวกสงฺโฆ, อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิเณยฺโย อญฺชลิกรณีโย, อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺสาติ. สงฺฆํ หิ โว ภิกฺขเว อนุสฺสรตํ, ยมฺภวิสฺสติ ภยํ วา ฉมฺภิตตฺตํ วา โลมหํโส วา, โส ปหิยฺยิสฺสติ. ตํ กิสฺส เหตุ. ตถาคโต หิ ภิกฺขเว อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ, วีตราโค วีตโทโส วีตโมโห. อภิรุ อจฺฉมฺภี อนุตฺตราสี อปลายีติ. อิทมโวจ ภควา อิทํ วตฺวาน สุคโต, อถาปรํ เอตทโวจ สตฺถา.

อรญฺเญ รุกฺขมูเล วา สุญฺญาคาเร ว ภิกฺขโว,
อนุสฺสเรถ สมฺพุทฺธํ ภยํ ตุมฺหาก โน สิยา.
โน เจ พุทฺธํ สเรยฺยาถ โลกเชฏฺฐํ นราสภํ,
อถ ธมฺมํ สเรยฺยาถ นิยฺยานิกํ สุเทสิตํ.
โน เจ ธมฺมํ สเรยฺยาถ นิยฺยานิกํ สุเทสิตํ,
อถ สงฺฆํ สเรยฺยาถ ปุญฺญกฺเขตฺตํ อนุตฺตรํ.
เอวมฺพุทฺธํ สรนฺตานํ ธมฺมํ สงฺฆญฺจ ภิกฺขโว,
ภยํ วา ฉมฺภิตตฺตํ วา โลมหํโส น เหสฺสตีติ.

ธชคฺคปริตฺตํ ธชคฺคสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๔ นิคมคาถา

อปฺปสนฺเนหิ นาถสฺส สาสเน สาธุสมฺมเต
อมนุสฺเสหิ จณฺเฑหิ สทา กิพฺพิสการิภิ
ปริสานญฺจตสฺสนฺน- มหึสาย จ คุตฺติยา
ยนฺเทเสสิ มหาวีโร ปริตฺตนฺตมฺภณาม เห.

อาฏานาฏิยปริตฺตํ

[หนฺท มยํ อาฏานาฏิยปริตฺตํ ภณาม เส]

วิปสฺสิสฺส นมตฺถุ จกฺขุมนฺตสฺส สิรีมโต,
สิขิสฺสปิ นมตฺถุ สพฺพภูตานุกมฺปิโน.
เวสฺสภุสฺส นมตฺถุ นฺหาตกสฺส ตปสฺสิโน,
นมตฺถุ กกุสนฺธสฺส มารเสนปฺปมทฺทิโน.
โกนาคมนสฺส นมตฺถุ พฺราหฺมณสฺส วุสีมโต
กสฺสปสฺส นมตฺถุ วิปฺปมุตฺตสฺส สพฺพธิ.
องฺคีรสสฺส นมตฺถุ สกฺยปุตฺตสฺส สิรีมโต,
โย อิมํ ธมฺมมเทเสสิ สพฺพทุกฺขาปนูทนํ.
เย จาปิ นิพฺพุตา โลเก ยถาภูตํ วิปสฺสิสุํ,
เต ชนา อปิสุณา มหนฺตา วีตสารทา.
หิตํ เทวมนุสฺสานํ ยํ นมสฺสนฺติ โคตมํ,
วิชฺชาจรณสมฺปนฺนํ มหนฺตํ วีตสารทํ.
วิชฺชาจรณสมฺปนฺนํ พุทฺธํ วนฺทาม โคตมนฺติ.
เอเตจญฺเญ จ สมฺพุทฺธา อเนกสตโกฏิโย,
สพฺเพ พุทฺธา อสมสมา สพฺเพ พุทฺธา มหิทฺธิกา.
สพฺเพ ทสพลูเปตา เวสารชฺเชหุปาคตา,
สพฺเพ เต ปฏิชานนฺติ อาสภณฐานมุตฺตมํ.
สีหนาทํ นทนฺเต เต ปริสาสุ วิสารทา,
พฺรหฺมจกฺกํ ปวตฺเตนฺติ โลเก อปฺปฏิวตฺติยํ.
อุเปตา พุทฺธธมฺเมหิ อฏฺฐารสหิ นายกา,
ทฺวตฺตึสลกฺขณูเปตา- สีตฺยานุพฺยญฺชนาธรา.

พฺยามปฺปภาย สุปฺปภา สพฺเพ เต มุนิกุญฺชรา,
พุทฺธา สพฺพญฺญุโน เอเต สพฺเพ ขีณาสวา ชินา.
มหปฺปภา มหาเตชา มหาปญฺญา มหพฺพลา,
มหาการุณิกา ธีรา สพฺเพสานํ สุขาวหา.
ทีปา นาถา ปติฏฺฐา จ ตาณา เลณา จ ปาณินํ,
คตี พนฺธู มหสฺสาสา สรณา จ หิเตสิโน.
สเทวกสฺส โลกสฺส สพฺเพ เอเต ปรายนา,
เตสาหํ สิรสา ปาเท วนฺทามิ ปุริสุตฺตเม.
วจสา มนสา เจว วนฺทาเมเต ตถาคเต,
สยเน อาสเน ฐาเน คมเน จาปิ สพฺพทา.
สทา สุเขน รกฺขนฺตุ พุทฺธา สนฺติกรา ตุวํ,
เตหิ ตฺวํ รกฺขิโต สนฺโต มุตฺโต สพฺพภเยน จ.
สพฺพโรควินิมุตฺโต สพฺพสนฺตาปวชฺชิโต,
สพฺพเวรมติกฺกนฺโต นิพฺพุโต จ ตุวํ ภว.
สพฺพีติโย วิวชฺชนฺตุ สพฺพโรโค วินสฺสตุ,
มา เต ภวตฺวนฺตราโย สุขี ทีฆายุโก ภว.
อภิวาทนสีลิสฺส นิจฺจํ วุฑฺฒาปจายิโน,
จตฺตาโร ธมฺมา วฑฺฒนฺติ อายุ วณฺโณ สุขํ พลํ.

อาฏานาฏิยปริตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๑๙ คาถากึ่ง

ปริตฺตํ ยมฺภณนฺตสฺส นิสินฺนฏฺฐานโธวนํ
อุทกมฺปิ วินาเสติ สพฺพเมว ปริสฺสยํ
โสตฺถินา คพฺภวุฏฺฐานํ ยญฺจ สาเธติ ตํขเณ
เถรสฺสงฺคุลิมาลสฺส โลกนาเถน ภาสิตํ
กปฺปฏฺฐายิ มหาเตชํ ปริตฺตนฺตมฺภณาม เห.

องฺคุลิมาลปริตฺตํ

[หนฺท มยํ องฺคุลิมาลปริตฺตํ ภณาม เส]

ยโตหํ ภคินิ อริยาย ชาติยา ชาโต, นาภิชานามิ สญฺจิจฺจ ปาณํ ชีวิตา โวโรเปตา. เตน สจฺเจน โสตฺถิ เต โหตุ โสตฺถิ คพฺภสฺส.

โพชฺฌงฺคปริตฺตํ

[หนฺท มยํ โพชฺฌงฺคปริตฺตํ ภณาม เส]

โพชฺฌงฺโค สติสงฺขาโต ธมฺมานํ วิจโย ตถา,
วิริยมฺปีติปสฺสทฺธิ- โพชฺฌงฺคา จ ตถาปเร.
สมาธุเปกฺขโพชฺฌงฺคา สตฺเตเต สพฺพทสฺสินา,
มุนินา สมฺมทกฺขาตา ภาวิตา พหุลีกตา.
สํวตฺตนฺติ อภิญฺญาย นิพฺพานาย จ โพธิยา,
เอเตน สจฺจวชฺเชน โสตฺถิ เต โหตุ สพฺพทา.
เอกสฺมึ สมเย นาโถ โมคฺคลฺลานญฺจ กสฺสปํ,
คิลาเน ทุกฺขิเต ทิสฺวา โพชฺฌงฺเค สตฺต เทสยิ.
เต จ ตํ อภินนฺทิตฺวา โรคา มุจฺจึสุ ตํขเณ,
เอเตน สจฺจวชฺเชน โสตฺถิ เต โหตุ สพฺพทา.
เอกทา ธมฺมราชาปิ เคลญฺเญนาภิปีฬิโต,
จุนฺทตฺเถเรน ตญฺเญว ภณาเปตฺวาน สาทรํ.
สมฺโมทิตฺวา จ อาพาธา ตมฺหา วุฏฺฐาสิ ฐานโส,
เอเตน สจฺจวชฺเชน โสตฺถิ เต โหตุ สพฺพทา.
ปหีนา เต จ อาพาธา ติณฺณนฺนมฺปิ มเหสินํ,
มคฺคาหตกิเลสา ว ปตฺตานุปฺปตฺติธมฺมตํ,
เอเตน สจฺจวชฺเชน โสตฺถิ เต โหตุ สพฺพทา.

องฺคุลิมาลปริตฺตปุพฺพกํ โพชฺฌงฺคปริตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๘ คาถากึ่ง

ยนฺทุนฺนิมิตฺตํ อวมงฺคลญฺจ,
โย จามนาโป สกุณสฺส สทฺโท,
ปาปคฺคโห ทุสฺสุปินํ อกนฺตํ,
พุทฺธานุภาเวน วินาสเมนฺตุ.
ยนฺทุนฺนิมิตฺตํ อวมงฺคลญฺจ,
โย จามนาโป สกุณสฺส สทฺโท,
ปาปคฺคโห ทุสฺสุปินํ อกนฺตํ,
ธมฺมานุภาเวน วินาสเมนฺตุ.
ยนฺทุนฺนิมิตฺตํ อวมงฺคลญฺจ,
โย จามนาโป สกุณสฺส สทฺโท,
ปาปคฺคโห ทุสฺสุปินํ อกนฺตํ,
สงฺฆานุภาเวน วินาสเมนฺตุ.

๓ คาถา

ทุกฺขปฺปตฺตา จ นิทฺทุกฺขา ภยปฺปตฺตา จ นิพฺภยา,
โสกปฺปตฺตา จ นิสฺโสกา โหนฺตุ สพฺเพปิ ปาณิโน.
เอตฺตาวตา จ อมฺเหหิ สมฺภตํ ปุญฺญสมฺปทํ,
สพฺเพ เทวานุโมทนฺตุ สพฺพสมฺปตฺติสิทฺธิยา.
ทานํ ททนฺตุ สทฺธาย สีลํ รกฺขนฺตุ สพฺพทา,
ภาวนาภิรตา โหนฺตุ คจฺฉนฺตุ เทวตาคตา.
สพฺเพ พุทฺธา พลปฺปตฺตา ปจฺเจกานญฺจ ยํ พลํ,
อรหนฺตานญฺจ เตเชน รกฺขํ พนฺธามิ สพฺพโส.

๔ คาถา

มหาการุณิโก นาโถ หิตาย สพฺพปาณินํ,
ปูเรตฺวา ปารมี สพฺพา ปตฺโต สมฺโพธิมุตฺตมํ,
เอเตน สจฺจวชฺเชน โหตุ เต ชยมงฺคลํ.
ชยนฺโต โพธิยา มูเล สกฺยานํ นนฺทิวฑฺฒโน,
เอวํ ตฺวํ วิชโย โหหิ ชยสฺสุ ชยมงฺคเล.
อปราชิตปลฺลงฺเก สีเส ปถวิโปกฺขเร,
อภิเสเก สพฺพพุทฺธานํ อคฺคปฺปตฺโต ปโมทติ.
สุนกฺขตฺตํ สุมงฺคลํ สุปภาตํ สุหุฏฺฐิตํ,
สุขโณ สุมุหุตฺโต จ สุยิฏฺฐํ พฺรหฺมจาริสุ.
ปทกฺขิณํ กายกมฺมํ วาจากมฺมํ ปทกฺขิณํ,
ปทกฺขิณํ มโนกมฺมํ ปณิธี เต ปทกฺขิณา,
ปทกฺขิณานิ กตฺวาน ลภนฺตตฺเถ ปทกฺขิเณ.
โส อตฺถลทฺโธ สุขิโต วิรุฬฺโห พุทฺธสาสเน,
อโรโค สุขิโต โหหิ สห สพฺเพหิ ญาติภิ.
สา อตฺถลทฺธา สุขิตา วิรุฬฺหา พุทฺธสาสเน.
อโรคา สุขิตา โหหิ สห สพฺเพหิ ญาติภิ.
เต อตฺถลทฺธา สุขิตา วิรุฬฺหา พุทฺธสาสเน,
อโรคา สุขิตา โหถ สห สพฺเพหิ ญาติภิ.
สกฺกตฺวา พุทฺธรตนํ โอสถํ อุตฺตมํ วรํ,
หิตํ เทวมนุสฺสานํ พุทฺธเตเชน โสตฺถินา,
นสฺสนฺตุปทฺทวา สพฺเพ ทุกฺขา วูปสเมนฺตุ เต.
สกฺกตฺวา ธมฺมรตนํ โอสถํ อุตฺตมํ วรํ,
ปริฬาหูปสมนํ ธมฺมเตเชน โสตฺถินา,
นสฺสนฺตุปทฺทวา สพฺเพ ภยา วูปสเมนฺตุ เต.
สกฺกตฺวา สงฺฆรตนํ โอสถํ อุตฺตมํ วรํ,
อาหุเนยฺยํ ปาหุเนยฺยํ สงฺฆเตเชน โสตฺถินา,
นสฺสนฺตุปทฺทวา สพฺเพ โรคา วูปสเมนฺตุ เต.
นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ พุทฺโธ เม สรณํ วรํ,
เอเตน สจฺจวชฺเชน โหตุ เต ชยมงฺคลํ.

นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ ธมฺโม เม สรณํ วรํ,
เอเตน สจฺจวชฺเชน โหตุ เต ชยมงฺคลํ.
นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ สงฺโฆ เม สรณํ วรํ,
เอเตน สจฺจวชฺเชน โหตุ เต ชยมงฺคลํ.
ยงฺกิญฺจิ รตนํ โลเก วิชฺชติ วิวิธํ ปุถุ,
รตนํ พุทฺธสมํ นตฺถิ ตสฺมา โสตฺถี ภวนฺตุ เต.
ยงฺกิญฺจิ รตนํ โลเก วิชฺชติ วิวิธํ ปุถุ,
รตนํ ธมฺมสมํ นตฺถิ ตสฺมา โสตฺถี ภวนฺตุ เต.
ยงฺกิญฺจิ รตนํ โลเก วิชฺชติ วิวิธํ ปุถุ,
รตนํ สงฺฆสมํ นตฺถิ ตสฺมา โสตฺถี ภวนฺตุ เต.

สวดในราชการ มีท้ายสวดมนต์ ต่อนี้ตามสมควร.

รตนตฺตยปฺปภาวาภิยาจนคาถา[๑]

[หนฺท มยํ รตนตฺตยปฺปภาวาภิยาจนคาถาโย ภณาม เส]

อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ อุตฺตมํ ธมฺมมชฺฌคา,
มหาสงฺฆํ ปโพเธสิ อิจฺเจตํ รตนตฺตยํ.
พุทฺโธ ธมฺโม สงฺโฆ จาติ นานาโหนฺตมฺปิ วตฺถุโต,
อญฺญมญฺญาวิโยคาว เอกีภูตมฺปนตฺถโต.
พุทฺโธ ธมฺมสฺส โพเธตา ธมฺโม สงฺเฆน ธาริโต,
สงฺโฆ จ สาวโก พุทฺธสฺส อิจฺเจกาพทฺธเมวิทํ.
วิสุทฺธํ อุตฺตมํ เสฏฺฐํ โลกสฺมึ รตนตฺตยํ,
สํวตฺตติ ปสนฺนานํ อตฺตโน สุทฺธิกามินํ,
สมฺมา ปฏิปชฺชนฺตานํ ปรมาย วิสุทฺธิยา.
วิสุทฺธิ สพฺพเกฺลเสหิ โหติ ทุกฺเขหิ นิพฺพุติ,
นิพฺพานํ ปรมํ สุญฺญํ นิพฺพานํ ปรมํ สุขํ.
เอเตน สจฺจวชฺเชน สุวตฺถิ โหตุ สพฺพทา.
รตนตฺตยานุภาเวน รตนตฺตยเตชสา,
อุปทฺทวนฺตรายา จ อุปสคฺคา จ สพฺพโส.
มา กทาจิ สมฺผุสึสุ รฏฺฐํ สฺยามานเมวิทํ,
อาโรคิยสุขญฺเจว ตโต ทีฆายุตาปิ จ.
ตพฺพตฺถูนญฺจ สมฺปตฺโย สุขํ สพฺพตฺถ โสตฺถิ จ
ภวนฺตุ สมฺปวตฺตนฺตุ สฺยามานํ รฏฺฐปาลินํ.
เต จ รฏฺฐญฺจ รกฺขนฺตุ สฺยามรฏฺฐิกเทวตา,
สฺยามานํ รฏฺฐปาลีหิ ธมฺมามิเสหิ ปูชิตา.
สิทฺธมตฺถุ สิทฺธมตฺถุ สิทฺธมตฺถุ อิทํ ผลํ,
เอตสฺมึ รตนตฺตยสฺมึ สมฺปสาทนเจตโส.

๑๑ คาถา

---

[๑] พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว.

สุขาภิยาจนคาถา[๑]

[หนฺท มยํ สุขาภิยาจนคาถาโย ภณาม เส]

ยํ ยํ เทวมนุสฺสานํ มงฺคลตฺถาย ภาสิตํ,
ตสฺส ตสฺสานุภาเวน โหตุ ราชกุเล สุขํ.
เย เย อารกฺขกา เทวา ตตฺถ ตตฺถาธิวาสิโน,
อิมินา ธมฺมทาเนน สพฺเพ อมฺเหหิ ปูชิตา.
สทา ภทฺรานิ ปสฺสนฺตุ สุขิตา โหนฺตุ นิพฺภยา,
อปฺปมตฺตา จ อมฺเหสุ สพฺเพ รกฺขนฺตุ โน สทา.
ยญฺจ โน ภาสมาเนหิ กุสลํ ปสุตํ พหุํ,
ตนฺโน เทวานุโมทนฺตุ จิรํ ติฏฺฐนฺตุ สาตตํ.
เย วา ชลาพุชณฺฑชา สํเสทโชปปาติกา,
อเวรา โหนฺตุ สพฺเพ เต อนีฆา นิรุปทฺทวา.
ปสฺสนฺตุ อนวชฺชานิ มา จ สาวชฺชมาคมา,
จิรํ ติฏฺฐตุ โลกสฺมึ สมฺมาสมฺพุทฺธสาสนํ.
ทสฺเสนฺตํ โสตวนฺตูนํ มคฺคํ สตฺตวิสุทฺธิยา,
ยาว พุทฺโธติ นามมฺปิ โลกเชฏฺฐสฺส สตฺถุโน.
สมฺมาเทสิตธมฺมสฺส ปวตฺตติ มเหสิโน,
ปสนฺนา โหนฺตุ สพฺเพปิ ปาณิโน พุทฺธสาสเน.
สมฺมา ธารํ ปเวจฺฉนฺโต กาเล เทโว ปวสฺสตุ,
วุฑฺฒิภาวาย สตฺตานํ สมิทฺธํ เนตุ เมทนึ.
มาตา ปิตา จ อตฺรชํ นิจฺจํ รกฺขนฺติ ปุตฺตกํ,
เอวํ ธมฺเมน ราชาโน ปชํ รกฺขนฺตุ สพฺพทา.

๑๐ คาถา

---

[๑] สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ฉิม) วัดโมลีโลก แต่ง

มงคลจักกวาฬใหญ่

สิริธิติมติเตโชชยสิทฺธิมหิทฺธิมหาคุณาปริมิตปุญฺญาธิการสฺส สพฺพนฺตรายนิวารณ-สมตฺถสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ทฺวตฺตึสมหาปุริสลกฺขณานุภาเวน อสีตฺยา-นุพฺยญฺชนานุภาเวน อฏฺฐุตฺตรสตมงฺคลานุภาเวน ฉพฺพณฺณรํสิยานุภาเวน เกตุมาลานุภาเวน ทสปารมิตานุภาเวน ทสอุปปารมิตานุภาเวน ทสปรมตฺถปารมิตานุภาเวน สีลสมาธิปญฺญานุภาเวน พุทฺธานุภาเวน ธมฺมานุภาเวน สงฺฆานุภาเวน เตชานุภาเวน อิทฺธานุภาเวน พลานุภาเวน เญยฺยธมฺมานุภาเวน จตุราสีติสหสฺสธมฺมกฺขนฺธานุภาเวน นวโลกุตฺตรธมฺมานุภาเวน อฏฺฐงฺคิกมคฺคานุภาเวน อฏฺฐสมาปตฺติยานุภาเวน ฉฬภิญฺญานุภาเวน จตุสจฺจญาณานุภาเวน ทสพลญาณานุภาเวน สพฺพญฺญุตญาณานุภาเวน เมตฺตากรุณามุทิตาอุเปกฺขานุภาเวน สพฺพปริตฺตานุภาเวน รตนตฺตยสรณานุภาเวน ตุยฺหํ สพฺพโรคโสกุปทฺทวทุกฺขโทมนสฺสุปายาสา วินสฺสนฺตุ, สพฺพอนฺตรายาปิ วินสฺสนฺตุ, สพฺพสงฺกปฺปา ตุยฺหํ สมิชฺฌนฺตุ, ทีฆายุตา ตุยฺหํ โหตุ, สตวสฺสชีเวน สมงฺคิโก โหตุ สพฺพทา. อากาสปพฺพตวนภูมิคงฺคามหาสมุทฺทา อารกฺขกา เทวตา สทา ตุมฺเห อนุรกฺขนฺตุ.

ภวตุ สพฺพมงฺคลํ รกฺขนฺตุ สพฺพเทวตา,
สพฺพพุทฺธานุภาเวน สทา โสตฺถี ภวนฺตุ เต.
ภวตุ สพฺพมงฺคลํ รกฺขนฺตุ สพฺพเทวตา,
สพฺพธมฺมานุภาเวน สทา โสตฺถี ภวนฺตุ เต.
ภวตุ สพฺพมงฺคลํ รกฺขนฺตุ สพฺพเทวตา,
สพฺพสงฺฆานุภาเวน สทา โสตฺถี ภวนฺตุ เต.
นกฺขตฺตยกฺขภูตานํ ปาปคฺคหนิวารณา,
ปริตฺตสฺสานุภาเวน หนฺตฺวา เตสํ อุปทฺทเว.
นกฺขตฺตยกฺขภูตานํ ปาปคฺคหนิวารณา,
ปริตฺตสฺสานุภาเวน หนฺตฺวา เตสํ อุปทฺทเว.
นกฺขตฺตยกฺขภูตานํ ปาปคฺคหนิวารณา,
ปริตฺตสฺสานุภาเวน หนฺตฺวา เตสํ อุปทฺทเว.

จุลฺลราชปริตฺตํ สตฺตปริตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

เจ็ดตำนานจบ

มหาราชปริตร

สิบสองตำนาน

สรชฺชํ สเสนํ สพนฺธุํ นรินฺทํ, ฯลฯ
เหมือนในเจ็ดตำนานหน้า ๑๑
อวิกฺขิตฺตจิตฺตา ปริตฺตํ ภณนฺตุ.
สมนฺตา จกฺกวาเฬสุ อตฺราคจฺฉนฺตุ เทวตา,
สทฺธมฺมํ มุนิราชสฺส สุณนฺตุ สคฺคโมกฺขทํ.
สคฺเค กาเม จ รูเป คิริสิขรตเฏ จนฺติลิกฺเข วิมาเน,
ฯลฯ เหมือนในหน้า ๑๑
ติฏฺฐนฺตา สนฺติเก ยํ มุนิวรวจนํ สาธโว เม สุณนฺตุ.
ธมฺมสฺสวนกาโล อยมฺภทนฺตา (๓ หน)

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส (๓ หน)
พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ ฯลฯ (เหมือนในหน้า ๑๒) ตติยมฺปิ สงฺฆํ สรณํ คจฺฉามิ.

สมฺพุทฺเธ อฏฺฐวีสญฺจ ทฺวาทสญฺจ สหสฺสเก,
ฯลฯ เหมือนในหน้า ๑๒
อเนกา อนฺตรายาปิ วินสฺสนฺตุ อเสสโต.

นโมการอฏฺฐกํ

นโม อรหโต สมฺมา- สมฺพุทฺธสฺส มเหสิโน.

ฯลฯ เหมือนในหน้า ๑๔

นโมการสฺส เตเชน วิธิมฺหิ โหมิ เตชวา.

นโมการอฏฺฐกํ นิฏฺฐิตํ.

เย สนฺตา สนฺตจิตฺตา ติสรณสรณา เอตฺถ โลกนฺตเร วา

ฯลฯ เหมือนในหน้า ๑๔

เอวมาทิคุณูเปตํ มงฺคลนฺตมฺภณาม เห.

ปฐมํ มงฺคลสุตฺตํ

เอวมฺเม สุตํ, เอกํ สมยํ ภควา, สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม.

ฯลฯ เหมือนในหน้า ๑๕

สพฺพตฺถ โสตฺถึ คจฺฉนฺติ ตนฺเตสํ มงฺคลมุตฺตมนฺติ.

มงฺคลสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

บทขัด รตนสุตฺตํ

ปณิธานโต ปฏฺฐาย, ตถาคตสฺส ทส ปารมิโย ทส อุปปารมิโย ทส ปรมตฺถปารมิโยติ, สมตึส ปารมิโย ปูเรตฺวา, ปญฺจ มหาปริจฺจาเค ติสฺโส จริยา, ปจฺฉิมพฺภเว คพฺภาวกฺกนฺตึ ชาตึ อภินิกฺขมนํ, ปธานจริยํ โพธิปลฺลงฺเก มารวิชยํ, สพฺพญฺญุตญาณปฺปฏิเวธํ ธมฺมจกฺกปฺปวตฺตนํ นว โลกุตฺตรธมฺเมติ, สพฺเพปิเม พุทฺธคุเณ อาวชฺชิตฺวา, เวสาลิยา ตีสุ ปาการนฺตเรสุ, ติยามรตฺตึ ปริตฺตํ กโรนฺโต อายสฺมา อานนฺทตฺเถโร วิย การุญฺญจิตฺตํ อุปฏฺฐเปตฺวา.

โกฏิสตสหสฺเสสุ จกฺกวาเฬสุ เทวตา

ฯลฯ เหมือนในหน้า ๑๖

ขิปฺปมนฺตรธาเปสิ ปริตฺตนฺตมฺภณาม เห.

ทุติยํ รตนสุตฺตํ

ยานีธ ภูตานิ สมาคตานิ,

ฯลฯ เหมือนในหน้า ๑๖-๑๙

สงฺฆํ นมสฺสาม สุวตฺถิ โหตุ.

รตนสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

ยสฺสานุภาวโต ยกฺขา เนว ทสฺเสนฺติ ภึสนํ.

ฯลฯ เหมือนในหน้า ๒๐

เอวมาทิคุณูเปตํ ปริตฺตนฺตมฺภณาม เห.

ตติยํ กรณียเมตฺตสุตฺตํ

กรณียมตฺถกุสเลน ยนฺตํ สนฺตํ ปทํ อภิสเมจฺจ,

ฯลฯ เหมือนในหน้า ๒๐

กาเมสุ วิเนยฺย เคธํ น หิ ชาตุ คพฺภเสยฺยํ ปุนเรตีติ.

กรณียเมตฺตสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

สพฺพาสีวิสชาตีนํ ทิพฺพมนฺตาคทํ วิย

ฯลฯ เหมือนในหน้า ๒๑

สพฺพโสปิ นิวาเรติ ปริตฺตนฺตมฺภณาม เห.

จตุตฺถํ ขนฺธปริตฺตํ ฉทฺทนฺตปริตฺตาปรํ

วิรูปกฺเขหิ เม เมตฺตํ เมตฺตํ เอราปเถหิ เม,

ฯลฯ เหมือนในหน้า ๒๑

โสหํ นโม ภควโต นโม สตฺตนฺนํ สมฺมาสมฺพุทฺธานํ.

ขนฺธปริตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

วธิสฺสเมนนฺติ ปรามสนฺโต,
กาสาวมทฺทกฺขิ ธชํ อิสีนํ,
ทุกฺเขน ผุฏฺฐสฺสุทปาทิ สญฺญา,
อรหทฺธโช สพฺภิ อวชฺฌรูโป.
สลฺเลน วิทฺโธ พฺยถิโตปิ สนฺโต,
กาสาววตฺถมฺหิ มนํ น ทุสฺสยิ,
สเจ อิมํ นาควเรน สจฺจํ,
มา มํ วเน พาลมิคา อคญฺฉุนฺติ.

ฉทฺทนฺตปริตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๒ คาถา

ปูเรนฺตมฺโพธิสมฺภาเร นิพฺพตฺตํ โมรโยนิยํ

ฯลฯ เหมือนในหน้า ๒๒

พฺรหฺมมนฺตนฺติ อกฺขาตํ ปริตฺตนฺตมฺภณาม เห.

ปญฺจมํ โมรปริตฺตํ

อุเทตยญฺจกฺขุมา เอกราชา

ฯลฯ เหมือนในหน้า ๒๒

อิมํ โส ปริตฺตํ กตฺวา โมโร วาสมกปฺปยีติ.

โมรปริตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

ปูเรนฺตมฺโพธิสมฺภาเร　　นิพฺพตฺตํ วฏฺฏชาติยํ
ยสฺส เตเชน ทาวคฺคิ　　มหาสตฺตํ วิวชฺชยิ
เถรสฺส สาริปุตฺตสฺส　　โลกนาเถน ภาสิตํ
กปฺปฏฺฐายิ มหาเตชํ　　ปริตฺตนฺตมฺภณาม เห.

ฉฏฺฐํ วฏฺฏกปริตฺตํ

อตฺถิ โลเก สีลคุโณ　　สจฺจํ โสเจยฺย นุทฺทยา,
เตน สจฺเจน กาหามิ　　สจฺจกิริยมนุตฺตรํ.
อาวชฺชิตฺวา ธมฺมพลํ　　สริตฺวา ปุพฺพเก ชิเน,
สจฺจพลมวสฺสาย　　สจฺจกิริยมกาสหํ.
สนฺติ ปกฺขา อปตฺตนา　　สนฺติ ปาทา อวญฺจนา.
มาตา ปิตา จ นิกฺขนฺตา　　ชาตเวท ปฏิกฺกม,
สห สจฺเจ กเต มยฺหํ　　มหาปชฺชลิโต สิขี.
วชฺเชสิ โสฬส กรีสานิ　　อุทกํ ปตฺวา ยถา สิขี
สจฺเจน เม สโม นตฺถิ　　เอสา เม สจฺจปารมีติ.

วฏฺฏกปริตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๔ คาถากึ่ง

ยสฺสานุสฺสรเณนาปิ　　อนฺตลิกฺเขปิ ปาณิโน

ฯลฯ เหมือนในหน้า ๒๓

คณนา น จ มุตฺตานํ　　ปริตฺตนฺตมฺภณาม เห.

สตฺตมํ ธชคฺคปริตฺตํ ธชคฺคสุตฺตํ

เอวมฺเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา, สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม.

ฯลฯ เหมือนในหน้า ๒๓-๒๔

ภยํ วา ฉมฺภิตตฺตํ วา　　โลมหํโส น เหสฺสตีติ.

ธชคฺคปริตฺตํ ธชคฺคสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

อปฺปสนฺเนหิ นาถสฺส สาสเน สาธุสมฺมเต
ฯลฯ เหมือนในหน้า ๒๕
ยนฺเทเสสิ มหาวีโร ปริตฺตนฺตมฺภณาม เห.

อฏฺฐมํ อาฏานาฏิยปริตฺตํ

วิปสฺสิสฺส นมตฺถุ จกฺขุมนฺตสฺส สิรีมโต,
สิขิสฺสปิ นมตฺถุ สพฺพภูตานุกมฺปิโน.
เวสฺสภุสฺส นมตฺถุ นฺหาตกสฺส ตปสฺสิโน,
นมตฺถุ กกุสนฺธสฺส มารเสนปฺปมทฺทิโน.
โกนาคมนสฺส นมตฺถุ พฺราหฺมณสฺส วุสีมโต,
กสฺสปสฺส นมตฺถุ วิปฺปมุตฺตสฺส สพฺพธิ.
องฺคีรสสฺส นมตฺถุ สกฺยปุตฺตสฺส สิรีมโต,
โย อิมํ ธมฺมมเทเสสิ สพฺพทุกฺขาปนูทนํ.
เย จาปิ นิพฺพุตา โลเก ยถาภูตํ วิปสฺสิสุํ,
เต ชนา อปิสุณา มหนฺตา วีตสารทา.
หิตํ เทวมนุสฺสานํ ยํ นมสฺสนฺติ โคตมํ,
วิชฺชาจรณสมฺปนฺนํ มหนฺตํ วีตสารทํ.

นโม เม สพฺพพุทฺธานํ อุปฺปนฺนานํ มเหสินํ,
ตณฺหงฺกโร มหาวีโร เมธงฺกโร มหายโส.
สรณงฺกโร โลกหิโต ทีปงฺกโร ชุตินฺธโร,
โกณฺฑญฺโญ ชนปาโมกฺโข มงฺคโล ปุริสาสโภ.
สุมโน สุมโน ธีโร เรวโต รติวฑฺฒโน,
โสภีโต คุณสมฺปนฺโน อโนมทสฺสี ชนุตฺตโม.
ปทุโม โลกปชฺโชโต นารโท วรสารถี,
ปทุมุตฺตโร สตฺตสาโร สุเมโธ อปฺปฏิปุคฺคโล.
สุชาโต สพฺพโลกคฺโค ปิยทสฺสี นราสโภ,
อตฺถทสฺสี การุณิโก ธมฺมทสฺสี ตโมนุโท.

สิทฺธตฺโถ อสโม โลเก ติสฺโส จ วทตํ วโร,
ปุสฺโส จ วรโท พุทฺโธ วิปสฺสี จ อนูปโม.
สิขี สพฺพหิโต สตฺถา เวสฺสภู สุขทายโก,
กกุสนฺโธ สตฺถวาโห โกนาคมโน รณญฺชโห.
กสฺสโป สิริสมฺปนฺโน โคตโม สกฺยปุงฺคโว,
เอเต จญฺเญ จ สมฺพุทฺธา อเนกสตโกฏิโย.
สพฺเพ พุทฺธา อสมสมา สพฺเพ พุทฺธา มหิทฺธิกา,
สพฺเพ ทสพลูเปตา เวสารชฺเชหุปาคตา,
สพฺเพ เต ปฏิชานนฺติ อาสภณฺจานมุตฺตมํ.
สีหนาทํ นทนฺเตเต ปริสาสุ วิสารทา,
พฺรหฺมจกฺกํ ปวตฺเตนฺติ โลเก อปฺปฏิวตฺติยํ.
อุเปตา พุทฺธธมฺเมหิ อฏฺฐารสหิ นายกา,
ทฺวตฺตึสลกฺขณูเปตา สีตฺยานุพฺยญฺชนาธรา.
พฺยามปฺปภาย สุปฺปภา สพฺเพ เต มุนิกุญฺชรา,
พุทฺธา สพฺพญฺญุโน เอเต สพฺเพ ขีณาสวา ชินา.
มหปฺปภา มหาเตชา มหาปญฺญา มหพฺพลา,
มหาการุณิกา ธีรา สพฺเพสานํ สุขาวหา.
ทีปา นาถา ปติฏฺฐา จ ตาณา เลณา จ ปาณินํ,
คตี พนฺธู มหสฺสาสา สรณา จ หิเตสิโน.
สเทวกสฺส โลกสฺส สพฺเพ เอเต ปรายนา,
เตสาหํ สิรสา ปาเท วนฺทามิ ปุริสุตฺตเม.
วจสา มนสา เจว วนฺทาเมเต ตถาคเต,
สยเน อาสเน ฐาเน คมเน จาปิ สพฺพทา.
สทา สุเขน รกฺขนฺตุ พุทฺธา สนฺติกรา ตุวํ,
เตหิ ตฺวํ รกฺขิโต สนฺโต มุตฺโต สพฺพภเยน จ.
สพฺพโรควินิมุตฺโต สพฺพสนฺตาปวชฺชิโต,
สพฺพเวรมติกฺกนฺโต นิพฺพุโต จ ตุวํ ภว.
เตสํ สจฺเจน สีเลน ขนฺติเมตฺตาพเลน จ,
เตปิ ตุมฺเห อนุรกฺขนฺตุ อาโรคฺเยน สุเขน จ.

ปุรตฺถิมสฺมึ ทิสาภาเค สนฺติ ภูตา มหิทฺธิกา,
เตปิ ตุมฺเห อนุรกฺขนฺตุ อาโรเคฺยน สุเขน จ.
ทกฺขิณสฺมึ ทิสาภาเค สนฺติ เทวา มหิทฺธิกา,
เตปิ ตุมฺเห อนุรกฺขนฺตุ อาโรเคฺยน สุเขน จ.
ปจฺฉิมสฺมึ ทิสาภาเค สนฺติ นาคา มหิทฺธิกา,
เตปิ ตุมฺเห อนุรกฺขนฺตุ อาโรเคฺยน สุเขน จ.
อุตฺตรสฺมึ ทิสาภาเค สนฺติ ยกฺขา มหิทฺธิกา,
เตปิ ตุมฺเห อนุรกฺขนฺตุ อาโรเคฺยน สุเขน จ.
ปุริมทิสํ ธตรฏฺโฐ ทกฺขิเณน วิรุฬฺหโก,
ปจฺฉิเมน วิรูปกฺโข กุเวโร อุตฺตรํ ทิสํ.
จตฺตาโร เต มหาราชา โลกปาลา ยสสฺสิโน,
เตปิ ตุเมฺห อนุรกฺขนฺตุ อาโรเคฺยน สุเขน จ.
อากาสฏฺฐา จ ภุมฺมฏฺฐา เทวา นาคา มหิทฺธิกา,
เตปิ ตุเมฺห อนุรกฺขนฺตุ อาโรเคฺยน สุเขน จ,
นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ พุทฺโธ เม สรณํ วรํ,
เอเตน สจฺจวชฺเชน โหตุ เต ชยมงฺคลํ.
นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ ธมฺโม เม สรณํ วรํ,
เอเตน สจฺจวชฺเชน โหตุ เต ชยมงฺคลํ.
นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ สงฺโฆ เม สรณํ วรํ,
เอเตน สจฺจวชฺเชน โหตุ เต ชยมงฺคลํ.
ยงฺกิญฺจิ รตนํ โลเก วิชฺชติ วิวิธํ ปุถุ,
รตนํ พุทฺธสมํ นตฺถิ ตสฺมา โสตฺถี ภวนฺตุ เต.
ยงฺกิญฺจิ รตนํ โลเก วิชฺชติ วิวิธํ ปุถุ,
รตนํ ธมฺมสมํ นตฺถิ ตสฺมา โสตฺถี ภวนฺตุ เต.
ยงฺกิญฺจิ รตนํ โลเก วิชฺชติ วิวิธํ ปุถุ,
รตนํ สงฺฆสมํ นตฺถิ ตสฺมา โสตฺถี ภวนฺตุ เต.
สกฺกตฺวา พุทฺธรตนํ โอสถํ อุตฺตมํ วรํ,
หิตํ เทวมนุสฺสานํ พุทฺธเตเชน โสตฺถินา.
นสฺสนฺตุปทฺทวา สพฺเพ ทุกฺขา วูปสเมนฺตุ เต,

สกฺกตฺวา ธมฺมรตนํ โอสถํ อุตฺตมํ วรํ,
ปริฬาหูปสมนํ ธมฺมเตเชน โสตฺถินา.
นสฺสนฺตุปทฺทวา สพฺเพ ภยา วูปสเมนฺตุ เต,
สกฺกตฺวา สงฺฆรตนํ โอสถํ อุตฺตมํ วรํ,
อาหุเนยฺยํ ปาหุเนยฺยํ สงฺฆเตเชน โสตฺถินา.
นสฺสนฺตุปทฺทวา สพฺเพ โรคา วูปสเมนฺตุ เต.
สพฺพีติโย วิวชฺชนฺตุ สพฺพโรโค วินสฺสตุ,
มา เต ภวตฺวนฺตราโย สุขี ทีฆายุโก ภว,
อภิวาทนสีลิสฺส นิจฺจํ วุฑฺฒาปจายิโน.
จตฺตาโร ธมฺมา วฑฺฒนฺติ อายุ วณฺโณ สุขํ พลํ.

อาฏานาฏิยปริตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๔๕ คาถา

ปริตฺตํ ยมฺภณนฺตสฺส นิสินฺนฏฺฐานโธวนํ

ฯลฯ เหมือนในหน้า ๒๗

กปฺปฏฺฐายิ มหาเตชํ ปริตฺตนฺตมฺภณาม เห.

นวมํ องฺคุลิมาลปริตฺตํ

ยโตหํ ภคินิ อริยาย ชาติยา ชาโต, นาภิชานามิ สญฺจิจฺจ ปาณํ ชีวิตา โวโรเปตา. เตน สจฺเจน โสตฺถิ เต โหตุ โสตฺถิ คพฺภสฺส. ยโตหํ ภคินิ อริยาย ชาติยา ชาโต, นาภิชานามิ สญฺจิจฺจ ชีวิตา ปาณํ โวโรเปตา เตน สจฺเจน โสตฺถิ เต โหตุ โสตฺถิ คพฺภสฺส. ยโตหํ ภคินิ อริยาย ชาติยา ชาโต, นาภิชานามิ สญฺจิจฺจ ปาณํ ชีวิตา โวโรเปตา. เตน สจฺเจน โสตฺถิ เต โหตุ โสตฺถิ คพฺภสฺส.

องฺคุลิมาลปริตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

สํสาเร สํสรนฺตานํ สพฺพทุกฺขวินาสเน
สตฺต ธมฺเม จ โพชฺฌงฺเค มารเสนปฺปมทฺทิโน
พุชฺฌิตฺวา เยปิเม สตฺตา ติภวามุตฺตกุตฺตมา
อชาตึ อชราพฺยาธึ อมตํ นิพฺภยํ คตา
เอวมาทิคุณูเปตํ อเนกคุณสงฺคหํ
โอสถญฺจ อิมํ มนฺตํ โพชฺฌงฺคนฺตมฺภณาม เห.

ทสมํ โพชฺฌงฺคปริตฺตํ

โพชฺฌงฺโค สติสงฺขาโต ธมฺมานํ วิจโย ตถา

ฯลฯ เหมือนในหน้า ๒๘

เอเตน สจฺจวชฺเชน โสตฺถิ เต โหตุ สพฺพทา.

โพชฺฌงฺคปริตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

ปุญฺญลาภํ มหาเตชํ วณฺณกิตฺติมหายสํ
สพฺพสตฺตหิตํ ชาตํ ตํ สุณนฺตุ อเสสโต
อตฺตปฺปรหิตํ ชาตํ ปริตฺตนฺตมฺภณาม เห.

เอกาทสมํ อภยปริตฺตํ

ยนฺทุนฺนิมิตฺตํ อวมงฺคลญฺจ โย จามนาโป สกุณสฺส สทฺโท

ฯลฯ เหมือนในหน้า ๒๙

ปาปคฺคโห ทุสฺสุปินํ อกนฺตํ สงฺฆานุภาเวน วินาสเมนฺตุ.

ทุกฺขปฺปตฺตา จ นิทฺทุกฺขา ภยปฺปตฺตา จ นิพฺภยา,

ฯลฯ เหมือนในหน้า ๒๙

อรหนฺตานญฺจ เตเชน รกฺขํ พนฺธามิ สพฺพโส.

อภยปริตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๗ คาถา

ชยํ เทวมนุสฺสานํ ชโย โหตุ ปราชิโต,
มารเสนา อภิกฺกนฺตา สมนฺตาทฺวาทสโยชนา,
ขนฺติเมตฺตาอธิฏฺฐานา วิทฺธํเสตฺวาน จกฺขุมา,
ภวาภเว สํสรนฺโต ทิพฺพจกฺขุํ วิโสธยิ.
ปริยาปนฺนาทิโสตฺถานํ หิตาย จ สุขาย จ,
พุทฺธกิจฺจํ วิโสเธตฺวา ปริตฺตนฺตมฺภณาม เห.

ทฺวาทสมํ ชยปริตฺตํ

มหาการุณิโก นาโถ หิตาย สพฺพปาณินํ,

ฯลฯ เหมือนในหน้า ๓๐

อโรคา สุขิตา โหถ สห สพฺเพหิ ญาติภิ.

ชยปริตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

รตนตฺตยปฺปภาวาภิยาจนคาถา

อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ อุตฺตมํ ธมฺมมชฺฌคา

ฯลฯ เหมือนในหน้า ๓๒

เอตสฺมึ รตนตฺตยสฺมึ สมฺปสาทนเจตโส.

สุขาภิยาจนคาถา

ยํ ยํ เทวมนุสฺสานํ มงฺคลตฺถาย ภาสิตํ

ฯลฯ เหมือนในหน้า ๓๓

เอวํ ธมฺเมน ราชาโน ปชํ รกฺขนฺตุ สพฺพทา.

มงคลจักกวาฬใหญ่

สิริธิติมติเตโชชยสิทฺธิมหิทฺธิมหาคุณาปริมิตปุญฺญาธิการสฺส ฯลฯ

ฯลฯ เหมือนในหน้า ๓๔

อารกฺขกา เทวตา สทา ตุมฺเห อนุรกฺขนฺตุ.

ภวตุ สพฺพพมงฺคลํ　　รกฺขนฺตุ สพฺพเทวตา,

ฯลฯ เหมือนในหน้า ๓๔

สพฺพสงฺฆานุภาเวน　　สทา โสตฺถี ภวนฺตุ เต.

นกฺขตฺตยกฺขภูตานํ　　ปาปคฺคหนิวารณา,

ฯลฯ เหมือนในหน้า ๓๔

ปริตฺตสฺสานุภาเวน　　หนฺตฺวา เตสํ อุปทฺทเว.

มหาราชปริตฺตํ ทฺวาทสปริตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

สิบสองตำนาน จบ.

ภารสุตฺตคาถา

[หนฺท มยํ ภารสุตฺตคาถาโย ภณาม เส]

ภารา หเว ปญฺจกฺขนฺธา　　ภารหาโร จ ปุคฺคโล,

ภาราทานํ ทุกฺขํ โลเก　　ภารนิกฺเขปนํ สุขํ,

นิกฺขิปิตฺวา ครุํ ภารํ　　อญฺญํ ภารํ อนาทิย,

สมูลํ ตณฺหํ อพฺพุยฺห　　นิจฺฉาโต ปรินิพฺพุโตติ.

อนุตฺตรํ อภิสมฺโพธึ สมฺพุชฺฌิตฺวา ตถาคโต
ปฐมํ ยํ อเทเสสิ ธมฺมจกฺกํ อนุตฺตรํ
สมฺมเทว ปวตฺเตนฺโต โลเก อปฺปฏิวตฺติยํ
ยตฺถากฺขาตา อุโภ อนฺตา ปฏิปตฺติ จ มชฺฌิมา
จตูสฺวาริยสจฺเจสุ วิสุทฺธํ ญาณทสฺสนํ
เทสิตํ ธมฺมราเชน สมฺมาสมฺโพธิกิตฺตนํ
นาเมน วิสฺสุตํ สุตฺตํ ธมฺมจกฺกปฺปวตฺตนํ
เวยฺยากรณปาเฐน สงฺคีตนฺตมฺภณาม เส.

ธมฺมจกฺกปฺปวตฺตนสุตฺตํ

[หนฺท มยํ ธมฺมจกฺกปฺปวตฺตนสุตฺตํ ภณาม เส]

เอวมฺเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา, พาราณสิยํ วิหรติ, อิสิปตเน มิคทาเย. ตตฺร โข ภควา ปญฺจวคฺคิเย ภิกฺขู อามนฺเตสิ.

เทฺวเม ภิกฺขเว อนฺตา ปพฺพชิเตน น เสวิตพฺพา. โย จายํ กาเมสุ กามสุขลฺลิกานุโยโค, หีโน คมฺโม โปถุชฺชนิโก อนริโย อนตฺถสญฺหิโต. โย จายํ อตฺตกิลมถานุโยโค, ทุกฺโข อนริโย อนตฺถสญฺหิโต. เอเต เต ภิกฺขเว อุโภ อนฺเต อนุปคมฺม, มชฺฌิมา ปฏิปทา ตถาคเตน อภิสมฺพุทฺธา, จกฺขุกรณี ญาณกรณี อุปสมาย อภิญฺญาย สมฺโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตติ.

กตมา จ สา ภิกฺขเว มชฺฌิมา ปฏิปทา ตถาคเตน อภิสมฺพุทฺธา. จกฺขุกรณี ญาณกรณี อุปสมาย อภิญฺญาย สมฺโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตติ. อยเมว อริโย อฏฺฐงฺคิโก มคฺโค. เสยฺยถีทํ. สมฺมาทิฏฺฐิ สมฺมาสงฺกปฺโป, สมฺมาวาจา สมฺมากมฺมนฺโต, สมฺมาอาชีโว สมฺมาวายาโม, สมฺมาสติ สมฺมาสมาธิ, อยํ โข สา ภิกฺขเว มชฺฌิมา ปฏิปทา ตถาคเตน อภิสมฺพุทฺธา, จกฺขุกรณี ญาณกรณี อุปสมาย อภิญฺญาย สมฺโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตติ.

อิทํ โข ปน ภิกฺขเว ทุกฺขํ อริยสจฺจํ. ชาติปิ ทุกฺขา ชราปิ ทุกฺขา มรณมฺปิ ทุกฺขํ. โสกปริเทวทุกฺขโทมนสฺสุปายาสาปิ ทุกฺขา. อปฺปิเยหิ สมฺปโยโค ทุกฺโข ปิเยหิ วิปฺปโยโค ทุกฺโข ยมฺปิจฺฉํ น ลภติ ตมฺปิ ทุกฺขํ. สงฺขิตฺเตน ปญฺจุปาทานกฺขนฺธา ทุกฺขา. อิทํ โข ปน ภิกฺขเว ทุกฺขสมุทโย อริยสจฺจํ. ยายํ ตณฺหา โปโนพฺภวิกา นนฺทิราคสหคตา ตตฺร

ตตฺราภินนฺทินี. เสยฺยถีทํ. กามตณฺหา ภวตณฺหา วิภวตณฺหา. อิทํ โข ปน ภิกฺขเว ทุกฺขนิโรโธ อริยสจฺจํ. โย ตสฺสาเยว ตณฺหาย อเสสวิราคนิโรโธ จาโค ปฏินิสฺสคฺโค มุตฺติ อนาลโย. อิทํ โข ปน ภิกฺขเว ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทา อริยสจฺจํ. อยเมว อริโย อฏฺฐงฺคิโก มคฺโค. เสยฺยถีทํ. สมฺมาทิฏฺฐิ สมฺมาสงฺกปฺโป, สมฺมาวาจา สมฺมากมฺมนฺโต, สมฺมาอาชีโว สมฺมาวายาโม, สมฺมาสติ สมฺมาสมาธิ.

อิทํ ทุกฺขํ อริยสจฺจนฺติ เม ภิกฺขเว, ปุพฺเพ อนนุสฺสุเตสุ ธมฺเมสุ, จกฺขุํ อุทปาทิ ญาณํ อุทปาทิ ปญฺญา อุทปาทิ วิชฺชา อุทปาทิ อาโลโก อุทปาทิ. ตํ โข ปนิทํ ทุกฺขํ อริยสจฺจํ ปริญฺเญยฺยนฺติ เม ภิกฺขเว, ปุพฺเพ อนนุสฺสุเตสุ ธมฺเมสุ, จกฺขุํ อุทปาทิ ญาณํ อุทปาทิ ปญฺญา อุทปาทิ วิชฺชา อุทปาทิ อาโลโก อุทปาทิ. ตํ โข ปนิทํ ทุกฺขํ อริยสจฺจํ ปริญฺญาตนฺติ เม ภิกฺขเว, ปุพฺเพ อนนุสฺสุเตสุ ธมฺเมสุ, จกฺขุํ อุทปาทิ ญาณํ อุทปาทิ ปญฺญา อุทปาทิ วิชฺชา อุทปาทิ อาโลโก อุทปาทิ.

อิทํ ทุกฺขสมุทโย อริยสจฺจนฺติ เม ภิกฺขเว, ปุพฺเพ อนนุสฺสุเตสุ ธมฺเมสุ, จกฺขุํ อุทปาทิ ญาณํ อุทปาทิ ปญฺญา อุทปาทิ วิชฺชา อุทปาทิ อาโลโก อุทปาทิ. ตํ โข ปนิทํ ทุกฺขสมุทโย อริยสจฺจํ ปหาตพฺพนฺติ เม ภิกฺขเว, ปุพฺเพ อนนุสฺสุเตสุ ธมฺเมสุ, จกฺขุํ อุทปาทิ ญาณํ อุทปาทิ ปญฺญา อุทปาทิ วิชฺชา อุทปาทิ อาโลโก อุทปาทิ. ตํ โข ปนิทํ ทุกฺขสมุทโย อริยสจฺจํ ปหีนนฺติ เม ภิกฺขเว, ปุพฺเพ อนนุสฺสุเตสุ ธมฺเมสุ, จกฺขุํ อุทปาทิ ญาณํ อุทปาทิ ปญฺญา อุทปาทิ วิชฺชา อุทปาทิ อาโลโก อุทปาทิ.

อิทํ ทุกฺขนิโรโธ อริยสจฺจนฺติ เม ภิกฺขเว, ปุพฺเพ อนนุสฺสุเตสุ ธมฺเมสุ, จกฺขุํ อุทปาทิ ญาณํ อุทปาทิ ปญฺญา อุทปาทิ วิชฺชา อุทปาทิ อาโลโก อุทปาทิ. ตํ โข ปนิทํ ทุกฺขนิโรโธ อริยสจฺจํ สจฺฉิกาตพฺพนฺติ เม ภิกฺขเว, ปุพฺเพ อนนุสฺสุเตสุ ธมฺเมสุ, จกฺขุํ อุทปาทิ ญาณํ อุทปาทิ ปญฺญา อุทปาทิ วิชฺชา อุทปาทิ อาโลโก อุทปาทิ. ตํ โข ปนิทํ ทุกฺขนิโรโธ อริยสจฺจํ สจฺฉิกตนฺติ เม ภิกฺขเว, ปุพฺเพ อนนุสฺสุเตสุ ธมฺเมสุ, จกฺขุํ อุทปาทิ ญาณํ อุทปาทิ ปญฺญา อุทปาทิ วิชฺชา อุทปาทิ อาโลโก อุทปาทิ.

อิทํ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทา อริยสจฺจนฺติ เม ภิกฺขเว, ปุพฺเพ อนนุสฺสุเตสุ ธมฺเมสุ, จกฺขุํ อุทปาทิ ญาณํ อุทปาทิ ปญฺญา อุทปาทิ วิชฺชา อุทปาทิ อาโลโก อุทปาทิ. ตํ โข ปนิทํ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทา อริยสจฺจํ ภาเวตพฺพนฺติ เม ภิกฺขเว, ปุพฺเพ อนนุสฺสุเตสุ ธมฺเมสุ, จกฺขุํ อุทปาทิ ญาณํ อุทปาทิ ปญฺญา อุทปาทิ วิชฺชา อุทปาทิ อาโลโก อุทปาทิ. ตํ โข ปนิทํ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทา อริยสจฺจํ ภาวิตนฺติ เม ภิกฺขเว, ปุพฺเพ อนนุสฺสุเตสุ ธมฺเมสุ, จกฺขุํ อุทปาทิ ญาณํ อุทปาทิ ปญฺญา

อุทปาทิ วิชฺชา อุทปาทิ อาโลโก อุทปาทิ.

ยาวกีวญฺจ เม ภิกฺขเว อิเมสุ จตูสุ อริยสจฺเจสุ, เอวนฺติปริวฏฺฏํ ทฺวาทสาการํ ยถาภูตํ ญาณทสฺสนํ น สุวิสุทฺธํ อโหสิ. เนว ตาวาหํ ภิกฺขเว สเทวเก โลเก สมารเก สพฺรหฺมเก, สสฺสมณพฺราหฺมณิยา ปชาย สเทวมนุสฺสาย, อนุตฺตรํ สมฺมาสมฺโพธึ อภิสมฺพุทฺโธ ปจฺจญฺญาสึ. ยโต จ โข เม ภิกฺขเว อิเมสุ จตูสุ อริยสจฺเจสุ, เอวนฺติปริวฏฺฏํ ทฺวาทสาการํ ยถาภูตํ ญาณทสฺสนํ สุวิสุทฺธํ อโหสิ. อถาหํ ภิกฺขเว สเทวเก โลเก สมารเก สพฺรหฺมเก, สสฺสมณพฺราหฺมณิยา ปชาย สเทวมนุสฺสาย, อนุตฺตรํ สมฺมาสมฺโพธึ อภิสมฺพุทฺโธ ปจฺจญฺญาสึ. ญาณญฺจ ปน เม ทสฺสนํ อุทปาทิ, อกุปฺปา เม วิมุตฺติ, อยมนฺติมา ชาติ, นตฺถิทานิ ปุนพฺภโวติ. อิทมโวจ ภควา, อตฺตมนา ปญฺจวคฺคิยา ภิกฺขู ภควโต ภาสิตํ อภินนฺทุํ. อิมสฺมิญฺจ ปน เวยฺยากรณสฺมึ ภญฺญมาเน, อายสฺมโต โกณฺฑญฺญสฺส วิรชํ วีตมลํ ธมฺมจกฺขุํ อุทปาทิ, ยงฺกิญฺจิ สมุทยธมฺมํ สพฺพนฺตํ นิโรธธมฺมนฺติ.

ปวตฺติเต จ ภควตา ธมฺมจกฺเก, ภุมฺมา เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสุํ, เอตมฺภควตา พาราณสิยํ อิสิปตเน มิคทาเย อนุตฺตรํ ธมฺมจกฺกํ ปวตฺติตํ, อปฺปฏิวตฺติยํ สมเณน วา พฺราหฺมเณน วา เทเวน วา มาเรน วา พฺรหฺมุนา วา เกนจิ วา โลกสฺมินฺติ. ภุมฺมานํ เทวานํ สทฺทํ สุตฺวา, จาตุมฺมหาราชิกา เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสุํ. จาตุมฺมหาราชิกานํ เทวานํ สทฺทํ สุตฺวา, ตาวตึสา เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสุํ. ตาวตึสานํ เทวานํ สทฺทํ สุตฺวา, ยามา เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสุํ. ยามานํ เทวานํ สทฺทํ สุตฺวา, ตุสิตา เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสุํ. ตุสิตานํ เทวานํ สทฺทํ สุตฺวา, นิมฺมานรตี เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสุํ. นิมฺมานรตีนํ เทวานํ สทฺทํ สุตฺวา, ปรนิมฺมิตวสวตฺตี เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสุํ. ปรนิมฺมิตวสวตฺตีนํ เทวานํ สทฺทํ สุตฺวา, พฺรหฺมกายิกา เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสุํ. เอตมฺภควตา พาราณสิยํ อิสิปตเน มิคทาเย อนุตฺตรํ ธมฺมจกฺกํ ปวตฺติตํ, อปฺปฏิวตฺติยํ สมเณน วา พฺราหฺมเณน วา เทเวน วา มาเรน วา พฺรหฺมุนา วา เกนจิ วา โลกสฺมินฺติ. อิติห เตน ขเณน เตน มุหุตฺเตน, ยาว พฺรหฺมโลกา สทฺโท อพฺภุคฺคจฺฉิ. อยญฺจ ทสสหสฺสี โลกธาตุ, สงฺกมฺปิ สมฺปกมฺปิ สมฺปเวธิ. อปฺปมาโณ จ โอฬาโร โอภาโส โลเก ปาตุรโหสิ. อติกฺกมฺเมว เทวานํ เทวานุภาวํ. อถโข ภควา อุทานํ อุทาเนสิ, อญฺญาสิ วต โภ โกณฺฑญฺโญ, อญฺญาสิ วต โภ โกณฺฑญฺโญติ. อิติหิทํ อายสฺมโต โกณฺฑญฺญสฺส, อญฺญาโกณฺฑญฺโญเตฺวว นามํ อโหสีติ.

ธมฺมจกฺกปฺปวตฺตนสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

ปพฺพโตปมคาถา

[หนฺท มยํ ปพฺพโตปมคาถาโย ภณาม เส]

ยถาปิ เสลา วิปุลา นภํ อาหจฺจ ปพฺพตา,
สมนฺตา อนุปริเยยฺยุํ นิปฺโปเถนฺตา จตุทฺทิสา.
เอวํ ชรา จ มจฺจุ จ อธิวตฺตนฺติ ปาณิโน,
ขตฺติเย พฺราหมฺเณ เวสฺเส สุทฺเท จณฺฑาลปุกฺกุเส.
น กิญฺจิ ปริวชฺเชติ สพฺพเมวาภิมทฺทติ,
น ตตฺถ หตฺถีนํ ภูมิ น รถานํ น ปตฺติยา.
นจาปิ มนฺตยุทฺเธน สกฺกา เชตุํ ธเนน วา,
ตสฺมา หิ ปณฺฑิโต โปโส สมฺปสฺสํ อตฺถมตฺตโน.
พุทฺเธ ธมฺเม จ สงฺเฆ จ ธีโร สทฺธํ นิเวสเย,
โย ธมฺมจารี กาเยน วาจาย อุท เจตสา,
อิเธว นํ ปสํสนฺติ เปจฺจ สคฺเค ปโมทติ.

อริยธนคาถา

ยสฺส สทฺธา ตถาคเต อจลา สุปติฏฺฐิตา,
สีลญฺจ ยสฺส กลฺยาณํ อริยกนฺตํ ปสํสิตํ.
สงฺเฆ ปสาโท ยสฺสตฺถิ อุชุภูตญฺจ ทสฺสนํ,
อทฬิทฺโทติ ตํ อาหุ อโมฆนฺตสฺส ชีวิตํ.
ตสฺมา สทฺธญฺจ สีลญฺจ ปสาทํ ธมฺมทสฺสนํ,
อนุยุญฺเชถ เมธาวี สรํ พุทฺธาน สาสนนฺติ.

มหาการุณิโก นาโถ อตฺถาย สพฺพปาณินํ,
ปูเรตฺวา ปารมี สพฺพา ปตฺโต สมฺโพธิมุตฺตมํ,
เอเตน สจฺจวชฺเชน มา โหนฺตุ สพฺพุปทฺทวา.
มหาการุณิโก นาโถ หิตาย สพฺพปาณินํ,
ปูเรตฺวา ปารมี สพฺพา ปตฺโต สมฺโพธิมุตฺตมํ,
เอเตน สจฺจวชฺเชน มา โหนฺตุ สพฺพุปทฺทวา.
มหาการุณิโก นาโถ สุขาย สพฺพปาณินํ,
ปูเรตฺวา ปารมี สพฺพา ปตฺโต สมฺโพธิมุตฺตมํ,
เอเตน สจฺจวชฺเชน มา โหนฺตุ สพฺพุปทฺทวา.

ยนฺตํ สตฺเตหิ ทุกฺเขน	เญยฺยํ อนตฺตลกฺขณํ
อตฺตวาทาตฺตสญฺญานํ	สมฺมเทว วิโมจนํ
สมฺพุทฺโธ ตํ ปกาเสสิ	ทิฏฺฐสจฺจาน โยคินํ
อุตฺตรึ ปฏิเวธาย	ภาเวตุํ ญาณมุตฺตมํ
ยนฺเตสํ ทิฏฺฐธมฺมานํ	ญาเณนุปปริกฺขตํ
สพฺพาสเวหิ จิตฺตานิ	วิมุจฺจึสุ อเสสโต
ตถา ญาณานุสาเรน	สาสนํ กาตุมิจฺฉตํ
สาธูนํ อตฺถสิทฺธตฺถํ	ตํ สุตฺตนฺตํ ภณาม เส.

อนตฺตลกฺขณสุตฺตํ

[หนฺท มยํ อนตฺตลกฺขณสุตฺตํ ภณาม เส]

เอวมฺเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา, พาราณสิยํ วิหรติ, อิสิปตเน มิคทาเย, ตตฺร โข ภควา ปญฺจวคฺคิเย ภิกฺขู อามนฺเตสิ.

รูปํ ภิกฺขเว อนตฺตา. รูปญฺจ หิทํ ภิกฺขเว อตฺตา อภวิสฺส, นยิทํ รูปํ อาพาธาย สํวตฺเตยฺย, ลพฺเภถ จ รูเป, เอวํ เม รูปํ โหตุ เอวํ เม รูปํ มา อโหสีติ. ยสฺมา จ โข ภิกฺขเว รูปํ อนตฺตา, ตสฺมา รูปํ อาพาธาย สํวตฺตติ, น จ ลพฺภติ รูเป, เอวํ เม รูปํ โหตุ เอวํ เม รูปํ มา อโหสีติ, เวทนา อนตฺตา. เวทนา จ หิทํ ภิกฺขเว อตฺตา อภวิสฺส, นยิทํ เวทนา อาพาธาย สํวตฺเตยฺย, ลพฺเภถ จ เวทนาย, เอวํ เม เวทนา โหตุ, เอวํ เม เวทนา มา อโหสีติ. ยสฺมา จ โข ภิกฺขเว เวทนา อนตฺตา, ตสฺมา เวทนา อาพาธาย สํวตฺตติ. น จ ลพฺภติ เวทนาย, เอวํ เม เวทนา โหตุ, เอวํ เม เวทนา มา อโหสีติ. สญฺญา อนตฺตา. สญฺญา จ หิทํ ภิกฺขเว อตฺตา อภวิสฺส, นยิทํ สญฺญา อาพาธาย สํวตฺเตยฺย, ลพฺเภถ จ สญฺญาย, เอวํ เม สญฺญา โหตุ เอวํ เม สญฺญา มา อโหสีติ. ยสฺมา จ โข ภิกฺขเว สญฺญา อนตฺตา, ตสฺมา สญฺญา อาพาธาย สํวตฺตติ, น จ ลพฺภติ สญฺญาย, เอวํ เม สญฺญา โหตุ, เอวํ เม สญฺญา มา อโหสีติ. สงฺขารา อนตฺตา. สงฺขารา จ หิทํ ภิกฺขเว อตฺตา อภวิสฺสํสุ, นยิทํ สงฺขารา อาพาธาย สํวตฺเตยฺยุํ, ลพฺเภถ จ สงฺขาเรสุ, เอวํ เม สงฺขารา โหนฺตุ เอวํ เม สงฺขารา มา อเหสุนฺติ. ยสฺมา จ โข ภิกฺขเว สงฺขารา อนตฺตา, ตสฺมา สงฺขารา อาพาธาย สํวตฺตนฺติ. น จ ลพฺภติ สงฺขาเรสุ, เอวํ เม สงฺขารา โหนฺตุ เอวํ เม สงฺขารา มา

อเหสุนฺติ. วิญฺญาณํ อนตฺตา. วิญฺญาณญฺจ หิทํ ภิกฺขเว อตฺตา อภวิสฺส, นยิทํ วิญฺญาณํ อาพาธาย สํวตฺเตยฺย, ลพฺเภถ จ วิญฺญาเณ, เอวํ เม วิญฺญาณํ โหตุ เอวํ เม วิญฺญาณํ มา อโหสีติ. ยสฺมา จ โข ภิกฺขเว วิญฺญาณํ อนตฺตา, ตสฺมา วิญฺญาณํ อาพาธาย สํวตฺตติ, น จ ลพฺภติ วิญฺญาเณ, เอวํ เม วิญฺญาณํ โหตุ, เอวํ เม วิญฺญาณํ มา อโหสีติ.

ตํ กึ มญฺญถ ภิกฺขเว รูปํ นิจฺจํ วา อนิจฺจํ วาติ. อนิจฺจํ ภนฺเต. ยมฺปนานิจฺจํ ทุกฺขํ วา ตํ สุขํ วาติ. ทุกฺขํ ภนฺเต. ยมฺปนานิจฺจํ ทุกฺขํ วิปริณามธมฺมํ, กลฺลํ นุ ตํ สมนุปสฺสิตุํ, เอตํ มม เอโสหมสฺมิ เอโส เม อตฺตาติ. โน เหตํ ภนฺเต. ตํ กึ มญฺญถ ภิกฺขเว เวทนา นิจฺจา วา อนิจฺจา วาติ. อนิจฺจา ภนฺเต. ยมฺปนานิจฺจํ ทุกฺขํ วา ตํ สุขํ วาติ. ทุกฺขํ ภนฺเต. ยมฺปนานิจฺจํ ทุกฺขํ วิปริณามธมฺมํ, กลฺลํ นุ ตํ สมนุปสฺสิตุํ, เอตํ มม เอโสหมสฺมิ เอโส เม อตฺตาติ. โน เหตํ ภนฺเต. ตํ กึ มญฺญถ ภิกฺขเว สญฺญา นิจฺจา วา อนิจฺจา วาติ. อนิจฺจา ภนฺเต. ยมฺปนานิจฺจํ ทุกขํ วา ตํ สุขํ วาติ. ทุกฺขํ ภนฺเต. ยมฺปนานิจฺจํ ทุกฺขํ วิปริณามธมฺมํ, กลฺลํ นุ ตํ สมนุปสฺสิตุํ, เอตํ มม เอโสหมสฺมิ เอโส เม อตฺตาติ. โน เหตํ ภนฺเต. ตํ กึ มญฺญถ ภิกฺขเว สงฺขารา นิจฺจา วา อนิจฺจา วาติ. อนิจฺจา ภนฺเต. ยมฺปนานิจฺจํ ทุกฺขํ วา ตํ สุขํ วาติ. ทุกฺขํ ภนฺเต. ยมฺปนานิจฺจํ ทุกฺขํ วิปริณามธมฺมํ, กลฺลํ นุ ตํ สมนุปสฺสิตุํ, เอตํ มม เอโสหมสฺมิ เอโส เม อตฺตาติ. โน เหตํ ภนฺเต. ตํ กึ มญฺญถ ภิกฺขเว วิญฺญาณํ นิจฺจํ วา อนิจฺจํ วาติ. อนิจฺจํ ภนฺเต. ยมฺปนานิจฺจํ ทุกฺขํ วา ตํ สุขํ วาติ. ทุกฺขํ ภนฺเต. ยมฺปนานิจฺจํ ทุกฺขํ วิปริณามธมฺมํ, กลฺลํ นุ ตํ สมนุปสฺสิตุํ, เอตํ มม เอโสหมสฺมิ เอโส เม อตฺตาติ. โน เหตํ ภนฺเต.

ตสฺมาติห ภิกฺขเว, ยงฺกิญฺจิ รูปํ อตีตานาคตปจฺจุปฺปนฺนํ, อชฺฌตฺตํ วา หพิทฺธา วา, โอฬาริกํ วา สุขุมํ วา, หีนํ วา ปณีตํ วา, ยนฺทูเร สนฺติเก วา, สพฺพํ รูปํ, เนตํ มม เนโสหมสฺมิ น เมโส อตฺตาติ. เอวเมตํ ยถาภูตํ สมฺมปฺปญฺญาย ทฏฺฐพฺพํ ยา กาจิ เวทนา อตีตานาคตปจฺจุปฺปนฺนา, อชฺฌตฺตา วา พหิทฺธา วา, โอฬาริกา วา สุขุมา วา, หีนา วา ปณีตา วา, ยา ทูเร สนฺติเก วา, สพฺพา เวทนา, เนตํ มม เนโสหมสฺมิ น เมโส อตฺตาติ. เอวเมตํ ยถาภูตํ สมฺมปฺปญฺญาย ทฏฺฐพฺพํ. ยา กาจิ สญฺญา อตีตานาคตปจฺจุปฺปนฺนา, อชฺฌตฺตา วา พหิทฺธา วา, โอฬาริกา วา สุขุมา วา, หีนา วา ปณีตา วา, ยา ทูเร สนฺติเก วา, สพฺพา สญฺญา, เนตํ มม เนโสหมสฺมิ น เมโส อตฺตาติ. เอวเมตํ ยถาภูตํ สมฺมปฺปญฺญาย ทฏฺฐพฺพํ. เย เกจิ สงฺขารา อตีตานาคตปจฺจุปฺปนฺนา, อชฺฌตฺตา วา พหิทฺธา วา, โอฬาริกา วา สุขุมา วา, หีนา วา

ปณีตา วา, เย ทูเร สนฺติเก วา, สพฺเพ สงฺขารา, เนตํ มม เนโสหมสฺมิ น เมโส อตฺตาติ. เอวเมตํ ยถาภูตํ สมฺมปฺปญฺญาย ทฏฺฐพฺพํ. ยงฺกิญฺจิ วิญฺญาณํ อตีตานาคตปจฺจุปฺปนฺนํ, อชฺฌตฺตํ วา พหิทฺธา วา, โอฬาริกํ วา สุขุมํ วา, หีนํ วา ปณีตํ วา, ยนฺทูเร สนฺติเก วา, สพฺพํ วิญฺญาณํ, เนตํ มม เนโสหมสฺมิ น เมโส อตฺตาติ. เอวเมตํ ยถาภูตํ สมฺมปฺปญฺญาย ทฏฺฐพฺพํ.

เอวํ ปสฺสํ ภิกฺขเว สุตวา อริยสาวโก, รูปสฺมึปิ นิพฺพินฺทติ. เวทนายปิ นิพฺพินฺทติ. สญฺญายปิ นิพฺพินฺทติ. สงฺขาเรสุปิ นิพฺพินฺทติ. วิญฺญาณสฺมึปิ นิพฺพินฺทติ. นิพฺพินฺทํ วิรชฺชติ. วิราคา วิมุจฺจติ. วิมุตฺตสฺมึ วิมุตฺตมิติ ญาณํ โหติ. ขีณา ชาติ, วุสิตํ พฺรหฺมจริยํ, กตํ กรณียํ, นาปรํ อิตฺถตฺตายาติ ปชานาตีติ. อิทมโวจ ภควา. อตฺตมนา ปญฺจวคฺคิยา ภิกฺขู ภควโต ภาสิตํ อภินนฺทุํ. อิมสฺมิญฺจ ปน เวยฺยากรณสฺมึ ภญฺญมาเน, ปญฺจวคฺคิยานํ ภิกฺขูนํ อนุปาทาย, อาสเวหิ จิตฺตานิ วิมุจฺจึสูติ.

อนตฺตลกฺขณสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

พุทฺธอุทานคาถา

[หนฺท มยํ พุทฺธอุทานคาถาโย ภณาม เส]

ยทา หเว ปาตุภวนฺติ ธมฺมา,
อาตาปิโน ฌายโต พฺราหฺมณสฺส,
อถสฺส กงฺขา วปยนฺติ สพฺพา,
ยโต ปชานาติ สเหตุธมฺมํ.
ยทา หเว ปาตุภวนฺติ ธมฺมา,
อาตาปิโน ฌายโต พฺราหฺมณสฺส,
อถสฺส กงฺขา วปยนฺติ สพฺพา,
ยโต ขยํ ปจฺจยานํ อเวทิ.
ยทา หเว ปาตุภวนฺติ ธมฺมา,
อาตาปิโน ฌายโต พฺราหฺมณสฺส,
วิธูปยํ ติฏฺฐติ มารเสนํ,
สูโรว โอภาสยมนฺตลิกฺขนฺติ.

เวเนยฺยทมโนปาเย สพฺพโส ปารมึ คโต
อโมฆวจโน พุทฺโธ อภิญฺญายานุสาสโก
จิณฺณานุรูปโต จาปิ ธมฺเมน วินยํ ปชํ
จิณฺณาคฺคิปาริจริยานํ สมฺโพชฺฌารหโยคินํ
ยมาทิตฺตปริยายํ เทสยนฺโต มโนหรํ
เต โสตาโร วิโมเจสิ อเสกฺขาย วิมุตฺติยา
ตเถโวปปริกฺขาย วิญฺญูนํ โสตุมิจฺฉตํ
ทุกฺขตาลกฺขโณปายํ ตํ สุตฺตนฺตํ ภณาม เส.

อาทิตฺตปริยายสุตฺตํ

[หนฺท มยํ อาทิตฺตปริยายสุตฺตํ ภณาม เส]

เอวมฺเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา, คยายํ วิหรติ คยาสีเส สทฺธึ ภิกฺขุสหสฺเสน. ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ.

สพฺพํ ภิกฺขเว อาทิตฺตํ. กิญฺจ ภิกฺขเว สพฺพํ อาทิตฺตํ. จกฺขุํ ภิกฺขเว อาทิตฺตํ, รูปา อาทิตฺตา, จกฺขุวิญฺญาณํ อาทิตฺตํ, จกฺขุสมฺผสฺโส อาทิตฺโต, ยมฺปิทํ จกฺขุสมฺผสฺสปจฺจยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ, สุขํ วา ทุกฺขํ วา อทุกฺขมสุขํ วา, ตมฺปิ อาทิตฺตํ. เกน อาทิตฺตํ. อาทิตฺตํ ราคคฺคินา โทสคฺคินา โมหคฺคินา, อาทิตฺตํ ชาติยา ชรามรเณน, โสเกหิ ปริเทเวหิ ทุกฺเขหิ โทมนสฺเสหิ อุปายาเสหิ อาทิตฺตนฺติ วทามิ. โสตํ อาทิตฺตํ, สทฺทา อาทิตฺตา, โสตวิญฺญาณํ อาทิตฺตํ, โสตสมฺผสฺโส อาทิตฺโต, ยมฺปิทํ โสตสมฺผสฺสปจฺจยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ, สุขํ วา ทุกฺขํ วา อทุกฺขมสุขํ วา, ตมฺปิ อาทิตฺตํ, เกน อาทิตฺตํ. อาทิตฺตํ ราคคฺคินา โทสคฺคินา โมหคฺคินา, อาทิตฺตํ ชาติยา ชรามรเณน, โสเกหิ ปริเทเวหิ ทุกฺเขหิ โทมนสฺเสหิ อุปายาเสหิ อาทิตฺตนฺติ วทามิ. ฆานํ อาทิตฺตํ, คนฺธา อาทิตฺตา, ฆานวิญฺญาณํ อาทิตฺตํ, ฆานสมฺผสฺโส อาทิตฺโต, ยมฺปิทํ ฆานสมฺผสฺสปจฺจยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ, สุขํ วา ทุกฺขํ วา อทุกฺขมสุขํ วา, ตมฺปิ อาทิตฺตํ, เกน อาทิตฺตํ. อาทิตฺตํ ราคคฺคินา โทสคฺคินา โมหคฺคินา, อาทิตฺตํ ชาติยา ชรามรเณน, โสเกหิ ปริเทเวหิ ทุกฺเขหิ โทมนสฺเสหิ อุปายาเสหิ อาทิตฺตนฺติ วทามิ. ชิวฺหา อาทิตฺตา, รสา อาทิตฺตา, ชิวฺหาวิญฺญาณํ อาทิตฺตํ, ชิวฺหาสมฺผสฺโส อาทิตฺโต, ยมฺปิทํ ชิวฺหาสมฺผสฺสปจฺจยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ, สุขํ วา ทุกฺขํ วา อทุกฺขมสุขํ วา, ตมฺปิ อาทิตฺตํ, เกน อาทิตฺตํ. อาทิตฺตํ ราคคฺคินา โทสคฺคินา โมหคฺคินา, อาทิตฺตํ ชาติยา ชรามรเณน, โสเกหิ

ปริเทเวหิ ทุกฺเขหิ โทมนสฺเสหิ อุปายาเสหิ อาทิตฺตนฺติ วทามิ. กาโย อาทิตฺโต, โผฏฺฐพฺพา อาทิตฺตา, กายวิญฺญาณํ อาทิตฺตํ, กายสมฺผสฺโส อาทิตฺโต, ยมฺปิทํ กายสมฺผสฺสปจฺจยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ, สุขํ วา ทุกฺขํ วา อทุกฺขมสุขํ วา, ตมฺปิ อาทิตฺตํ, เกน อาทิตฺตํ. อาทิตฺตํ ราคคฺคินา โทสคฺคินา โมหคฺคินา, อาทิตฺตํ ชาติยา ชรามรเณน, โสเกหิ ปริเทเวหิ ทุกฺเขหิ โทมนสฺเสหิ อุปายาเสหิ อาทิตฺตนฺติ วทามิ. มโน อาทิตฺโต, ธมฺมา อาทิตฺตา, มโนวิญฺญาณํ อาทิตฺตํ, มโนสมฺผสฺโส อาทิตฺโต, ยมฺปิทํ มโนสมฺผสฺสปจฺจยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ, สุขํ วา ทุกฺขํ วา อทุกฺขมสุขํ วา, ตมฺปิ อาทิตฺตํ, เกน อาทิตฺตํ. อาทิตฺตํ ราคคฺคินา โทสคฺคินา โมหคฺคินา, อาทิตฺตํ ชาติยา ชรามรเณน, โสเกหิ ปริเทเวหิ ทุกฺเขหิ โทมนสฺเสหิ อุปายาเสหิ อาทิตฺตนฺติ วทามิ.

เอวํ ปสฺสํ ภิกฺขเว สุตวา อริยสาวโก, จกฺขุสฺมึปิ นิพฺพินฺทติ, รูเปสุปิ นิพฺพินฺทติ, จกฺขุวิญฺญาเณปิ นิพฺพินฺทติ, จกฺขุสมฺผสฺเสปิ นิพฺพินฺทติ, ยมฺปิทํ จกฺขุสมฺผสฺสปจฺจยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ, สุขํ วา ทุกฺขํ วา อทุกฺขมสุขํ วา, ตสฺมึปิ นิพฺพินฺทติ. โสตสฺมึปิ นิพฺพินฺทติ, สทฺเทสุปิ นิพฺพินฺทติ, โสตวิญฺญาเณปิ นิพฺพินฺทติ, โสตสมฺผสฺเสปิ นิพฺพินฺทติ, ยมฺปิทํ โสตสมฺผสฺสปจฺจยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ, สุขํ วา ทุกฺขํ วา อทุกฺขมสุขํ วา, ตสฺมึปิ นิพฺพินฺทติ. ฆานสฺมึปิ นิพฺพินฺทติ, คนฺเธสุปิ นิพฺพินฺทติ, ฆานวิญฺญาเณปิ นิพฺพินฺทติ, ฆานสมฺผสฺเสปิ นิพฺพินฺทติ, ยมฺปิทํ ฆานสมผสฺสปจฺจยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ, สุขํ วา ทุกฺขํ วา อทุกฺขมสุขํ วา, ตสฺมึปิ นิพฺพินฺทติ. ชิวฺหายปิ นิพฺพินฺทติ, รเสสุปิ นิพฺพินฺทติ, ชิวฺหาวิญฺญาเณปิ นิพฺพินฺทติ, ชิวฺหาสมฺผสฺเสปิ นิพฺพินฺทติ, ยมฺปิทํ ชิวฺหาสมฺผสฺสปจฺจยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ, สุขํ วา ทุกฺขํ วา อทุกฺขมสุขํ วา, ตสฺมึปิ นิพฺพินฺทติ. กายสฺมึปิ นิพฺพินฺทติ, โผฏฺฐพฺเพสุปิ นิพฺพินฺทติ, กายวิญฺญาเณปิ นิพฺพินฺทติ, กายสมฺผสฺเสปิ นิพฺพินฺทติ, ยมฺปิทํ กายสมผสฺสปจฺจยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ, สุขํ วา ทุกฺขํ วา อทุกฺขมสุขํ วา, ตสฺมึปิ นิพฺพินฺทติ. มนสฺมึปิ นิพฺพินฺทติ, ธมฺเมสุปิ นิพฺพินฺทติ, มโนวิญฺญาเณปิ นิพฺพินฺทติ, มโนสมฺผสฺเสปิ นิพฺพินฺทติ, ยมฺปิทํ มโนสมผสฺสปจฺจยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ, สุขํ วา ทุกฺขํ วา อทุกฺขมสุขํ วา, ตสฺมึปิ นิพฺพินฺทติ. นิพฺพินฺทํ วิรชฺชติ. วิราคา วิมุจฺจติ. วิมุตฺตสฺมึ วิมุตฺตมิติ ญาณํ โหติ. ขีณา ชาติ, วุสิตํ พฺรหฺมจริยํ, กตํ กรณียํ, นาปรํ อิตฺถตฺตายาติ ปชานาตีติ. อิทมโวจ ภควา. อตฺตมนา เต ภิกฺขู ภควโต ภาสิตํ อภินนฺทุํ. อิมสฺมิญฺจ ปน เวยฺยากรณสฺมึ ภญฺญมาเน, ตสฺส ภิกฺขุสหสฺสสฺส อนุปาทาย, อาสเวหิ จิตฺตานิ วิมุจฺจึสูติ.

อาทิตฺตปริยายสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

ธมฺมสงฺคิณีมาติกาปาจ

[หนฺท มยํ ธมฺมสงฺคิณีมาติกาปาจํ ภณาม เส]

กุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา อพฺยากตา ธมฺมา.

สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตา ธมฺมา ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตา ธมฺมา อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตา ธมฺมา.

วิปากา ธมฺมา วิปากธมฺมธมฺมา เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมา.

อุปาทินฺนุปาทานิยา ธมฺมา อนุปาทินฺนุปาทานิยา ธมฺมา อนุปาทินฺนานุปาทานิยา ธมฺมา.

สงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกา ธมฺมา อสงฺกิลิฏฺฐสงฺกิเลสิกา ธมฺมา อสงฺกิลิฏฺฐาสงฺกิเลสิกา ธมฺมา.

สวิตกฺกสวิจารา ธมฺมา อวิตกฺกสวิจารมตฺตา ธมฺมา อวิตกฺกาวิจารา ธมฺมา.

ปีติสหคตา ธมฺมา สุขสหคตา ธมฺมา อุเปกฺขาสหคตา ธมฺมา.

ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพา ธมฺมา เนวทสฺสเนน น ภาวนาย ปหาตพฺพา ธมฺมา.

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ธมฺมา เนวทสฺสเนน น ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ธมฺมา.

อาจยคามิโน ธมฺมา อปจยคามิโน ธมฺมา เนวาจยคามิโน นาปจยคามิโน ธมฺมา.

เสกฺขา ธมฺมา อเสกฺขา ธมฺมา เนวเสกฺขา นาเสกฺขา ธมฺมา.

ปริตฺตา ธมฺมา มหคฺคตา ธมฺมา อปฺปมาณา ธมฺมา.

ปริตฺตารมฺมณา ธมฺมา มหคฺคตารมฺมณา ธมฺมา อปฺปมาณารมฺมณา ธมฺมา.

หีนา ธมฺมา มชฺฌิมา ธมฺมา ปณีตา ธมฺมา.

มิจฺฉตฺตนิยตา ธมฺมา สมฺมตฺตนิยตา ธมฺมา อนิยตา ธมฺมา.

มคฺคารมฺมณา ธมฺมา มคฺคเหตุกา ธมฺมา มคฺคาธิปติโน ธมฺมา.

อุปฺปนฺนา ธมฺมา อนุปฺปนฺนา ธมฺมา อุปฺปาทิโน ธมฺมา.

อตีตา ธมฺมา อนาคตา ธมฺมา ปจฺจุปฺปนฺนา ธมฺมา.

อตีตารมฺมณา ธมฺมา อนาคตารมฺมณา ธมฺมา ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา ธมฺมา.

อชฺฌตฺตา ธมฺมา พหิทฺธา ธมฺมา อชฺฌตฺตพหิทฺธา ธมฺมา.

อชฺฌตฺตารมฺมณา ธมฺมา พหิทฺธารมฺมณา ธมฺมา อชฺฌตฺตพหิทฺธารมฺมณา ธมฺมา.

สนิทสฺสนสปฺปฏิฆา ธมฺมา อนิทสฺสนสปฺปฏิฆา ธมฺมา อนิทสฺสนาปฺปฏิฆา ธมฺมา.

วิปสฺสนาภูมิปาโฐ

[หนฺท มยํ ปญฺจกฺขนฺธาติ วิปสฺสนาภูมิปาฐํ ภณาม เส]

ปญฺจกฺขนฺธา, รูปกฺขนฺโธ, เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ, วิญฺญาณกฺขนฺโธ.

ทฺวาทสายตนานิ. จกฺขฺวายตนํ รูปายตนํ, โสตายตนํ สทฺทายตนํ, ฆานายตนํ คนฺธายตนํ, ชิวฺหายตนํ รสายตนํ, กายายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ, มนายตนํ ธมฺมายตนํ.

อฏฺฐารส ธาตุโย. จกฺขุธาตุ รูปธาตุ จกฺขุวิญฺญาณธาตุ, โสตธาตุ สทฺทธาตุ โสตวิญฺญาณธาตุ, ฆานธาตุ คนฺธธาตุ ฆานวิญฺญาณธาตุ, ชิวฺหาธาตุ รสธาตุ ชิวฺหาวิญฺญาณธาตุ, กายธาตุ โผฏฺฐพฺพธาตุ กายวิญฺญาณธาตุ, มโนธาตุ ธมฺมธาตุ มโนวิญฺญาณธาตุ.

พาวีสตินฺทฺริยานิ. จกฺขุนฺทฺริยํ โสตินฺทฺริยํ ฆานินฺทฺริยํ ชิวฺหินฺทฺริยํ กายินฺทฺริยํ มนินฺทฺริยํ, อิตฺถินฺทฺริยํ ปุริสินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ, สุขินฺทฺริยํ ทุกฺขินฺทฺริยํ โสมนสฺสินฺทฺริยํ โทมนสฺสินฺทฺริยํ อุเปกฺขินฺทฺริยํ, สทฺธินฺทฺริยํ วิริยินฺทฺริยํ สตินฺทฺริยํ สมาธินฺทฺริยํ ปญฺญินฺทฺริยํ อนญฺญตญฺญสฺสามีตินฺทฺริยํ, อญฺญินฺทฺริยํ, อญฺญาตาวินฺทฺริยํ.

จตฺตาริ อริยสจฺจานิ. ทุกฺขํ อริยสจฺจํ, ทุกฺขสมุทโย อริยสจฺจํ, ทุกฺขนิโรโธ อริยสจฺจํ, ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทา อริยสจฺจํ.

อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขารา, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปํ, นามรูปปจฺจยา สฬายตนํ, สฬายตนปจฺจยา ผสฺโส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา ตณฺหา, ตณฺหาปจฺจยา อุปาทานํ, อุปาทานปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํ โสกปริเทวทุกฺขโทมนสฺสุปายาสา สมฺภวนฺติ. เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติ.

อวิชฺชายเตฺวว อเสสวิราคนิโรธา สงฺขารนิโรโธ, สงฺขารนิโรธา วิญฺญาณนิโรโธ, วิญฺญาณนิโรธา นามรูปนิโรโธ, นามรูปนิโรธา สฬายตนนิโรโธ, สฬายตนนิโรธา ผสฺสนิโรโธ, ผสฺสนิโรธา เวทนานิโรโธ, เวทนานิโรธา ตณฺหานิโรโธ, ตณฺหานิโรธา อุปาทานนิโรโธ, อุปาทานนิโรธา ภวนิโรโธ, ภวนิโรธา ชาตินิโรโธ, ชาตินิโรธา ชรามรณํ โสกปริเทวทุกฺขโทมนสฺสุปายาสา นิรุชฺฌนฺติ. เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส นิโรโธ โหติ.

ปฏฺฐานมาติกาปาโฐ

[หนฺท มยํ ปฏฺฐานมาติกาปาฐํ ภณาม เส]

เหตุปจฺจโย, อารมฺมณปจฺจโย, อธิปติปจฺจโย, อนนฺตรปจฺจโย, สมนนฺตรปจฺจโย, สหชาตปจฺจโย, อญฺญมญฺญปจฺจโย, นิสฺสยปจฺจโย, อุปนิสฺสยปจฺจโย, ปุเรชาตปจฺจโย, ปจฺฉาชาตปจฺจโย, อาเสวนปจฺจโย, กมฺมปจฺจโย, วิปากปจฺจโย, อาหารปจฺจโย, อินฺทฺริยปจฺจโย, ฌานปจฺจโย, มคฺคปจฺจโย, สมฺปยุตฺตปจฺจโย, วิปฺปยุตฺตปจฺจโย, อตฺถิปจฺจโย, นตฺถิปจฺจโย, วิคตปจฺจโย, อวิคตปจฺจโย.

คาถาบังสุกุลศพหรืออัฐิ

อนิจฺจา วต สงฺขารา อุปฺปาทวยธมฺมิโน,
อุปฺปชฺชิตฺวา นิรุชฺฌนฺติ เตสํ วูปสโม สุโข.
สพฺเพ สตฺตา มรนฺติ จ มรึสุ จ มริสฺสเร,
ตเถวาหํ มริสฺสามิ นตฺถิ เม เอตฺถ สํสโย.

คาถาบังสุกุลเป็น

อจิรํ วตยํ กาโย ปจวึ อธิเสสฺสติ,
ฉุฑฺโฑ อเปตวิญฺญาโณ นิรตฺถํว กลิงฺครํ.

พระวินัย

ยนฺเตน ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺเธน, ปจมํ ปาราชิกํ กตฺถ ปญฺญตฺตนฺติ. เวสาลิยํ ปญฺญตฺตนฺติ. กํ อารพฺภาติ. สุทินฺนํ กลนฺทปุตฺตํ อารพฺภาติ. กิสฺมึ วตฺถุสฺมินฺติ. สุทินฺโน กลนฺทปุตฺโต ปุราณทุติยิกาย เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิ, ตสฺมึ วตฺถุสฺมินฺติ.

เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา เวรญฺชายํ วิหรติ นเฬรุปุจิมนฺทมูเล, มหตา ภิกฺขุสงฺเฆน สทฺธึ ปญฺจมตฺเตหิ ภิกฺขุสเตหิ. อสฺโสสิ โข เวรญฺโช พฺราหฺมโณ สมโณ ขลุ โภ โคตโม สกฺยปุตฺโต สกฺยกุลา ปพฺพชิโต, เวรญฺชายํ วิหรติ นเฬรุปุจิมนฺทมูเล, มหตา ภิกฺขุสงฺเฆน สทฺธึ ปญฺจมตฺเตหิ ภิกฺขุสเตหิ. ตํ โข ปน ภควนฺตํ โคตมํ เอวํ กลฺยาโณ กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคโต, อิติปิ โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ, วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุคโต โลกวิทู, อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺสานํ พุทฺโธ ภควาติ. โส อิมํ โลกํ สเทวกํ สมารกํ สพฺรหฺมกํ สสฺสมณพฺราหฺมณึ ปชํ สเทวมนุสฺสํ สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา ปเวเทติ, โส ธมฺมํ เทเสติ อาทิกลฺยาณํ มชฺเฌกลฺยาณํ ปริโยสานกลฺยาณํ, สาตฺถํ สพฺยญฺชนํ เกวลปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ พฺรหฺมจริยํ ปกาเสติ. สาธุ โข ปน ตถารูปานํ อรหตํ ทสฺสนํ โหตีติ.

พระวินัย จบ.

พระสูตร

เอวมฺเม สุตํ เอกํ สมยํ ภควา, อนฺตรา จ ราชคหํ อนฺตรา จ นาลนฺทํ อทฺธานมคฺคปฏิปนฺโน โหติ, มหตา ภิกฺขุสงฺเฆน สทฺธึ ปญฺจมตฺเตหิ ภิกฺขุสเตหิ. สุปฺปิโยปิ โข ปริพฺพาชโก อนฺตรา จ ราชคหํ อนฺตรา จ นาลนฺทํ อทฺธานมคฺคปฏิปนฺโน โหติ, สทฺธึ อนฺเตวาสินา พฺรหฺมทตฺเตน มาณเวน. ตตฺร สุทํ สุปฺปิโย ปริพฺพาชโก อเนกปริยาเยน พุทฺธสฺส อวณฺณํ ภาสติ ธมฺมสฺส อวณฺณํ ภาสติ สงฺฆสฺส อวณฺณํ ภาสติ. สุปฺปิยสฺส ปน ปริพฺพาชกสฺส อนฺเตวาสี พฺรหฺมทตฺโต มาณโว, อเนกปริยาเยน พุทฺธสฺส วณฺณํ ภาสติ ธมฺมสฺส วณฺณํ ภาสติ สงฺฆสฺส วณฺณํ ภาสติ. อิติห เต อุโภ อาจริยนฺเตวาสี อญฺญมญฺญสฺส อุชฺุวิปจฺจนิกวาทา ภควนฺตํ ปิฏฺฐิโต ปิฏฺฐิโต อนุพนฺธา โหนฺติ ภิกฺขุสงฺฆญฺจ.

พระสูตร จบ.

พระอภิธรรม พระสังคณี

กุสลา ธมฺมา, อกุสลา ธมฺมา, อพฺยากตา ธมฺมา. กตเม ธมฺมา กุสลา. ยสฺมึ สมเย กามาวจรํ กุสลํ จิตฺตํ อุปฺปนฺนํ โหติ. โสมนสฺสสหคตํ ญาณสมฺปยุตฺตํ, รูปารมฺมณํ วา สทฺทารมฺมณํ วา, คนฺธารมฺมณํ วา รสารมฺมณํ วา, โผฏฺฐพฺพารมฺมณํ วา ธมฺมารมฺมณํ วา, ยํ ยํ วา ปนารพฺภ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ อวิกฺเขโป โหติ, เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา, อิเม ธมฺมา กุสลา.

พระสังคณี จบ.

พระวิภังค์

ปญฺจกฺขนฺธา. รูปกฺขนฺโธ, เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ, วิญฺญาณกฺขนฺโธ. ตตฺถ กตโม รูปกฺขนฺโธ. ยงฺกิญฺจิ รูปํ อตีตานาคตปจฺจุปฺปนฺนํ, อชฺฌตฺตํ วา พหิทฺธา วา, โอฬาริกํ วา สุขุมํ วา, หีนํ วา ปณีตํ วา, ยํ ทูเร วา สนฺติเก วา, ตเทกชฺฌํ อภิสญฺญูหิตฺวา อภิสงฺขิปิตฺวา, อยํ วุจฺจติ รูปกฺขนฺโธ.

พระวิภังค์ จบ.

พระธาตุกถา

สงฺคโห อสงฺคโห. สงฺคหิเตน อสงฺคหิตํ, อสงฺคหิเตน สงฺคหิตํ, สงฺคหิเตน สงฺคหิตํ, องฺคหิเตน อสงฺคหิตํ. สมฺปโยโค วิปฺปโยโค. สมฺปยุตฺเตน วิปฺปยุตฺตํ, วิปฺปยุตฺเตน สมฺปยุตฺตํ, องฺคหิตํ.

พระธาตุกถา จบ.

พระปุคคลปัญญัตติ

ฉ ปญฺญตฺติโย, ขนฺธปญฺญตฺติ, อายตนปญฺญตฺติ, ธาตุปญฺญตฺติ, สจฺจปญฺญตฺติ, อินฺทฺริยปญฺญตฺติ, ปุคฺคลปญฺญตฺติ. กิตฺตาวตา ปุคฺคลานํ ปุคฺคลปญฺญตฺติ. สมยวิมุตฺโต อสมยวิมุตฺโต, กุปฺปธมฺโม อกุปฺปธมฺโม, ปริหานธมฺโม อปริหานธมฺโม, เจตนาภพฺโพ อนุรกฺขนาภพฺโพ. ปุถุชฺชโน โคตฺรภู, ภยูปรโต อภยูปรโต, ภพฺพาคมโน อภพฺพาคมโน, นิยโต อนิยโต, ปฏิปนฺนโก ผเล ฐิโต, อรหา อรหตฺตาย ปฏิปนฺโน.

พระปุคคลปัญญัตติ จบ.

พระกถาวัตถุ

ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกตฺถปรมตฺเถนาติ. อามนฺตา. โย สจฺฉิกตฺโถ ปรมตฺโถ ตโต โส ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกตฺถปรมตฺเถนาติ. น เหวํ วตฺตพฺเพ. อาชานาหิ นิคฺคหํ หญฺจิ, ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกตฺถปรมตฺเถน, เตน วต เร วตฺตพฺเพ โย สจฺฉิกตฺโถ ปรมตฺโถ ตโต โส ปุคฺคโล อุปลพฺภติ สจฺฉิกตฺถปรมตฺเถนาติ มิจฺฉา.

พระกถาวัตถุ จบ.

พระยมก

เย เกจิ กุสลา ธมฺมา, สพฺเพ เต กุสลมูลา. เย วา ปน กุสลมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา กุสลา. เย เกจิ กุสลา ธมฺมา, สพฺเพ เต กุสลมูเลน เอกมูลา. เย วา ปน กุสลมูเลน เอกมูลา, สพฺเพ เต ธมฺมา กุสลา.

พระยมก จบ.

พระมหาปัฏฐาน

เหตุปจฺจโย อารมฺมณปจฺจโย อธิปติปจฺจโย อนนฺตรปจฺจโย สมนนฺตรปจฺจโย สหชาตปจฺจโย อญฺญมญฺญปจฺจโย นิสฺสยปจฺจโย อุปนิสฺสยปจฺจโย ปุเรชาตปจฺจโย ปจฺฉาชาตปจฺจโย อาเสวนปจฺจโย กมฺมปจฺจโย วิปากปจฺจโย อาหารปจฺจโย อินฺทฺริยปจฺจโย ฌานปจฺจโย มคฺคปจฺจโย สมฺปยุตฺตปจฺจโย วิปฺปยุตฺตปจฺจโย อตฺถิปจฺจโย นตฺถิปจฺจโย วิคตปจฺจโย อวิคตปจฺจโย.

พระมหาปัฏฐาน จบ.

จบสวดแจงเท่านี้

ถวายพรพระ

ไม่มีพระฤกษ์อันใดถวายพรพระในวันปกติ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส. (๓ หน)

อิติปิ โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ, วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุคโต โลกวิทู, อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺสานํ พุทฺโธ ภควาติ. สฺวากฺขาโต ภควตา ธมฺโม, สนฺทิฏฺฐิโก อกาลิโก เอหิปสฺสิโก, โอปนยิโก ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญฺญูหีติ. สุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, อุชุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, ญายปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, สามีจิปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ. ยทิทํ จตฺตาริ ปุริสยุคานิ อฏฺฐ ปุริสปุคฺคลา. เอส ภควโต สาวกสงฺโฆ, อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิเณยฺโย อญฺชลิกรณีโย, อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺสาติ.

[หนฺท มยํ พุทฺธชยมงฺคลอฏฺฐคาถาโย ภณาม เส]

พาหุํ สหสฺสมภินิมฺมิตสาวุธนฺตํ,
ครีเมขลํ อุทิตโฆรสเสนมารํ,
ทานาทิธมฺมวิธินา ชิตวา มุนินฺโท,
ตนฺเตชสา ภวตุ เต ชยมงฺคลานิ.
มาราติเรกมภิยุชฺฌิตสพฺพรตฺตึ,
โฆรมฺปนาฬวกมกฺขมถทฺธยกฺขํ,
ขนฺตีสุทนฺตวิธินา ชิตวา มุนินฺโท,
ตนฺเตชสา ภวตุ เต ชยมงฺคลานิ.
นาฬาคิรึ คชวรํ อติมตฺตภูตํ,
ทาวคฺคิจกฺกมสนีว สุทารุณนฺตํ,
เมตฺตมฺพุเสกวิธินา ชิตวา มุนินฺโท,
ตนฺเตชสา ภวตุ เต ชยมงฺคลานิ.
อุกฺขิตฺตขคฺคมติหตฺถสุทารุณนฺตํ,
ธาวนฺติโยชนปถงฺคุลิมาลวนฺตํ,
อิทฺธีภิสงฺขตมโน ชิตวา มุนินฺโท,
ตนฺเตชสา ภวตุ เต ชยมงฺคลานิ.

กตฺวาน กฏฺฐมุทรํ อิว คพฺภินียา,
จิญฺจาย ทุฏฺฐวจนํ ชนกายมชฺเฌ,
สนฺเตน โสมวิธินา ชิตวา มุนินฺโท,
ตนฺเตชสา ภวตุ เต ชยมงฺคลานิ.
สจฺจํ วิหาย มติสจฺจกวาทเกตุํ
วาทาภิโรปิตมนํ อติอนฺธภูตํ,
ปญฺญาปทีปชลิโต ชิตวา มุนินฺโท,
ตนฺเตชสา ภวตุ เต ชยมงฺคลานิ.
นนฺโทปนนฺทภุชคํ วิพุธํ มหิทฺธึ
ปุตฺเตน เถรภุชเคน ทมาปยนฺโต,
อิทฺธูปเทสวิธินา ชิตวา มุนินฺโท,
ตนฺเตชสา ภวตุ เต ชยมงฺคลานิ.
ทุคฺคาหทิฏฺฐิภุชเคน สุทฏฺฐหตฺถํ
พฺรหฺมํ วิสุทฺธิชุติมิทฺธิพกาภิธานํ,
ญาณาคเทน วิธินา ชิตวา มุนินฺโท
ตนฺเตชสา ภวตุ เต ชยมงฺคลานิ.
เอตาปิ พุทฺธชยมงฺคลอฏฺฐคาถา
โย วาจโน ทินทิเน สรเต มตนฺที,
หิตฺวานเนกวิวิธานิ จุปทฺทวานิ
โมกฺขํ สุขํ อธิคเมยฺย นโร สปญฺโญ.

ชยมงฺคลอฏฺฐก ๘ คาถา อานิสงฺสคาถา ๑

[หนฺท มยํ มหาการุณิโก นาโถติอาทิกา คาถาโย ภณาม เส]

มหาการุณิโก นาโถ หิตาย สพฺพปาณินํ

ฯลฯ เหมือนในหน้า ๓๐

ปทกฺขิณานิ กตฺวาน ลภนฺตตฺเถ ปทกฺขิเณ.

ภวตุ สพฺพมงฺคลํ รกฺขนฺตุ สพฺพเทวตา

ฯลฯ เหมือนในหน้า ๓๔

สพฺพสงฺฆานุภาเวน สทา โสตฺถี ภวนฺตุ เต.

วิธีนี้ ตามปกติไม่มีพระฤกษ์ ถ้ามีพระฤกษ์โสกันต์ เกสากันต์ พระฤกษ์สรง ถวายศีลแล้ว ต่อลั่นฆ้องชัย ประโคมแตรสังข์ จึงสวดถวายชยนฺโต จน ลภนฺตตฺเถ ปทกฺขิเณ เท่านี้กว่าจะเสร็จ เสร็จพระฤกษ์แล้ว จึงถวาย ภวตุ สพฺพมงฺคลํ เสร็จแล้วจึงสวดถวายพรพระต่อภายหลัง ตามกาลเวลา. ถ้าเป็นพระฤกษ์หล่อพระ ยกเครื่องบน ถวาย ชยนฺโต จนถึง ปทกฺขิเณ บ้าง ถวายพุทธมงคลคาถาบ้าง

อนุโมทนาวิธี

เมื่อเสร็จภัตกิจแล้ว ครั้นกาลเวลาสมควร ถวายอนุโมทนาเริ่มนำ

ยถา วาริวหา ปูรา ปริปูเรนฺติ สาครํ,
เอวเมว อิโต ทินฺนํ เปตานํ อุปกปฺปติ.
อิจฺฉิตํ ปตฺถิตํ ตุมฺหํ ขิปฺปเมว สมิชฺฌตุ,
สพฺเพ ปูเรนฺตุ สงฺกปฺปา จนฺโท ปณฺณรโส ยถา
มณิ โชติรโส ยถา.

รับพร้อมกัน

สพฺพีติโย วิวชฺชนฺตุ สพฺพโรโค วินสฺสตุ
มา เต ภวตฺวนฺตราโย สุขี ทีฆายุโก ภว.
สพฺพีติโย วิวชฺชนฺตุ สพฺพโรโค วินสฺสตุ
มา เต ภวตฺวนฺตราโย สุขี ทีฆายุโก ภว.
สพฺพีติโย วิวชฺชนฺตุ สพฺพโรโค วินสฺสตุ
มา เต ภวตฺวนฺตราโย สุขี ทีฆายุโก ภว.
อภิวาทนสีลิสฺส นิจฺจํ วุฑฺฒาปจายิโน
จตฺตาโร ธมฺมา วฑฺฒนฺติ อายุ วณฺโณ สุขํ พลํ.

ถวายอติเรก รับ ภวตุ สพฺพมงฺคลํ ถวายพระพรลา.

วิธีนี้ตามปกติกาล ถ้ากาลวิเศษ ฉลองไตรปี ๓ เวลา ถวายกาลทานสุตฺตคาถา ต่อ อายุ วณฺโณ สุขํ พลํ ไป ถวายอติเรก รับด้วยมงคลจักรวาฬน้อยและ ภวตุ สพฺพมงฺคลํ ถวายพระพรลา. วันเสด็จพระราชดำเนินพระราชทานผ้าวรรษาวาสิก ภายในเหมันตฤดู วันทรงบาตรน้ำผึ้ง ในวรรษานฤดูเพ็ญเดือน ๑๐ โดยมาก ใน ๒ เวลานี้ ถวายกาลทาน-สุตฺตคาถา เหมือนวันฉลองไตรปี. ในวันพระราชทานพระกฐิน ถวายอนุโมทนา ยถา. สพฺพีติโย. เริ่มนำด้วย เกณิยานุโมทนาคาถา รับ กาลทานสุตฺตคาถา พร้อมกัน ถวายอติเรก รับ ภวตุ สพฺพมงฺคลํ ฯ เวลาพระราชทานผ้าวัสสิกสาฎิกา ผ้าอาบน้ำฝน ถวายอนุโมทนา เหมือนวันพระกฐินหลวง. เวลาพระราชทานเสนาสนะ อารามวิหาร ไตรจีวรบริกขารสำหรับ เสนาสนะ ถวายอนุโมทนาด้วย วิหารทานคาถา ต่อ อายุ วณฺโณ สุขํ พลํ. วันสมโภชพระมหา-เศวตฉัตร และวันเฉลิมพระชนมพรรษา ถวายเทวตาทิสสทักขิณานุโมทนาคาถา และ ยานีธ ภูตานิ ถ้ามีน้ำพระพุทธมนต์ตั้งกับเทียนด้วย ถวายปริตตกรณปาจ ถ้าเป็นวันฉลองพระ-พุทธรูปพระเจดีย์ ก็อนุโมทนาด้วย อคฺคปฺปสาทสุตฺตคาถา และนิธิกัณฑ์ ตามควร.

มงคลจักกวาฬน้อย

สพฺพพุทฺธานุภาเวน สพฺพธมฺมานุภาเวน สพฺพสงฺฆานุภาเวน, พุทฺธรตนํ ธมฺมรตนํ สงฺฆรตนํ ติณฺณํ รตนานํ อานุภาเวน, จตุราสีติสหสฺสธมฺมกฺขนฺธานุภาเวน ปิฏกตฺตยา-นุภาเวน ชินสาวกานุภาเวน สพฺเพ เต โรคา, สพฺเพ เต ภยา สพฺเพ เต อนฺตรายา, สพฺเพ เต อุปทฺทวา. สพฺเพ เต ทุนฺนิมิตฺตา สพฺเพ เต อวมงฺคลา วินสฺสนฺตุ, อายุวฑฺฒโก ธนวฑฺฒโก สิริวฑฺฒโก ยสวฑฺฒโก พลวฑฺฒโก วณฺณวฑฺฒโก สุขวฑฺฒโก โหตุ สพฺพทา.

ทุกฺขโรคภยา เวรา   โสกา สตฺตุ จุปทฺทวา,
อเนกา อนฺตรายาปิ   วินสฺสนฺตุ จ เตชสา.
ชยสิทฺธิ ธนํ ลาภํ   โสตฺถิ ภาคฺยํ สุขํ พลํ,
สิริ อายุ จ วณฺโณ จ   โภคํ วุฑฺฒี จ ยสวา,
สตวสฺสา จ อายู จ   ชีวสิทฺธี ภวนฺตุ เต.
ภวตุ สพฺพมงฺคลํ   รกฺขนฺตุ สพฺพเทวตา,
สพฺพพุทฺธานุภาเวน   สทา โสตฺถี ภวนฺตุ เต.

ฯลฯ เหมือนในหน้า ๓๔

สพฺพสงฺฆานุภาเวน   สทา โสตฺถี ภวนฺตุ เต.

เกณิยานุโมทนาคาถา

อคฺคิหุตฺตํมุขา ยญฺญา   สาวิตฺติ ฉนฺทโส มุขํ,
ราชา มุขํ มนุสฺสานํ   นทีนํ สาคโร มุขํ
นกฺขตฺตานํ มุขํ จนฺโท   อาทิจฺโจ ตปตํ มุขํ,
ปุญฺญมากงฺขมานานํ   สงฺโฆ เว ยชตํ มุขํ.
ภณิสฺสาม มยํ คาถา   กาลทานปฺปทีปิกา,*
เอตา สุณนฺตุ สกฺกจฺจํ   ทายกา ปุญฺญกามิโน.

* แบบนี้นำกาลทานสุตฺตคาถา ถ้านำวิหารทานคาถา เปลี่ยนเป็น วิหารทานทีปิกา.

กาลทานสุตฺตคาถา

กาเล ททนฺติ สปญฺญา วทญฺญู วีตมจฺฉรา,
กาเลน ทินฺนํ อริเยสุ อุชุภูเตสุ ตาทิสุ.
วิปฺปสนฺนมนา ตสฺส วิปุลา โหติ ทกฺขิณา,
เย ตตฺถ อนุโมทนฺติ เวยฺยาวจฺจํ กโรนฺติ วา.
น เตน ทกฺขิณา โอนา เตปิ ปุญฺญสฺส ภาคิโน,
ตสฺมา ทเท อปฺปฏิวานจิตฺโต ยตฺถ ทินฺนํ มหปฺผลํ,
ปุญฺญานิ ปรโลกสฺมึ ปติฏฺฐา โหนฺติ ปาณินนฺติ.

วิหารทานคาถา

สีตํ อุณฺหํ ปฏิหนฺติ ตโต วาฬมิคานิ จ,
สิรึสเป จ มกเส สิสิเร จาปิ วุฏฺฐิโย.
ตโต วาตาตโป โฆโร สญฺชาโต ปฏิหญฺญติ,
เลณตฺถญฺจ สุขตฺถญฺจ ฌายิตุํ จ วิปสฺสิตุํ.
วิหารทานํ สงฺฆสฺส อคฺคํ พุทฺเธหิ วณฺณิตํ,
ตสฺมา หิ ปณฺฑิโต โปโส สมฺปสฺสํ อตฺถมตฺตโน.
วิหาเร การเย รมฺเม วาสเยตฺถ พหุสฺสุเต,
เตสํ อนฺนญฺจ ปานญฺจ วตฺถเสนาสนานิ จ.
ทเทยฺย อุชุภูเตสุ วิปฺปสนฺเนน เจตสา,
เต ตสฺส ธมฺมํ เทเสนฺติ สพฺพทุกฺขาปนูทนํ,
ยํ โส ธมฺมมิธญฺญาย ปรินิพฺพาตฺยนาสโว.

เทวตาทิสฺสทกฺขิณานุโมทนาคาถา

ยสฺมึ ปเทเส กปฺเปติ วาสํ ปณฺฑิตชาติโย,
สีลวนฺเตตฺถ โภเชตฺวา สญฺญเต พฺรหฺมจาริโน.
ยา ตตฺถ เทวตา อาสุํ ตาสํ ทกฺขิณมาทิเส,
ตา ปูชิตา ปูชยนฺติ มานิตา มานยนฺติ นํ.
ตโต นํ อนุกมฺปนฺติ มาตา ปุตฺตํว โอรสํ,
เทวตานุกมฺปิโต โปโส สทา ภทฺรานิ ปสฺสติ.

เทวตาภิสมฺมนฺตนคาถา

ยานีธ ภูตานิ สมาคตานิ
ภุมฺมานิ วา ยานิ ว อนฺตลิกฺเข,
สพฺเพว ภูตา สุมนา ภวนฺตุ,
อโถปิ สกฺกจฺจ สุณนฺตุ ภาสิตํ.
สุภาสิตํ กิญฺจิปิ โว ภเณมุ,
ปุญฺเญ สตุปฺปาทกรํ อปาปํ,
ธมฺมูปเทสํ อนุการกานํ,
ตสฺมา หิ ภูตานิ สเมนฺตุ สพฺเพ.
เมตฺตํ กโรถ มานุสิยา ปชาย,
ภูเตสุ พาฬฺหํ กตภตฺติกาย,
ทิวา จ รตฺโต จ หรนฺติ เย พลึ,
ปจฺโจปการํ อภิกงฺขมานา.
เต โข มนุสฺสา ตนุกานุภาวา,
ภูตา วิเสเสน มหิทฺธิกา จ,
อทิสฺสมานา มนุเชหิ ญาตา,
ตสฺมา หิ เน รกฺขถ อปฺปมตฺตา.

ปริตฺตกรณปาโจ

ยาวตา สตฺตา อปทา วา ทฺวิปทา วา จตุปฺปทา วา พหุปฺปทา วา, รูปิโน วา อรูปิโน วา สญฺญิโน วา อสญฺญิโน วา เนวสญฺญีนาสญฺญิโน วา, ตถาคโต เตสํ อคฺคมกฺขายติ อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ. เย โข พุทฺเธ ปสนฺนา, อคฺเค เต ปสนฺนา. อคฺเค โข ปน ปสนฺนานํ อคฺโค วิปาโก.

ยงฺกิญฺจิ วิตฺตํ อิธ วา หุรํ วา,
สคฺเคสุ วา ยํ รตนํ ปณีตํ,
น โน สมํ อตฺถิ ตถาคเตน,
อิทมฺปิ พุทฺเธ รตนํ ปณีตํ,
เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ.

ยาวตา ธมฺมา สงฺขตา วา อสงฺขตา วา, วิราโค เตสํ อคฺคมกฺขายติ, ยทิทํ มทนิมฺมทโน ปิปาสวินโย อาลยสมุคฺฆาโต วฏฺฏูปจฺเฉโท ตณฺหกฺขโย วิราโค นิโรโธ นิพฺพานํ, เย โข วิราคธมฺเม ปสนฺนา, อคฺเค เต ปสนฺนา, อคฺเค โข ปน ปสนฺนานํ อคฺโค วิปาโก.

ขยํ วิราคํ อมตํ ปณีตํ,
ยทชฺฌคา สกฺยมุนี สมาหิโต,
น เตน ธมฺเมน สมตฺถิ กิญฺจิ,
อิทมฺปิ ธมฺเม รตนํ ปณีตํ,
เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ.

ยาวตา ธมฺมา สงฺขตา, อริโย อฏฺฐงฺคิโก มคฺโค เตสํ อคฺคมกฺขายติ, เสยฺยถีทํ, สมฺมาทิฏฺฐิ สมฺมาสงฺกปฺโป, สมฺมาวาจา สมฺมากมฺมนฺโต สมฺมาอาชีโว, สมฺมาวายาโม สมฺมาสติ สมฺมาสมาธิ. เย โข อริยมคฺคธมฺเม ปสนฺนา, อคฺเค เต ปสนฺนา, อคฺเค โข ปน ปสนฺนานํ อคฺโค วิปาโก.

ยมฺพุทฺธเสฏฺโฐ ปริวณฺณยี สุจึ,
สมาธิมานนฺตริกญฺญมาหุ,
สมาธินา เตน สโม น วิชฺชติ,
อิทมฺปิ ธมฺเม รตนํ ปณีตํ,
เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ.

ยาวตา สงฺฆา วา คณา วา ตถาคตสาวกสงฺโฆ เตสํ อคฺคมกฺขายติ, ยทิทํ จตฺตาริ ปุริสยุคานิ อฏฺฐ ปุริสปุคฺคลา. เย โข สงฺเฆ ปสนฺนา, อคฺเค เต ปสนฺนา, อคฺเค โข

ปน ปสนฺนานํ อคฺโค วิปาโก.

เย ปุคฺคลา อฏฺฐ สตํ ปสตฺถา,
จตฺตาริ เอตานิ ยุคานิ โหนฺติ,
เต ทกฺขิเณยฺยา สุคตสฺส สาวกา,
เอเตสุ ทินฺนานิ มหปฺผลานิ,
อิทมฺปิ สงฺเฆ รตนํ ปณีตํ,
เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ.
เย สุปฺปยุตฺตา มนสา ทฬฺเหน,
นิกฺกามิโน โคตมสาสนมฺหิ,
เต ปตฺติปตฺตา อมตํ วิคยฺห,
ลทฺธา มุธา นิพฺพุตึ ภุญฺชมานา,
อิทมฺปิ สงฺเฆ รตนํ ปณีตํ,
เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ.
ขีณํ ปุราณํ นวํ นตฺถิ สมฺภวํ,
วิรตฺตจิตฺตายติเก ภวสฺมึ,
เต ขีณพีชา อวิรุฬฺหิฉนฺทา,
นิพฺพนฺติ ธีรา ยถายมฺปทีโป,
อิทมฺปิ สงฺเฆ รตนํ ปณีตํ,
เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ.

อคฺคปฺปสาทสุตฺตคาถา

อคฺคโต เว ปสนฺนานํ อคฺคํ ธมฺมํ วิชานตํ,
อคฺเค พุทฺเธ ปสนฺนานํ ทกฺขิเณยฺเย อนุตฺตเร.
อคฺเค ธมฺเม ปสนฺนานํ วิราคูปสเม สุเข,
อคฺเค สงฺเฆ ปสนฺนานํ ปุญฺญกฺเขตฺเต อนุตฺตเร.
อคฺคสฺมึ ทานํ ททตํ อคฺคํ ปุญฺญํ ปวฑฺฒติ,
อคฺคํ อายุ จ วณฺโณ จ ยโส กิตฺติ สุขํ พลํ.
อคฺคสฺส ทาตา เมธาวี อคฺคธมฺมสมาหิโต,
เทวภูโต มนุสฺโส วา อคฺคปฺปตฺโต ปโมทตีติ.

โภชนทานานุโมทนคาถา

อายุโท พลโท ธีโร วณฺณโท ปฏิภาณโท,
สุขสฺส ทาตา เมธาวี สุขํ โส อธิคจฺฉติ
อายุํ ทตฺวา พลํ วณฺณํ สุขญฺจ ปฏิภาณโท,
ทีฆายุ ยสวา โหติ ยตฺถ ยตฺถูปปชฺชตีติ.

๒ คาถา อนุโมทนาในโภชนทาน ภัตตทาน

อาทิยสุตฺตคาถา

ภุตฺตา โภคา ภฏา ภจฺจา วิติณฺณา อาปทาสุ เม,
อุทฺธคฺคา ทกฺขิณา ทินฺนา อโถ ปญฺจ พลี กตา,
อุปฏฺฐิตา สีลวนฺโต สญฺญตา พฺรหฺมจาริโน,
ยทตฺถํ โภคมิจฺเฉยฺย ปณฺฑิโต ฆรมาวสํ.
โส เม อตฺโถ อนุปฺปตฺโต กตํ อนนุตาปิยํ,
เอตํ อนุสฺสรํ มจฺโจ อริยธมฺเม ฐิโต นโร.
อิเธว นํ ปสํสนฺติ เปจฺจ สคฺเค ปโมทตีติ.

๓ คาถากึ่ง อนุโมทนาในการทำบุญปี ตามที่เคยทำมา.

รตนตฺตยปฺปภาวสิทฺธิคาถา[๑]

[แบบใหม่]

อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ โลกานํ อนุกมฺปโก,
เวเนยฺยานํ ปโพเธตา สนฺติมคฺคานุสาสโก.
สฺวากฺขาโต อุตฺตโม ธมฺโม โลกานํ ตมทาลโก,
นิยฺยานิโก จ ทุกฺขสฺมา ธมฺมจารีนุปาลโก.
สุปฏิปนฺโน มหาสงฺโฆ โลกานํ ปุญฺญมากโร,
สีลทิฏฺฐีหิ สํสุทฺโธ สนฺติมคฺคนิโยชโก.
อิจฺเจตํ รตนํ เสฏฺฐํ โลเก สรณมุตฺตมํ,
ปริกฺขกาน ธีรานํ ญาณสญฺจารณกฺขมํ.
ยสฺส โลกํ ปภาเสติ อาตโปว ตโมนุโท,
ทยฺยเทโส อิมาคมฺม เขมมคฺคปฺปโชตนํ,
สนฺติสุเข ปติฏฺฐาติ อิสฺสโร สาตตํ จิโต.
อคฺคเมตํ ติรตนํ ครุํ กตฺวาน รกฺขิตํ,
ธชํ กตฺวา ปเทสสฺส ทยฺยเทเสน อุทฺธตํ.
นิติปญฺญตฺติการาย สทิฏฺฐิยา ปกุพฺพเน,
ธมฺมนุญฺญํว รฏฺฐสฺส รฏฺฐานํ สิทฺธิทายกํ.
เอวํ สาสนกิจฺเจสุ สงฺฆํ กตฺวานธิสฺสรํ,
ปสิชฺฌนนฺติทํ พุทฺธ- สาสนสฺส ปสาสนํ.
เอวํ ปสาสนุปาเยน ถิรํ ติฏฺฐติ สาสนํ.
รตนตฺตยานุภาเวน รตนตฺตยเตชสา,
ทยฺยชาติ วิโรเจตุ สพฺพสมฺปตฺติสิทฺธิยา,
อิทฺธึ ปปฺโปตุ เวปุลฺลํ วิรุฬฺหึ จุตฺตรึ สทา,
จิรํ ติฏฺฐตุ โลกสฺมึ สมฺมาสมฺพุทฺธสาสนํ,
ทสฺเสนฺตํ ภพฺพสตฺตานํ อญฺชสํ ว วิสุทฺธิยา.
จิรญฺชีวตุ ทีฆายุ ทยฺยานํ ธมฺมขตฺติโย,
วณฺณวา พลสมฺปนฺโน นิรามโย จ นิพฺภโย,
รฏฺฐสฺส ธมฺมนุญฺญญฺจ จิรํ ติฏฺฐตุ โสตฺถินา.

[๑] สมเด็จพระสังฆราช (จวน อุฏฺฐายี) ป.๙ วัดมกุฏกษัตริยาราม ทรงแต่ง.

รตนตฺตยปฺปภาเวน วุฑฺฒิยาสา สมิชฺฌตุ,
ทยฺยานํ รฏฺฐปาลีนํ สพฺพสิทฺธิ สทา ถิรํ,
ชยมตฺถุ จ ทยฺยานํ วุฑฺฒิสนฺตินิรนฺตรํ.
ปวฑฺฒตํ จ ภิยฺโยโส ธนุฏฺฐาเนน สมฺปทาติ.

โมกฺขุปายคาถา[๑]

[หนฺท มยํ โมกฺขุปายคาถาโย ภณาม เส]

สพฺพวตฺถุตฺตมํ นตฺวา พุทฺธธมฺมคณตฺตยํ,
เชคุจฺฉกายมจฺจานํ โมกฺขุปายํ วทามิหํ.
ปาฏิโมกฺขํ ปูเรตพฺพํ อโถ อินฺทฺริยสํวโร,
อาชีวสฺส อโถ สุทฺธิ อโถ ปจฺจยนิสฺสิตํ,
จาตุปาริสุทฺธิสีลํ กาตพฺพํ ว สุนิมฺมลํ.
กรณากรเณเหว ภิกฺขุนา โมกฺขเมสินา,
พุทฺธานุสฺสติ เมตฺตา จ อสุภํ มรณสฺสติ,
อิจฺจิมา จตุรารกฺขา กาตพฺพา จ วิปสฺสนา.
วิสุทฺธธมฺมสนฺตาโน อนุตฺตราย โพธิยา,
โยคโต จ ปโพธา จ พุทฺโธ พุทฺโธติ ญายเต.
นรานรติรจฺฉาน- เภทา สตฺตา สุเขสิโน,
สพฺเพปิ สุขิโน โหนฺตุ สุขิตตฺตา จ เขมิโน.
เกสโลมาทิฉวานํ อยเมว สมุสฺสโย,
กาโย สพฺโพปิ เชคุจฺโฉ วณฺณาทิโต ปฏิกฺกุโล.
ชีวิตินฺทฺริยุปจฺเฉท- สงฺขาตมรณํ สิยา,
สพฺเพสํปีธ ปาณีนํ ตณฺหิ ธุวํ น ชีวิตํ.
อวิชฺชาทีหิ สมฺภูตา รูปญฺจ เวทนา ตถา,
อโถ สญฺญา จ สงฺขารา วิญฺญาณญฺจาติ ปญฺจิเม,
อุปฺปชฺชนฺติ นิรุชฺฌนฺติ เอวํ หุตฺวา อภาวโต,
เอเต ธมฺมา อนิจฺจาถ ตาวกาลิกตาทิโต.

---

[๑] พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ปุนปฺปุนํ ปีฬิตตฺตา อุปฺปาเทน วเยน จ,
เต ทุกฺขา ว อนิจฺจา เย อถ สนฺตตฺตตาทิโต.
วเส อวตฺตนาเยว อตฺตวิปกฺขภาวโต,
สุญฺญตฺตสฺสามิกตฺตา จ เต อนตฺตาติ ญายเร.
เอวํ สนฺเต จ เต ธมฺมา นิพฺพินฺทิตพฺพภาวโต,
ทฏฺฐเคหสมาเยว อลํ โมกฺขํ คเวสิตุํ
ปญฺจกฺขนฺธมิมํ ทุกฺขํ ตณฺหา สมุทโย ภเว,
ตสฺสา นิโรโธ นิพฺพานํ มคฺโค อฏฺฐงฺคิการิโย.
เอตฺตกานํปิ ปาจานํ อตฺถํ ญตฺวา ยถารหํ,
ปฏิปชฺเชถ เมธาวี ปตฺตุํ สงฺขารนิพฺพุตินฺติ.

กายคตาสติภาวนาปาโจ

[หนฺท มยํ กายคตาสติภาวนาปาจํ สชฺฌายาม เส]

อยํ โข เม กาโย, อุทฺธํ ปาทตลา, อโธ เกสมตฺถกา, ตจปริยนฺโต, ปูโร นานปฺปการสฺส อสุจิโน, อตฺถิ อิมสฺมึ กาเย, เกสา โลมา นขา ทนฺตา ตโจ, มํสํ นหารู อฏฺฐี อฏฺฐิมิญฺชํ, วกฺกํ หทยํ ยกนํ กิโลมกํ ปิหกํ ปปฺผาสํ, อนฺตํ อนฺตคุณํ อุทริยํ กรีสํ. ปิตฺตํ เสมฺหํ ปุพฺโพ โลหิตํ เสโท เมโท, อสฺสุ วสา เขโฬ สิงฺฆาณิกา ลสิกา มุตฺตํ, มุตฺตํ ลสิกา สิงฺฆาณิกา เขโฬ วสา อสฺสุ, เมโท เสโท โลหิตํ ปุพฺโพ เสมฺหํ ปิตฺตํ. กรีสํ อุทริยํ อนฺตคุณํ อนฺตํ, ปปฺผาสํ ปิหกํ กิโลมกํ ยกนํ หทยํ วกฺกํ, อฏฺฐิมิญฺชํ อฏฺฐี นหารู มํสํ, ตโจ ทนฺตา นขา โลมา เกสา. อตฺถิ อิมสฺมึ กาเย, เกสา โลมา นขา ทนฺตา ตโจ. มํสํ นหารู อฏฺฐี อฏฺฐิมิญฺชํ, วกฺกํ หทยํ ยกนํ กิโลมกํ ปิหกํ ปปฺผาสํ, อนฺตํ อนฺตคุณํ อุทริยํ กรีสํ. ปิตฺตํ เสมฺหํ ปุพฺโพ โลหิตํ เสโท เมโท, อสฺสุ วสา เขโฬ สิงฺฆาณิกา ลสิกา มุตฺตํ, เอวมยํ เม กาโย, อุทฺธํ ปาทตลา อโธ เกสมตฺถกา, ตจปริยนฺโต, ปูโร นานปฺปการสฺส อสุจิโนติ.

สุปฺปพุทฺธํ ปพุชฺฌนฺติ สทา โคตมสาวกา,
เยสํ ทิวา จ รตฺโต จ นิจฺจํ กายคตา สติ,
ยญฺหิ กิจฺจํ ตทปวิทฺธํ อกิจฺจํ ปน กรียติ,
อุนฺนฬานํ ปมตฺตานํ เตสํ วฑฺฒนฺติ อาสวา,

เยสญฺจ สุสมารทฺธา นิจฺจํ กายคตา สติ,
อกิจฺจํ เต น เสวนฺติ กิจฺเจ สาตจฺจการิโน
สตานํ สมฺปชานานํ อตฺถํ คจฺฉนฺติ อาสวาติ.

กายคตาสติภาวนาปาโฐ นิฏฺฐิโต.

นิธิกณฺฑํ

นิธึ นิเธติ ปุริโส คมฺภีเร อุทกนฺติเก,
อตฺเถ กิจฺเจ สมุปฺปนฺเน อตฺถาย เม ภวิสฺสติ.
ราชโต วา ทุรุตฺตสฺส โจรโต ปีฬิตสฺส วา,
อิณสฺส วา ปโมกฺขาย ทุพฺภิกฺเข อาปทาสุ วา,
เอตทตฺถาย โลกสฺมึ นิธิ นาม นิธิยฺยติ.
ตาวสฺสุนิหิโต สนฺโต คมฺภีเร อุททนฺติเก,
น สพฺโพ สพฺพทาเยว ตสฺส ตํ อุปกปฺปติ.
นิธิ วา ฐานา จวติ สญฺญา วาสฺส วิมุยฺหติ,
นาคา วา อปนาเมนฺติ ยกฺขา วาปิ หรนฺติ นํ,
อปฺปิยา วาปิ ทายาทา อุทฺธรนฺติ อปสฺสโต,
ยทา ปุญฺญกฺขโย โหติ สพฺพเมตํ วินสฺสติ.
ยสฺส ทาเนน สีเลน สญฺญเมน ทเมน จ,
นิธิ สุนิหิโต โหติ อิตฺถิยา ปุริสสฺส วา,
เจติยมฺหิ จ สงฺเฆ วา ปุคฺคเล อติถีสุ วา,
มาตริ ปิตริ วาปิ อโถ เชฏฺฐมฺหิ ภาตริ.
เอโส นิธิ สุนิหิโต อเชยฺโย อนุคามิโย,
ปหาย คมนียสุ เอตํ อาทาย คจฺฉติ.
อสาธารณมญฺเญสํ อโจรหรโณ นิธิ,
กยิราถ ธีโร ปุญฺญานิ โย นิธิ อนุคามิโก.
เอส เทวมนุสฺสานํ สพฺพกามทโท นิธิ,
ยํ ยํ เทวาภิปตฺเถนฺติ สพฺพเมเตน ลพฺภติ,
สุวณฺณตา สุสรตา สุสณฺฐานํ สุรูปตา,

อาธิปจฺจํ ปริวาโร สพฺพเมเตน ลพฺภติ.
ปเทสรชฺชํ อิสฺสริยํ จกฺกวตฺติสุขํ ปิยํ,
เทวรชฺชมฺปิ ทิพฺเพสุ สพฺพเมเตน ลพฺภติ.
มานุสฺสิกา จ สมฺปตฺติ เทวโลเก จ ยา รติ,
ยา จ นิพฺพานสมฺปตฺติ สพฺพเมเตน ลพฺภติ.
มิตฺตสมฺปทมาคมฺม โยนิโส เจ ปยุญฺชโต,
วิชฺชาวิมุตฺติวสีภาโว สพฺพเมเตน ลพฺภติ.
ปฏิสมฺภิทา วิโมกฺขา จ ยา จ สาวกปารมี,
ปจฺเจกโพธิ พุทฺธภูมิ สพฺพเมเตน ลพฺภติ.
เอวํ มหตฺถิกา เอสา ยทิทํ ปุญฺญสมฺปทา,
ตสฺมา ธีรา ปสํสนฺติ ปณฺฑิตา กตปุญฺญตนฺติ.

๑๖ คาถากึ่ง

ติโรกุฑฺฑกณฺฑํ

ติโรกุฑฺเฑสุ ติฏฺฐนฺติ สนฺธิสิงฺฆาฏเกสุ จ,
ทฺวารพาหาสุ ติฏฺฐนฺติ อาคนฺตฺวาน สกํ ฆรํ.
ปหุเต อนฺนปานมฺหิ ขชฺชโภชฺเช อุปฏฺฐิเต,
น เตสํ โกจิ สรติ สตฺตานํ กมฺมปจฺจยา.
เอวํ ททนฺติ ญาตีนํ เย โหนฺติ อนุกมฺปกา,
สุจึ ปณีตํ กาเลน กปฺปิยํ ปานโภชนํ
อิทํ โว ญาตีนํ โหตุ สุขิตา โหนฺตุ ญาตโย,
เต จ ตตฺถ สมาคนฺตฺวา ญาติเปตา สมาคตา.
ปหุเต อนฺนปานมฺหิ สกฺกจฺจํ อนุโมทเร,
จิรํ ชีวนฺตุ โน ญาตี เยสํ เหตุ ลภาม เส.
อมฺหากญฺจ กตา ปูชา ทายกา จ อนิปฺผลา,
น หิ ตตฺถ กสิ อตฺถิ โครกฺเขตฺถ น วิชฺชติ.
วณิชฺชา ตาทิสี นตฺถิ หิรญฺเญน กยากยํ.
อิโต ทินฺเนน ยาเปนฺติ เปตา กาลกตา ตหึ.

อุณฺณเต อุทกํ วุฏฺฐํ ยถานินฺนํ ปวตฺตติ,
เอวเมว อิโต ทินฺนํ เปตานํ อุปกปฺปติ.
ยถา วาริวหา ปูรา ปริปูเรนฺติ สาครํ,
เอวเมว อิโต ทินฺนํ เปตานํ อุปกปฺปติ.
อทาสิ เม อกาสิ เม ญาติมิตฺตา สขา จ เม,
เปตานํ ทกฺขิณํ ทชฺชา ปุพฺเพ กตมนุสฺสรํ.
น หิ รุณฺณํ วา โสโก วา ยา วญฺญา ปริเทวนา.
น ตํ เปตานมตฺถาย เอวํ ติฏฺฐนฺติ ญาตโย.
อยญฺจ โข ทกฺขิณา ทินฺนา สงฺฆมฺหิ สุปติฏฺฐิตา,
ทีฆรตฺตํ หิตายสฺส ฐานโส อุปกปฺปติ.

โส ญาติธมฺโม จ อยํ นิทสฺสิโต
เปตาน ปูชา จ กตา อุฬารา
พลญฺจ ภิกฺขูนมนุปฺปทินฺนํ
ตุมฺเหหิ ปุญฺญํ ปสุตํ อนปฺปกนฺติ.

๑๓ คาถา อนุโมทนาในปุพพเปตพลีทาน ทั้งสูตรบ้าง แต่ อทาสิ เม อกาสิ เม ไปบ้าง.

ยํ เว นิพฺพานญาณสฺส ญาณํ ปุพฺเพ ปวตฺตเต
ตสฺเสว วิสยีภูตา ยายํ ธมฺมนิยามตา
อนิจฺจตา ทุกฺขตา จ สพฺเพสํ จ อนตฺตตา
ตสฺสา ปกาสกํ สุตฺตํ ยํ สมฺพุทฺเธน ภาสิตํ
สาธูนํ ญาณจาเรน ยถา พุทฺเธน เทสิตํ
โยนิโส ปฏิปตฺยตฺถํ ตํ สุตฺตนฺตํ ภณาม เส.

ธมฺมนิยามสุตฺตํ

[หนฺท มยํ ธมฺมนิยามสุตฺตํ ภณาม เส]

เอวมฺเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา, สาวตฺถิยํ วิหรติ, เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม. ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ. ภทนฺเตติ เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุํ. ภควา เอตทโวจ, อุปฺปาทา วา ภิกฺขเว ตถาคตานํ อนุปฺปาทา วา ตถาคตานํ, ฐิตา ว สา ธาตุ ธมฺมฏฺฐิตตา ธมฺมนิยามตา, สพฺเพ สงฺขารา อนิจฺจาติ. ตํ ตถาคโต อภิสมฺพุชฺฌติ อภิสเมติ, อภิสมฺพุชฺฌิตฺวา อภิสเมตฺวา อาจิกฺขติ เทเสติ, ปญฺญเปติ ปฏฺฐเปติ, วิวรติ วิภชติ อุตฺตานีกโรติ, สพฺเพ สงฺขารา อนิจฺจาติ, อุปฺปาทา วา ภิกฺขเว ตถาคตานํ อนุปฺปาทา วา ตถาคตานํ, ฐิตา ว สา ธาตุ ธมฺมฏฺฐิตตา ธมฺมนิยามตา, สพฺเพ สงฺขารา ทุกฺขาติ. ตํ ตถาคโต อภิสมฺพุชฺฌติ อภิสเมติ, อภิสมฺพุชฺฌิตฺวา อภิสเมตฺวา อาจิกฺขติ เทเสติ, ปญฺญเปติ ปฏฺฐเปติ, วิวรติ วิภชติ อุตฺตานีกโรติ, สพฺเพ สงฺขารา ทุกฺขาติ. อุปฺปาทา วา ภิกฺขเว ตถาคตานํ อนุปฺปาทา วา ตถาคตานํ, ฐิตา ว สา ธาตุ ธมฺมฏฺฐิตตา ธมฺมนิยามตา, สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตาติ. ตํ ตถาคโต อภิสมฺพุชฺฌติ อภิสเมติ, อภิสมฺพุชฺฌิตฺวา อภิสเมตฺวา อาจิกฺขติ เทเสติ, ปญฺญเปติ ปฏฺฐเปติ, วิวรติ วิภชติ อุตฺตานีกโรติ, สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตาติ. อิทมโวจ ภควา. อตฺตมนา เต ภิกฺขู ภควโต ภาสิตํ อภินนฺทุนฺติ.

ที่ ปญฺญเปติ นั้น เป็น ปญฺญาเปติ บ้าง.

ธมฺมนิยามสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

ติลกฺขณาทิคาถา

[หนฺท มยํ ติลกฺขณาทิคาถาโย ภณาม เส]

สพฺเพ สงฺขารา อนิจฺจาติ ยทา ปญฺญาย ปสฺสติ.
อถ นิพฺพินฺทติ ทุกฺเข เอส มคฺโค วิสุทฺธิยา.
สพฺเพ สงฺขารา ทุกฺขาติ ยทา ปญฺญาย ปสฺสติ.
อถ นิพฺพินฺทติ ทุกฺเข เอส มคฺโค วิสุทฺธิยา.
สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตาติ ยทา ปญฺญาย ปสฺสติ.
อถ นิพฺพินฺทติ ทุกฺเข เอส มคฺโค วิสุทฺธิยา.
อปฺปกา เต มนุสฺเสสุ เย ชนา ปารคามิโน,
อถายํ อิตรา ปชา ตีรเมวานุธาวติ.
เย จ โข สมฺมทกฺขาเต ธมฺเม ธมฺมานุวตฺติโน,
เต ชนา ปารเมสฺสนฺติ มจฺจุเธยฺยํ สุทุตฺตรํ.
กณฺหํ ธมฺมํ วิปฺปหาย สุกฺกํ ภาเวถ ปณฺฑิโต,
โอกา อโนกมาคมฺม วิเวเก ยตฺถ ทูรมํ,
ตตฺราภิรติมิจฺเฉยฺย หิตฺวา กาเม อกิญฺจโน.
ปริโยทเปยฺย อตฺตานํ จิตฺตเกฺลเสหิ ปณฺฑิโต,
เยสํ สมฺโพธิยงฺเคสุ สมฺมา จิตฺตํ สุภาวิตํ
อาทานปฏินิสฺสคฺเค อนุปาทาย เย รตา,
ขีณาสวา ชุติมนฺโต เต โลเก ปรินิพฺพุตาติ.

ปฏิจฺจสมุปฺปาทปาโ จ

[หนฺท มยํ ปฏิจฺจสมุปฺปาทปาจํ ภณาม เส]

อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขารา, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปํ, นามรูปปจฺจยา สฬายตนํ, สฬายตนปจฺจยา ผสฺโส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา ตณฺหา, ตณฺหาปจฺจยา อุปาทานํ, อุปาทานปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํ โสกปริเทวทุกฺขโทมนสฺสุปายาสา สมฺภวนฺติ. เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหติ.

อวิชฺชายเตฺวว อเสสวิราคนิโรธา สงฺขารนิโรโธ, สงฺขารนิโรธา วิญฺญาณนิโรโธ, วิญฺญาณนิโรธา นามรูปนิโรโธ, นามรูปนิโรธา สฬายตนนิโรโธ, สฬายตนนิโรธา ผสฺสนิโรโธ, ผสฺสนิโรธา เวทนานิโรโธ, เวทนานิโรธา ตณฺหานิโรโธ, ตณฺหานิโรธา อุปาทานนิโรโธ, อุปาทานนิโรธา ภวนิโรโธ, ภวนิโรธา ชาตินิโรโธ, ชาตินิโรธา ชรามรณํ โสกปริเทวทุกฺขโทมนสฺสุปายาสา นิรุชฺฌนฺติ. เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส นิโรโธ โหติ.

ภทฺเทกรตฺตคาถา

[หนฺท มยํ ภทฺเทกรตฺตคาถาโย ภณาม เส]

อตีตํ นานฺวาคเมยฺย นปฺปฏิกงฺเข อนาคตํ,
ตทตีตมฺปหีนนฺตํ อปฺปตฺตญฺจ อนาคตํ.
ปจฺจุปฺปนฺนญฺจ โย ธมฺมํ ตตฺถ ตตฺถ วิปสฺสติ,
อสํหิรํ อสงฺกุปฺปํ ตํ วิทฺธา มนุพฺรูหเย.
อชฺเชว กิจฺจมาตปฺปํ โก ชญฺญา มรณํ สุเว.
น หิ โน สงฺครนฺเตน มหาเสเนน มจฺจุนา.
เอวํ วิหาริมาตาปึ อโหรตฺตมตนฺทิตํ,
ตํ เว ภทฺเทกรตฺโตติ สนฺโต อาจิกฺขเต มุนีติ.
ภวตุ สพฺพมงฺคลํ ฯเปฯ สทา โสตฺถี ภวนฺตุ เต.

สีลุทฺเทสปาโฐ อุโปสถาวสาเน สชฺฌายิตพฺโพ

[หนฺท มยํ สีลุทฺเทสปาฐํ ภณาม เส]

ภาสิตมิทํ เตน ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺเธน, สมฺปนฺนสีลา ภิกฺขเว วิหรถ สมฺปนฺนปาฏิโมกฺขา, ปาฏิโมกฺขสํวรสํวุตา วิหรถ อาจารโคจรสมฺปนฺนา, อณุมตฺเตสุ วชฺเชสุ ภยทสฺสาวี สมาทาย สิกฺขถ สิกฺขาปเทสูติ. ตสฺมาติหมฺเหหิ สิกฺขิตพฺพํ, สมฺปนฺนสีลา วิหริสฺสาม สมฺปนฺนปาฏิโมกฺขา, ปาฏิโมกฺขสํวรสํวุตา วิหริสฺสาม อาจารโคจรสมฺปนฺนา, อณุมตฺเตสุ วชฺเชสุ ภยทสฺสาวี สมาทาย สิกฺขิสฺสาม สิกฺขาปเทสูติ. เอวญฺหิ โน สิกฺขิตพฺพํ.

ตายนคาถา

[หนฺท มยํ ตายนคาถาโย ภณาม เส]

ฉินฺท โสตํ ปรกฺกมฺม กาเม ปนูท พฺราหฺมณ,
นปฺปหาย มุนิ กาเม เนกตฺตมุปปชฺชติ.
กยิรา เจ กยิราเถนํ ทฬฺหเมนํ ปรกฺกเม,
สิถิโล หิ ปริพฺพาโช ภิยฺโย อากิรเต รชํ.
อกตํ ทุกฺกฏํ เสยฺโย ปจฺฉา ตปฺปติ ทุกฺกฏํ,
กตญฺจ สุกตํ เสยฺโย ยํ กตฺวา นานุตปฺปติ.
กุโส ยถา ทุคฺคหิโต หตฺถเมวานุกนฺตติ,
สามญฺญํ ทุปฺปรามฏฺฐํ นิรยายูปกฑฺฒติ.
ยงฺกิญฺจิ สิถิลํ กมฺมํ สงฺกิลิฏฺฐญฺจ ยํ วตํ,
สงฺกสฺสรํ พฺรหฺมจริยํ น ตํ โหติ มหปฺผลนฺติ.

สตฺตนฺนํ ภควนฺตานํ สมฺพุทฺธานํ มเหสินํ,
โอวาทปาฏิโมกฺขสฺส อุทฺเทสตฺเตน ทสฺสิตา.
มหาปทานสุตฺตนฺเต ติสฺโส คาถาติ โน สุตํ,
ตีหิ สิกฺขาหิ สงฺขิตฺตํ ยาสุ พุทฺธาน สาสนํ,
ตาสมฺปกาสกํ ธมฺม- ปริยายํ ภณาม เส.

โอวาทปาฏิโมกฺขาทิปาโจ

[หนฺท มยํ โอวาทปาฏิโมกฺขาทิปาจํ ภณาม เส]

อุทฺทิฏฺจํ โข เตน ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺเธน, โอวาทปาฏิโมกฺขํ ตีหิ คาถาหิ.

ขนฺตี ปรมํ ตโป ตีติกฺขา,
นิพฺพานํ ปรมํ วทนฺติ พุทฺธา,
น หิ ปพฺพชิโต ปรูปฆาตี,
สมโณ โหติ ปรํ วิเหจยนฺโต.

สพฺพปาปสฺส อกรณํ กุสลสฺสูปสมฺปทา
สจิตฺตปริโยทปนํ เอตํ พุทฺธาน สาสนํ.
อนูปวาโท อนูปฆาโต ปาฏิโมกฺเข จ สํวโร
มตฺตญฺญุตา จ ภตฺตสฺมึ ปนฺตญฺจ สยนาสนํ
อธิจิตฺเต จ อาโยโค เอตํ พุทฺธาน สาสนนฺติ.

อเนกปริยาเยน โข ปน เตน ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺเธน, สีลํ สมฺมทกฺขาตํ สมาธิ สมฺมทกฺขาโต ปญฺญา สมฺมทกฺขาตา.

กถญฺจ สีลํ สมฺมทกฺขาตํ ภควตา. เหฏฺจิเมนปิ ปริยาเยน, สีลํ สมฺมทกฺขาตํ ภควตา. อุปริเมนปิ ปริยาเยน, สีลํ สมฺมทกฺขาตํ ภควตา. กถญฺจ เหฏฺจิเมน ปริยาเยน, สีลํ สมฺมทกฺขาตํ ภควตา. อิธ อริยสาวโก ปาณาติปาตา ปฏิวิรโต โหติ, อทินฺนาทานา ปฏิวิรโต โหติ, กาเมสุ มิจฺฉาจารา ปฏิวิรโต โหติ, มุสาวาทา ปฏิวิรโต โหติ, สุราเมรย-มชฺชปมาทฏฺจานา ปฏิวิรโต โหตีติ. เอวํ โข เหฏฺจิเมน ปริยาเยน, สีลํ สมฺมทกฺขาตํ ภควตา, กถญฺจ อุปริเมน ปริยาเยน, สีลํ สมฺมทกฺขาตํ ภควตา. อิธ ภิกฺขุ สีลวา โหติ, ปาฏิโมกฺขสํวรสํวุโต วิหรติ อาจารโคจรสมฺปนฺโน, อณุมตฺเตสุ วชฺเชสุ ภยทสฺสาวี สมาทาย

สิกฺขติ สิกฺขาปเทสูติ. เอวํ โข อุปริเมน ปริยาเยน, สีลํ สมฺมทกฺขาตํ ภควตา.

กถญฺจ สมาธิ สมฺมทกฺขาโต ภควตา. เหฏฺฐิเมนปิ ปริยาเยน, สมาธิ สมฺมทกฺขาโต ภควตา. อุปริเมนปิ ปริยาเยน, สมาธิ สมฺมทกฺขาโต ภควตา, กถญฺจ เหฏฺฐิเมน ปริยาเยน, สมาธิ สมฺมทกฺขาโต ภควตา. อิธ อริยสาวโก โวสฺสคฺคารมฺมณํ กริตฺวา, ลภติ สมาธึ ลภติ จิตฺตสฺเสกคฺคตนฺติ. เอวํ โข เหฏฺฐิเมน ปริยาเยน, สมาธิ สมฺมทกฺขาโต ภควตา. กถญฺจ อุปริเมน ปริยาเยน, สมาธิ สมฺมทกฺขาโต ภควตา. อิธ ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กาเมหิ วิวิจฺจ อกุสเลหิ ธมฺเมหิ, สวิตกฺกํ สวิจารํ วิเวกชมฺปีติสุขํ ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ. วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา, อชฺฌตฺตํ สมฺปสาทนํ เจตโส เอโกทิภาวํ อวิตกฺกํ อวิจารํ, สมาธิชมฺปีติสุขํ ทุติยํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ. ปีติยา จ วิราคา, อุเปกฺขโก จ วิหรติ สโต จ สมฺปชาโน, สุขญฺจ กาเยน ปฏิสํเวเทติ, ยนฺตํ อริยา อาจิกฺขนฺติ, อุเปกฺขโก สติมา สุขวิหารีติ, ตติยํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ. สุขสฺส จ ปหานา ทุกฺขสฺส จ ปหานา, ปุพฺเพว โสมนสฺสโทมนสฺสานํ อตฺถงฺคมา, อทุกฺขมสุขํ อุเปกฺขาสติปาริสุทฺธึ, จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรตีติ. เอวํ โข อุปริเมน ปริยาเยน, สมาธิ สมฺมทกฺขาโต ภควตา.

กถญฺจ ปญฺญา สมฺมทกฺขาตา ภควตา. เหฏฺฐิเมนปิ ปริยาเยน, ปญฺญา สมฺมาทกฺขาตา ภควตา. อุปริเมนปิ ปริยาเยน, ปญฺญา สมฺมทกฺขาตา ภควตา. กถญฺจ เหฏฺฐิเมน ปริยาเยน, ปญฺญา สมฺมทกฺขาตา ภควตา. อิธ อริยสาวโก ปญฺญวา โหติ, อุทยตฺถคามินิยา ปญฺญาย สมนฺนาคโต, อริยาย นิพฺเพธิกาย สมฺมา ทุกฺขกฺขยคามินิยาติ. เอวํ โข เหฏฺฐิเมน ปริยาเยน, ปญฺญา สมฺมทกฺขาตา ภควตา. กถญฺจ อุปริเมน ปริยาเยน. ปญฺญา สมฺมทกฺขาตา ภควตา. อิธ ภิกฺขุ อิทํ ทุกฺขนฺติ ยถาภูตํ ปชานาติ. อยํ ทุกฺขสมุทโยติ ยถาภูตํ ปชานาติ. อยํ ทุกฺขนิโรโธติ ยถาภูตํ ปชานาติ. อยํ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทาติ ยถาภูตํ ปชานาตีติ. เอวํ โข อุปริเมน ปริยาเยน, ปญฺญา สมฺมทกฺขาตา ภควตา.

สีลปริภาวิโต สมาธิ มหปฺผโล โหติ มหานิสํโส, สมาธิปริภาวิตา ปญฺญา มหปฺผลา โหติ มหานิสํสา, ปญฺญาปริภาวิตํ จิตฺตํ สมฺมเทว อาสเวหิ วิมุจฺจติ. เสยฺยถีทํ. กามาสวา ภวาสวา อวิชฺชาสวา. ภาสิตา โข ปน ภควตา ปรินิพฺพานสมเย อยํ ปจฺฉิมวาจา, หนฺททานิ ภิกฺขเว อามนฺตยามิ โว, วยธมฺมา สงฺขารา, อปฺปมาเทน สมฺปาเทถาติ. ภาสิตญฺจิทํ ภควตา, เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว ยานิ กานิจิ ชงฺคลานํ ปาณานํ ปทชาตานิ, สพฺพานิ ตานิ หตฺถิปเท สโมธานํ คจฺฉนฺติ, หตฺถิปทํ เตสํ อคฺคมกฺขายติ,

ยทิทํ มหนฺตตฺเตน. เอวเมว โข ภิกฺขเว เย เกจิ กุสลา ธมฺมา, สพฺเพ เต อปฺปมาทมูลกา อปฺปมาทสโมสรณา, อปฺปมาโท เตสํ อคฺคมกฺขายตีติ, ตสฺมาติหมฺเหหิ สิกฺขิตพฺพํ, ติพฺพาเปกฺขา ภวิสฺสาม, อธิสีลสิกฺขาสมาทาเน, อธิจิตฺตสิกฺขาสมาทาเน, อธิปญฺญา-สิกฺขาสมาทาเน, อปฺปมาเทน สมฺปาเทสฺสามาติ. เอวญฺหิ โน สิกฺขิตพฺพํ.

โอวาทปาฏิโมกฺขาทิปาโฐ นิฏฺฐิโต.

วิเนตา สุขมคฺคสฺมึ เวเนยฺเย วินยํ มุนิ
อกรณฺฌปฺปหานาย กรณฺฌกรณาย จ
ยํ สุตฺตนฺตํ อภาสิตฺถ เวเทหมุนิโน วรํ
สุตฺวา ตถานุการาย ตํ สุตฺตนฺตํ ภณาม เส.

กรณียากรณียสุตฺตปาโจ

[หนฺท มยํ กรณียากรณียสุตฺตปาจํ ภณาม เส]

เอวมฺเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา, สาวตฺถิยํ วิหรติ, เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม. อถโข อายสฺมา อานนฺโท, เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ, อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ. เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ ภควา เอตทโวจ. เอกํเสนาหํ อานนฺท อกรณียํ วทามิ, กายทุจฺจริตํ วจีทุจฺจริตํ มโนทุจฺจริตนฺติ. ยมิทํ ภนฺเต ภควตา เอกํเสน อกรณียํ อกฺขาตํ, กายทุจฺจริตํ วจีทุจฺจริตํ มโนทุจฺจริตํ, ตสฺมึ อกรณีเย กยิรมาเน, โก อาทีนโว ปาฏิกงฺโขติ. ยมิทํ อานนฺท มยา เอกํเสน อกรณียํ อกฺขาตํ, กายทุจฺจริตํ วจีทุจฺจริตํ มโนทุจฺจริตํ, ตสฺมึ อกรณีเย กยิรมาเน, อยํ อาทีนโว ปาฏิกงฺโข, อตฺตาปิ อตฺตานํ อุปวทติ, อนุวิจฺจ วิญฺญู ครหนฺติ, ปาปโก กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคจฺฉติ, สมฺมูฬฺโห กาลํ กโรติ, กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา, อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปปชฺชติ. ยมิทํ อานนฺท มยา เอกํเสน อกรณียํ อกฺขาตํ, กายทุจฺจริตํ วจีทุจฺจริตํ มโนทุจฺจริตํ. ตสฺมึ อกรณีเย กยิรมาเน, อยํ อาทีนโว ปาฏิกงฺโข.

เอกํเสนาหํ อานนฺท กรณียํ วทามิ, กายสุจริตํ วจีสุจริตํ มโนสุจริตนฺติ. ยมิทํ ภนฺเต ภควตา เอกํเสน กรณียํ อกฺขาตํ, กายสุจริตํ วจีสุจริตํ มโนสุจริตํ. ตสฺมึ กรณีเย กยิรมาเน, โก อานิสํโส ปาฏิกงฺโขติ. ยมิทํ อานนฺท มยา เอกํเสน กรณียํ อกฺขาตํ, กายสุจริตํ วจีสุจริตํ มโนสุจริตํ. ตสฺมึ กรณีเย กยิรมาเน, อยํ อานิสํโส ปาฏิกงฺโข, อตฺตาปิ อตฺตานํ น อุปวทติ, อนุวิจฺจ วิญฺญู ปสํสนฺติ, กลฺยาโณ กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคจฺฉติ, อสมฺมูฬฺโห กาลํ กโรติ, กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา, สุคตึ สคฺคํ โลกํ อุปปชฺชติ. ยมิทํ อานนฺท มยา เอกํเสน กรณียํ อกฺขาตํ, กายสุจริตํ วจีสุจริตํ มโนสุจริตํ. ตสฺมึ กรณีเย กยิรมาเน, อยํ อานิสํโส ปาฏิกงฺโขติ. อิทมโวจ ภควา. อตฺตมโน อายสฺมา อานนฺโท ภควโต ภาสิตํ อภินนฺทีติ.

กรณียากรณียสุตฺตปาโจ นิฏฺฐิโต.

สุปุพฺพณฺหสุตฺตํ

[หนฺท มยํ สุปุพฺพณฺหสุตฺตํ ภณาม เส]

เอวมฺเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา, สาวตฺถิยํ วิหรติ, เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม. ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ. ภทนฺเตติ เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุํ. ภควา เอตทโวจ, เย ภิกฺขเว สตฺตา ปุพฺพณฺหสมยํ กาเยน สุจริตํ จรนฺติ, วาจาย สุจริตํ จรนฺติ, มนสา สุจริตํ จรนฺติ. สุปุพฺพณฺโห ภิกฺขเว เตสํ สตฺตานํ. เย ภิกฺขเว สตฺตา มชฺฌนฺติกสมยํ กาเยน สุจริตํ จรนฺติ, วาจาย สุจริตํ จรนฺติ, มนสา สุจริตํ จรนฺติ. สุมชฺฌนฺติโก ภิกฺขเว เตสํ สตฺตานํ. เย ภิกฺขเว สตฺตา สายณฺหสมยํ กาเยน สุจริตํ จรนฺติ, วาจาย สุจริตํ จรนฺติ, มนสา สุจริยํ จรนฺติ. สุสายณฺโห ภิกฺขเว เตสํ สตฺตานนฺติ. อิทมโวจ ภควา. อิทํ วตฺวาน สุคโต, อถาปรํ เอตทโวจ สตฺถา

สุนกฺขตฺตํ สุมงฺคลํ   สุปภาตํ สุหุฏฺฐิตํ,
สุขโณ สุมุหุตฺโต จ   สุยิฏฺฐํ พฺรหฺมจาริสุ,
ปทกฺขิณํ กายกมฺมํ   วาจากมฺมํ ปทกฺขิณํ,
ปทกฺขิณํ มโนกมฺมํ   ปณิธี เต ปทกฺขิณา,
ปทกฺขิณานิ กตฺวาน   ลภนฺตตฺเถ ปทกฺขิเณ.
เต อตฺถลทฺธา สุขิตา   วิรุฬฺหา พุทฺธสาสเน,
อโรคา สุขิตา โหถ   สห สพฺเพหิ ญาติภีติ.

สุปุพฺพณฺหสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

ที่ สุหุฏฺฐิตํ นี้ เป็น สุวุฏฺฐิตํ บ้าง.

สมฺพุทฺโธ ทิปทํ เสฏฺโฐ มหาการุณิโก มุนิ
สามตฺถิยํ ทสฺเสตฺวาน ปหาเน ภาวนาย จ
สมฺมานุปฏิปตฺยตฺถํ ยํ สุตฺตนฺตํ อภาสยิ
สุตฺวา ตถานุการาย ตํ สุตฺตนฺตํ ภณาม เส.

ปหานภาวนาสุตฺตํ

[หนฺท มยํ ปหานภาวนาสุตฺตํ ภณาม เส]

เอวมฺเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา, สาวตฺถิยํ วิหรติ, เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม. ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ. ภทนฺเตติ เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุํ, ภควา เอตทโวจ.

อกุสลํ ภิกฺขเว ปชหถ, สกฺกา ภิกฺขเว อกุสลํ ปชหิตุํ, โน เจตํ ภิกฺขเว สกฺกา อภวิสฺส อกุสลํ ปชหิตุํ, นาหํ เอวํ วเทยฺยํ, อกุสลํ ภิกฺขเว ปชหถาติ. ยสฺมา จ โข ภิกฺขเว สกฺกา อกุสลํ ปชหิตุํ, ตสฺมาหํ เอวํ วทามิ, อกุสลํ ภิกฺขเว ปชหถาติ. อกุสลญฺจ หิทํ ภิกฺขเว ปหีนํ, อหิตาย ทุกฺขาย สํวตฺเตยฺย, นาหํ เอวํ วเทยฺยํ, อกุสลํ ภิกฺขเว ปชหถาติ. ยสฺมา จ โข ภิกฺขเว อกุสลํ ปหีนํ, หิตาย สุขาย สํวตฺตติ. ตสฺมาหํ เอวํ วทามิ, อกุสลํ ภิกฺขเว ปชหถาติ.

กุสลํ ภิกฺขเว ภาเวถ, สกฺกา ภิกฺขเว กุสลํ ภาเวตุํ, โน เจตํ ภิกฺขเว สกฺกา อภวิสฺส กุสลํ ภาเวตุํ. นาหํ เอวํ วเทยฺยํ, กุสลํ ภิกฺขเว ภาเวถาติ. ยสฺมา จ โข ภิกฺขเว สกฺกา กุสลํ ภาเวตุํ, ตสฺมาหํ เอวํ วทามิ, กุสลํ ภิกฺขเว ภาเวถาติ. กุสลญฺจ หิทํ ภิกฺขเว ภาวิตํ, อหิตาย ทุกฺขาย สํวตฺเตยฺย, นาหํ เอวํ วเทยฺยํ, กุสลํ ภิกฺขเว ภาเวถาติ, ยสฺมา จ โข ภิกฺขเว กุสลํ ภาวิตํ, หิตาย สุขาย สํวตฺตติ, ตสฺมาหํ เอวํ วทามิ, กุสลํ ภิกฺขเว ภาเวถาติ. อิทมโวจ ภควา. อตฺตมนา เต ภิกฺขู ภควโต ภาสิตํ อภินนฺทุนฺติ.

ปหานภาวนาสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

อปณฺณกปฺปกาสี โย โลกตฺโมนุโท มุนิ
ธมฺเม อปณฺณเก นาม อเทเสสิ หิเตสโก
วิญฺญูนํ ธมฺมกามีนํ สกฺกจฺจํ โสตุมิจฺฉตํ
ภาสิตํ เตน พุทฺเธน อปณฺณกํ ภณาม เส.

อปณฺณกสุตฺตํ

[หนฺท มยํ อปณฺณกสุตฺตํ ภณาม เส]

เอวมฺเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา, สาวตฺถิยํ วิหรติ, เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม. ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ. ภทนฺเตติ เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุํ. ภควา เอตทโวจ. ตีหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ, อปณฺณกปฏิปทํ ปฏิปนฺโน โหติ. โยนิ จสฺส อารทฺธา โหติ อาสวานํ ขยาย. กตเมหิ ตีหิ. อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อินฺทฺริเยสุ คุตฺตทฺวาโร โหติ, โภชเน มตฺตญฺญู โหติ, ชาคริยมนุยุตฺโต โหติ.

กถญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อินฺทฺริเยสุ คุตฺตทฺวาโร โหติ. อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ จกฺขุนา รูปํ ทิสฺวา น นิมิตฺตคฺคาหี โหติ นานุพฺยญฺชนคฺคาหี, ยตฺวาธิกรณเมนํ จกฺขุนฺทฺริยมสํวุตํ วิหรนฺตํ, อภิชฺฌาโทมนสฺสา ปาปกา อกุสลา ธมฺมา อนฺวาสฺสเวยฺยุํ, ตสฺส สํวราย ปฏิปชฺชติ, รกฺขติ จกฺขุนฺทฺริยํ จกฺขุนฺทฺริเย สํวรํ อาปชฺชติ. โสเตน สทฺทํ สุตฺวา น นิมิตฺตตฺคาหี โหติ นานุพฺยญฺชนคฺคาหี, ยตฺวาธิกรณเมนํ โสตินฺทฺริยมสํวุตํ วิหรนฺตํ, อภิชฺฌาโทมนสฺสา ปาปกา อกุสลา ธมฺมา อนฺวาสฺสเวยฺยุํ, ตสฺส สํวราย ปฏิปชฺชติ, รกฺขติ โสตินฺทฺริยํ โสตินฺทฺริเย สํวรํ อาปชฺชติ, ฆาเนน คนฺธํ ฆายิตฺวา น นิมิตฺตคฺคาหี โหติ นานุพฺยญฺชนคฺคาหี, ยตฺวาธิกรณเมนํ ฆานินฺทฺริยมสํวุตํ วิหรนฺตํ, อภิชฺฌาโทมนสฺสา ปาปกา อกุสลา ธมฺมา อนฺวาสฺสเวยฺยุํ, ตสฺส สํวราย ปฏิปชฺชติ, รกฺขติ ฆานินฺทฺริยํ ฆานินฺทฺริเย สํวรํ อาปชฺชติ. ชิวหาย รสํ สายิตฺวา น นิมิตฺตคฺคาหี โหติ นานุพฺยญฺชนคฺคาหี, ยตฺวาธิกรณเมนํ ชิวฺหินฺทฺริยมสํวุตํ วิหรนฺตํ, อภิชฺฌาโทมนสฺสา ปาปกา อกุสลา ธมฺมา อนฺวาสฺสเวยฺยุํ, ตสฺส สํวราย ปฏิปชฺชติ, รกฺขติ ชิวฺหินฺทฺริยํ ชิวฺหินฺทฺริเย สํวรํ อาปชฺชติ. กาเยน โผฏฺฐพฺพํ ผุสิตฺวา น นิมิตฺตคฺคาหี โหติ นานุพฺยญฺชนคฺคาหี, ยตฺวาธิกรณเมนํ กายินฺทฺริยมสํวุตํ วิหรนฺตํ, อภิชฺฌาโทมนสฺสา ปาปกา อกุสลา ธมฺมา อนฺวาสฺสเวยฺยุํ, ตสฺส สํวราย ปฏิปชฺชติ, รกฺขติ กายินฺทฺริยํ กายินฺทฺริเย สํวรํ อาปชฺชติ. มนสา ธมฺมํ วิญฺญาย น นิมิตฺตคฺคาหี โหติ นานุพฺยญฺชนคฺคาหี, ยตฺวาธิกรณเมนํ มนินฺทฺริยมสํวุตํ วิหรนฺตํ, อภิชฺฌาโทมนสฺสา ปาปกา

อกุสลา ธมฺมา อนฺวาสฺสเวยฺยุํ, ตสฺส สํวราย ปฏิปชฺชติ, รกฺขติ มนินฺทฺริยํ มนินฺทฺริเย สํวรํ อาปชฺชติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ อินฺทฺริเยสุ คุตฺตทฺวาโร โหติ.

กถญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ โภชเน มตฺตญฺญู โหติ, อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปฏิสงฺขา โยนิโส อาหารํ อาหาเรติ, เนว ทวาย น มทาย น มณฺฑนาย น วิภูสนาย, ยาวเทว อิมสฺส กายสฺส ฐิติยา ยาปนาย วิหึสุปรติยา พฺรหฺมจริยานุคฺคหาย, อิติ ปุราณญฺจ เวทนํ ปฏิหงฺขามิ นวญฺจ เวทนํ น อุปฺปาเทสฺสามิ, ยาตฺรา จ เม ภวิสฺสติ อนวชฺชตา จ ผาสุวิหาโร จาติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ โภชเน มตฺตญฺญู โหติ.

กถญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ชาคริยมนุยุตฺโต โหติ. อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ทิวสํ จงฺกเมน นิสชฺชาย, อาวรณิเยหิ ธมฺเมหิ จิตฺตํ ปริโสเธติ, รตฺติยา ปฐมํ ยามํ จงฺกเมน นิสชฺชาย, อาวรณิเยหิ ธมฺเมหิ จิตฺตํ ปริโสเธติ, รตฺติยา มชฺฌิมํ ยามํ. ทกฺขิเณน ปสฺเสน สีหเสยฺยํ กปฺเปติ, ปาเทน ปาทํ อจฺจาธาย. สโต สมฺปชาโน อุฏฺฐานสญฺญํ มนสิกริตฺวา, รตฺติยา ปจฺฉิมํ ยามํ ปจฺจุฏฺฐาย, จงฺกเมน นิสชฺชาย, อาวรณิเยหิ ธมฺเมหิ จิตฺตํ ปริโสเธติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ ชาคริยมนุยุตฺโต โหติ. อิเมหิ โข ภิกฺขเว ตีหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ, อปณฺณกปฏิปทํ ปฏิปนฺโน โหติ, โยนิ จสฺส อารทฺธา โหติ อาสวานํ ขยายาติ. อิทมโวจ ภควา. อตฺตมนา เต ภิกฺขู ภควโต ภาสิตํ อภินนฺทุนฺติ.

อปณฺณกสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

สํวรคาถา

[หนฺท มยํ สํวรคาถาโย ภณาม เส]

สุภานุปสฺสึ วิหรนฺตํ อินฺทฺริเยสุ อสํวุตํ
โภชนมฺหิ อมตฺตญฺญุํ กุสีตํ หีนวีริยํ
ตํ เว ปสหติ มาโร วาโต รุกฺขํว ทุพฺพลํ
อสุภานุปสฺสึ วิหรนฺตํ อินฺทฺริเยสุ สุสํวุตํ
โภชนมฺหิ จ มตฺตญฺญุํ สทฺธํ อารทฺธวีริยํ
ตํ เว นปฺปสหติ มาโร วาโต เสลํว ปพฺพตํ.
จกฺขุนา สํวโร สาธุ สาธุ โสเตน สํวโร
ฆาเนน สํวโร สาธุ สาธุ ชิวฺหาย สํวโร
กาเยน สํวโร สาธุ สาธุ วาจาย สํวโร
มนสา สํวโร สาธุ สาธุ สพฺพตฺถ สํวโร
สพฺพตฺถ สํวุโต ภิกฺขุ สพฺพทุกฺขา ปมุจฺจตีติ.

เขมาเขมสรณคมนปริทีปิกาคาถา

[หนฺท มยํ เขมาเขมสรณคมนปริทีปิกาคาถาโย ภณาม เส]

พหุํ เว สรณํ ยนฺติ ปพฺพตานิ วนานิ จ,
อารามรุกฺขเจตฺยานิ มนุสฺสา ภยตชฺชิตา.
เนตํ โข สรณํ เขมํ เนตํ สรณมุตฺตมํ,
เนตํ สรณมาคมฺม สพฺพทุกฺขา ปมุจฺจติ.
โย จ พุทฺธญฺจ ธมฺมญฺจ สงฺฆญฺจ สรณํ คโต,
จตฺตาริ อริยสจฺจานิ สมฺมปฺปญฺญาย ปสฺสติ.
ทุกฺขํ ทุกฺขสมุปฺปาทํ ทุกฺขสฺส จ อติกฺกมํ,
อริยญฺจฏฺฐงฺคิกํ มคฺคํ ทุกฺขูปสมคามินํ.
เอตํ โข สรณํ เขมํ เอตํ สรณมุตฺตมํ,
เอตํ สรณมาคมฺม สพฺพทุกฺขา ปมุจฺจตีติ.

สมฺพุทฺโธ ทิปทํเสฏฺโจ มหาการุณิโก มุนิ
เอกายนํ มคฺคํ นาม เวเนยฺยานํ อเทสยิ
กิลิฏฺจจิตฺตสนฺตานํ จิตฺตเกฺลสวิสุทฺธิยา
โสกานํ ปริเทวานํ อติกฺกมาย สพฺพโส
ทุกฺขานํ โทมนสฺสานํ อตฺถงฺคมาย อฏฺจิตํ
ญายสฺเสวาธิคมาย นิพฺพานสฺสาภิปตฺติยา
สติปฏฺจานนาเมน วิสฺสุตํ วิธ สาสเน
จิตฺตเกฺลสวิสุทฺธตฺถํ ตํ มคฺคนฺตมฺภณาม เส.

สติปฏฺิจานปาโจ

[หนฺท มยํ สติปฏฺจานปาจํ ภณาม เส]

อตฺถิ โข เตน ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺเธน, เอกายโน อยํ มคฺโค สมฺมทกฺขาโต, สตฺตานํ วิสุทฺธิยา, โสกปริเทวานํ สมติกฺกมาย, ทุกฺขโทมนสฺสานํ อตฺถงฺคมาย, ญายสฺส อธิคมาย, นิพฺพานสฺส สจฺฉิกิริยาย. ยทิทํ จตฺตาโร สติปฏฺจานา. กตเม จตฺตาโร.

อิธ ภิกฺขุ กาเย กายานุปสฺสี วิหรติ. อาตาปี สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย โลเก อภิชฺฌาโทมนสฺสํ. เวทนาสุ เวทนานุปสฺสี วิหรติ. อาตาปี สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย โลเก อภิชฺฌาโทมนสฺสํ. จิตฺเต จิตฺตานุปสฺสี วิหรติ. อาตาปี สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย โลเก อภิชฺฌาโทมนสฺสํ. ธมฺเมสุ ธมฺมานุปสฺสี วิหรติ. อาตาปี สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย โลเก อภิชฺฌาโทมนสฺสํ.

กถญฺจ ภิกฺขุ กาเย กายานุปสฺสี วิหรติ. อิธ ภิกฺขุ อชฺฌตฺตํ วา กาเย กายานุปสฺสี วิหรติ. พหิทฺธา วา กาเย กายานุปสฺสี วิหรติ. อชฺฌตฺตพหิทฺธา วา กาเย กายานุปสฺสี วิหรติ. สมุทยธมฺมานุปสฺสี วา กายสฺมึ วิหรติ. วยธมฺมานุปสฺสี วา กายสฺมึ วิหรติ. สมุทยวยธมฺมานุปสฺสี วา กายสฺมึ วิหรติ. อตฺถิ กาโยติ วา ปนสฺส สติ ปจฺจุปฏฺจิตา โหติ. ยาวเทว ญาณมตฺตาย ปติสฺสติมตฺตาย, อนิสฺสิโต จ วิหรติ น จ กิญฺจิ โลเก อุปาทิยติ. เอวํ โข ภิกฺขุ กาเย กายานุปสฺสี วิหรติ.

กถญฺจ ภิกฺขุ เวทนาสุ เวทนานุปสฺสี วิหรติ. อิธ ภิกฺขุ อชฺฌตฺตํ วา เวทนาสุ เวทนานุปสฺสี วิหรติ. พหิทฺธา วา เวทนาสุ เวทนานุปสฺสี วิหรติ. อชฺฌตฺตพหิทฺธา วา เวทนาสุ เวทนานุปสสี วิหรติ. สมุทยธมฺมานุปสฺสี วา เวทนาสุ วิหรติ. วยธมฺมานุปสฺสี

วา เวทนาสุ วิหรติ. สมุทยวยธมฺมานุปสฺสี วา เวทนาสุ วิหรติ. อตฺถิ เวทนาติ วา ปนสฺส สติ ปจฺจุปฏฺฐิตา โหติ. ยาวเทว ญาณมตฺตาย ปติสฺสติมตฺตาย, อนิสฺสิโต จ วิหรติ น จ กิญฺจิ โลเก อุปาทิยติ. เอวํ โข ภิกฺขุ เวทนาสุ เวทนานุปสฺสี วิหรติ.

กถญฺจ ภิกฺขุ จิตฺเต จิตฺตานุปสฺสี วิหรติ. อิธ ภิกฺขุ อชฺฌตฺตํ วา จิตฺเต จิตฺตานุปสฺสี วิหรติ, พหิทฺธา วา จิตฺเต จิตฺตานุปสฺสี วิหรติ. อชฺฌตฺตพหิทฺธา วา จิตฺเต จิตฺตานุปสฺสี วิหรติ. สมุทยธมฺมานุปสฺสี วา จิตฺตสฺมึ วิหรติ, วยธมฺมานุปสฺสี วา จิตฺตสฺมึ วิหรติ, สมุทยวยธมฺมานุปสฺสี วา จิตฺตสฺมึ วิหรติ. อตฺถิ จิตฺตนฺติ วา ปนสฺส สติ ปจฺจุปฏฺฐิตา โหติ. ยาวเทว ญาณมตฺตาย ปติสฺสติมตฺตาย, อนิสฺสิโต จ วิหรติ น จ กิญฺจิ โลเก อุปาทิยติ. เอวํ โข ภิกฺขุ จิตฺเต จิตฺตานุปสฺสี วิหรติ.

กถญฺจ ภิกฺขุ ธมฺเมสุ ธมฺมานุปสฺสี วิหรติ. อิธ ภิกฺขุ อชฺฌตฺตํ วา ธมฺเมสุ ธมฺมานุปสฺสี วิหรติ. พหิทฺธา วา ธมฺเมสุ ธมฺมานุปสฺสี วิหรติ. อชฺฌตฺตพหิทฺธา วา ธมฺเมสุ ธมฺมานุปสฺสี วิหรติ. สมุทยธมฺมานุปสฺสี วา ธมฺเมสุ วิหรติ. วยธมฺมานุปสฺสี วา ธมฺเมสุ วิหรติ. สมุทยวยธมฺมานุปสฺสี วา ธมฺเมสุ วิหรติ. อตฺถิ ธมฺมาติ วา ปนสฺส สติ ปจฺจุปฏฺฐิตา โหติ. ยาวเทว ญาณมตฺตาย ปติสฺสติมตฺตาย, อนิสฺสิโต จ วิหรติ น จ กิญฺจิ โลเก อุปาทิยติ. เอวํ โข ภิกฺขุ ธมฺเมสุ ธมฺมานุปสฺสี วิหรติ.

อยํ โข เตน ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺเธน, เอกายโน มคฺโค สมฺมทกฺขาโต, สตฺตานํ วิสุทฺธิยา, โสกปริเทวานํ สมติกฺกมาย, ทุกฺขโทมนสฺสานํ อตฺถงฺคมาย, ญายสฺส อธิคมาย, นิพฺพานสฺส สจฺฉิกิริยาย. ยทิทํ จตฺตาโร สติปฏฺฐานาติ.

เอกายนํ ชาติขยนฺตทสฺสี มคฺคํ ปชานาติ หิตานุกมฺปี
เอเตน มคฺเคน ตรึสุ ปุพฺเพ ตริสฺสเร เจว ตรนฺติ โจฆนฺติ.

สติปฏฺฐานปาโฐ นิฏฺฐิโต.

ยาสาปฺปมาณกา สตฺตา ภาวนานํ หิ โคจโร
ตพฺพาหสาปฺปมญฺญาติ ตา ภาวนา สุวิสุสฺตา
วิยาปาทวิเหสานํ อรตฺยา ปฏิฆสฺส จ
สมฺมเทว ปหานาย สํวตฺตนฺติ ยถากฺกมํ
ตาสมฺปกาสกํ ธมฺม- ปริยายํ ภณาม เส.

จตุรปฺปมญฺญาปาโจ

[หนฺท มยํ จตุรปฺปมญฺญาปาจํ ภณาม เส]

อตฺถิ โข เตน ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺเธน, จตสฺโส อปฺปมญฺญาโย สมฺมทกฺขาตา.

อิธ ภิกฺขุ เมตฺตาสหคเตน เจตสา, เอกํ ทิสํ ผริตฺวา วิหรติ. ตถา ทุติยํ ตถา ตติยํ ตถา จตุตฺถํ, อิติ อุทฺธมโธ ติริยํ สพฺพธิ สพฺพตฺตตาย สพฺพาวนฺตํ โลกํ, เมตฺตาสหคเตน เจตสา, วิปุเลน มหคฺคเตน อปฺปมาเณน อเวเรน อพฺยาปชฺเฌน ผริตฺวา วิหรติ.

กรุณาสหคเตน เจตสา, เอกํ ทิสํ ผริตฺวา วิหรติ, ตถา ทุติยํ ตถา ตติยํ ตถา จตุตฺถํ, อิติ อุทฺธมโธ ติริยํ สพฺพธิ สพฺพตฺตตาย สพฺพาวนฺตํ โลกํ, กรุณาสหคเตน เจตสา, วิปุเลน มหคฺคเตน อปฺปมาเณน อเวเรน อพฺยาปชฺเฌน ผริตฺวา วิหรติ.

มุทิตาสหคเตน เจตสา, เอกํ ทิสํ ผริตฺวา วิหรติ, ตถา ทุติยํ ตถา ตติยํ ตถา จตุตฺถํ, อิติ อุทฺธมโธ ติริยํ สพฺพธิ สพฺพตฺตตาย สพฺพาวนฺตํ โลกํ, มุทิตาสหคเตน เจตสา, วิปุเลน มหคฺคเตน อปฺปมาเณน อเวเรน อพฺยาปชฺเฌน ผริตฺวา วิหรติ.

อุเปกฺขาสหคเตน เจตสา, เอกํ ทิสํ ผริตฺวา วิหรติ, ตถา ทุติยํ ตถา ตติยํ ตถา จตุตฺถํ, อิติ อุทฺธมโธ ติริยํ สพฺพธิ สพฺพตฺตตาย สพฺพาวนฺตํ โลกํ, อุเปกฺขาสหคเตน เจตสา, วิปุเลน มหคฺคเตน อปฺปมาเณน อเวเรน อพฺยาปชฺเฌน ผริตฺวา วิหรติ.

อิมา โข เตน ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺเธน, จตสฺโส อปฺปมญฺญาโย สมฺมทกฺขาตาติ.

จตุรปฺปมญฺญาปาโจ นิฏฺฐิโต.

เมตฺตานิสํสสุตฺตปาโจ

เอวมฺเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา, สาวตฺถิยํ วิหรติ, เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม. ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ. ภทนฺเตติ เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุํ. ภควา เอตทโวจ.

เมตฺตาย ภิกฺขเว เจโตวิมุตฺติยา, อาเสวิตาย ภาวิตาย พหุลีกตาย, ยานีกตาย วตฺถุกตาย อนุฏฺฐิตาย ปริจิตาย สุสมารทฺธาย, เอกาทสานิสํสา ปาฏิกงฺขา. กตเม เอกาทส. สุขํ สุปติ. สุขํ ปฏิพุชฺฌติ. น ปาปกํ สุปินํ ปสฺสติ. มนุสฺสานํ ปิโย โหติ. อมนุสฺสานํ ปิโย โหติ. เทวตา รกฺขนฺติ. นาสฺส อคฺคิ วา วิสํ วา สตฺถํ วา กมติ. ตุวฏํ จิตฺตํ สมาธิยติ. มุขวณฺโณ วิปฺปสีทติ. อสมฺมุฬฺโห กาลํ กโรติ. อุตฺตรึ อปฺปฏิวิชฺฌนฺโต พรหฺมโลกูปโค โหติ. เมตฺตาย ภิกฺขเว เจโตวิมุตฺติยา, อาเสวิตาย ภาวิตาย พหุลีกตาย. ยานีกตาย วตฺถุกตาย อนุฏฺฐิตาย ปริจิตาย สุสมารทฺธาย. อิเม เอกาทสานิสํสา ปาฏิกงฺขาติ. อิทมโวจ ภควา, อตฺตมนา เต ภิกฺขู ภควโต ภาสิตํ อภินนฺทุนฺติ.

เมตฺตานิสํสสุตฺตปาโจ นิฏฺฐิโต.

อหิราชสุตฺตปาโฐ

เอวมฺเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา, สาวตฺถิยํ วิหรติ, เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม. เตน โข ปน สมเยน สาวตฺถิยํ อญฺญตโร ภิกฺขุ อหินา ทฏฺโฐ กาลกโต โหติ. อถโข สมฺพหุลา ภิกฺขู เยน ภควา เตนุปสงฺกมึสุ, อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทึสุ. เอกมนฺตํ นิสินฺนา โข เต ภิกฺขู ภควนฺตํ เอตทโวจุํ. อิธ ภนฺเต สาวตฺถิยํ อญฺญตโร ภิกฺขุ อหินา ทฏฺโฐ กาลกโตติ, นห[๑] นูน โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ จตฺตาริ อหิราชกุลานิ เมตฺเตน จิตฺเตน ผริ. สเจ หิ โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ จตฺตาริ อหิราชกุลานิ เมตฺเตน จิตฺเตน ผเรยฺย. น หิ โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ อหินา ทฏฺโฐ กาลํ กเรยฺย. กตมานิ จตฺตาริ. วิรูปกฺขํ อหิราชกุลํ, เอราปถํ อหิราชกุลํ, ฉพฺยาปุตฺตํ อหิราชกุลํ, กณฺหาโคตมกํ อหิราชกุลํ, นห นูน โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิมานิ จตฺตาริ อหิราชกุลานิ เมตฺเตน จิตฺเตน ผริ. สเจ หิ โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิมานิ จตฺตาริ อหิราชกุลานิ เมตฺเตน จิตฺเตน ผเรยฺย, น หิ โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ อหินา ทฏฺโฐ กาลํ กเรยฺย. อนุชานามิ ภิกฺขเว อิมานิ จตฺตาริ อหิราชกุลานิ เมตฺเตน จิตฺเตน ผริตุํ, อตฺตคุตฺติยา อตฺตรกฺขาย อตฺตปริตฺตายาติ. อิทมโวจ ภควา. อิทํ วตฺวาน สุคโต, อถาปรํ เอตทโวจ สตฺถา.

วิรูปกฺเขหิ เม เมตฺตํ

ฯลฯ เหมือนในหน้า ๒๑

โสหํ นโม ภควโต นโม สตฺตนฺนํ สมฺมาสมฺพุทฺธานนฺติ.

อหิราชสุตฺตปาโฐ นิฏฺฐิโต.

---

[๑] ม. มหิ.

ติรตนปฺปณามคาถา[๑]

[หนฺท มยํ ติรตนปฺปณามคาถาโย ภณาม เส]

พุทฺธํ นเม รตนภูตสรีรจิตฺตํ
ธมฺมํ นเม รตนภูตวิสุทฺธิสารํ
สงฺฆํ นเม รตนภูตสุสีลทิฏฺฐึ
เอตํ นเม ติรตนํ รตนตฺตยวฺหํ
สมฺมา สโมสริตวตฺถุวิเสสภูตํ
อญฺโญญฺญยุตฺตคุณโยควสปฺปวตฺตํ
อสฺมึ ตยมฺหิปิ ตเถว ยถา ติทณฺเฑ
เอกํ วินา ตทิตเรสมสมฺภเวน
โลเก กทาจิ จ จิเรน จ ปาตุภูตํ
คมฺภีรญาณวิสยํ อติทุทฺทสตฺถํ
วิญฺญูหิ ปณฺฑิตชเนหิ วิชญฺญรูปํ
โลกมฺหิ เกหิจิ กถญฺจุปลพฺภนียํ
เกสญฺจิ สุฏฺฐุ วิทิตํ คุณกายตาย
นาเมหิเยว ชนตาย สุวิสฺสุตมฺปิ
สมฺปสฺสตํ มนสิ สุทฺธปสาทจานํ
ปุญฺญตฺถิกานมสมุตฺตมปุญฺญภูมึ
ทุกฺขา ปมุจฺจนมุขํ สรณํ คตานํ
ปูชารเหสุ ปรมํ อภิปูชเนยฺยํ
นิพฺพานสจฺฉิกิริยายุปนิสฺสยตฺถํ
สมฺมา กิเลสมลโสธนสิทฺธิยา จ
สาธูหิ อตฺถกุสเลหุปเสวนียํ
ปาเณหิ จาปิ สรณํ คมนียเมว
ตสฺมา หิ ตํ ติรตนํ สรณํ คตมฺห
รตฺตินฺทิวํ ขณขเณสุ นมสฺสมานา
ปูเชม จาปิ สสตํ สุปสนฺนจิตฺตา

---

[๑] พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ตตฺถานุปาริจาริยาย สทา รตา จ
ปุญฺเญน ตตฺถ สุกเตน สุขี ภเวมุ
เตเชน ตสฺส จ สทาปิ สุวตฺถิ โหตุ
โย เจธ ธมฺมวินยมฺหิ ปมาณภูโต
โลกุตฺตราภิสมโย นิยโต สุโพชฺฌํ
ตสฺโสปนิสฺสยจยาย อยมฺปิ โหตุ
วตฺถุตฺตเย ปริจิโต สุปสาทกาโร.

บทขัด อคฺคปฺปสาทสุตฺตํ

ยานิ ยานุยคฺคภูตานิ สมฺมตานิ ตถา ตถา
เตสํ เตสํ หิ สพฺเพสํ อคฺคญฺจุตฺตมโกฏิยา
อคฺคโต ตปฺปสนฺนานํ สตฺตานํ อคฺคตาวหํ
พุทฺโธ ธมฺโม จ สงฺโฆ จ อิจฺเจตํ รตนตฺตยํ
อิมมตฺถํ ปเวเทนฺตา สาธูนํ อคฺคกามินํ
อคฺเคเยว ปสาทตฺถํ ตํ สุตฺตนฺตํ ภณาม เส.

อคฺคปฺปสาทสุตฺตํ

[หนฺท มยํ อคฺคปฺปสาทสุตฺตํ ภณาม เส]

เอวมฺเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา, สาวตฺถิยํ วิหรติ, เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส, อาราเม. ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ. ภทนฺเตติ เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุํ. ภควา เอตทโวจ. จตฺตาโร เม ภิกฺขเว อคฺคปฺปสาทา. กตเม จตฺตาโร.

ยาวตา ภิกฺขเว สตฺตา อปทา วา ทฺวิปทา วา จตุปฺปทา วา พหุปฺปทา วา, รูปิโน วา อรูปิโน วา สญฺญิโน วา อสญฺญิโน วา เนวสญฺญีนาสญฺญิโน วา. ตถาคโต เตสํ อคฺคมกฺขายติ อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ. เย ภิกฺขเว พุทฺเธ ปสนฺนา อคฺเค เต ปสนฺนา. อคฺเค โข ปน ปสนฺนานํ อคฺโค วิปาโก โหติ.

ยาวตา ภิกฺขเว ธมฺมา สงฺขตา วา อสงฺขตา วา, วิราโค เตสํ อคฺคมกฺขายติ. ยทิทํ มทนิมฺมทโน ปิปาสวินโย อาลยสมุคฺฆาโต วฏฺฏูปจฺเฉโท ตณฺหกฺขโย วิราโค นิโรโธ นิพฺพานํ. เย ภิกฺขเว วิราคธมฺเม ปสนฺนา อคฺเค เต ปสนฺนา. อคฺเค โข ปน ปสนฺนานํ อคฺโค วิปาโก โหติ.

ยาวตา ภิกฺขเว ธมฺมา สงฺขตา, อริโย อฏฺฐงฺคิโก มคฺโค เตสํ อคฺคมกฺขายติ. เสยฺยถีทํ. สมฺมาทิฏฺฐิ สมฺมาสงฺกปฺโป, สมฺมาวาจา สมฺมากมฺมนฺโต สมฺมาอาชีโว, สมฺมาวายาโม สมฺมาสติ สมฺมาสมาธิ. เย ภิกฺขเว อริยมคฺคธมฺเม ปสนฺนา อคฺเค เต ปสนฺนา, อคฺเค โข ปน ปสนฺนานํ อคฺโค วิปาโก โหติ.

ยาวตา ภิกฺขเว สงฺฆา วา คณา วา, ตถาคตสาวกสงฺโฆ เตสํ อคฺคมกฺขายติ. ยทิทํ จตฺตาริ ปุริสยุคานิ อฏฺฐ ปุริสปุคฺคลา. เย ภิกฺขเว สงฺเฆ ปสนฺนา อคฺเค เต ปสนฺนา. อคฺเค โข ปน ปสนฺนานํ อคฺโค วิปาโก โหติ.

อิเม โข ภิกฺขเว จตฺตาโร อคฺคปฺปสาทาติ. อิทมโวจ ภควา. อิทํ วตฺวาน สุคโต, อถาปรํ เอตทโวจ สตฺถา.

อคฺคโต เว ปสนฺนานํ อคฺคํ ธมฺมํ วิชานตํ,
อคฺเค พุทฺเธ ปสนฺนานํ ทกฺขิเณยฺเย อนุตฺตเร,
อคฺเค ธมฺเม ปสนฺนานํ วิราคูปสเม สุเข
อคฺเค สงฺเฆ ปสนฺนานํ ปุญฺญกฺเขตฺเต อนุตฺตเร,
อคฺคสฺมึ ทานํ ททตํ อคฺคํ ปุญฺญํ ปวฑฺฒติ.
อคฺคํ อายุ จ วณฺโณ จ ยโส กิตฺติ สุขํ พลํ
อคฺคสฺส ทาตา เมธาวี อคฺคธมฺมสมาหิโต,
เทวภูโต มนุสฺโส วา อคฺคปฺปตฺโต ปโมทตีติ.

อคฺคปฺปสาทสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

ธมฺมคารวาทิคาถา

[หนฺท มยํ ธมฺมคารวาทิคาถาโย ภณาม เส]

เย จ อตีตา สมฺพุทฺธา เย จ พุทฺธา อนาคตา,
โย เจตรหิ สมฺพุทฺโธ พหุนฺนํ โสกนาสโน.
สพฺเพ สทฺธมฺมครุโน วิหรึสุ วิหาติ จ,
อถาปิ วิหริสฺสนฺติ เอสา พุทฺธาน ธมฺมตา.
ตสฺมา หิ อตฺตกาเมน มหตฺตมภิกงฺขตา,
สทฺธมฺโม ครุกาตพฺโพ สรํ พุทฺธาน สาสนํ.
ทุทฺทหํ ททมานานํ ทุกฺกรํ กมฺมกุพฺพตํ,
อสนฺโต นานุกุพฺพนฺติ สตํ ธมฺโม ทุรนฺวโย.
ตสฺมา สตญฺจ อสตญฺจ นานา โหติ อิโต คติ,
อสนฺโต นิรยํ ยนฺติ สนฺโต สคฺคปรายนา.
น หิ ธมฺโม อธมฺโม จ อุโภ สมวิปากิโน,
อธมฺโม นิรยํ เนติ ธมฺโม ปาเปติ สุคฺคตึ.
ธมฺโม หเว รกฺขติ ธมฺมจารึ ธมฺโม สุจิณฺโณ สุขมาวหาติ,
เอสานิสํโส ธมฺเม สุจิณฺเณ, น ทุคฺคตึ คจฺฉติ ธมฺมจารี,
น ปุปฺผคนฺโธ ปฏิวาตเมติ น จนฺทนํ ตครมลฺลิกา วา,
สตญฺจ คนฺโธ ปฏิวาตเมติ สพฺพา ทิสา สปฺปุริโส ปวายติ.
จนฺทนํ ตครํ วาปิ อุปฺปลํ อถ วสฺสิกี,
เอเตสํ คนฺธชาตานํ สีลคนฺโธ อนุตฺตโร.
อปฺปมตฺโต อยํ คนฺโธ ยฺวายํ ตครจนฺทนิ,
โย จ สีลวตํ คนฺโธ วาติ เทเวสุ อุตฺตโม.
เตสํ สมฺปนฺนสีลานํ อปฺปมาทวิหารินํ,
สมฺมทญฺญา วิมุตฺตานํ มาโร มคฺคํ น วินฺทติ.
ยถา สงฺการธานสฺมึ อุชฺฌิตสฺมึ มหาปเถ,
ปทุมํ ตตฺถ ชาเยถ สุจิคนฺธํ มโนรมํ.
เอวํ สงฺการภูเตสุ อนฺธภูเต ปุถุชฺชเน,
อติโรจติ ปญฺญาย สมฺมาสมฺพุทฺธสาวโกติ.

พุทฺธา ปจฺเจกสมฺพุทฺธา	อโถปิ พุทฺธสาวกา
เกฺลสารีหิ อเปตตฺตา	สพฺเพ อริยสมฺมตา
เตสํ วํสาติ อกฺขาตา	เย ธมฺมา สุคเตริตา
เตสมฺปกาสกํ สุตฺตํ	ยํ สมฺพุทฺเธน ภาสิตํ
สาธูนํ อตฺถสิทฺธตฺถํ	ตํ สุตฺตนฺตํ ภณาม เส.

อริยวํสิกสุตฺตํ

[หนฺท มยํ อริยวํสิกสุตฺตํ ภณาม เส]

เอวมฺเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา, สาวตฺถิยํ วิหรติ, เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม. ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ, ภทนฺเตติ เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุํ. ภควา เอตทโวจ.

จตฺตาโรเม ภิกฺขเว อริยวํสา, อคฺคญฺญา รตฺตญฺญา วํสญฺญา โปราณา อสงฺกิณฺณา อสงฺกิณฺณปุพฺพา, น สงฺกิยนฺติ น สงฺกิยิสฺสนฺติ อปฺปฏิกุฏฺฐา สมเณหิ พฺราหฺมเณหิ วิญฺญูหิ. กตเม จตฺตาโร.

อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สนฺตุฏฺโฐ โหติ อิตริตเรน จีวเรน, อิตริตรจีวรสนฺตุฏฺฐิยา จ วณฺณวาที, น จ จีวรเหตุ อเนสนํ อปฺปฏิรูปํ อาปชฺชติ, อลทฺธา จ จีวรํ น ปริตสฺสติ, ลทฺธา จ จีวรํ อคธิโต อมุจฺฉิโต อนชฺฌาปนฺโน อาทีนวทสฺสาวี นิสฺสรณปญฺโญ ปริภุญฺชติ, ตาย จ ปน อิตริตรจีวรสนฺตุฏฺฐิยา, เนวตฺตานุกฺกํเสติ โน ปรํ วมฺเภติ, โย หิ ตตฺถ ทกฺโข อนลโส สมฺปชาโน ปติสฺสโต, อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ โปราเณ อคฺคญฺเญ อริยวํเส ฐิโต.

ปุน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สนฺตุฏฺโฐ โหติ อิตริตเรน ปิณฺฑปาเตน, อิตริตรปิณฺฑปาตสนฺตุฏฺฐิยา จ วณฺณวาที, น จ ปิณฺฑปาตเหตุ อเนสนํ อปฺปฏิรูปํ อาปชฺชติ, อลทฺธา จ ปิณฺฑปาตํ น ปริตสฺสติ, ลทฺธา จ ปิณฺฑปาตํ อคธิโต อมุจฺฉิโต อนชฺฌาปนฺโน อาทีนวทสฺสาวี นิสฺสรณปญฺโญ ปริภุญฺชติ, ตาย จ ปน อิตริตรปิณฺฑปาตสนฺตุฏฺฐิยา, เนวตฺตานุกฺกํเสติ โน ปรํ วมฺเภติ, โย หิ ตตฺถ ทกฺโข อนลโส สมฺปชาโน ปติสฺสโต, อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ โปราเณ อคฺคญฺเญ อริยวํเส ฐิโต.

ปุน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สนฺตุฏฺโฐ โหติ อิตริตเรน เสนาสเนน, อิตริตรเสนาสนสนฺตุฏฺฐิยา จ วณฺณวาที, น จ เสนาสนเหตุ อเนสนํ อปฺปฏิรูปํ อาปชฺชติ, อลทฺธา จ

เสนาสนํ น ปริตสฺสติ, ลทฺธา จ เสนาสนํ อคธิโต อมุจฺฉิโต อนชฺฌาปนฺโน อาทีนวทสฺสาวี นิสฺสรณปญฺโญ ปริภุญฺชติ, ตาย จ ปน อิตริตรเสนาสนสนฺตุฏฺฐิยา, เนวตฺตานุกฺกํเสติ โน ปรํ วมฺเภติ, โย หิ ตตฺถ ทกฺโข อนลโส สมฺปชาโน ปติสฺสโต. อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ โปราเณ อคฺคญฺเญ อริยวํเส ฐิโต.

ปุน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ภาวนาราโม โหติ ภาวนารโต, ปหานาราโม โหติ ปหานรโต, ตาย จ ปน ภาวนารามตาย ภาวนารติยา, ปหานารามตาย ปหานรติยา, เนวตฺตานุกฺกํเสติ โน ปรํ วมฺเภติ, โย หิ ตตฺถ ทกฺโข อนลโส สมฺปชาโน ปติสฺสโต, อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ โปราเณ อคฺคญฺเญ อริยวํเส ฐิโต.

อิเม โข ภิกฺขเว จตฺตาโร อริยวํสา, อคฺคญฺญา รตฺตญฺญา วํสญฺญา โปราณา อสงฺกิณฺณา อสงฺกิณฺณปุพฺพา, น สงฺกิยนฺติ น สงฺกิยิสฺสนฺติ อปฺปฏิกุฏฺฐา สมเณหิ พฺราหฺมเณหิ วิญฺญูหิ.

อิเมหิ จ ปน ภิกฺขเว จตูหิ อริยวํเสหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ, ปุรตฺถิมาย เจปิ ทิสาย วิหรติ, เสฺวว อรตึ สหติ น ตํ อรติ สหติ, ปจฺฉิมาย เจปิ ทิสาย วิหรติ, เสฺวว อรตึ สหติ น ตํ อรติ สหติ, อุตฺตราย เจปิ ทิสาย วิหรติ, เสฺวว อรตึ สหติ น ตํ อรติ สหติ. ทกฺขิณาย เจปิ ทิสาย วิหรติ, เสฺวว อรตึ สหติ น ตํ อรติ สหติ. ตํ กิสฺส เหตุ. อรติรติสโห ภิกฺขเว ธีโรติ. อิทมโวจ ภควา, อิทํ วตฺวาน สุคโต, อถาปรํ เอตทโวจ สตฺถา.

นารตี สหตี ธีรํ นารตี ธีร สํหติ
ธีโร จ อรตึ สหติ ธีโร หิ อรตึสโห
สพฺพกมฺมวิหายินํ ปนุณฺณํ โก นิวารเย
เนกฺขํ ชมฺโพนทสฺเสว โก ตํ นินฺทิตุมรหติ
เทวาปิ นํ ปสํสนฺติ พฺรหฺมุนาปิ ปสํสิโตติ.

อริยวํสิกสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

อคฺคิสิขูปมาคาถา

[หนฺท มยํ อญฺญถา สนฺตมตฺตานนฺติอาทิกา คาถาโย ภณาม เส]

อญฺญถา สนฺตมตฺตานํ อญฺญถา โย ปเวทเย
นิกจฺจกีตวสฺเสว ภุตฺตํ เถยฺยเน ตสฺสตํ.
กาสาวกณฺฐา พหโว ปาปธมฺมา อสญฺญตา
ปาปา ปาเปหิ กมฺเมหิ นิรยนฺเต อุปฺปชฺชเร.
เสยฺโย อโยคุโฬ ภุตฺโต ตตฺโต อคฺคิสิขูปโม.
ยญฺเจ ภุญฺเชยฺย ทุสฺสีโล รฏฺฐปิณฺฑํ อสญฺญโต.

อนุปฺปนฺนาสวานํ เว อนุปฺปาทาย อาทิโต
อุปฺปนฺนานํ ปหานาย โยนิโส ปฏิปตฺติยา
มุนินฺโท ยํ วิภาเวสิ อุปายปฏิเสวนํ
วิญฺญูนํ อตฺถกามานํ ตตฺถ ตตฺถานุกาตเว
สุตฺวา จ ธารยิตฺวา จ โยนิโส สมเวกฺขณํ
ตํสมฺปกาสกํ ธมฺม- ปริยายํ ภณาม เส.

จตุปฺปจฺจยปจฺจเวกฺขณปาโจ

[หนฺท มยํ จตุปฺปจฺจยปจฺจเวกฺขณปาจํ สชฺฌายาม เส]

จตฺตาโรเม ปจฺจยา ภควตา อนุญฺญาตา, จีวรญฺจ ปิณฺฑปาโต จ เสนาสนญฺจ คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขาโร จ, เย สพฺเพน สพฺพํ อปฺปฏิเสวิยมานา, เอกจฺจานํ อาสวานํ อนุปฺปนฺนานํ อุปฺปาทาย อุปฺปนฺนานํ ภิยฺโยภาวาย สํวตฺตนฺติ. อโยนิโส ปฏิเสวิยมานาปิ, เอกจฺจานํ อาสวานํ อนุปฺปนฺนานํ อุปฺปาทาย อุปฺปนฺนานํ ภิยฺโยภาวาย สํวตฺตนฺติ. ตสฺมา เต จตฺตาโร ปจฺจยา, ปฏิสงฺขาย โยนิโส ปฏิเสวิตพฺพา, อนุปฺปนฺนานํ อาสวานํ อนุปฺปาทาย, อุปฺปนฺนานํ อาสวานํ ปหานาย. ปฏิคฺคหเณปิ ปริโภเคปิ, โยนิโส ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ. ปฏิคฺคหเณ ตาว, ธาตุโส วา ปฏิกฺกูลโต วา ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ. ยถาปจฺจยํ ปวตฺตมานํ ธาตุมตฺตเมเวตํ ยทิทํ จีวรํ, ตทุปภุญฺชโก จ ปุคฺคโล ธาตุมตฺตโก นิสฺสตฺโต นิชฺชีโว สุญฺโญ. อิติ จีวเร ธาตุโส ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ. ยถาปจฺจยํ ปวตฺตมานํ ธาตุมตฺตเมเวตํ ยทิทํ ปิณฺฑปาโต. ตทุปภุญฺชโก จ ปุคฺคโล ธาตุมตฺตโก นิสฺสตฺโต

นิชฺชีโว สุญฺโญ. อิติ ปิณฺฑปาเต ธาตุโส ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ. ยถาปจฺจยํ ปวตฺตมานํ ธาตุมตฺตเมเวตํ ยทิทํ เสนาสนํ. ตทุปภุญฺชโก จ ปุคฺคโล ธาตุมตฺตโก นิสฺสตฺโต นิชฺชีโว สุญฺโญ. อิติ เสนาสเน ธาตุโส ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ. ยถาปจฺจยํ ปวตฺตมานํ ธาตุมตฺตเมเวตํ ยทิทํ คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขาโร. ตทุปภุญฺชโก จ ปุคฺคโล ธาตุมตฺตโก นิสฺสตฺโต นิชฺชีโว สุญฺโญ. อิติ คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขาเร ธาตุโส ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ. สพฺพํ ปนิทํ จีวรํ อชิคุจฺฉนียํ, อิมํ ปูติกายํ ปตฺวา อติวิย ชิคุจฺฉนียํ ชายติ. อิติ จีวเร ปฏิกฺกูลโต ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ. สพฺโพ ปนายํ ปิณฺฑปาโต อชิคุจฺฉนีโย, อิมํ ปูติกายํ ปตฺวา อติวิย ชิคุจฺฉนีโย ชายติ. อิติ ปิณฺฑปาเต ปฏิกฺกูลโต ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ. สพฺพํ ปนิทํ เสนาสนํ อชิคุจฺฉนียํ, อิมํ ปูติกายํ ปตฺวา อติวิย ชิคุจฺฉนียํ ชายติ. อิติ เสนาสเน ปฏิกฺกูลโต ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ. สพฺโพ ปนายํ คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขาโร อชิคุจฺฉนีโย, อิมํ ปูติกายํ ปตฺวา อติวิย ชิคุจฺฉนีโย ชายติ. อิติ คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขาเร ปฏิกฺกูลโต ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ. ปริโภเค ปน ตงฺขณิเกทมตฺถิตาย ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ. ปฏิสงฺขา โยนิโส จีวรํ ปฏิเสวามิ, ยาวเทว สีตสฺส ปฏิฆาตาย, อุณฺหสฺส ปฏิฆาตาย, ฑํสมกสวาตาตปสิรึสปสมฺผสฺสานํ ปฏิฆาตาย. ยาวเทว หิริโกปินปฏิจฺฉาทนตฺถํ. อิติ จีวเร ตงฺขณิเกทมตฺถิตาย ปจฺเจเวกฺขิตพฺพํ. ปฏิสงฺขา โยนิโส ปิณฺฑปาตํ ปฏิเสวามิ, เนว ทวาย น มทาย น มณฺฑนาย น วิภูสนาย, ยาวเทว อิมสฺส กายสฺส ฐิติยา ยาปนาย วิหึสุปรติยา พฺรหฺมจริยานุคฺคหาย, อิติ ปุราณญฺจ เวทนํ ปฏิหงฺขามิ นวญฺจ เวทนํ น อุปฺปาเทสฺสามิ, ยาตฺรา จ เม ภวิสฺสติ อนวชฺชตา จ ผาสุวิหาโร จาติ. อิติ ปิณฺฑปาเต ตงฺขณิเกทมตฺถิตาย ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ. ปฏิสงฺขา โยนิโส เสนาสนํ ปฏิเสวามิ, ยาวเทว สีตสฺส ปฏิฆาตาย, อุณฺหสฺส ปฏิฆาตาย, ฑํสมกสวาตาตปสิรึสปสมฺผสฺสานํ ปฏิฆาตาย, ยาวเทว อุตุปริสฺสยวิโนทนํ ปฏิสลฺลานารามตฺถํ. อิติ เสนาสเน ตงฺขณิเกทมตฺถิตาย ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ. ปฏิสงฺขา โยนิโส คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารํ ปฏิเสวามิ, ยาวเทว อุปฺปนฺนานํ เวยฺยาพาธิกานํ เวทนานํ ปฏิฆาตาย, อพฺยาปชฺฌปรมตาย. อิติ คิลาน-ปจฺจยเภสชฺชปริกฺขาเร ตงฺขณิเกทมตฺถิตาย ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ. สเจ ปริโภเค อปจฺจเวกฺขิตํ โหติ, อถ ปจฺฉา ตทเหว, อตีเตทมตฺถิตาย ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ. อชฺช มยา อปจฺจเวกฺขิตฺวา ยํ จีวรํ ปริภุตฺตํ, ตํ ยาวเทว สีตสฺส ปฏิฆาตาย, อุณฺหสฺส ปฏิฆาตาย, ฑํสมกสวา-ตาตปสิรึสปสมฺผสฺสานํ ปฏิฆาตาย. ยาวเทว หิริโกปินปฏิจฺฉาทนตฺถํ. อิติ จีวเร อตีเตทมตฺถิตาย ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ. อชฺช มยา อปจฺจเวกฺขิตฺวา โย ปิณฺฑปาโต ปริภุตฺโต, โส เนว ทวาย น มทาย น มณฺฑนาย น วิภูสนาย, ยาวเทว อิมสฺส กายสฺส ฐิติยา

ยาปนาย วิหึสุปรติยา พฺรหฺมจริยานุคฺคหาย, อิติ ปุราณญฺจ เวทนํ ปฏิหงฺขามิ นวญฺจ เวทนํ น อุปฺปาเทสฺสามิ, ยาตฺรา จ เม ภวิสฺสติ อนวชฺชตา จ ผาสุวิหาโร จาติ. อิติ ปิณฺฑปาเต อตีเตหมตฺถิตาย ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ, อชฺช มยา อปจฺจเวกฺขิตฺวา ยํ เสนาสนํ ปริภุตฺตํ, ตํ ยาวเทว สีตสฺส ปฏิฆาตาย, ฑํสมกสวาตาตปสิรึสปสมฺผสฺสานํ ปฏิฆาตาย, ยาวเทว อุตุปริสฺสยวิโนทนํ ปฏิสลฺลานารามตฺถํ. อิติ เสนาสเน อตีเตหมตฺถิตาย ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ. อชฺช มยา อปจฺจเวกฺขิตฺวา โย คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขาโร ปริภุตฺโต, โส ยาวเทว อุปฺปนฺนานํ เวยฺยาพาธิกานํ เวทนานํ ปฏิฆาตาย, อพฺยาปชฺฌปรมตาย. อิติ คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขาเร อตีเตหมตฺถิตาย ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ. เอวํ เต จตฺตาโร ปจฺจยา, ปฏิสงฺขาย โยนิโส ปฏิเสวิตพฺพา, อนุปฺปนฺนานํ อาสวานํ อนุปฺปาทาย, อุปฺปนฺนานํ อาสวานํ ปหานายาติ.

จตุปฺปจฺจยปจฺจเวกฺขณปาโฐ นิฏฺฐิโต.

อนาทานคาถา

ตณฺหาทุติโย ทีฆมทฺธานสํสรํ
อิตฺถมฺภาวญฺญถาภาวํ สํสารํ นาติวตฺตติ
เอวมาทีนวํ ญตฺวา ตณฺหา ทุกฺขสฺส สมฺภวํ
วีตตณฺโห อนาทาโน สโต ภิกฺขุ ปริพฺพเช

ยานิ เว ปญฺจ ฐานานิ ปญฺจนิมฺมลโลจโน
เวเนยฺยานํ ปกาเสสิ อภิณฺหํ ปจฺจเวกฺขิตุํ
สมฺมานุกฺริยมานานิ สตฺถุสาสนการิภิ
ตํ ตํ อตฺถวสํ สมฺมา สาธยนฺติ ยถารหํ
เตสมฺปกาสกํ ธมฺม- ปริยายํ ภณาม เส.

อภิณฺหปจฺจเวกฺขณปาโฐ

[หนฺท มยํ อภิณฺหปจฺจเวกฺขณปาฐํ สชฺฌายาม เส]

อตฺถิ โข เตน ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺเธน, ปญฺจ ฐานานิ สมฺมทกฺขาตานิ, ยานิ อภิณฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพานิ, อิตฺถิยา วา ปุริเสน วา คหฏฺเฐน วา ปพฺพชิเตน วา. กตมานิ ปญฺจ. ชราธมฺโมมฺหิ ชรํ อนตีโตติ, อภิณฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ อิตฺถิยา วา ปุริเสน วา คหฏฺเฐน วา ปพฺพชิเตน วา. พฺยาธิธมฺโมมฺหิ พฺยาธึ อนตีโตติ, อภิณฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ อิตฺถิยา วา ปุริเสน วา คหฏฺเฐน วา ปพฺพชิเตน วา. มรณธมฺโมมฺหิ มรณํ อนตีโตติ, อภิณฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ อิตฺถิยา วา ปุริเสน วา คหฏฺเฐน วา ปพฺพชิเตน วา. สพฺเพหิ เม ปิเยหิ มนาเปหิ นานาภาโว วินาภาโวติ, อภิณฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ อิตฺถิยา วา ปุริเสน วา คหฏฺเฐน วา ปพฺพชิเตน วา. กมฺมสฺสโกมฺหิ กมฺมทายาโท กมฺมโยนิ กมฺมพนฺธุ กมฺมปฏิสรโณ, ยํ กมฺมํ กริสฺสามิ กลฺยาณํ วา ปาปกํ วา ตสฺส ทายาโท ภวิสฺสามีติ. อภิณฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ อิตฺถิยา วา ปุริเสน วา คหฏฺเฐน วา ปพฺพชิเตน วา. อิมานิ โข เตน ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺเธน, ปญฺจ ฐานานิ สมฺมทกฺขาตานิ, ยานิ อภิณฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพานิ, อิตฺถิยา วา ปุริเสน วา คหฏฺเฐน วา ปพฺพชิเตน วา. ตสฺมาติหมฺเหหิ เอวํ อภิณฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ. ชราธมฺโมมฺหิ ชรํ อนตีโต, พฺยาธิธมฺโมมฺหิ พฺยาธึ อนตีโต, มรณธมฺโมมฺหิ มรณํ อนตีโต, สพฺเพหิ เม ปิเยหิ มนาเปหิ นานาภาโว วินาภาโว, กมฺมสฺสโกมฺหิ กมฺมทายาโท กมฺมโยนิ กมฺมพนฺธุ กมฺมปฏิสรโณ, ยํ กมฺมํ กริสฺสามิ กลฺยาณํ วา ปาปกํ วา ตสฺส ทายาโท ภวิสฺสามีติ.

ตโต อุตฺตรึปิ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ, น โข ปนาหเมว, ชราธมฺโมมฺหิ ชรํ อนตีโต, อถโข ยาวตา สตฺตานํ อาคติ คติ จุติ อุปปตฺติ, สพฺเพ สตฺตา ชราธมฺมา ชรํ อนตีตา, ตํ กุเตตฺถ ลพฺภา. น โข ปนาหเมว, พฺยาธิธมฺโมมฺหิ พฺยาธึ อนตีโต, อถโข ยาวตา

สตฺตานํ อาคติ คติ จุติ อุปปตฺติ, สพฺเพ สตฺตา พฺยาธิธมฺมา พฺยาธึ อนตีตา, ตํ กุเตตฺถ ลพฺภา. น โข ปนาหเมว, มรณธมฺโมมฺหิ มรณํ อนตีโต, อถโข ยาวตา สตฺตานํ อาคติ คติ จุติ อุปปตฺติ, สพฺเพ สตฺตา มรณธมฺมา มรณํ อนตีตา, ตํ กุเตตฺถ ลพฺภา. น โข ปน มยฺหเมว. สพฺเพหิ ปิเยหิ มนาเปหิ นานาภาโว วินาภาโว, อถโข ยาวตา สตฺตานํ อาคติ คติ จุติ อุปปตฺติ, สพฺเพสํ สตฺตานํ ปิเยหิ มนาเปหิ นานาภาโว วินาภาโว, ตํ กุเตตฺถ ลพฺภา. น โข ปนาหเมว, กมฺมสฺสโกมฺหิ กมฺมทายาโท กมฺมโยนิ กมฺมพนฺธุ กมฺมปฏิสรโณ, ยํ กมฺมํ กริสฺสามิ กลฺยาณํ วา ปาปกํ วา ตสฺส ทายาโท ภวิสฺสามิ. อถโข ยาวตา สตฺตานํ อาคติ คติ จุติ อุปปตฺติ, สพฺเพ สตฺตา กมฺมสฺสกา กมฺมทายาทา กมฺมโยนี กมฺมพนฺธู กมฺมปฏิสรณา, ยํ กมฺมํ กริสฺสนฺติ กลฺยาณํ วา ปาปกํ วา ตสฺส ทายาทา ภวิสฺสนฺติ. ตํ กุเตตฺถ ลพฺภาติ.

อภิณฺหปฺปจฺจเวกฺขณปาโฐ นิฏฺฐิโต.

วุตฺตญฺเหตนฺติปาโฐ

[หนฺท มยํ วุตฺตเญฺหตนฺติปาฐํ ภณาม เส]

วุตฺตญฺเหตํ ภควตา. เทฺวธมฺมา อภิญฺญา ปริญฺเญยฺยา. นามญฺจ รูปญฺจ. เทฺวธมฺมา อภิญฺญา ปหาตพฺพา, อวิชฺชา จ ภวตณฺหา จ. เทฺวธมฺมา อภิญฺญา สจฺฉิกาตพฺพา, วิชฺชา จ วิมุตฺติ จ. เทฺวธมฺมา อภิญฺญา ภาเวตพฺพา, สมโถ จ วิปสฺสนา จาติ.

อวิชฺชา อฏฺฐวตฺถุกา. ทุกฺเข อญาณํ. ทุกฺขสมุทเย อญาณํ. ทุกฺขนิโรเธ อญาณํ. ทุกฺขนิโรธคามินีปฏิปทาย อญาณํ. อตีเต อญาณํ. อนาคเต อญาณํ. อตีตานาคเต อญาณํ. ปฏิจฺจสมุปฺปาเท อญาณนฺติ.

วิชฺชา อฏฺฐวตฺถุกา. ทุกฺเข ญาณํ. ทุกฺขสมุทเย ญาณํ. ทุกฺขนิโรเธ ญาณํ. ทุกฺขนิโรธคามินีปฏิปทาย ญาณํ. อตีเต ญาณํ. อนาคเต ญาณํ. อตีตานาคเต ญาณํ. ปฏิจฺจสมุปฺปาเท ญาณนฺติ.

สนฺตเมตํ ปณีตเมตํ. ยทิทํ สพฺพสงฺขารสมโถ สพฺพูปธิปฏินิสฺสคฺโค ตณฺหกฺขโย วิราโค นิโรโธ นิพฺพานํ.

อตฺถิ ภิกฺขเว ตทายตนํ. ยตฺถ เนว ปฐวี น อาโป น เตโช น วาโย. น อากาสานญฺจายตนํ. น วิญฺญาณญฺจายตนํ. น อากิญฺจญฺญายตนํ. น เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ.

นายํ โลโก. น ปโร โลโก. น อุโภ จนฺทิมสุริยา, ตทปหํ ภิกฺขเว เนว อาคตึ วทามิ. น คตึ น ฐิตึ. น จุตึ น อุปปตฺตึ. อปฺปติฏฺฐํ อปฺปวตฺตํ อนารมฺมณํ. เอเสวนฺโต ทุกฺขสฺส. คมฺภีโร จายํ ธมฺโม. ทุทฺทโส ทุรานุโพโธ. สนฺโต ปณีโต. อตกฺกาวจโร นิปุโณ ปณฺฑิตเวทนีโยติ.

ตถาคโต พลปฺปตฺโต โลเก อปฺปฏิปุคฺคโล
เยสํ สุภาวิตตฺตา โข สมฺโพทฺธุํ ปฏิปนฺนโก
ธมฺเม สมฺพุชฺฌเต สมฺมา เกฺลสนิทฺทาย พุชฺฌติ
เตสมฺปกาสกํ สุตฺตํ ยํ โส ชิโน อเทสยิ
มงฺคลตฺถาย สพฺเพสํ ตํ สุตฺตนฺตํ ภณาม เส.

พลสุตฺตํ

[หนฺท มยํ พลสุตฺตํ ภณาม เส]

เอวมฺเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา, สาวตฺถิยํ วิหรติ, เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส, อาราเม. ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ. ภทนฺเตติ เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุํ. ภควา เอตทโวจ.

ปญฺจิมานิ ภิกฺขเว พลานิ. กตมานิ ปญฺจ. สทฺธาพลํ วิริยพลํ สติพลํ สมาธิพลํ ปญฺญาพลํ. กตมญฺจ ภิกฺขเว สทฺธาพลํ. อิธ ภิกฺขเว อริยสาวโก สทฺโธ โหติ, สทฺทหติ ตถาคตสฺส โพธึ, อิติปิ โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ, วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุคโต โลกวิทู, อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺสานํ พุทฺโธ ภควาติ. อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สทฺธาพลํ. กตมญฺจ ภิกฺขเว วิริยพลํ. อิธ ภิกฺขเว อริยสาวโก อารทฺธวิริโย วิหรติ, อกุสลานํ ธมฺมานํ ปหานาย, กุสลานํ ธมฺมานํ อุปสมฺปทาย, ถามวา ทฬฺหปรกฺกโม อนิกฺขิตฺตธุโร กุสเลสุ ธมฺเมสุ. อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว วิริยพลํ. กตมญฺจ ภิกฺขเว สติพลํ. อิธ ภิกฺขเว อริยสาวโก สติมา โหติ, ปรเมน สติเนปกฺเกน สมนฺนาคโต, จิรกตมฺปิ จิรภาสิตมฺปิ สริตา อนุสฺสริตา. อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สติพลํ. กตมญฺจ ภิกฺขเว สมาธิพลํ. อิธ ภิกฺขเว อริยสาวโก, วิวิจฺเจว กาเมหิ วิวิจฺจ อกุสเลหิ ธมฺเมหิ, สวิตกฺกํ สวิจารํ วิเวกชมฺปีติสุขํ ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ. วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา, อชฺฌตฺตํ สมฺปสาทนํ เจตโส เอโกทิภาวํ อวิตกฺกํ อวิจารํ, สมาธิชมฺปีติสุขํ ทุติยํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช

วิหรติ. ปีติยา จ วิราคา อุเปกฺขโก จ วิหรติ สโต จ สมฺปชาโน, สุขญฺจ กาเยน ปฏิสํเวเทติ, ยนฺตํ อริยา อาจิกฺขนฺติ อุเปกฺขโก สติมา สุขวิหารีติ. ตติยํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ. สุขสฺส จ ปหานา ทุกฺขสฺส จ ปหานา, ปุพฺเพ ว โสมนสฺส-โทมนสฺสานํ อตฺถงฺคมา, อทุกฺขมสุขํ อุเปกฺขาสติปาริสุทฺธึ, จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ. อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สมาธิพลํ. กตมญฺจ ภิกฺขเว ปญฺญาพลํ. อิธ ภิกฺขเว อริยสาวโก ปญฺญวา โหติ, อุทยตฺถคามินิยา ปญฺญาย สมนฺนาคโต, อริยาย นิพฺเพธิกาย สมฺมาทุกฺขกฺขยคามินิยา, อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ปญฺญาพลํ. อิมานิ โข ภิกฺขเว ปญฺจ พลานีติ. อิทมโวจ ภควา, อตฺตมนา เต ภิกฺขู ภควโต ภาสิตํ อภินนฺทุนฺติ.

พลสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

โคตมกเจติยธมฺมปริยาโย

[หนฺท มยํ โคตมกเจติยธมฺมปริยายํ ภณาม เส]

อภิญฺญาย โข โส ภควา ธมฺมํ เทเสติ โน อนภิญฺญาย, สนิทานํ ธมฺมํ เทเสติ โน อนิทานํ, สปฺปาฏิหาริยํ ธมฺมํ เทเสติ โน อปฺปาฏิหาริยํ. ตสฺส โข ปน ภควโต, อภิญฺญาย ธมฺมํ เทสยโต โน อนภิญฺญาย, สนิทานํ ธมฺมํ เทสยโต โน อนิทานํ, สปฺปาฏิหาริยํ ธมฺมํ เทสยโต โน อปฺปาฏิหาริยํ, กรณีโย โอวาโท, กรณียา อนุสาสนี. อลญฺจ ปน โน ตุฏฺฐิยา, อลํ อตฺตมนตาย, อลํ โสมนสฺสาย, สมฺมาสมฺพุทฺโธ ภควา, สฺวากฺขาโต ภควตา ธมฺโม, สุปฏิปนฺโน สงฺโฆติ.

จตุนฺนํ รูปฌานานํ ภาวิตตฺตา สมาหิโต
ฉสฺวาภิญฺญาสุ เวปุลฺลํ ปปฺโปติ สกฺขิภพฺพตํ
ธมฺมเภทาภิโกสลฺลํ ธมฺมกามานมิจฺฉตํ
ตาสมฺปกาสกํ ธมฺม- ปริยายํ ภณาม เส.

ฉฬภิญฺญาปาโฐ

[หนฺท มยํ ฉฬภิญฺญาปาจํ ภณาม เส]

อตฺถิ โข เตน ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺเธน, ฉ อภิญฺญาโย สมฺมทกฺขาตา.

อิธ ภิกฺขุ อเนกวิหิตํ อิทฺธิวิธํ ปจฺจนุโภติ, เอโกปิ หุตฺวา พหุธา โหติ, พหุธาปิ หุตฺวา เอโก โหติ, อาวิภาวํ, ติโรภาวํ, ติโรกุฑฺฑํ ติโรปาการํ ติโรปพฺพตํ อสชฺชมาโน คจฺฉติ, เสยฺยถาปิ อากาเส. ปฐวิยาปิ อุมฺมุชฺชนิมฺมุชฺชํ กโรติ, เสยฺยถาปิ อุทเก. อุทเกปิ อภิชฺชมาเน คจฺฉติ, เสยฺยถาปิ ปฐวิยา. อากาเสปิ ปลฺลงฺเกน กมติ, เสยฺยถาปิ ปกฺขี สกุโณ. อิเมปิ จนฺทิมสุริเย เอวํมหิทฺธิเก เอวํมหานุภาเว, ปาณินา ปรามสติ ปริมชฺชติ. ยาว พฺรหฺมโลกาปิ กาเยน วสํ วตฺเตติ.

ทิพฺพาย โสตธาตุยา วิสุทฺธาย อติกฺกนฺตมานุสิกาย, อุโภ สทฺเท สุณาติ, ทิพฺเพ จ มานุเส จ, เย ทูเร สนฺติเก จ.

ปรสตฺตานํ ปรปุคฺคลานํ เจตสา เจโต ปริจฺจ ปชานาติ, สราคํ วา จิตฺตํ สราคํ จิตฺตนฺติ ปชานาติ, วีตราคํ วา จิตฺตํ วีตราคํ จิตฺตนฺติ ปชานาติ. สโทสํ วา จิตฺตํ สโทสํ จิตฺตนฺติ ปชานาติ. วีตโทสํ วา จิตฺตํ วีตโทสํ จิตฺตนฺติ ปชานาติ. สโมหํ วา จิตฺตํ สโมหํ จิตฺตนฺติ ปชานาติ. วีตโมหํ วา จิตฺตํ วีตโมหํ จิตฺตนฺติ ปชานาติ. สงฺขิตฺตํ วา จิตฺตํ สงฺขิตฺตํ จิตฺตนฺติ ปชานาติ. มหคฺคตํ วา จิตฺตํ มหคฺคตํ จิตฺตนฺติ ปชานาติ, อมหคฺคตํ วา จิตฺตํ อมหคฺคตํ จิตฺตนฺติ ปชานาติ. สอุตฺตรํ วา จิตฺตํ สอุตฺตรํ จิตฺตนฺติ ปชานาติ. อนุตฺตรํ วา จิตฺตํ อนุตฺตรํ จิตฺตนฺติ ปชานาติ. สมาหิตํ วา จิตฺตํ สมาหิตํ จิตฺตนฺติ ปชานาติ, อสมาหิตํ วา จิตฺตํ อสมาหิตํ จิตฺตนฺติ ปชานาติ, วิมุตฺตํ วา จิตฺตํ วิมุตฺตํ จิตฺตนฺติ ปชานาติ, อวิมุตฺตํ วา จิตฺตํ อวิมุตฺตํ จิตฺตนฺติ ปชานาติ.

อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสรติ. เสยฺยถีทํ. เอกํปิ ชาตึ เทฺวปิ ชาติโย ติสฺโสปิ ชาติโย จตสฺโสปิ ชาติโย ปญฺจปิ ชาติโย, ทสปิ ชาติโย วีสํปิ ชาติโย ตึสํปิ ชาติโย

จตฺตาฬีสํปิ ชาติโย ปญฺญาสํปิ ชาติโย, สตํปิ ชาติโย สหสฺสํปิ ชาติโย สตสหสฺสํปิ ชาติโย, อเนเกปิ สํวฏฺฏกปฺเป อเนเกปิ วิวฏฺฏกปฺเป อเนเกปิ สํวฏฺฏวิวฏฺฏกปฺเป, อมุตฺตราสึ เอวํนาโม เอวํโคตฺโต เอวํวณฺโณ เอวมาหาโร, เอวํสุขทุกฺขปฏิสํเวที เอวมายุปริยนฺโต, โส ตโต จุโต อมุตฺร อุทปาทึ, ตตฺราปาสึ เอวํนาโม เอวํโคตฺโต เอวํวณฺโณ เอวมาหาโร, เอวํสุขทุกฺขปฏิสํเวที เอวมายุปริยนฺโต, โส ตโต จุโต อิธูปปนฺโนติ. อิติ สาการํ สอุทฺเทสํ อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสรติ.

ทิพฺเพน จกฺขุนา วิสุทฺเธน อติกฺกนฺตมานุสเกน, สตฺเต ปสฺสติ จวมาเน อุปปชฺชมาเน, หีเน ปณีเต สุวณฺเณ ทุพฺพณฺเณ สุคเต ทุคฺคเต, ยถากมฺมูปเค สตฺเต ปชานาติ, อิเม วต โภนฺโต สตฺตา, กายทุจฺจริเตน สมนฺนาคตา วจีทุจฺจริเตน สมนฺนาคตา มโนทุจฺจริเตน สมนฺนาคตา, อริยานํ อุปวาทกา มิจฺฉาทิฏฺฐิกา มิจฺฉาทิฏฺฐิกมฺมสมาทานา, เต กายสฺส เภทา ปรํ มรณา, อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปปนฺนา, อิเม วา ปน โภนฺโต สตฺตา, กายสุจริเตน สมนฺนาคตา วจีสุจริเตน สมนฺนาคตา มโนสุจริเตน สมนฺนาคตา, อริยานํ อนุปวาทกา สมฺมาทิฏฺฐิกา สมฺมาทิฏฺฐิกมฺมสมาทานา, เต กายสฺส เภทา ปรํ มรณา, สุคตึ สคฺคํ โลกํ อุปปนฺนาติ. อิติ ทิพฺเพน จกฺขุนา วิสุทฺเธน อติกฺกนฺตมานุสเกน, สตฺเต ปสฺสติ จวมาเน อุปปชฺชมาเน, หีเน ปณีเต สุวณฺเณ ทุพฺพณฺเณ สุคเต ทุคฺคเต, ยถากมฺมูปเค สตฺเต ปชานาติ.

อาสวานํ ขยา อนาสวญฺเจโตวิมุตฺตึ ปญฺญาวิมุตฺตึ, ทิฏฺเฐว ธมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรติ.

อิมา โข เตน ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺเธน, ฉ อภิญฺญาโย สมฺมทกฺขาตาติ.

ฉฬภิญฺญาปาโจ นิฏฺฐิโต

โลเกกุตฺตมภูตสฺส อนุตฺตรตฺถทายิโน
อนุตฺตเรหิ ธมฺเมภิ สุสมิทฺเธหิ สพฺพโส
อเนกธา วิภตฺเตภิ สมฺปนฺนสฺส มเหสิโน
ปาตุภาวา ว โลกสฺมึ จิเรน ปาตุภาวิโน
ยานิ ฉานุตฺตริยานิ สุทุลฺลภานิ อญฺญทา
ตทูปโภคิสตฺตานํ อญฺชสานิ วิสุทฺธิยา
สเทวกสฺส โลกสฺส ปาตุภูตานิ สพฺพโส
เตสมฺปกาสกํ สุตฺตํ ยํ สมฺพุทฺเธน ภาสิตํ
เทวานํ มนุชานญฺจ อนุตฺตรตฺถกามินํ
จิตฺตปฺปสาทุปฺปาทตฺถํ ตํ สุตฺตนฺตํ ภณาม เส.

อนุตฺตริยสุตฺตํ

[หนฺท มยํ อนุตฺตริยสุตฺตํ ภณาม เส.]

เอวมฺเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา. สาวตฺถิยํ วิหรติ, เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม. ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ. ภทนฺเตติ เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุํ. ภควา เอตทโวจ.

ฉยิมานิ ภิกฺขเว อนุตฺตริยานิ. กตมานิ ฉ. ทสฺสนานุตฺตริยํ, สวนานุตฺตริยํ ลาภานุตฺตริยํ สิกฺขานุตฺตริยํ, ปาริจริยานุตฺตริยํ อนุสฺสตานุตฺตริยํ.

กตมญฺจ ภิกฺขเว ทสฺสนานุตฺตริยํ. อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ หตฺถิรตนมฺปิ ทสฺสนาย คจฺฉติ, อสฺสรตนมฺปิ ทสฺสนาย คจฺฉติ, มณิรตนมฺปิ ทสฺสนาย คจฺฉติ, อุจฺจาวจํ วา ปน ทสฺสนาย คจฺฉติ, สมณํ วา พฺราหฺมณํ วา มิจฺฉาทิฏฺฐิกํ มิจฺฉาปฏิปนฺนํ ทสฺสนาย คจฺฉติ. อตฺเถตํ ภิกฺขเว ทสฺสนํ, เนตํ นตฺถีติ วทามิ. ตญฺจ โข เอตํ ภิกฺขเว ทสฺสนํ, หีนํ คมฺมํ โปถุชฺชนิกํ อนริยํ อนตฺถสญฺหิตํ, น นิพฺพิทาย น วิราคาย น นิโรธาย น อุปสมาย น อภิญฺญาย น สมฺโพธาย น นิพฺพานาย สํวตฺตติ. โย จ โข ภิกฺขเว ตถาคตํ วา ตถาคตสาวกํ วา ทสฺสนาย คจฺฉติ, นิวิฏฺฐสทฺโธ นิวิฏฺฐเปโม เอกนฺตคโต อภิปฺปสนฺโน. เอตทานุตฺตริยํ ภิกฺขเว ทสฺสนานํ, สตฺตานํ วิสุทฺธิยา, โสกปริเทวานํ สมติกฺกมาย, ทุกฺขโทมนสฺสานํ อตฺถงฺคมาย, ญายสฺส อธิคมาย, นิพฺพานสฺส สจฺฉิกิริยาย, ยทิทํ ตถาคตํ วา ตถาคตสาวกํ วา ทสฺสนาย คจฺฉติ, นิวิฏฺฐสทฺโธ นิวิฏฺฐเปโม

เอกนฺตคโต อภิปฺปสนฺโน. อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ทสฺสนานุตฺตริยํ. อิติ ทสฺสนานุตฺตริยํ,

สวนานุตฺตริยญฺจ กถํ โหติ, อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ, เภริสทฺทมฺปิ สวนาย คจฺฉติ, วีณาสทฺทมฺปิ สวนาย คจฺฉติ, คีตสทฺทมฺปิ สวนาย คจฺฉติ, อุจฺจาวจํ วา ปน สวนาย คจฺฉติ, สมณสฺส วา พฺราหฺมณสฺส วา มิจฺฉาทิฏฺฐิกสฺส มิจฺฉาปฏิปนฺนสฺส ธมฺมสฺสวนาย คจฺฉติ. อตฺเถตํ ภิกฺขเว สวนํ, เนตํ นตฺถีติ วทามิ. ตญฺจ โข เอตํ ภิกฺขเว สวนํ, หีนํ คมฺมํ โปถุชฺชนิกํ อนริยํ อนตฺถสญฺหิตํ, น นิพฺพิทาย น วิราคาย น นิโรธาย น อุปสมาย น อภิญฺญาย น สมฺโพธาย น นิพฺพานาย สํวตฺตติ, โย จ โข ภิกฺขเว ตถาคตสฺส วา ตถาคตสาวกสฺส วา ธมฺมสฺสวนาย คจฺฉติ, นิวิฏฺฐสทฺโธ นิวิฏฺฐเปโม เอกนฺตคโต อภิปฺปสนฺโน. เอตทานุตฺตริยํ ภิกฺขเว สวนานํ, สตฺตานํ วิสุทฺธิยา, โสกปริเทวานํ สมติกฺกมาย, ทุกฺขโทมนสฺสานํ อตฺถงฺคมาย, ญายสฺส อธิคมาย, นิพฺพานสฺส สจฺฉิกิริยาย, ยทิทํ ตถาคตสฺส วา ตถาคตสาวกสฺส วา ธมฺมสฺสวนาย คจฺฉติ, นิวิฏฺฐสทฺโธ นิวิฏฺฐเปโม เอกนฺตคโต อภิปฺปสนฺโน. อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สวนานุตฺตริยํ. อิติ ทสฺสนานุตฺตริยํ สวนานุตฺตริยํ.

ลาภานุตฺตริยญฺจ กถํ โหติ, อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ, ปุตฺตลาภมฺปิ ลภติ, ทารลาภมฺปิ ลภติ, ธนลาภมฺปิ ลภติ. อุจฺจาวจํ วา ปน ลภติ, สมเณ วา พฺราหฺมเณ วา มิจฺฉาทิฏฺฐิเก มิจฺฉาปฏิปนฺเน สทฺธํ ปฏิลภติ, อตฺเถโส ภิกฺขเว ลาโภ, เนโส นตฺถีติ วทามิ. โส จ โข เอโส ภิกฺขเว ลาโภ, หีโน คมฺโม โปถุชฺชนิโก อนริโย อนตฺถสญฺหิโต, น นิพฺพิทาย น วิราคาย น นิโรธาย น อุปสมาย น อภิญฺญาย น สมฺโพธาย น นิพฺพานาย สํวตฺตติ, โย จ โข ภิกฺขเว ตถาคเต วา ตถาคตสาวเก วา สทฺธํ ปฏิลภติ, นิวิฏฺฐสทฺโธ นิวิฏฺฐเปโม เอกนฺตคโต อภิปฺปสนฺโน. เอตทานุตฺตริยํ ภิกฺขเว ลาภานํ, สตฺตานํ วิสุทฺธิยา, โสกปริเทวานํ สมติกฺกมาย, ทุกฺขโทมนสฺสานํ อตฺถงฺคมาย, ญายสฺส อธิคมาย, นิพฺพานสฺส สจฺฉิกิริยาย, ยทิทํ ตถาคเต วา ตถาคตสาวเก วา สทฺธํ ปฏิลภติ, นิวิฏฺฐสทฺโธ นิวิฏฺฐเปโม เอกนฺตคโต อภิปฺปสนฺโน. อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ลาภานุตฺตริยํ. อิติ ทสฺสนานุตฺตริยํ สวนานุตฺตริยํ ลาภานุตฺตริยํ.

สิกฺขานุตฺตริยญฺจ กถํ โหติ. อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ, หตฺถิสฺมิมฺปิ สิกฺขติ, อสฺสสฺมิมฺปิ สิกฺขติ, ถรุสฺมิมฺปิ สิกฺขติ, อุจฺจาวจํ วา ปน สิกฺขติ, สมณสฺส วา พฺราหฺมณสฺส วา มิจฺฉาทิฏฺฐิกสฺส มิจฺฉาปฏิปนฺนสฺส สิกฺขติ. อตฺเถสา ภิกฺขเว สิกฺขา, เนสา นตฺถีติ วทามิ. สา จ โข เอสา ภิกฺขเว สิกฺขา, หีนา คมฺมา โปถุชฺชนิกา อนริยา อนตฺถสญฺหิตา, น นิพฺพิทาย น วิราคาย น นิโรธาย น อุปสมาย น อภิญฺญาย น

สมฺโพธาย น นิพฺพานาย สํวตฺตติ, โย จ โข ภิกฺขเว ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย อธิสีลํปิ สิกฺขติ, อธิจิตฺตํปิ สิกฺขติ, อธิปญฺญํปิ สิกฺขติ, นิวิฏฺฐสทฺโธ นิวิฏฺฐเปโม เอกนฺตคโต อภิปฺปสนฺโน. เอตทานุตฺตริยํ ภิกฺขเว สิกฺขานํ, สตฺตานํ วิสุทฺธิยา, โสกปริเทวานํ สมติกฺกมาย, ทุกฺขโทมนสฺสานํ อตฺถงฺคมาย, ญายสฺส อธิคมาย, นิพฺพานสฺส สจฺฉิกิริยาย, ยทิทํ ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย, อธิสีลํปิ สิกฺขติ, อธิจิตฺตํปิ สิกฺขติ, อธิปญฺญํปิ สิกฺขติ, นิวิฏฺฐสทฺโธ นิวิฏฺฐเปโม เอกนฺตคโต อภิปฺปสนฺโน. อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สิกฺขานุตฺตริยํ. อิติ ทสฺสนานุตฺตริยํ สวนานุตฺตริยํ, ลาภานุตฺตริยํ สิกฺขานุตฺตริยํ.

ปาริจริยานุตฺตริยญฺจ กถํ โหติ. อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ, ขตฺติยมฺปิ ปริจรติ, พฺราหฺมณมฺปิ ปริจรติ, คหปติมฺปิ ปริจรติ, อุจฺจาวจํ วา ปน ปริจรติ, สมณํ วา พฺราหฺมณํ วา มิจฺฉาทิฏฺฐิกํ มิจฺฉาปฏิปนฺนํ ปริจรติ. อตฺเถสา ภิกฺขเว ปาริจริยา, เนสา นตฺถีติ วทามิ. สา จ โข เอสา ภิกฺขเว ปาริจริยา, หีนา คมฺมา โปถุชฺชนิกา อนริยา อนตฺถสญฺหิตา, น นิพฺพิทาย น วิราคาย น นิโรธาย น อุปสมาย น อภิญฺญาย น สมฺโพธาย น นิพฺพานาย สํวตฺตติ. โย จ โข ภิกฺขเว ตถาคตํ วา ตถาคตสาวกํ วา ปริจรติ, นิวิฏฺฐสทฺโธ นิวิฏฺฐเปโม เอกนฺตคโต อภิปฺปสนฺโน. เอตทานุตฺตริยํ ภิกฺขเว ปาริจริยานํ, สตฺตานํ วิสุทฺธิยา, โสกปริเทวานํ สมติกฺกมาย, ทุกฺขโทมนสฺสานํ อตฺถงฺคมาย, ญายสฺส อธิคมาย, นิพฺพานสฺส สจฺฉิกิริยาย, ยทิทํ ตถาคตํ วา ตถาคตสาวกํ วา ปริจรติ, นิวิฏฺฐสทฺโธ นิวิฏฺฐเปโม เอกนฺตคโต อภิปฺปสนฺโน. อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ปาริจริยานุตฺตริยํ. อิติ ทสฺสนานุตฺตริยํ สวนานุตฺตริยํ ลาภานุตฺตริยํ สิกฺขานุตฺตริยํ ปาริจริยานุตฺตริยํ.

อนุสฺสตานุตฺตริยญฺจ กถํ โหติ. อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุตฺตลาภมฺปิ อนุสฺสรติ, ทารลาภมฺปิ อนุสฺสรติ, ธนลาภมฺปิ อนุสฺสรติ, อุจฺจาวจํ วา ปน อนุสฺสรติ, สมณํ วา พฺราหฺมณํ วา มิจฺฉาทิฏฺฐิกํ มิจฺฉาปฏิปนฺนํ อนุสฺสรติ. อตฺเถสา ภิกฺขเว อนุสฺสติ, เนสา นตฺถีติ วทามิ. สา จ โข เอสา ภิกฺขเว อนุสฺสติ. หีนา คมฺมา โปถุชฺชนิกา อนริยา อนตฺถสญฺหิตา, น นิพฺพิทาย น วิราคาย น นิโรธาย น อุปสมาย น อภิญฺญาย น สมฺโพธาย น นิพฺพานาย สํวตฺตติ. โย จ โข ภิกฺขเว ตถาคตํ วา ตถาคตสาวกํ วา อนุสฺสรติ, นิวิฏฺฐสทฺโธ นิวิฏฺฐเปโม เอกนฺตคโต อภิปฺปสนฺโน. เอตทานุตฺตริยํ ภิกฺขเว อนุสฺสตีนํ, สตฺตานํ วิสุทฺธิยา, โสกปริเทวานํ สมติกฺกมาย, ทุกฺขโทมนสฺสานํ อตฺถงฺคมาย, ญายสฺส อธิคมาย, นิพฺพานสฺส สจฺฉิกิริยาย, ยทิทํ ตถาคตํ วา ตถาคตสาวกํ วา

อนุสฺสรติ, นิวิฏฺฐสทฺโธ นิวิฏฺฐเปโม เอกนฺตคโต อภิปฺปสนฺโน. อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ปาริจริยานุตฺตริยํ.

อิมานิ โข ภิกฺขเว ฉ อนุตฺตริยานีติ. อิทมโวจ ภควา, อิทํ วตฺวาน สุคโต, อถาปรํ เอตทโวจ สตฺถา.

ทสฺสนานุตฺตริยํ ลทฺธา สวนญฺจ อนุตฺตรํ
ลาภานุตฺตริยํ ลทฺธา สิกฺขานุตฺตริเย รตา.
อุปฏฺฐิตา ปาริจริเย ภาวยนฺติ อนุสฺสตึ,
วิเวกปฏิสํยุตฺตํ เขมํ อมตคามินึ.
อปฺปมาเท ปมุทิตา นิปกา สีลสํวุตา,
เต เว กาเลน ปจฺจนฺติ ยตฺถ ทุกฺขํ นิรุชฺฌตีติ.

อนุตฺตริยสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

คาถาพิเศษใช้สวดต่อจากสวดสูตร

อกฺโกจฺฉิ มํ อวธิ มํ อชินิ มํ อหาสิ เม
เย จ ตํ อุปนยฺหนฺติ เวรํ เตสํ น สมฺมติ.
อกฺโกจฺฉิ มํ อวธิ มํ อชินิ มํ อหาสิ เม
เย จ ตํ นูปนยฺหนฺติ เวรํ เตสูปสมฺมติ.
น หิ เวเรน เวรานิ สมฺมนฺตีธ กุทาจนํ
อเวเรน จ สมฺมนฺติ เอส ธมฺโม สนนฺตโน.

สมคฺคกรโณ พุทฺโธ สามคฺคิยํ นิโยชโก
สมคฺคกรเณ ธมฺเม สาราณีเย อเทสยิ
อญฺญมญฺญํ ปิยตาย สาธิโน คารวสฺส จ
สงฺคหายาวิวาทาย สามคฺคิเยกตาย จ
สํวตฺตนฺเตว ภิกฺขูนํ ธมฺเมน ปฏิปชฺชตํ
เตสมฺปกาสกํ สุตฺตํ ยํ สมฺพุทฺเธน ภาสิตํ
สุตฺวานานุกรเณน ยถา พุทฺเธน เทสิตํ
สาธูนํ อตฺถสิทฺธตฺถํ ตํ สุตฺตนฺตํ ภณาม เส.

สาราณียธมฺมสุตฺตํ

[หนฺท มยํ สาราณียธมฺมสุตฺตํ ภณาม เส]

เอวมฺเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา, สาวตฺถิยํ วิหรติ, เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม. ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ. ภทนฺเตติ เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุํ. ภควา เอตทโวจ, ฉยิเม ภิกฺขเว ธมฺมา สาราณียา ปิยกรณา ครุกรณา, สงฺคหาย อวิวาทาย สามคฺคิยา เอกีภาวาย สํวตฺตนฺติ. กตเม ฉ.

อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน, เมตฺตํ กายกมฺมํ ปจฺจุปฏฺฐิตํ โหติ, สพฺรหฺมจารีสุ อาวิ เจว รโห จ. อยมฺปิ ธมฺโม สาราณีโย ปิยกรโณ ครุกรโณ, สงฺคหาย อวิวาทาย สามคฺคิยา เอกีภาวาย สํวตฺตติ.

ปุน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน, เมตฺตํ วจีกมฺมํ ปจฺจุปฏฺฐิตํ โหติ, สพฺรหฺมจารีสุ อาวิ เจว รโห จ. อยมฺปิ ธมฺโม สาราณีโย ปิยกรโณ ครุกรโณ, สงฺคหาย อวิวาทาย สามคฺคิยา เอกีภาวาย สํวตฺตติ.

ปุน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน, เมตฺตํ มโนกมฺมํ ปจฺจุปฏฺฐิตํ โหติ, สพฺรหฺมจารีสุ อาวิ เจว รโห จ. อยมฺปิ ธมฺโม สาราณีโย ปิยกรโณ ครุกรโณ, สงฺคหาย อวิวาทาย สามคฺคิยา เอกีภาวาย สํวตฺตติ.

ปุน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ, เย เต ลาภา ธมฺมิกา ธมฺมลทฺธา, อนฺตมโส ปตฺตปริยาปนฺนมตฺตมฺปิ, ตถารูปเปหิ ลาเภหิ อปฺปฏิวิภตฺตโภคี โหติ, สีลวนฺเตหิ สพฺรหฺมจารีหิ สาธารณโภคี. อยมฺปิ ธมฺโม สาราณีโย ปิยกรโณ ครุกรโณ, สงฺคหาย อวิวาทาย สามคฺคิยา เอกีภาวาย สํวตฺตติ.

ปุน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ, ยานิ ตานิ สีลานิ อขณฺฑานิ อฉิทฺทานิ อพลานิ อกมฺมาสานิ, ภุชิสฺสานิ วิญฺญูปสตฺถานิ อปรามตฺถานิ สมาธิสํวตฺตนิกานิ. ตถารูเปสุ สีเลสุ สีลสามญฺญคโต วิหรติ, สพฺรหฺมจารีหิ อาวิ เจว รโห จ. อยมฺปิ ธมฺโม สาราณีโย ปิยกรโณ ครุกรโณ, สงฺคหาย อวิวาทาย สามคฺคิยา เอกีภาวาย สํวตฺตติ.

ปุน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ, ยายํ ทิฏฺฐิ อริยา นิยฺยานิกา, นิยฺยาติ ตกฺกรสฺส สมฺมาทุกฺขกฺขยาย, ตถารูปาย ทิฏฺฐิยา ทิฏฺฐิสามญฺญคโต วิหรติ, สพฺรหฺมจารีหิ อาวิ เจว รโห จ. อยมฺปิ ธมฺโม สาราณีโย ปิยกรโณ ครุกรโณ, สงฺคหาย อวิวาทาย สามคฺคิยา เอกีภาวาย สํวตฺตติ.

อิเม โข ภิกฺขเว ฉ ธมฺมา สาราณียา ปิยกรณา ครุกรณา, สงฺคหาย อวิวาทาย สามคฺคิยา เอกีภาวาย สํวตฺตนฺตีติ. อิทมโวจ ภควา. อตฺตมนา เต ภิกฺขู ภควโต ภาสิตํ, อภินนฺทุนฺติ.

สาราณียธมฺมสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

อุตฺตุตฺตยาทิสํเวคคาถา

อิธ วสฺสํ วสิสฺสามิ อิธ เหมนฺตคิมฺหิสุ
อิติ พาโล วิจินฺเตติ อนฺตรายํ น พุชฺฌติ
ปุปฺผานิเหว ปจินนฺตํ พฺยาสตฺตมนสํ นรํ
อติตฺตํเยว กาเมสุ อนฺตโก กุรุเต วสํ
น สนฺติ ปุตฺตา ตาณาย น ปิตา นปิ พนฺธวา
อนฺตเกนาธิปนฺนสฺส นตฺถิ ญาตีสุ ตาณตา
เอตมตฺถวสํ ญตฺวา ปณฺฑิโต สีลสํวุโต
นิพฺพานคมนํ มคฺคํ ขิปฺปเมว วิโสธเย.

มหาการุณิโก พุทฺโธ สาวกานํ หิเตสโก
วุฑฺฒึ อากงฺขมาโน ว ธมฺเม สมฺพุทฺธเทสิเต
ภิกฺขูนํ สมฺมทกฺขาสิ ธมฺเม อปริหานิเย
สุตฺวานุปฏิปตฺยตฺถํ ตํ สุตฺตนฺตํ ภณาม เส.

ภิกฺขุอปริหานิยธมฺมสุตฺตํ

[หนฺท มยํ ภิกฺขุอปริหานิยธมฺมสุตฺตํ ภณาม เส]

เอวมฺเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา, ราชคเห วิหรติ, คิชฺฌกูเฏ ปพฺพเต. ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ. สตฺต โว ภิกฺขเว อปริหานิเย ธมฺเม เทเสสฺสามิ, ตํ สุณาถ สาธุกํ มนสิกโรถ ภาสิสฺสามีติ. เอวมฺภนฺเตติ โข เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุํ. ภควา เอตทโวจ. กตเม จ ภิกฺขเว สตฺต อปริหานิยา ธมฺมา.

ยาวกีวญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขู, อภิณฺหสนฺนิปาตา ภวิสฺสนฺติ สนฺนิปาตพหุลา. วุฑฺฒิเยว ภิกฺขเว ภิกฺขูนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ.

ยาวกีวญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขู, สมคฺคา สนฺนิปติสฺสนฺติ, สมคฺคา วุฏฺฐหิสฺสนฺติ, สมคฺคา สงฺฆกรณียานิ กริสฺสนฺติ. วุฑฺฒิเยว ภิกฺขเว ภิกฺขูนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ.

ยาวกีวญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขู, อปญฺญตฺตํ น ปญฺญเปสฺสนฺติ, ปญฺญตฺตํ น สมุจฺฉินฺทิสฺสนฺติ, ยถาปญฺญตฺเตสุ สิกฺขาปเทสุ สมาทาย วตฺติสฺสนฺติ. วุฑฺฒิเยว ภิกฺขเว ภิกฺขูนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ.

ยาวกีวญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขู, เย เต ภิกฺขู เถรา รตฺตญฺญู จิรปพฺพชิตา, สงฺฆปิตโร สงฺฆปริณายกา, เต สกฺกริสฺสนฺติ ครุกริสฺสนฺติ มาเนสฺสนฺติ ปูเชสฺสนฺติ, เตสญฺจ โสตพฺพํ มญฺญิสฺสนฺติ. วุฑฺฒิเยว ภิกฺขเว ภิกฺขูนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ.

ยาวกีวญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขู, อุปฺปนฺนาย ตณฺหาย โปโนพฺภวิกาย โน วสํ คจฺฉิสฺสนฺติ. วุฑฺฒิเยว ภิกฺขเว ภิกฺขูนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ.

ยาวกีวญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขู, อารญฺญเกสุ เสนาสเนสุ สาเปกฺขา ภวิสฺสนฺติ, วุฑฺฒิเยว ภิกฺขเว ภิกฺขูนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ.

ยาวกีวญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขู, ปจฺจตฺตญฺเญว สตึ อุปฏฺฐเปสฺสนฺติ, กินฺติ อนาคตา จ เปสลา สพฺรหฺมจารี อาคจฺเฉยฺยุํ, อาคตา จ เปสลา สพฺรหฺมจารี ผาสุํ วิหเรยฺยุนฺติ. วุฑฺฒิเยว ภิกฺขเว ภิกฺขูนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานิ.

ยาวกีวญฺจ ภิกฺขเว อิเม สตฺต อปริหานิยา ธมฺมา ภิกฺขูสุ ฐสฺสนฺติ, อิเมสุ จ สตฺตสุ อปริหานิเยสุ ธมฺเมสุ ภิกฺขู สนฺทิสฺสิสฺสนฺติ. วุฑฺฒิเยว ภิกฺขเว ภิกฺขูนํ ปาฏิกงฺขา โน ปริหานีติ.

อิทมโวจ ภควา. อตฺตมนา เต ภิกฺขู ภควโต ภาสิตํ, อภินนฺทุนฺติ.

ภิกฺขุอปริหานิยธมฺมสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

สเทวโก อยํ โลโก สมารโก สพฺรหฺมโก
ยมฺมคฺคํ อปิปชานนฺโต สพฺพทุกฺขา น มุจฺจติ
มคฺคกฺขายีนมคฺโค โส ภควา มคฺคโกวิโท
ตํ เว มคฺคํ อภิญฺญาย ทุกฺขสงฺขยคามินํ
สยํ เตเนว คนฺตฺวาน ปตฺโต โพธิมนุตฺตรํ
สมฺมานุปฏิปตฺยตฺถํ สตฺตานํ โพธิกามินํ
นานาวิเธหุปาเยหิ ปเวเทสิ หิเตสโก
ตมฺมคฺคทีปกํ สุตฺตํ ยํ สมฺพุทฺเธน ภาสิตํ
วตฺถุตฺตเย ปสนฺนานํ สาธูนํ ธมฺมกามินํ
ภิยฺโย ปสาทุปฺปาเทน ทิฏฺโฐชุกรเณน จ
สุวตฺถิสาธนตฺถํปิ ตํ สุตฺตนฺตํ ภณาม เส.

มคฺควิภงฺคสุตฺตํ

[หนฺท มยํ มคฺควิภงฺคสุตฺตํ ภณาม เส]

เอวมฺเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา, สาวตฺถิยํ วิหรติ, เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม. ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ. ภทนฺเตติ เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุํ. ภควา เอตทโวจ. อริยํ โว ภิกฺขเว อฏฺฐงฺคิกํ มคฺคํ เทสิสฺสามิ วิภชิสฺสามิ. ตํ สุณาถ สาธุกํ มนสิกโรถ ภาสิสฺสามีติ. เอวมฺภนฺเตติ โข เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุํ. ภควา เอตทโวจ. กตโม จ ภิกฺขเว อริโย อฏฺฐงฺคิโก มคฺโค. เสยฺยถีทํ. สมฺมาทิฏฺฐิ สมฺมาสงฺกปฺโป, สมฺมาวาจา สมฺมากมฺมนฺโต สมฺมาอาชีโว, สมฺมาวายาโม สมฺมาสติ สมฺมาสมาธิ.

กตมา จ ภิกฺขเว สมฺมาทิฏฺฐิ. ยํ โข ภิกฺขเว ทุกฺเข ญาณํ ทุกฺขสมุทเย ญาณํ ทุกฺขนิโรเธ ญาณํ ทุกฺขนิโรธคามินิยา ปฏิปทาย ญาณํ. อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สมฺมาทิฏฺฐิ.

กตโม จ ภิกฺขเว สมฺมาสงฺกปฺโป. โย โข ภิกฺขเว เนกฺขมฺมสงฺกปฺโป อพฺยาปาทสงฺกปฺโป อวิหึสาสงฺกปฺโป. อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สมฺมาสงฺกปฺโป.

กตมา จ ภิกฺขเว สมฺมาวาจา. ยา โข ภิกฺขเว มุสาวาทา เวรมณี, ปิสุณาย วาจาย เวรมณี, ผรุสาย วาจาย เวรมณี, สมฺผปฺปลาปา เวรมณี. อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สมฺมาวาจา.

กตโม จ ภิกฺขเว สมฺมากมฺมนฺโต. ยา โข ภิกฺขเว ปาณาติปาตา เวรมณี, อทินฺนาทานา เวรมณี, อพฺรหฺมจริยา เวรมณี. อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สมฺมากมฺมนฺโต.

กตโม จ ภิกฺขเว สมฺมาอาชีโว. อิธ ภิกฺขเว อริยสาวโก มิจฺฉาอาชีวํ ปหาย, สมฺมาอาชีเวน ชีวิกํ กปฺเปติ. อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สมฺมาอาชีโว.

กตโม จ ภิกฺขเว สมฺมาวายาโม. อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อนุปฺปนฺนานํ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ อนุปฺปาทาย, ฉนฺทํ ชเนติ วายมติ วิริยํ อารภติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ. อุปฺปนฺนานํ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ ปหานาย, ฉนฺทํ ชเนติ วายมติ วิริยํ อารภติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ. อนุปฺปนฺนานํ กุสลานํ ธมฺมานํ อุปฺปาทาย, ฉนฺทํ ชเนติ วายมติ วิริยํ อารภติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ. อุปฺปนฺนานํ กุลสานํ ธมฺมานํ ฐิติยา, อสมฺโมสาย ภิยฺโยภาวาย เวปุลฺลาย ภาวนาย ปาริปูริยา, ฉนฺทํ ชเนติ วายมติ วิริยํ อารภติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ. อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สมฺมาวายาโม.

กตมา จ ภิกฺขเว สมฺมาสติ. อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กาเย กายานุปสฺสี วิหรติ, อาตาปี สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย โลเก อภิชฺฌาโทมนสฺสํ, เวทนาสุ เวทนานุปสฺสี วิหรติ, อาตาปี สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย โลเก อภิชฺฌาโทมนสฺสํ. จิตฺเต จิตฺตานุปสฺสี วิหรติ, อาตาปี สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย โลเก อภิชฺฌาโทมนสฺสํ. ธมฺเมสุ ธมฺมานุปสฺสี วิหรติ, อาตาปี สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย โลเก อภิชฺฌาโทมนสฺสํ. อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สมฺมาสติ.

กตโม จ ภิกฺขเว สมฺมาสมาธิ. อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กาเมหิ วิวิจฺจ อกุสเลหิ ธมฺเมหิ, สวิตกฺกํ สวิจารํ วิเวกชมฺปีติสุขํ ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ. วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา, อชฺฌตฺตํ สมฺปสาทนํ เจตโส เอโกทิภาวํ อวิตกฺกํ อวิจารํ, สมาธิชมฺปีติสุขํ ทุติยํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ, ปีติยา จ วิราคา อุเปกฺขโก จ วิหรติ สโต จ สมฺปชาโน, สุขญฺจ กาเยน ปฏิสํเวเทติ, ยนฺตํ อริยา อาจิกฺขนฺติ อุเปกฺขโก

สติมา สุขวิหารีติ. ตติยํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ. สุขสฺส จ ปหานา ทุกฺขสฺส จ ปหานา, ปุพฺเพ ว โสมนสฺสโทมนสฺสานํ อตฺถงฺคมา, อทุกฺขมสุขํ อุเปฺขาสติปาริสุทฺธึ, จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ. อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สมฺมาสมาธีติ. อิทมโวจ ภควา. อตฺตมนา เต ภิกฺขู ภควโต ภาสิตํ, อภินนฺทุนฺติ.

มคฺควิภงฺคสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

อฏฺฐงฺคิกมคฺคคาถา

[หนฺท มยํ อฏฺฐงฺคิกมคฺคคาถาโย ภณาม เส]

มคฺคานฏฺฐงฺคิโก เสฏฺโฐ สจฺจานํ จตุโร ปทา
วิราโค เสฏฺโฐ ธมฺมานํ ทิปทานญฺจ จกฺขุมา
เอเสว มคฺโค นตฺถญฺโญ ทสฺสนสฺส วิสุทฺธิยา
เอตญฺหิ ตุมฺเห ปฏิปชฺชถ มารเสนปฺปโมหนํ
เอตญฺหิ ตุมฺเห ปฏิปนฺนา ทุกฺขสฺสนฺตํ กริสฺสถ
อกฺขาโต โว มยา มคฺโค อญฺญาย สลฺลสตฺถนํ
ตุมฺเหหิ กิจฺจํ อาตปฺปํ อกฺขาตาโร ตถาคตา
ปฏิปนฺนา ปโมกฺขนฺติ ฌายิโน มารพนฺธนาติ.

อฏฺฐงฺคิกมคฺคคาถา นิฏฺฐิตา.

ยาวตา วตฺตเต โลโก อเนกาการจิตฺตโก
ตาว ตํ อนุปริวตฺตนฺติ เย ธมฺมา สหจาริโน
เย ธมฺเม สมุปายนฺโต โลโภ อนุปริวตฺตเต
เต ธมฺมา โลกนฺตคุนา โลกธมฺมาติ กิตฺติตา
โลกสฺสิฏฺจา อนิฏฺจา จ อนุโรธวิโรธิกา
เยสฺวานุโรธวีโรเธ วิปฺปหนฺตวาน ปณฺฑิตา
ปริมุจฺจนฺติ ทุกฺขสฺมา สมฺมา ภวสฺส ปารคู
เตสุ มิจฺฉาปฏิปตฺติ โยนิโส ปฏิปตฺติ จ
ยสฺมึ เตน มุนินฺเทน สุตฺตนฺตสฺมึ ปกาสิตา
ญาณํ สญฺจารยิตฺวาน ยถาภูตํ ปชานิตุํ
สาธูนํ อตฺถสิทฺธตฺถํ ตํ สุตฺตนฺตํ ภณาม เส.

โลกธมฺมสุตฺตํ

[หนฺท มยํ โลกธมฺมสุตฺตํ ภณาม เส]

เอวมฺเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา, สาวตฺถิยํ วิหรติ, เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส, อาราเม. ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ. ภทนฺเตติ เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุํ. ภควา เอตทโวจ. อฏฺฐิเม ภิกฺขเว โลกธมฺมา โลกํ อนุปริวตฺตนฺติ, โลโก จ อฏฺฐ โลกธมฺเม อนุปริวตฺตติ. กตเม อฏฺฐ. ลาโภ จ อลาโภ จ, ยโส จ อยโส จ, นินฺทา จ ปสํสา จ, สุขญฺจ ทุกฺขญฺจ. อิเม โข ภิกฺขเว อฏฺฐ โลกธมฺมา โลกํ อนุปริวตฺตนฺติ, โลโก จ อิเม อฏฺฐ โลกธมฺเม อนุปริวตฺตติ. อสฺสุตวโต ภิกฺขเว ปุถุชฺชนสฺส, อุปฺปชฺชติ ลาโภปิ อลาโภปิ, ยโสปิ อยโสปิ, นินฺทาปิ ปสํสาปิ, สุขํปิ ทุกฺขํปิ. สุตวโตปิ ภิกฺขเว อริยสาวกสฺส, อุปฺปชฺชติ ลาโภปิ อลาโภปิ, ยโสปิ อยโสปิ, นินฺทาปิ ปสํสาปิ, สุขํปิ ทุกฺขํปิ. ตตฺร ภิกฺขเว โก วิเสโส โก อธิปฺปายโส กึ นานากรณํ, สุตวโต อริยสาวกสฺส อสฺสุตวตา ปุถุชฺชเนนาติ. ภควํมูลกา โน ภนฺเต ธมฺมา ภควํเนตฺติกา ภควํปฏิสรณา, สาธุ วต ภนฺเต ภควนฺตํเยว ปฏิภาตุ เอตสฺส ภาสิตสฺส อตฺโถ, ภควโต สุตฺวา ภิกฺขู ธาเรสฺสนฺตีติ. เตนหิ ภิกฺขเว สุณาถ สาธุกํ มนสิกโรถ ภาสิสฺสามีติ. เอวมฺภนฺเตติ โข เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุํ. ภควา เอตทโวจ.

อสฺสุตวโต ภิกฺขเว ปุถุชฺชนสฺส อุปฺปชฺชติ ลาโภ, โส น อิติ ปฏิสญฺจิกฺขติ, อุปฺปนฺโน โข เม อยํ ลาโภ, โส จ โข อนิจฺโจ ทุกฺโข วิปริณามธมฺโมติ, ยถาภูตํ นปฺปชานาติ. อุปฺปชฺชติ อลาโภ, โส น อิติ ปฏิสญฺจิกฺขติ, อุปฺปนฺโน โข เม อยํ อลาโภ, โส จ โข อนิจฺโจ ทุกฺโข วิปริณามธมฺโมติ. ยถาภูตํ นปฺปชานาติ. อุปฺชชติ ยโส. โส น อิติ ปฏิสญฺจิกฺขติ อุปฺปนฺโน โข เม อยํ ยโส, โส จ โข อนิจฺโจ ทุกฺโข วิปริณามธมฺโมติ. ยถาภูตํ นปฺปชานาติ. อุปฺปชฺชติ อยโส, โส น อิติ ปฏิสญฺจิกฺขติ, อุปฺปนฺโน โข เม อยํ อยโส, โส จ โข อนิจฺโจ ทุกฺโข วิปริณามธมฺโมติ. ยถาภูตํ นปฺปชานาติ. อุปฺปชฺชติ นินฺทา, โส น อิติ ปฏิสญฺจิกฺขติ, อุปฺปนฺนา โข เม อยํ นินฺทา, สา จ โข อนิจฺจา ทุกฺขา วิปริณามธมฺมาติ. ยถาภูตํ นปฺปชานาติ. อุปฺปชฺชติ ปสํสา, โส น อิติ ปฏิสญฺจิกฺขติ, อุปฺปนฺนา โข เม อยํ ปสํสา, สา จ โข อนิจฺจา ทุกฺขา วิปริณามธมฺมาติ. ยถาภูตํ นปฺปชานาติ. อุปฺปชฺชติ สุขํ, โส น อิติ ปฏิสญฺจิกฺขติ, อุปฺปนฺนํ โข เม อิทํ สุขํ, ตญฺจ โข อนิจฺจํ ทุกฺขํ วิปริณามธมฺมนฺติ. ยถาภูตํ นปฺปชานาติ. อุปฺปชฺชติ ทุกฺขํ, โส น อิติ ปฏิสญฺจิกฺขติ, อุปฺปนฺนํ โข เม อิทํ ทุกฺขํ, ตญฺจ โข อนิจฺจํ ทุกฺขํ วิปริณามธมฺมนฺติ. ยถาภูตํ นปฺปชานาติ. ตสฺส ลาโภปิ จิตฺตํ ปริยาทาย ติฏฺฐติ, อลาโภปิ จิตฺตํ ปริยาทาย ติฏฺฐติ, ยโสปิ จิตฺตํ ปริยาทาย ติฏฺฐติ, อยโสปิ จิตฺตํ ปริยาทาย ติฏฺฐติ, นินฺทาปิ จิตฺตํ ปริยาทาย ติฏฺฐติ, ปสํสาปิ จิตฺตํ ปริยาทาย ติฏฺฐติ, สุขํปิ จิตฺตํ ปริยาทาย ติฏฺฐติ, ทุกฺขํปิ จิตฺตํ ปริยาทาย ติฏฺฐติ. โส จ อุปฺปนฺนํ ลาภํ อนุรุชฺฌติ อลาเภ ปฏิวิรุชฺฌติ, อุปฺปนฺนํ ยสํ อนุรุชฺฌติ อยเส ปฏิวิรุชฺฌติ, อุปฺปนฺนํ ปสํสํ อนุรุชฺฌติ, นินฺทาย ปฏิวิรุชฺฌติ, อุปฺปนฺนํ สุขํ อนุรุชฺชติ ทุกฺเข ปฏิวิรุชฺฌติ. โส เอวํ อนุโรธวิโรธสมาปนฺโน, น ปริมุจฺจติ ชาติยา ชรามรเณน, โสเกหิ ปริเทเวหิ ทุกฺเขหิ โทมนสฺเสหิ อุปายาเสหิ, น ปริมุจฺจติ ทุกฺขสฺมาติ วทามิ.

สุตวโต จ โข ภิกฺขเว อริยสาวกสฺส, อุปฺปชฺชติ ลาโภ, โส อิติ ปฏิสญฺจิกฺขติ, อุปฺปนฺโน โข เม อยํ ลาโภ, โส จ โข อนิจฺโจ ทุกฺโข วิปริณามธมฺโมติ. ยถาภูตํ ปชานาติ. อุปฺปชฺชติ อลาโภ, โส อิติ ปฏิสญฺจิกฺขติ, อุปฺปนฺโน โข เม อยํ อลาโภ, โส จ โข อนิจฺโจ ทุกฺโข วิปริณามธมฺโมติ. ยถาภูตํ ปชานาติ. อุปฺปชฺชติ ยโส, โส อิติ ปฏิสญฺจิกฺขติ, อุปฺปนฺโน โข เม อยํ ยโส, โส จ โข อนิจฺโจ ทุกฺโข วิปริณามธมฺโมติ. ยถาภูตํ ปชานาติ. อุปฺปชฺชติ อยโส, โส อิติ ปฏิสญฺจิกฺขติ, อุปฺปนฺโน โข เม อยํ อยโส, โส จ โข อนิจฺโจ ทุกฺโข วิปริณามธมฺโมติ. ยถาภูตํ ปชานาติ. อุปฺปชฺชติ นินฺทา, โส อิติ ปฏิสญฺจิกฺขติ, อุปฺปนฺนา โข เม อยํ นินฺทา, สา จ โข อนิจฺจา ทุกฺขา

วิปริณามธมฺมาติ, ยถาภูตํ ปชานาติ. อุปฺปชฺชติ ปสํสา, โส อิติ ปฏิสญฺจิกฺขติ, อุปฺปนฺนา โข เม อยํ ปสํสา, สา จ โข อนิจฺจา ทุกฺขา วิปริณามธมฺมาติ, ยถาภูตํ ปชานาติ. อุปฺปชฺชติ สุขํ, โส อิติ ปฏิสญฺจิกฺขติ, อุปฺปนฺนํ โข เม อยํ สุขํ, ตญฺจ โข อนิจฺจํ ทุกฺขํ วิปริณามธมฺมนฺติ, ยถาภูตํ ปชานาติ. อุปฺปชฺชติ ทุกฺขํ, โส อิติ ปฏิสญฺจิกฺขติ, อุปฺปนฺนํ โข เม อิทํ ทุกฺขํ, ตญฺจ โข อนิจฺจํ ทุกฺขํ วิปริณามธมฺมนฺติ, ยถาภูตํ ปชานาติ. ตสฺส ลาโภปิ จิตฺตํ น ปริยาทาย ติฏฺฐติ, อลาโภปิ จิตฺตํ น ปริยาทาย ติฏฺฐติ, ยโสปิ จิตฺตํ น ปริยาทาย ติฏฺฐติ, อยโสปิ จิตฺตํ น ปริยาทาย ติฏฺฐติ. นินฺทาปิ จิตฺตํ น ปริยาทาย ติฏฺฐติ, ปสํสาปิ จิตฺตํ น ปริยาทาย ติฏฺฐติ, สุขํปิ จิตฺตํ น ปริยาทาย ติฏฺฐติ, ทุกฺขํปิ จิตฺตํ น ปริยาทาย ติฏฺฐติ, โส จ อุปฺปนฺนํ ลาภํ นานุรุชฺฌติ อลาเภ นปฺปฏิวิรุชฺฌติ, อุปฺปนฺนํ ยสํ นานุรุชฺฌติ อยเส นปฺปฏิวิรุชฺฌติ, อุปฺปนฺนํ ปสํสํ นานุรุชฺฌติ นินฺทาย นปฺปฏิวิรุชฺฌติ, อุปฺปนฺนํ สุขํ นานุรุชฺฌติ ทุกฺเข นปฺปฏิวิรุชฺฌติ, โส เอวํ อนุโรธวิโรธวิปฺปหีโน, ปริมุจฺจติ ชาติยา ชรามรเณน, โสเกหิ ปริเทเวหิ ทุกฺเขหิ โทมนสฺเสหิ อุปายาเสหิ, ปริมุจฺจติ ทุกฺขสฺมาติ วทามิ. อยํ โข ภิกฺขเว วิเสโส อยํ อธิปฺปายโส อิทํ นานากรณํ, สุตวโต อริยสาวกสฺส อสฺสุตวตา ปุถุชฺชเนนาติ. อิทมโวจ ภควา. อิทํ วตฺวาน สุคโต, อถาปรํ เอตทโวจ สตฺถา

ลาโภ อลาโภ อยโส ยโส จ,
นินฺทา ปสํสา จ สุขํ จ ทุกฺขํ.
เอเต อนิจฺจา มนุเชสุ ธมฺมา,
อสสฺสตา วิปริณามธมฺมา.
เอเต จ ญตฺวา สติมา สุเมโธ,
อเวกฺขติ วิปริณามธมฺเม.
อิฏฺฐสฺส ธมฺมา น มเถนฺติ จิตฺตํ,
อนิฏฺฐโต โน ปฏิฆาตเมติ.
ตสฺสานุโรธา อถวา วิโรธา,
วิธูปิตา อตฺถตฺตา น สนฺติ.
ปทญฺจ ญตฺวา วิรชํ อโสกํ,
สมฺมปฺปชานาติ ภวสฺส ปารคูติ.

โลกธมฺมสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

สพฺพโส สุทฺธสนฺตาโน สพฺพธมฺมาน ปารคู
ธมฺมญฺจ วินยํ สตฺถุ สาสนํ สมฺปทีปยํ
ยํ โส นาโถ สเมเรสิ ธมฺมาธมฺมวินิจฺฉยํ
สาธูนํ เนตฺติภาวตฺถํ ตํ สุตฺตนฺตํ ภณาม เส.

โคตมีสุตฺตํ

[หนฺท มยํ โคตมีสุตฺตํ ภณาม เส]

เอวมฺเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา. เวสาลิยํ วิหรติ, มหาวเน กูฏาคารสาลายํ. อถโข มหาปชาปติ โคตมี เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ, อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิ. เอกมนฺตํ ฐิตา โข มหาปชาปติ โคตมี ภควนฺตํ เอตทโวจ, สาธุ เม ภนฺเต ภควา สงฺขิตฺเตน ธมฺมํ เทเสตุ, ยมหํ ภควโต ธมฺมํ สุตฺวา, เอกา วูปกฏฺฐา อปฺปมตฺตา อาตาปินี ปหิตตฺตา วิหเรยฺยนฺติ. เย โข ตฺวํ โคตมิ ธมฺเม ชาเนยฺยาสิ.

๑. อิเม ธมฺมา สราคาย สํวตฺตนฺติ โน วิราคาย
๒. สํโยคาย สํวตฺตนฺติ โน วิสํโยคาย
๓. อาจยาย สํวตฺตนฺติ โน อปจยาย
๔. มหิจฺฉตาย สํวตฺตนฺติ โน อปฺปิจฺฉตาย
๕. อสนฺตุฏฺฐิยา สํวตฺตนฺติ โน สนฺตุฏฺฐิยา
๖. สงฺคณิกาย สํวตฺตนฺติ โน ปวิเวกาย
๗. โกสชฺชาย สํวตฺตนฺติ โน วิริยารมฺภาย
๘. ทุพฺภรตาย สํวตฺตนฺติ โน สุภรตายาติ

เอกํเสน โคตมิ ธาเรยฺยาสิ. เนโส ธมฺโม เนโส วินโย เนตํ สตฺถุสาสนนฺติ, เย จ โข ตฺวํ โคตมิ ธมฺเม ชาเนยฺยาสิ.

๑. อิเม ธมฺมา วิราคาย สํวตฺตนฺติ โน สราคาย
๒. วิสํโยคาย สํวตฺตนฺติ โน สํโยคาย
๓. อปจยาย สํวตฺตนฺติ โน อาจยาย
๔. อปฺปิจฺฉตาย สํวตฺตนฺติ โน มหิจฺฉตาย
๕. สนฺตุฏฺฐิยา สํวตฺตนฺติ โน อสนฺตุฏฺฐิยา
๖. ปวิเวกาย สํวตฺตนฺติ โน สงฺคณิกาย

๗. วิริยารมฺภาย สํวตฺตนฺติ โน โกสชฺชาย

๘. สุภรตาย สํวตฺตนฺติ โน ทุพฺภรตายาติ.

เอกํเสน โคตมิ ธาเรยฺยาสิ, เอโส ธมฺโม เอโส วินโย เอตํ สตฺถุสาสนนฺติ. อิทมโวจ ภควา. อตฺตมนา มหาปชาปติ โคตมี ภควโต ภาสิตํ อภินนฺทีติ.

โคตมีสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

ทสธมฺมสุตฺตปาโฐ

เอวมฺเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา, สาวตฺถิยํ วิหรติ, เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม. ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ. ภทนฺเตติ เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุํ. ภควา เอตทโวจ.

ทส อิเม ภิกฺขเว ธมฺมา ปพฺพชิเตน อภิณฺหํ ปจิจเวกฺขิตพฺพา. กตเม ทส.

เววณฺณิยมฺหิ อชฺฌูปคโตติ, ปพฺพชิเตน อภิณฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ.

ปรปฏิพทฺธา เม ชีวิกาติ, ปพฺพชิเตน อภิณฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ.

อญฺโญ เม อากปฺโป กรณีโยติ, ปพฺพชิเตน อภิณฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ.

กจฺจิ นุ โข เม อตฺตา สีลโต น อุปวทตีติ, ปพฺพชิเตน อภิณฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ.

กจฺจิ นุ โข มํ อนุวิจฺจ วิญฺญู สพฺรหฺมจารี สีลโต น อุปวทนฺตีติ, ปพฺพชิเตน อภิณฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ.

สพฺเพหิ เม ปิเยหิ มนาเปหิ นานาภาโว วินาภาโวติ, ปพฺพชิเตน อภิณฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ.

กมฺมสฺสโกมฺหิ กมฺมทายาโท กมฺมโยนิ กมฺมพนฺธุ กมฺมปฏิสรโณ , ยํ กมฺมํ กริสฺสามิ กลฺยาณํ วา ปาปกํ วา ตสฺส ทายาโท ภวิสฺสามีติ, ปพฺพชิเตน อภิณฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ.

กถมฺภูตสฺส เม รตฺตินฺทิวา วีติปตนฺตีติ, ปพฺพชิเตน อภิณฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ.

กจฺจิ นุ โขหํ สุญฺญาคาเร อภิรมามีติ, ปพฺพชิเตน อภิณฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ.

อตฺถิ นุ โข เม อุตฺตริมนุสฺสธมฺมา อลมริยญาณทสฺสนวิเสโส อธิคโต, โสหํ ปจฺฉิเม กาเล สพฺรหฺมจารีหิ ปุฏฺโฐ น มงฺกุ ภวิสฺสามีติ, ปพฺพชิเตน อภิณฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ.

อิเม โข ภิกฺขเว ทส ธมฺมา ปพฺพชิเตน อภิณฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพาติ. อิทมโวจ ภควา. อตฺตมนา เต ภิกฺขู ภควโต ภาสิตํ, อภินนฺทุนฺติ.

ทสธมฺมสุตฺตปาโจ นิฏฺจิโต.

เวเนยฺเย วินยนฺเตน สมฺพุทฺเธน มเหสินา
กามสฺสาโท จ กามานํ อาทีนโว จ เทสิโต
เตสํ นิสฺสรณญฺจาปิ กามานํ สมติกฺกโม
วิญฺญูนํ อตฺถสิทฺธตฺถํ ตํ สุตฺตนฺตํ ภณาม เส

กามสุตฺตํ

[หนฺท มยํ กามสุตฺตํ ภณาม เส]

กามํ กามยมานสฺส ตสฺส เจ ตํ สมิชฺฌติ
อทฺธา ปีติมโน โหติ ลทฺธา มจฺโจ ยทิจฺฉติ
ตสฺส เจ กามยานสฺส ฉนฺทชาตสฺส ชนฺตุโน
เต กามา ปริหายนฺติ สลฺลวิทฺโธว รุปฺปติ
โย กาเม ปริวชฺเชติ สปฺปสฺเสว ปทา สิโร
โสมํ วิสตฺติกํ โลเก สโต สมติวตฺตติ
เขตฺตํ วตฺถุํ หิรญฺญญฺจ ควาสฺสํ ทาสโปริสํ
ถิโย พนฺธู ปุถู กาเม โย นโร อนุคิชฺฌติ
อพลา นํ พลิยนฺติ มทฺทนฺเตนํ ปริสฺสยา
ตโต นํ ทุกฺขมเนฺวติ นาวํ ภินฺนมิโวทกํ
ตสฺมา ชนฺตุ สทา สโต กามานิ ปริวชฺชเย
เต ปหาย ตเร โอฆํ นาวํ สิตฺวาว ปารคูติ.

กามสุตฺตํ นิฏฺจิตํ. ๖ คาถา

อญฺเญน ปริยาเยน เวเนยฺเย สมฺปโพธยํ
กาเมสุเยว อสฺสาทํ อาทีนวํ อติกฺกมํ
เวเนยฺยานํ วิภาเวสิ อโมฆวจโน มุนิ
สาธูนํ อตฺถสิทฺธตฺถํ ตํ สุตฺตนฺตํ ภณาม เส.

คุหฏฺฐกสุตฺตํ

[หนฺท มยํ คุหฏฺฐกสุตฺตํ ภณาม เส]

สตฺโต คุหายํ พหุนาภิฉนฺโน
ติฏฺฐํ นโร โมหนสฺมึ ปคาฬฺโห
ทูเร วิเวกา หิ ตถาวิโธ โส
กามา หิ โลเก น หิ สุปฺปหายา
อิจฺฉานิทานา ภวสาตพทฺธา
เต ทุปฺปมุญฺจา น หิ อญฺญโมกฺขา
ปจฺฉา ปุเร วาปิ อเปกฺขมานา
อิเมว กาเม ปุริเมว ชปฺปํ
กาเมสุ คิทฺธา ปสุตา ปมุฬฺหา
อวทานิยา เต วิสเม นิวิฏฺฐา
ทุกฺขูปนีตา ปริเทวยนฺติ
กึสู ภวิสฺสาม อิโต จุตา เส
ตสฺมา หิ สิกฺเขถ อิเธว ชนฺตุ
ยงฺกิญฺจิ ชญฺญา วิสมนฺติ โลเก
น ตสฺส เหตุ วิสมํ จเรยฺย
อปฺปญฺหิ ตํ ชีวิตมาหุ ธีรา
ปสฺสามิ โลเก ปริผนฺทมานํ
ปชํ อิมํ ตณฺหคตํ ภเวสุ
หีนา นรา มจฺจุมุเข ลปนฺติ
อวีตตณฺหา เส ภวาภเวสุ
มมายิเต ปสฺสถ ผนฺทมาเน

มจฺเฉว อปฺโปทเก ขีณโสเต
เอตํปิ ทิสฺวา อมโม จเรยฺย
ภเวสุ อาสตฺติมกุรุพฺพมาโน
อุโภสุ อนฺเตสุ วิเนยฺย ฉนฺทํ
ผสฺสํ ปริญฺญาย อนานุคิทฺโธ
ยทตฺตครหี ตทกุรุพฺพมาโน
น ลิปฺปติ ทิฏฺจสุเตสุ ธีโร
สญฺญํ ปริญฺญา วิตเรยฺย โอฆํ
ปริคฺคเหสุ มุนิ โนปลิตฺโต
อพฺพุฬฺหสลฺโล จรมปฺปมตฺโต
นาสึสติ โลกมิมํ ปรญฺจาติ.
คุหฏฺจกสุตฺตํ นิฏฺจิตํ. ๘ คาถา

ทิฏฺฐิยา ทุปฺปหานาย ปหาโนปายทสฺสินา
ทิฏฺฐิยา สมุคฺฆาตตฺถํ ยํ สมฺพุทฺเธน เทสิตํ
สุตฺวา ญาณวิจาเรน วิญฺญูนํ ญาณจารินํ
ทิฏฺฐิปฺปหานสิทฺธตฺถํ ตํ สุตฺตนฺตํ ภณาม เส.

ทุฏฺฐฏฺฐกสุตฺตํ

[หนฺท มยํ ทุฏฺฐกสุตฺตํ ภณาม เส]

วทนฺติ เว ทุฏฺฐมนาปิ เอเก
อญฺเญปิ เว สจฺจมนา วทนฺติ
วาทญฺจ ชาตํ มุนิ โน อุเปติ
ตสฺมา มุนี นตฺถิ ขิโล กุหิญฺจิ
สกญฺหิ ทิฏฺฐึ กถมจฺจเยยฺย
ฉนฺทานุนีโน รุจิยา นิวิฏฺโฐ
สยํ สมตฺตานิ ปกุรุพฺพมาโน
ยถา หิ ชาเนยฺย ตถา วเทยฺย
โย อตฺตโน สีลวตานิ ชนฺตุ
อนานุปุฏฺโฐ จ ปเรส ปาวา
อนริยธมฺมํ กุสลา ตมาหุ
โย อาตุมานํ สยเมว ปาวา
สนฺโต จ ภิกฺขุ อภินิพฺพุตตฺโต
อิติหนฺติ สีเลสุ อกตฺถมาโน
ตมริยธมฺมํ กุสลา วทนฺตุ
ยสฺสุสฺสทา นตฺถิ กุหิญฺจิ โลเก
ปกปฺปิตา สงฺขตา ยสฺส ธมฺมา
ปุรกฺขตา สนฺติมเวว ทาตา
ยทตฺตนิ ปสฺสติ อานิสํสํ
ตํนิสฺสิโต กุปฺปปฏิจฺจ สนฺตึ
ทิฏฺฐินิเวสา น หิ สฺวาติวตฺตา

ธมฺเมสุ นิจฺเฉยฺย สมุคฺคหีตํ
ตสฺมา นโร เตสุ นิเวสเนสุ
นิรสฺสตี อาทิยตี จ ธมฺมํ
โธนสฺส หิ นตฺถิ กุหิญฺจิ โลเก
ปกปฺปิตา ทิฏฺฐิ ภวาภเวสุ
มายญฺจ มานญฺจ ปหาย โธโน
สเก น คจฺเฉยฺย อนูปโยโส
อุปโย หิ ธมฺเมสุ อุเปติ วาทํ
อนูปยํ เกน กถํ วเทยฺย
อตฺตํ นิรตฺตํ น หิ ตสฺส อตฺถิ
อทฺโธสิ โส ทิฏฺฐิมิเธว สพฺพนฺติ.

ทุฏฺฐฏฺฐกสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ. ๘ คาถา

ปกฺขคณนาวิธานคาถา[1]

[หนฺท มยํ ปกฺขคณนาวิธานคาถาโย ภณาม เส]

อิทานิ ปญฺจมีภูเต มหนฺเตเยว สมฺพุทฺเห
ปจฺฉิมสฺเสว พุทฺหสฺส ทุติเย สมฺเห อยํ
ทุติยสฺเสว วคฺคสฺส ปกฺเข อนฺติมสณฺหิเต
ปวตฺตติ ปจฺจุปฺปนฺโน กาโล กลฺยูปลกฺขิโต
อิจฺจายํ ปกฺขคณนา เวทิตพฺพา ว กาลโต.
อโห อนิจฺจา สงฺขารา เตกาลิกา อสณฺจิตา
สกาลา กาลิกา สพฺเพ หุตฺวา หุตฺวา น โหนฺติ เต
ตํ กุเตตฺถ ลพฺภา โลเก ยทุปฺปนฺนํ น นสฺสติ
เอวมฺภูเตสุเปฺยเตสุ สาธุ ตตฺถาชฺฌุเปกฺขณา
อปิ เตสํ นิโรธาย ปฏิปตฺยาติสาธุกา
สพฺพํ สมฺปาทนียณฺหิ อปฺปมาเทน สพฺพทา.

ปักษ์นี้ สำหรับสวดในปีมะเส็ง เบญจศก จ.ศ.๑๓๑๕. เดือน ๑๐ แรม ๑๔ ค่ำ ปีนี้มีแปดสองหน ตรงกับ ๗ ต.ค. ๒๔๙๖ สวด ๑๔ วันบ้าง ๑๕ วันบ้าง เปลี่ยนครั้งหนึ่ง.

ปตฺติทานคาถา[2]

[หนฺท มยํ ปตฺติทานคาถาโย ภณาม เส]

ปุญฺญสฺสิทานิ กตสฺส ยานญฺญานิ กตานิ เม
เตสญฺจ ภาคิโน โหนฺตุ สตฺตานนฺตาปฺปมาณกา
เย ปิยา คุณวนฺตา จ มยฺหํ มาตาปิตาทโย
ทิฏฺฐา เม จาปฺยทิฏฺฐา วา อญฺเญ มชฺฌตฺตเวริโน
สตฺตา ติฏฺฐนฺติ โลกสฺมึ เต ภุมฺมา จตุโยนิกา
ปญฺเจกจตุโวการา สํสรนฺตา ภวาภเว
ญาตํ เย ปตฺติทานมฺเม อนุโมทนฺตุ เต สยํ

---

[1] ว่าเป็นพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว.

[2] พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว.

เย จิมํ นปฺปชานนฺติ เทวา เตสํ นิเวทยุํ
มยา ทินฺนานปุญฺญานํ อนุโมทนเหตุนา
สพฺเพ สตฺตา สทา โหนฺตุ อเวรา สุขชีวิโน
เขมปฺปทญฺจ ปปฺโปนฺตุ เตสาสา สิชฺฌตํ สุภา
ยนฺทานิ เม กตํ ปุญฺญํ เตนาเนนุทฺทิเสน จ
ขิปฺปํ สจฺฉิกเรยฺยาหํ ธมฺเม โลกุตฺตเร นว
สเจ ตาว อภพฺโพหํ สํสาเร ปน สํสรํ
นิยโต โพธิสตฺโตว สมฺพุทฺเธน วิยากโต
นาฏฺฐารสปิ อภพฺพ- จานานิ ปาปุเณยฺยหํ
มนุสฺสตฺตญฺจ ลิงฺคญฺจ ปพฺพชฺชญฺจุปสมฺปทํ
ลภิตฺวา เปสโล สีลี ธาเรยฺยํ สตฺถุ สาสนํ
สุขาปฏิปโท ขิปฺปา- ภิญฺโญ สจฺฉิกเรยฺยหํ
อรหตฺตผลํ อคฺคํ วิชฺชาทิคุณลงฺกตํ
ยทิ นุปฺปชฺชติ พุทฺโธ กมฺมํ ปริปูรญฺจ เม
เอวํ สนฺเต ลเภยฺยาหํ ปจฺเจกโพธิมุตฺตมนฺติ.

ติโลกวิชยราชปตฺติทานคาถา

ยงฺกิญฺจิ กุสลํ กมฺมํ กตฺตพฺพํ กิริยํ มม
กาเยน วาจามนสา ติทเส สุคตํ กตํ
เย สตฺตา สญฺญิโน อตฺถิ เย จ สตฺตา อสญฺญิโน
กตํ ปุญฺญผลํ มยฺหํ สพฺเพ ภาคี ภวนฺตุ เต
เย ตํ กตํ สุวิทิตํ ทินฺนํ ปุญฺญผลํ มยา
เย จ ตตฺถ น ชานนฺติ เทวา คนฺตฺวา นิเวทยุํ
สพฺเพ โลกมฺหิ เย สตฺตา ชีวนฺตาหารเหตุกา
มนุญฺญํ โภชนํ สพฺเพ ลภนฺตุ มม เจตสาติ.

ตรวจน้ำอิมินา

อิมินา ปุญฺญกมฺเมน อุปชฺฌายาคุณุตฺตรา
อาจริยูปการา จ มาตาปิตา จ ญาตกา
(ปิยา มมํ) สุริโย จนฺทิมาราชา คุณวนฺตา นราปิจ
พฺรหฺมมารา จ อินฺทา จ โลกปาลา จ เทวตา
ยโม มิตฺตา มนุสฺสา จ มชฺฌตฺตา เวริกาปิจ
สพฺเพ สตฺตา สุขี โหนฺตุ ปุญฺญานิ ปกตานิ เม
สุขญฺจ ติวิธํ เทนฺตุ ขิปฺปํ ปาเปถ โว มตํ.
อิมินา ปุญฺญกมฺเมน อิมินา อุทฺทิเสน จ
ขิปฺปาหํ สุลเภ เจว ตณฺหุปาทาน เฉทนํ
เย สนฺตาเน หีนา ธมฺมา ยาว นิพฺพานโตมมํ
นสฺสนฺตุ สพฺพทา เยว ยตฺถ ชาโต ภเว ภเว
อุชุจิตฺตํ สติปญฺญา สลฺเลโข วิริยมฺหิ จ
มารา ลภนฺตุ โนกาสํ กาตุญฺจ วิริเยสุ เม
พุทฺโธ เม ปวโร นาโถ ธมฺโม นาโถ วรุตฺตโม
นาโถ ปจฺเจกพุทฺโธ จ สงฺโฆ นาโถตฺตโร มมํ
เตโสตฺตมานุภาเวน มาโรกาสํ ลภนฺตุ มา.

ปตฺติทานคาถา[๑]

ยา เทวตา สนฺติ วิหารวาสินี
ถูเป ฆเร โพธิฆเร ตหึ ตหึ
ตา ธมฺมทาเนน ภวนฺตุ ปูชิตา
โสตฺถึ กโรนฺเตธ วิหารมณฺฑเล
เถรา จ มชฺฌา นวกา จ ภิกฺขโว
สารามิกา ทานปตี อุปาสกา
คามา จ เทสา นิคมา จ อิสฺสรา

---

[๑] พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

สปฺปาณภูตา สุขิตา ภวนฺตุ เต
ชลาพุชา เยปิ จ อณฺฑสมฺภวา
สํเสทชาตา อถโวปปาติกา
นิยฺยานิกํ ธมฺมวรํ ปาฏิจฺจ เต
สพฺเพปิ ทุกฺขสฺส กโรนฺตุ สงฺขยํ.

จาตุ จิรํ สตํ ธมฺโม ธมฺมทฺธรา จ ปุคฺคลา
สงฺโฆ โหตุ สมคฺโคว อตฺถาย จ หิตาย จ
อมฺเห รกฺขตุ สทฺธมฺโม สพฺเพปิ ธมฺมจาริโน
วุฑฺฒึ สมฺปาปุเณยฺยาม ธมฺเม อริยปฺปเวทิเต.

คำประกาศอุโบสถ

อชฺช โภนฺโต ปกฺขสฺส ปณฺณรสี[๑] ทิวโส เอวรูโป โข โภนฺโต ทิวโส, พุทฺเธน ภควตา ปญฺญตฺตสฺส ธมฺมสฺสวนสฺส เจว ตทตฺถาย, อุปาสกอุปาสิกานํ อุโปสถกมฺมสฺส จ กาโล โหติ, หนฺท มยํ โภนฺโต สพฺเพ อิธ สมาคตา ตสฺส ภควโต ธมฺมานุธมฺม-ปฏิปตฺติยา ปูชนตฺถาย, อิมญฺจ รตฺตึ อิมญฺจ ทิวสํ อุโปสถํ อุปวสิสฺสามาติ, กาลปริจฺเฉทํ กตฺวา ตํ ตํ เวรมณึ อารมฺมณํ กริตฺวา, อวิกฺขิตฺตจิตฺตา หุตฺวา สกฺกจฺจํ อุโปสถงฺคานิ สมาทิเยยฺยาม, อีทิสํ หิ อุโปสถกาลํ สมฺปตฺตานํ อมฺหากํ ชีวิตํ มา นิรตฺถกํ โหตุ.

คำแปล

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ วันนี้เป็นวันปัณณรสี ดิถีที่ ๑๕ แห่งปักษ์มาถึงแล้ว ก็วันเช่นนี้แล เป็นวันสดับธรรมและรักษาอุโบสถของคฤหัสถ์ อุบาสกอุบาสิกาทั้งหลาย เพื่อต้องการฟังสัทธรรมนั้นด้วย บัดนี้เราทั้งหลายได้มาประชุมพร้อมกัน ณ สถานที่นี้ พึงมีจิตยินดีคิดว่า จักรักษาอุโบสถประกอบไปด้วยองค์ ๘ ประการตามกาลกำหนด วันหนึ่ง คืนหนึ่ง ณ เวลาวันนี้ แล้วพึงตั้งจิตคิดละเว้นไกลจากการฆ่าสัตว์ที่มีชีวิตให้ตายตกไป ๑ เว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้ ๑ เว้นจากกรรมที่เป็นข้าศึกแก่พรหมจรรย์ ๑ เว้นจากเจรจาคำเท็จ ๑ เว้นจากดื่มกินซึ่งสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ๑ เว้นจากบริโภคอาหารในเวลา

[๑] ปณฺณรสี สำหรับวัน ๑๕ ค่ำ ถ้าเป็นวัน ๑๔ ค่ำ ว่า จาตุทฺทสี และ ๘ ค่ำ ว่า อฏฺฐมี คำแปลก็เปลี่ยนตามวัน ฯ

วิกาล ๑ เว้นจากการฟ้อนรำขับร้องและประโคมดนตรี แลดูการเล่นบรรดาที่เป็นข้าศึกแก่กุศล และทัดทรงลูบไล้ด้วยดอกไม้ของหอม เครื่องทา เครื่องย้อมผัดผิวต่างๆ ๑ เว้นจากนั่งนอนเหนือที่นั่งที่นอนอันสูงใหญ่ ภายในมีนุ่นและสำลี เครื่องลาดวิจิตรงดงาม ๑ พึงทำความเว้นจากโทษนั้นๆ ให้เป็นอารมณ์ อย่ามีจิตฟุ้งซ่านส่งไป ณ ที่อื่น พึงตั้งจิตสมาทานองค์อุโบสถทั้ง ๘ ประการนี้ โดยความเคารพเถิด เพื่อจะบูชาพระผู้มีพระภาค ด้วยธรรมานุธรรมปฏิบัติตามกำลังของเราทั้งหลายซึ่งเป็นคฤหัสถ์ เพราะชีวิตของเราทั้งหลาย ได้เป็นมาจนถึงวันอุโบสถเช่นนี้ อย่าให้ล่วงไปเสียเปล่าจากประโยชน์เลย.

คำอาราธนาต่างๆ

อาราธนาศีล ๕

มยํ ภนฺเต ติสรเณน สห ปญฺจ สีลานิ ยาจาม.
ทุติยมฺปิ มยํ ภนฺเต ติสรเณน สห ปญฺจ สีลานิ ยาจาม.
ตติยมฺปิ มยํ ภนฺเต ติสรเณน สห ปญฺจ สีลานิ ยาจาม.

คำแปล

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอศีล ๕ กับสรณะ ๓, แม้วาระที่ ๒ ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอศีล ๕ กับสรณะ ๓, แม้วาระที่ ๓ ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอศีล ๕ กับสรณะ ๓.

อาราธนาศีล ๕ อีกแบบหนึ่ง

มยํ ภนฺเต วิสุํ วิสุํ รกฺขณตฺถาย ติสรเณน สห ปญฺจ สีลานิ ยาจาม. ทุติยมฺปิ มยํ ภนฺเต วิสุํ วิสุํ รกฺขณตฺถาย ติสรเณน สห ปญฺจ สีลานิ ยาจาม. ตติยมฺปิ มยํ ภนฺเต วิสุํ วิสุํ รกฺขณตฺถาย ติสรเณน สห ปญฺจ สีลานิ ยาจาม.

คำแปล

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอศีล ๕ กับสรณะ ๓, เพื่อประโยชน์แก่การรักษาต่างๆ กัน (แยกกัน). แม้วาระที่ ๒ ฯลฯ. แม้วาระที่ ๓ ฯลฯ (เหมือนข้างต้น).

อาราธนานิจจศีล (ศีล ๕ ประจำ)

มยํ ภนฺเต ติสรเณน สห ปญฺจงฺคสมนฺนาคตํ นิจฺจสีลํ ยาจาม. ทุติยมฺปิ มยํ ภนฺเต ติสรเณน สห ปญฺจงฺคสมนฺนาคตํ นิจฺจสีลํ ยาจาม. ตติยมฺปิ มยํ ภนฺเต ติสรเณน สห ปญฺจงฺคสมนฺนาคตํ นิจฺจสีลํ ยาจาม.

คำแปล

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอนิจจศีลอันประกอบด้วยองค์ ๕ กับสรณะ ๓. แม้วาระที่ ๒ ฯลฯ. แม้วาระที่ ๓ ฯลฯ (เหมือนกับข้างต้น).

อาราธนาศีล ๘

มยํ ภนฺเต ติสรเณน สห อฏฺฐ สีลานิ ยาจาม, ทุติยมฺปิ มยํ ภนฺเต ติสรเณน สห อฏฺฐ สีลานิ ยาจาม, ตติยมฺปิ มยํ ภนฺเต ติสรเณน อฏฺฐ สีลานิ ยาจาม.

คำแปล

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอศีล ๘ กับสรณะ ๓. แม้วาระที่ ๒ ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอศีล ๘ กับสรณะ ๓. แม้วาระที่ ๓ ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอศีล ๘ กับสรณะ ๓.

อาราธนาอุโบสถศีล

มยํ ภนฺเต ติสรเณน สห อฏฺฐงฺคสมนฺนาคตํ อุโปสถํ ยาจาม. ทุติยมฺปิ มยํ ภนฺเต ติสรเณน สห อฏฺฐงฺคสมนฺนาคตํ อุโปสถํ ยาจาม. ตติยมฺปิ มยํ ภนฺเต ติสรเณน สห อฏฺฐงฺคสมนฺนาคตํ อุโปสถํ ยาจาม ฯ

คำแปล

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขออุโบสถศีล อันประกอบด้วยองค์ ๘ กับสรณะ ๓. แม้วาระที่ ๒ ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขออุโบสถศีล อันประกอบด้วยองค์ ๘ กับสรณะ ๓. แม้วาระที่ ๓ ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขออุโบสถศีล อันประกอบด้วยองค์ ๘ กับสรณะ ๓.

หมายเหตุ ถ้าคนเดียวให้เปลี่ยน “มยํ” เป็น “อหํ” และเปลี่ยน “ยาจาม” เป็น “ยาจามิ” และคำแปลว่า “ข้าพเจ้าทั้งหลาย” เปลี่ยนเป็น “ข้าพเจ้า” ทุกแห่ง.

อาราธนาพระปริตร (สวดมนต์)

วิปตฺติปฏิพาหาย สพฺพสมฺปตฺติสิทฺธิยา
สพฺพทุกฺขวินาสาย ปริตฺตํ พฺรูถ มงฺคลํ.
วิปตฺติปฏิพาหาย สพฺพสมฺปตฺติสิทฺธิยา
สพฺพภยวินาสาย ปริตฺตํ พฺรูถ มงฺคลํ.
วิปตฺติปฏิพาหาย สพฺพสมฺปตฺติสิทฺธิยา
สพฺพโรควินาสาย ปริตฺตํ พฺรูถ มงฺคลํ.

คำแปล

ขอท่านทั้งหลาย จงสวดพระปริตรอันเป็นมงคล เพื่อป้องกันวิบัติ เพื่อสำเร็จแห่งสมบัติทั้งปวง เพื่อพินาศแห่งทุกข์ทั้งปวง. ขอท่านทั้งหลายจงสวดพระปริตรอันเป็นมงคล เพื่อป้องกันวิบัติ เพื่อสำเร็จแห่งสมบัติทั้งปวง เพื่อพินาศแห่งทุกข์ทั้งปวง. ขอท่านทั้งหลายจงสวดพระปริตรอันเป็นมงคล เพื่อป้องกันวิบัติ เพื่อสำเร็จแห่งสมบัติทั้งปวง เพื่อพินาศแห่งทุกข์ทั้งปวง.

อาราธนาธรรมวันปกติ (เทศน์)

พฺรหฺมา จ โลกาธิปตี สหมฺปติ,
กตญฺชลี อนฺธิวรํ อยาจถ,
สนฺตีธ สตฺตาปฺปรชกฺขชาติกา,
เทเสตุ ธมฺมํ อนุกมฺปิมํ ปชํ.

คำแปล

ท้าวสหัมบดีพรหม ผู้เป็นอธิบดีในโลก มีอัญชลีอันกระทำแล้ว ได้ทูลขอพระพรอันประเสริฐว่า สัตว์ทั้งหลาย ผู้มีชาติแห่งสัตว์ผู้มีธุลีน้อยในจักษุ คือสัตว์ที่มีกิเลสน้อย มีอยู่ในโลกนี้ ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าจงมีความเอ็นดู ทรงแสดงธรรมโปรดหมู่สัตว์นี้.

อาราธนาธรรมในเวลาเย็นแห่งวันธรรมสวนะ

จาตุทฺทสี ปณฺณรสี ยา จ ปกฺขสฺส อฏฺฐมี
กาลา พุทฺเธน ปญฺญตฺตา สทฺธมฺมสฺสวนสฺสิเม
ปณฺณรสี[๑] อยนฺทานิ สมฺปตฺตา อภิลกฺขิตา
เตนายํ ปริสา ธมฺมํ โสตุํ อิธ สมาคตา
สาธุ อยฺโย ภิกฺขุสงฺโฆ กโรตุ ธมฺมเทสนํ
อยญฺจ ปริสา สพฺพา อฏฺฐิกตฺวา สุณาตุ ตนฺติ.

หมายเหตุ ๑. ปณฺณรสี นั้นสำหรับดิถีที่ ๑๕ ถ้าดิถีที่ ๑๔ ว่า จาตุทฺทสี ถ้าดิถีที่ ๘ ว่า อฏฺฐมี โข คำแปลก็เปลี่ยนไปตามกาลดังนี้ วันนี้เป็นวันที่ ๑๔ วันนี้เป็นวันที่ ๘

คำแปล

วันที่ ๑๔ วันที่ ๑๕ และวันที่ ๘ แห่งปักษ์ เหล่านี้เป็นกาลอันพระพุทธเจ้าทรงบัญญัติแล้วเพื่อฟังสัทธรรม วันนี้เป็นวันที่ ๑๕ มาถึงแล้วตามกำหนด เพราะเหตุนั้นบริษัทนี้ได้มาประชุมเพื่อจะฟังธรรม ณ ที่นี้ ถ้ากระไร ขอพระภิกษุสงฆ์เจ้าจงกระทำการแสดงธรรม อนึ่ง ขอบริษัททั้งปวงนี้ จงฟังธรรมนั้น ทำให้สำเร็จประโยชน์เถิด ฯ

อาราธนาธรรมอย่างพิสดารใช้ในวันพิเศษ

วันมาฆบูชา วิสาขบูชา ถวายพระเพลิง และวันอาสาฬหบูชา

พฺรหฺมา จ โลกาธิปตี สหมฺปติ
กตญฺชลี อนฺธิวรํ อยาจถ
สนฺตีธ สตฺตาปฺปรชกฺขชาติกา
เทเสตุ ธมฺมํ อนุกมฺปิมํ ปชํ.
เอวญฺหิ โลกาภิมเตน พฺรหฺมุนา
อชฺเฌสิโต โส ภควา อนุตฺตโร
สตฺเตสุ การุญฺญตโมกฺขมนฺตโต
โวโลกยี โลกมิมํ สุจกฺขุนา
อทกฺขิ เวเนยฺยชเน อนปฺปเก
สนฺเต ว โลกุตฺตรโพธนารเห
วิญฺญาปเย อปฺปรชกฺขชาติเก
อเถวมชฺเฌสนมาธิวาสยิ.
อปารุตา เต อมตสฺส ทฺวารา
เย โสตวนฺโต ปมุญฺจนฺตุ สทฺธํ
วิหึสสญฺญี ปคุณํ น ภาสึ
ธมฺมํ ปณีตํ มนุเชสุ พฺรหฺเม.
ตโต มหาการุณิโก มเหสี
สมฺพุทฺธกิจฺจํ ภควา อกาสิ
สทฺธมฺมจกฺกสฺส ปวตฺตนาทึ
จเปสิ โส สาสนธมฺมเสฏฺฐํ.
ทมฺเม ทมํ โมจยิ ภพฺพสตฺเต

สํสารทุกฺขา พหุเกปิ เตน
สทฺธมฺมทีปํ ติวิธมฺปิ โลเก
หิตาย สมฺมา ว ปวตฺตยิตฺถาติ ฯ

จาตุทฺทิสี ปณฺณรสี ยา จ ปกฺขสฺส อฏฺฐมี
กาลา พุทฺเธน ปญฺญตฺตา สทฺธมฺมสฺสวนสฺสิเม
ปณฺณรสี[๑] อยนฺทานิ สมฺปตฺตา อภิลกฺขิตา
เตนายํ ปริสา ธมฺมํ โสตุํ อิธ สมาคตา
สาธุ อยฺโย ภิกฺขุสงฺโฆ กโรตุ ธมฺมเทสนํ
อยญฺจ ปริสา สพฺพา อฏฺฐิกตฺวา สุณาตุ ตนฺติ.

คำแปล

ท้าวสหัมบดีพรหม ผู้เป็นอธิบดีในโลก มีอัญชลีอันกระทำแล้ว ได้ทูลขอพระพรอันประเสริฐว่า สัตว์ทั้งหลาย ผู้มีชาติแห่งสัตว์ผู้มีธุลีน้อยในจักษุ คือสัตว์ที่มีกิเลสน้อยมีอยู่ในโลกนี้ ขอพระผู้มีพระภาคเจ้า จงมีความเอ็นดู ทรงแสดงธรรมโปรดหมู่สัตว์นี้ สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ไม่มีผู้อื่นยิ่งกว่า พระองค์เป็นผู้อันท้าวสหัมบดีพรหม ผู้ปรารถนาธรรมเพื่อสัตวโลก เชื้อเชิญอย่างนั้น เพราะความที่พระองค์เป็นผู้กรุณาในสัตว์ทั้งหลาย และมีโมกขธรรมเป็นที่สุด ทอดพระเนตรดูสัตวโลกนี้ด้วยจักษุอันดีคือพุทธจักษุ ได้ทรงเห็นเวไนยชนทั้งหลาย ที่มีชาติแห่งสัตว์ผู้มีธุลีน้อยในจักษุคือสัตว์ที่มีราคะ โทสะ โมหะน้อย ที่จะพึงให้รู้ได้ เป็นผู้ควรแก่ความตรัสรู้โลกุตตรธรรมไม่น้อยมีอยู่เทียว จึงได้ทรงรับความอัญเชิญของท้าวสหัมบดีพรหมนั้นอย่างนี้ว่า ดูก่อนพรหม เราหมายว่าจะลำบากจึงยังไม่แสดงธรรมที่แจ่มแจ้ง อันประณีตในเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย สัตว์เหล่าใดที่มีโสต จงหลั่งความเชื่อของตนออก อริยมรรคอันเป็นประตูแห่งอมตธรรมคือพระนิพพานอันเราเปิดแล้ว เพื่อสัตว์เหล่านั้น แต่นั้นพระผู้มีพระภาคเจ้าผู้ประกอบด้วยพระมหากรุณา ผู้แสวงหาประโยชน์เกื้อกูลอันใหญ่ ได้ทรงบำเพ็ญพุทธกิจ พระองค์ได้ทรงเริ่มตั้งศาสนธรรมอันประเสริฐมีพระสัทธรรมจักกัปปวัตตนสูตรเป็นต้น ทรงทรมานสัตว์ทั้งหลายที่ควรทรมาน ยังสัตว์ที่ควรแม้เป็นอันมาก ให้พ้นจากสังสารทุกข์ ด้วยเหตุนั้นยังประทีปคือพระสัทธรรมทั้งสามอย่าง คือ ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ให้เป็นไปแล้วในโลกโดยชอบ เพื่อประโยชน์เกื้อกูลเทียวดังนี้.

วันที่ ๑๔ วันที่ ๑๕ และวันที่ ๘ แห่งปักษ์ เหล่านี้เป็นกาลอันพระพุทธเจ้าทรงบัญญัติแล้วเพื่อฟังสัทธรรม วันนี้เป็นวันที่ ๑๕ มาถึงแล้วตามกำหนด เพราะเหตุนั้น บริษัทได้มาประชุมเพื่อจะฟังธรรม ณ ที่นี้ ถ้ากระไร ขอพระภิกษุสงฆเจ้า จงกระทำการแสดงธรรม

อนึ่งขอบริษัททั้งปวงนี้ จงฟังธรรมนั้น ทำให้สำเร็จประโยชน์เถิด.

หมายเหตุ ๑. ปณฺณรสี นั้น สำหรับดิถีที่ ๑๕ ถ้าดิถีที่ ๑๔ ว่า จาตุทฺทสี ถ้าดิถีที่ ๘ ว่า อฏฺฐมี โข และคำแปลก็ให้เปลี่ยนตามกาลดังนี้ วันนี้เป็นวันที่ ๑๔ วันนี้เป็นวันที่ ๘.

คำปฏิญาณตนเป็นพุทธมามกะ

เอสาหํ ภนฺเต สุจิรปรินิพฺพุตมฺปิ ตํ ภควนฺตํ สรณํ คจฺฉามิ, ธมฺมญฺจ สงฺฆญฺจ พุทฺธมามโกติ สงฺโฆ ธาเรตุ.

คำแปล

ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้าถึงพระผู้มีพระภาคเจ้านั้น แม้ปรินิพพานนานแล้ว และพระธรรมและพระสงฆ์เป็นสรณะ (คือที่ระลึกนับถือ) ขอพระสงฆ์จงจำข้าพเจ้าไว้ว่า เป็นผู้รับเอาพระพุทธเจ้าเป็นของตน (คือผู้นับถือพระพุทธเจ้า).

คำประกาศตนเป็นอุบาสกอุบาสิกาในเวลาจบเทศนา

อหํ พุทฺธญฺจ ธมฺมญฺจ สงฺฆญฺจ สรณํ คโต[๑]
อุปาสกตฺตํ[๒] เทเสสึ ภิกฺขุสงฺฆสฺส สมฺมุขา
เอตํ เม สรณํ เขมํ เอตํ สรณมุตฺตมํ
เอตํ สรณมาคมฺม สพฺพทุกฺขา ปมุจฺจเย
ยถาพลํ จเรยฺยาหํ สมฺมาสมฺพุทฺธสาสนํ
ทุกฺขนิสฺสรณสฺเสว ภาคี อสฺสํ[๓] อนาคเต.

หมายเหตุ ถ้าเป็นสตรีให้เปลี่ยน ๑. "คโต" เป็น "คตา" ๒. "อุปาสกตฺตํ" เป็น "อุปาสิกตฺตํ" และ ๓. "ภาคี อสฺสํ" เป็น "ภาคินิสฺสํ"

คำแปล

ข้าพเจ้าถึงแล้วซึ่งพระพุทธเจ้าด้วย ซึ่งพระธรรมด้วย ซึ่งพระสงฆ์ด้วย ว่าเป็นสรณะที่ระลึก ขอแสดงความที่ข้าพเจ้าเป็นอุบาสก ต่อหน้าพระภิกษุสงฆ์ นั่นเป็นสรณะอันเกษมของข้าพเจ้า นั่นเป็นสรณะอันอุดมของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าอาศัยสรณะนั่นแล้ว พึงพ้นจากทุกข์ทั้งปวง ข้าพเจ้าขอประพฤติคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตามสติกำลัง พึงเป็นผู้มีส่วนแห่งความออกไปจากทุกข์ทีเดียว ในอนาคตกาลเทอญ.

คำถวายดอกไม้ธูปเทียนในวันอาสาฬหบูชา

ยมมฺห โข มยํ ภควนฺตํ สรณํ คตา, โย โน ภควา สตฺถา, ยสฺส จ มยํ ภควโต ธมฺมํ โรเจม. อโหสิ โข โส ภควา, อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ, สตฺเตสุ การุญฺญํ ปฏิจฺจ กรุณายโก หิเตสี อนุกมฺปํ อุปาทาย, อาสาฬฺหปุณฺณมิยํ พาราณสิยํ อิสิปตเน มิคทาเย, ปญฺจวคฺคิยานํ ภิกฺขูนํ, อนุตฺตรํ ธมฺมจกฺกํ ปจมํ ปวตฺเตตฺวา, จตฺตาริ อริยสจฺจานิ ปกาเสสิ.

ตสฺมิญฺจ โข สมเย, ปญฺจวคฺคิยานํ ภิกฺขูนํ ปมุโข, อายสฺมา อญฺญาโกณฺฑญฺโญ, ภควโต ธมฺมํ สุตฺวา, วิรชํ วีตมลํ ธมฺมจกฺขุํ ปฏิลภิตฺวา, “ยงฺกิญฺจิ สมุทยธมฺมํ สพฺพนฺตํ นิโรธธมฺมนฺติ” ภควนฺตํ อุปสมฺปทํ ยาจิตฺวา, ภควโตเยว สนฺติกา, เอหิภิกฺขุอุปสมฺปทํ ปฏิลภิตฺวา, ภควโต ธมฺมวินเย อริยสาวกสงฺโฆ, โลเก ปจมํ อุปฺปนฺโน อโหสิ.

ตสฺมิญฺจาปิ โข สมเย, สงฺฆรตนํ โลเก ปจมํ อุปฺปนฺนํ อโหสิ. พุทฺธรตนํ ธมฺมรตนํ สงฺฆรตนนฺติ ติรตนํ สมฺปุณฺณํ อโหสิ.

มยํ โข เอตรหิ, อิมํ อาสาฬฺหปุณฺณมีกาลํ, ตสฺส ภควโต ธมฺมจกฺกปฺปวตฺตนกาลสมฺมตํ, อริยสาวกสงฺฆอุปฺปตฺติกาลสมฺมตญฺจ ปตฺวา, อิมํ จานํ สมฺปตฺตา, อิเม สกฺกาเร คเหตฺวา, อตฺตโน กายํ สกฺการุปธานํ กริตฺวา, ตสฺส ภควโต ยถาภุจฺเจ คุเณ อนุสฺสรนฺตา, อิมํ ถูปํ (อิมํ พุทฺธปฏิมํ) ติกฺขตฺตุํ ปทกฺขิณํ กริสฺสาม, ยถาคหิเตหิ สกฺกาเรหิ ปูชํ กุรุมานา.

สาธุ โน ภนฺเต ภควา, สุจิรปรินิพฺพุโตปิ ญาตพฺเพหิ คุเณหิ อตีตารมฺมณตาย ปญฺญายมาโน, อิเม อมฺเหหิ คหิเต สกฺกาเร ปฏิคฺคณฺหาตุ, อมฺหากํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย.

คำแปล

เราทั้งหลายถึงซึ่งพระผู้มีพระภาคพระองค์ใดแล ว่าเป็นที่พึ่ง พระผู้มีพระภาคพระองค์ใดเป็นพระศาสดาของเราทั้งหลาย, อนึ่ง เราทั้งหลายชอบใจซึ่งธรรมของพระผู้มีพระภาคพระองค์ใด พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น เป็นพระอรหันต์ตรัสรู้ชอบเอง ทรงอาศัยความการุญในสัตว์ทั้งหลาย ทรงพระกรุณาแสวงหาประโยชน์เกื้อกูล ทรงอาศัยความเอ็นดู ได้ยังพระธรรมจักรอันยอดเยี่ยมให้เป็นไป ทรงประกาศอริยสัจ ๔ เป็นครั้งแรก แก่พระภิกษุปัญจวัคคีย์ ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ใกล้กรุงพาราณสี ในวันอาสาฬหปุณณมี.

อนึ่ง ในสมัยนั้นแล ท่านพระอัญญาโกณฑัญญะผู้เป็นหัวหน้าของพระภิกษุปัญจวัคคีย์ ฟังธรรมของพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว ได้ธรรมจักษุอันบริสุทธิ์ปราศจากมลทินว่า "สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งปวงนั้นมีความดับเป็นธรรมดา" จึงทูลขออุปสมบทกะพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว ได้เป็นพระอริยสงฆ์สาวกในธรรมวินัยของพระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นองค์แรกในโลก.

อนึ่ง ในสมัยนั้นแล พระสังฆรตนะ ได้บังเกิดขึ้นเป็นครั้งแรก พระรัตนตรัย คือพระพุทธรัตนะ พระธรรมรัตนะ พระสังฆรัตนะ ได้สมบูรณ์แล้วในโลก.

บัดนี้ เราทั้งหลายแล มาประจวบมงคลสมัยอาสาฬหปุณณมีวันเพ็ญอาสาฬหมาส ที่รู้พร้อมกันว่า เป็นวันที่พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้นทรงประกาศพระธรรมจักร อันเป็นวันที่เกิดขึ้นแห่งพระอริยสงฆ์สาวก และเป็นวันที่พระรัตนตรัยสมบูรณ์ คือครบ ๓ รตนะ จึงมาประชุมกันแล้ว ณ ที่นี้ ถือสักการะเหล่านี้ ทำกายของตนให้เป็นดังภาชนะรับเครื่องสักการะระลึกถึงพระคุณตามเป็นจริงทั้งหลาย ของพระผู้มีพระภาคเจ้านั้น จักทำประทักษิณสิ้นวาระสามรอบซึ่งพระสถูป (พระพุทธปฏิมา) นี้ บูชาอยู่ด้วยสักการะอันถือไว้แล้วอย่างไร.

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าแม้เสด็จปรินิพพานนานมาแล้ว ยังปรากฏอยู่ด้วยพระคุณสมบัติ อันข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย จะพึงรู้โดยความเป็นอตีตารมณ์ จงทรงรับเครื่องสักการะ อันข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายถือไว้แล้วนี้ เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนาน เทอญ.

คำถวายดอกไม้ธูปเทียนในวันวิสาขปุณณมี

ยมมฺห โข มยํ, ภควนฺตํ สรณํ คตา, โย โน ภควา สตฺถา, ยสฺส จ มยํ ภควโต ธมฺมํ โรเจม. อโหสิ โข โส ภควา, มชฺฌิเมสุ ชนปเทสุ อริยเกสุ มนุสฺเสสุ อุปฺปนฺโน, ขตฺติโย ชาติยา, โคตโม โคตฺเตน, สกฺยปุตฺโต สกฺยกุลา ปพฺพชิโต, สเทวเก โลเก สมารเก สพฺรหฺมเก, สสฺสมณพฺรหฺมณิยา ปชาย สเทวมนุสฺสาย, อนุตฺตรํ สมฺมาสมฺโพธึ อภิสมฺพุทฺโธ, นิสฺสํสยํ โข โส ภควา, อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ, วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุคโต โลกวิทู, อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺสานํ พุทฺโธ ภควา. สฺวากฺขาโต โข ปน, เตน ภควตา ธมฺโม, สนฺทิฏฺฐิโก อกาลิโก เอหิปสฺสิโก, โอปนยิโก ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญฺญูหิ. สุปฏิปนฺโน โข ปนสฺส, ภควโต สาวกสงฺโฆ, อุชุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, ญายปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, สามีจิปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, ยทิทํ จตฺตาริ ปุริสยุคานิ อฏฺฐ ปุริสปุคฺคลา. เอส ภควโต สาวกสงฺโฆ, อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิเณยฺโย อญฺชลิกรณีโย, อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺส, อยํ โข ปน ปฏิมา (ถูโป[๑]) ตํ ภควนฺตํ อุทฺทิสฺส กตา (กโต[๒]) ยาวเทว ทสฺสเนน, ตํ ภควนฺตํ อนุสฺสริตฺวา, ปสาทสํเวคปฏิลาภาย, มยํ โข เอตรหิ, (อิมํ[๓] วิสาขปุณฺณมีกาลํ, ตสฺส ภควโต ชาติสมฺโพธินิพฺพานกาลสมฺมตํ) ปตฺวา อิมํ จานํ สมฺปตฺตา, อิเม ทณฺฑทีปธูปปุปฺผาทิสกฺกาเร คเหตฺวา, อตฺตโน กายํ สกฺการุปธานํ กริตฺวา, ตสฺส ภควโต ยถาภุจฺเจ คุเณ อนุสฺสรนฺตา, (อิมํ ถูปํ[๔]) ปฏิมาฆรํ ติกฺขตฺตุํ ปทกฺขิณํ กริสฺสาม. ยถาคหิเตหิ สกฺกาเรหิ ปูชํ กุรุมานา. สาธุ โน ภนฺเต ภควา, สุจิรปรินิพฺพุโตปิ, ญาตพฺเพหิ คุเณหิ อตีตารมฺมณตาย ปญฺญายมาโน, อิเม อมฺเหหิ คหิเต สกฺกาเร, ปฏิคฺคณฺหาตุ. อมฺหากํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย.

คำแปล

เราทั้งหลาย เป็นผู้ถึงพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ใดแล ว่าเป็นสรณะที่ระลึก พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ใดเป็นศาสดาของเราทั้งหลาย, อนึ่ง เราทั้งหลายชอบใจธรรมของพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ใด, พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น ได้เกิดขึ้นแล้วแล ในหมู่มนุษย์ชาวอริยกะ ในมัชฌิมชนบท เป็นกษัตริย์โดยพระชาติ เป็นโคดมโดยพระโคตร เป็นโอรสแห่งศากยราช ออกผนวชแล้วจากศากยสกุล, ได้ตรัสรู้พร้อมเฉพาะซึ่งปัญญาเครื่องตรัสรู้เองชอบไม่มีความตรัสรู้อื่นจะยิ่งกว่าในโลก กับด้วยเทวดา มาร พรหม ในหมู่สัตว์ทั้ง สมณะพราหมณ์ เทวดา มนุษย์, ไม่ต้องสงสัยแล พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น เป็นพระอรหันต์ผู้ไกลกิเลส

ควรไหว้ควรบูชา เป็นผู้ตรัสรู้ชอบเอง เป็นผู้บริบูรณ์แล้วด้วยวิชชาและจรณะ เป็นผู้ไปดีแล้ว เป็นผู้รู้แจ้งโลก เป็นสารถีผู้ฝึกบุรุษที่ควรฝึกไม่มีผู้อื่นยิ่งกว่า เป็นผู้สอนของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้เบิกบานแล้ว เป็นผู้จำแนกธรรม อนึ่ง พระธรรมอันพระผู้มีพระภาคเจ้านั้นตรัสดีแล้วแล เป็นของอันบุคคลพึงเห็นเอง เป็นของไม่มีกาลเวลา เป็นของจะร้องเรียกผู้อื่นให้มาดูได้ เป็นของอันบุคคลพึงน้อมเข้ามาใส่ใจ เป็นของอันวิญญูชนทั้งหลายจะพึงรู้แจ้งเฉพาะตัว อนึ่ง พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้นเป็นผู้ปฏิบัติดีแล้ว พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นผู้ปฏิบัติตรง พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นผู้ปฏิบัติเป็นธรรม พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นผู้ปฏิบัติชอบแท้ คือ คู่แห่งบุรุษสี่ บุรุษบุคคลแปด นี่พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า ท่านเป็นผู้ควรสักการะที่เขานำมาบูชา ท่านเป็นผู้ควรของต้อนรับ ท่านเป็นผู้ควรทักษิณาทาน ท่านเป็นผู้ควรอัญชลีกรรม ท่านเป็นนาบุญของโลก ไม่มีนาอื่นยิ่งกว่า ก็ปฏิมานี้แล (เจดียสถานนี้แล) เป็นของอันเขาสร้างอุทิศเฉพาะพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น เพียงเพื่อเป็นเครื่องตามระลึกถึงพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้นด้วยการเห็น แล้วได้ความเลื่อมใส และความสังเวช บัดนี้ เราทั้งหลาย (มาถึงกาล[๓] วิสาขปุณณมีนี้ ซึ่งสมมติว่า เป็นวันประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพานของพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น) จึงมาพร้อมกันยังที่นี้ ถือไว้แล้วซึ่งเครื่องสักการะทั้งหลาย มีเทียนธูปดอกไม้เป็นต้นเหล่านี้ กระทำกายแห่งตนให้เป็นประหนึ่งเชิงรองเครื่องสักการะแล้ว ตามระลึกอยู่ซึ่งพระคุณของพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้นตามเป็นจริง จักทำประทักษิณพระปฏิมานี้ (พระเจดียสถานนี้) สามรอบ กระทำอยู่ซึ่งการบูชาด้วยสักการะทั้งหลาย ตามที่ถือไว้แล้ว ดีละพระเจ้าข้า ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าของเราทั้งหลาย แม้ปรินิพพานนานมาแล้ว ชื่อว่ายังดำรงอยู่ ด้วยพระคุณทั้งหลายที่ปรากฏอยู่โดยเป็นอารมณ์อดีต จงทรงรับสักการะทั้งหลาย อันเราทั้งหลายถือแล้วเหล่านี้ เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่เราทั้งหลาย สิ้นกาลนานเทอญ.

หมายเหตุ ๑.-๒. ถ้าประชุมที่เจดียสถานว่า “อยํ โข ปน ถูโป ตํ ภควนฺตํ อุทฺทิสฺส กโต” ถ้าประชุมที่พระปฏิมากรว่า “อยํ โข ปน ปฏิมา ตํ ภควนฺตํ อุทฺทิสฺส กตา”

๓. ในวงเล็บใช้สำหรับวันวิสาขบูชา ถ้าเป็นวันถวายพระเพลิงว่า “อิมํ วิสาขปุณฺณมิโต ปรํ อฏฺฐมีกาลํ ตสฺส ภควโต สรีรชฺฌาปนกาลสมฺมตํ”

๔. ถ้าจะทำประทักษิณ (เวียนรอบขวา) พระเจดีย์ ว่า “อิมํ ถูปํ” ถ้าทำประทักษิณเรือนพระปฏิมากรว่า “อิมํ ปฏิมาฆรํ”.

คำถวายดอกไม้ธูปเทียนในวันมาฆปุณณมี

อชฺชายํ มาฆปุณฺณมี สมฺปตฺตา, มาฆนกฺขตฺเตน ปุณฺณจนฺโท ยุตฺโต, ยตฺถ ตถาคโต อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ. จาตุรงฺคิเก สาวกสนฺนิปาเต โอวาทปาฏิโมกฺขํ อุทฺทิสิ อฑฺฒเตรสานิ ภิกฺขุสตานิ สพฺเพสํเยว ขีณาสวานํ, สพฺเพเต เอหิภิกฺขุกา, สพฺเพปิ เต อนามนฺติตาว ภควโต สนฺติกํ อาคตา, เวฬุวเน กลนฺทกนิวาเป, มาฆปุณฺณมิยํ วฑฺฒมานกจฺฉายาย, ตสฺมึ สนฺนิปาเต ภควา วิสุทฺธุโปสถํ อกาสิ, โอวาทปาฏิโมกฺขํ อุทฺทิสิ, อยํ อมฺหากํ ภควโต เอโกเยว สาวกสนฺนิปาโต อโหสิ จาตุรงฺคิโก, อฑฺฒเตรสานิ ภิกฺขุสตานิ สพฺเพสํเยว ขีณาสวานํ, มยนฺทานิ อิมํ มาฆปุณฺณมีนกฺขตฺตสมยํ ตกฺกาลสทิสํ สมฺปตฺตา, สุจิรปรินิพฺพุตมฺปิ ตํ ภควนฺตํ อนุสฺสรมานา, อิมสฺมึ ตสฺส ภควโต สกฺขิภูเต เจติเย, อิเมหิ ทณฺฑทีปธูปปุปฺผาทิสกฺกาเรหิ ตํ ภควนฺตํ ตานิ จ อฑฺฒเตรสานิ ภิกฺขุสตานิ อภิปูชยาม. สาธุ โน ภนฺเต ภควา สสาวกสงฺโฆ สุจิรปรินิพฺพุโตปิ, คุเณหิ ธรมาโน, อิเม สกฺกาเร ทุคฺคตปณฺณาการภูเต ปฏิคฺคณฺหาตุ, อมฺหากํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย.

คำแปล

วันนี้เป็นวันมาฆปุรณมี พระจันทร์เต็มดวง ประกอบด้วยมาฆนักษัตฤกษ์ พระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงแสดงโอวาทปาฏิโมกข์ในที่ประชุมสงฆ์ใด ประกอบด้วยองค์สี่ คือ ภิกษุ ๑,๒๕๐ แต่ล้วนเป็นพระขีณาสพทั้งสิ้น ภิกษุขีณาสพเหล่านั้นแม้ทั้งสิ้น อันใคร ๆ ไม่ได้เชื้อเชิญ ได้มาสู่สำนักของพระผู้มีพระภาคเจ้า. ในเวฬุวันกลันทกนิวาปสถาน ในเวลามีเงาอันเจริญ (เวลาบ่าย) ในวันมีพระจันทร์เต็มดวง ประกอบด้วยมาฆฤกษ์ ๑ พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงทำวิสุทธอุโบสถ แสดงโอวาทปาฏิโมกข์ ณ ที่ประชุมนั้น การประชุมสงฆ์ประกอบด้วยองค์สี่ แต่ล้วนพระขีณาสพทั้งสิ้น ๑,๒๕๐ ของพระผู้มีพระภาคเจ้าของเราทั้งหลายนี้ ได้มีครั้งเดียวเท่านั้น บัดนี้ เราทั้งหลายถึงสมัยมาฆปุณณมนักขัตฤกษ์นี้ คล้ายกับกาลนั้นแล้ว มาระลึกถึงพระผู้มีพระภาคเจ้านั้น แม้ปรินิพพานนานแล้ว ขอบูชาพระผู้มีพระภาคเจ้านั้น และพระภิกษุสงฆ์ ๑,๒๕๐ เหล่านั้น ด้วยสักการะทั้งหลาย มีเทียนธูปดอกไม้เหล่านี้เป็นต้น ที่เจดีย์นี้ ซึ่งเป็นพยานของพระผู้มีพระภาคเจ้านั้น ดีละพระเจ้าข้า ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าของเราทั้งหลายกับพระสงฆ์สาวก แม้ปรินิพพานนานนักแล้ว ยังดำรงอยู่ด้วยพระคุณทั้งหลาย จงรับสักการะทั้งหลาย ของเราทั้งหลาย อันเป็นบรรณาการของคนยากเหล่านี้ เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่เราทั้งหลาย สิ้นกาลนานเทอญ.

คำอำลาพระสงฆ์

หนฺททานิ มยํ ภนฺเต คจฺฉาม พหุกิจฺจา มยํ พหุกรณียา (พระตอบว่า ยสฺสทานิ ตุมฺเห กาลํ มญฺญถ) รับว่า สาธุ ภนฺเต.

คำแปล

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ บัดนี้เป็นเวลาอันสมควรแล้ว ข้าพเจ้าทั้งหลายขอลา ข้าพเจ้าทั้งหลายมีกิจมาก มีธุระมาก (พระตอบว่า เป็นเวลาอันสมควรแล้ว ท่านทั้งหลาย ควรรู้กาลเวลาเถิด) ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ดีละ.

คำอาราธนาอานาปานสติกรรมมัฏฐาน

นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ, ที่พึ่งอย่างอื่นของข้าพเจ้าไม่มี, รตนตฺตยํ เม สรณํ วรํ, พระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งของข้าพเจ้าอันประเสริฐ, เอเตน สจฺจวชฺเชน, ด้วยอันกล่าวคำสัจนี้, โสตฺถิ เม โหตุ สพฺพทา, ขอความสวัสดีจงมีแก่ข้าพเจ้าทุกเมื่อ, ข้าขออธิษฐาน, ต่อพระทรงญาณ, ผู้ชนะมาร ๕, ขอจิตของข้า, พึงละนิวรณ์, คือ กามฉันทะ, กับทั้งพยาบาท, ถีนมิทธะ, อุทธัจจะกุกกุจจะ, วิจิกิจฉา, อย่าได้ครอบงำ, ข้าทำปฏิญาณ, ตั้งสัจอธิษฐาน, ต่อคุณพระธรรม, ผู้นำมรรคา, ขอจิตของข้า, มีภาวนา, คือ บริกรรม, อุปจาระ, และอัปปนา, เป็นจิตสิกขา, กับนิมิต ๓ ประการ, กอร์ปด้วยองค์ฌาน, วิตกวิจาร, ปีติและสุข, กับเอกัคคตา, ลุถึงอุเบกขา, เป็นสมาธิแจ้งชัด, ข้าขอตั้งสัจ, ต่อพระสังฆรัตน์, ผู้ปฏิบัติดี, ขอให้วสี, มี ๕ ประการ, คือ อาวัชชนะ, สมาปัชชนะ, อธิฏฐานะ, วุฏฐานะ, ปัจจเวกขณะ, จงมาชำนาญ ด้วยการภาวนา, พระพุทธรักษา, พระธรรมรักษา, พระสังฆรักษา, ขอพระอานาปา, จงมาปรากฏ, ในมโนทวาร, ขอรัตนะ ๓ ประการ, คุ้มอันอันตราย, นำสุขมาให้, ได้วิมุตเป็นผล, ล่วงพ้นบ่วงมาร, ด้วยเดชอธิษฐาน, ณ กาลบัดนี้เทอญ.

สรณคมน์และศีล

คำนมัสการ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

สรณคมน์

พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ, ธมฺมํ สรณํ คจฺฉามิ, สงฺฆํ สรณํ คจฺฉามิ.

ทุติยมฺปิ พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ, ทุติยมฺปิ ธมฺมํ สรณํ คจฺฉามิ, ทุติยมฺปิ สงฺฆํ สรณํ คจฺฉามิ.

ตติยมฺปิ พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ, ตติยมฺปิ ธมฺมํ สรณํ คจฺฉามิ, ตติยมฺปิ สงฺฆํ สรณํ คจฺฉามิ.

ปัญจศีล (ศีล ๕)

ปาณาติปาตา เวรมณี สิกฺขาปทํ สมาทิยามิ.

อทินฺนาทานา เวรมณี สิกฺขาปทํ สมาทิยามิ.

กาเมสุ มิจฺฉาจารา เวรมณี สิกฺขาปทํ สมาทิยามิ.

มุสาวาทา เวรมณี สิกฺขาปทํ สมาทิยามิ.

สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา เวรมณี สิกฺขาปทํ สมาทิยามิ.

ท้ายศีล (ปกติ)

อิมานิ ปญฺจ สิกฺขาปทานิ สีเลน สุคตึ ยนฺติ สีเลน โภคสมฺปทา, สีเลน นิพฺพุตึ ยนฺติ ตสฺมา สีลํ วิโสธเย.

ท้ายศีลอีกแบบหนึ่ง (นิจจศีล)

อิมานิ ปญฺจ สิกฺขาปทานิ, นิจฺจสีลวเสน สาธุกํ รกฺขิตพฺพานิ. (รับว่า อาม ภนฺเต) สีเลน สุคตึ ยนฺติ สีเลน โภคสมฺปทา, สีเลน นิพฺพุตึ ยนฺติ ตสฺมา สีลํ วิโสธเย.

ศีล ๘ และศีลอุโบสถ

ปาณาติปาตา เวรมณี สิกฺขาปทํ สมาทิยามิ.

อทินฺนาทานา เวรมณี สิกฺขาปทํ สมาทิยามิ.

อพฺรหฺมจริยา เวรมณี สิกฺขาปทํ สมาทิยามิ.

มุสาวาทา เวรมณี สิกฺขาปทํ สมาทิยามิ.

สุราเมรยมชฺชปมาทฏฺฐานา เวรมณี สิกฺขาปทํ สมาทิยามิ.

วิกาลโภชนา เวรมณี สิกฺขาปทํ สมาทิยามิ.

นจฺจคีตวาทิตวิสูกทสฺสนมาลาคนฺธวิเลปนธารณมณฺฑนวิภูสนฏฺฐานา เวรมณีสิกฺขาปทํ สมาทิยามิ.

อุจฺจาสยนมหาสยนา เวรมณี สิกฺขาปทํ สมาทิยามิ.

คำถวายศีลท้ายศีล ๘ ปกติ

อิมานิ อฏฺฐสิกฺขาปทานิ สีเลน สุคตึ ยนฺติ สีเลน โภคสมฺปทา สีเลน นิพฺพุตึ ยนฺติ ตสฺมา สีลํ วิโสธเย.

สำหรับอุโบสถศีล เมื่อเวลาจบสิกขาบทแล้ว พึงว่าคำสมาทานดังนี้

อิมํ อฏฺฐงฺคสมนฺนาคตํ, พุทฺธปญฺญตฺตํ อุโปสถํ, อิมญฺจ รตฺตึ อิมญฺจ ทิวสํ สมฺมเทว อภิรกฺขิตุํ สมาทิยามิ.

คำแปล

ข้าพเจ้าสมาทานอุโบสถ ที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ ประกอบด้วยองค์ ๘ ประการนี้ เพื่อจะรักษาไว้ให้ดี ไม่ให้ขาด ไม่ให้ทำลาย สิ้นวันหนึ่งคืนหนึ่ง ณ เวลาวันนี้.

ท้ายอุโบสถศีล

อิมานิ อฏฺฐสิกฺขาปทานิ อชฺเชกํ รตฺตินฺทิวํ อุโปสถวเสน สาธุกํ รกฺขิตพฺพานิ (ผู้สมาทานรับว่า อาม ภนฺเต) สีเลน สุคตึ ยนฺติ สีเลน โภคสมฺปทา สีเลน นิพฺพุตึ ยนฺติ ตสฺมา สีลํ วิโสธเย.

คำถวายทานต่างๆ

การทำบุญบำเพ็ญกุศลทานมัยต่างๆ นั้น เบื้องต้นแห่งการถวายทานด้วยกาย ทายกผู้เป็นทานบดี พึงจุดธูปเทียนถวายสักการะ แด่พระพุทธปฏิมากรที่ตั้งไว้เป็นประธาน ณ ที่นั้น แล้วอาราธนาศีล สมาทานศีลแล้ว จึงกล่าวนโม ๓ จบ แล้วกล่าวคำถวายทาน ให้เสร็จเรียบร้อย จึงยกเครื่องไทยทานเข้าประเคน จากนั้นคอยตรวจน้ำและรับพร เมื่อพระผู้เป็นปฏิคาหกกล่าวคำอนุโมทนา เป็นเสร็จพิธี.

๑. คำถวายผ้ากฐิน

อิมํ ภนฺเต สปริวารํ กฐินจีวรทุสฺสํ ภิกฺขุสงฺฆสฺส โอโณชยาม. สาธุ โน ภนฺเต ภิกฺขุสงฺโฆ อิมํ สปริวารํ กฐินจีวรทุสฺสํ ปฏิคฺคณฺหาตุ. ปฏิคฺคเหตฺวา จ อิมินา ทุสฺเสน กฐินํ อตฺถรตุ, อมฺหากํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย.

คำแปล

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายผ้ากฐินจีวรกับทั้งบริวารนี้ แด่พระภิกษุสงฆ์ ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับผ้ากฐินจีวร กับทั้งบริวารนี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย ครั้นรับแล้ว จงกราลกฐินด้วยผ้านี้ เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนานเทอญ.

๒. คำถวายผ้าป่า

อิมานิ มยํ ภนฺเต ปํสุกูลจีวรานิ สปริวารานิ ภิกฺขุสงฺฆสฺส โอโณชยาม. สาธุ โน ภนฺเต ภิกฺขุสงฺโฆ, อิมานิ ปํสุกูลจีวรานิ สปริวารานิ ปฏิคฺคณฺหาตุ อมฺหากํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย.

คำแปล

ข้าแก่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายผ้าบังสุกุลจีวร (ผ้าป่า) กับทั้งบริวารเหล่านี้ แด่พระสงฆ์ ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับผ้าบังสุกุลจีวร กับทั้งบริวารเหล่านี้ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนานเทอญ.

๓. คำถวายผ้าอาบน้ำฝน

อิมานิ มยํ ภนฺเต วสฺสิกสาฏิกจีวรานิ สปริวารานิ ภิกฺขุสงฺฆสฺส โอโณชยาม. สาธุ โน ภนฺเต ภิกฺขุสงฺโฆ อิมานิ วสฺสิกสาฏิกจีวรานิ สปริวารานิ ปฏิคฺคณฺหาตุ อมฺหากํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย.

คำแปล

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายผ้าอาบน้ำฝน กับทั้งบริวารเหล่านี้ แด่พระภิกษุสงฆ์ ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับผ้าอาบน้ำฝน กับทั้งบริวารเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนานเทอญ.

๔. คำถวายผ้าจำนำพรรษา

อิมานิ มยํ ภนฺเต วสฺสาวาสิกจีวรานิ สปริวารานิ ภิกฺขุสงฺฆสฺส โอโณชยาม. สาธุ โน ภนฺเต ภิกฺขุสงฺโฆ อิมานิ วสฺสาวาสิกจีวรานิ สปริวารานิ ปฏิคฺคณฺหาตุ อมฺหากํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย.

คำแปล

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายผ้าจำนำพรรษา กับทั้งบริวารเหล่านี้ แด่พระภิกษุสงฆ์ ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับผ้าจำนำพรรษา กับทั้งบริวารเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนานเทอญ.

๕. คำถวายผ้าอัจเจกจีวร (ผ้ารีบด่วนออกพรรษาแล้ว ถวายก่อนกฐิน)

อิมานิ มยํ ภนฺเต อจฺเจกจีวรานิ สปริวารานิ ภิกฺขุสงฺฆสฺส โอโณชยาม. สาธุ โน ภนฺเต ภิกฺขุสงฺโฆ อิมานิ อจฺเจกจีวรานิ สปริวารานิ ปฏิคฺคณฺหาตุ อมฺหากํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย.

คำแปล

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายผ้าอัจเจกจีวร กับทั้งบริวารเหล่านี้ แด่พระภิกษุสงฆ์ ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับผ้าอัจเจกจีวร กับทั้งบริวารเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนานเทอญ.

๖. คำถวายสังฆทาน

อิมานิ มยํ ภนฺเต ภตฺตานิ สปริวารานิ ภิกฺขุสงฺฆสฺส โอโณชยาม. สาธุ โน ภนฺเต ภิกฺขุสงฺโฆ อิมานิ ภตฺตานิ สปริวารานิ ปฏิคฺคณฺหาตุ อมฺหากํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย.

คำแปล

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายภัตตาหาร กับทั้งบริวารเหล่านี้ แด่พระภิกษุสงฆ์ ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับภัตตาหาร กับทั้งบริวารเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนานเทอญ.

๗. คำถวายสลากภัต

เอตานิ มยํ ภนฺเต ภตฺตานิ สปริวารานิ อสุกฏฺฐาเน จปิตานิ ภิกฺขุสงฺฆสฺส โอโณชยาม. สาธุ โน ภนฺเต ภิกฺขุสงฺโฆ เอตานิ ภตฺตานิ สปริวารานิ ปฏิคฺคณฺหาตุ อมฺหากํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย.

คำแปล

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายภัตตาหาร กับทั้งบริวารเหล่านี้ อันตั้งอยู่ ณ ที่โน้น แด่พระภิกษุสงฆ์ ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับภัตตาหาร กับทั้งบริวารเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนานเทอญ.

๘. คำถวายข้าวสาร

อิมานิ มยํ ภนฺเต ตณฺฑุลานิ สปริวารานิ ภิกฺขุสงฺฆสฺส โอโณชยาม. สาธุ โน ภนฺเต ภิกฺขุสงฺโฆ อิมานิ ตณฺฑุลานิ สปริวารานิ ปฏิคฺคณฺหาตุ อมฺหากํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย.

คำแปล

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายข้าวสาร กับทั้งบริวารเหล่านี้ แด่พระภิกษุสงฆ์ ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับข้าวสาร กับทั้งบริวารเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนานเทอญ.

๙. คำถวายเสนาสนะ

อิมานิ มยํ ภนฺเต เสนาสนานิ สปริกฺขารานิ อาคตานาคตสฺส จาตุทฺทิสสฺส ภิกฺขุสงฺฆสฺส โอโณชยาม. สาธุ โน ภนฺเต ภิกฺขุสงฺโฆ อิมานิ เสนาสนานิ สปริกฺขารานิ ปฏิคฺคณฺหาตุ อมฺหากํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย.

(ถ้าถวายหลังเดียวเปลี่ยนเป็น อิมํ เสนาสนํ สปริกฺขารํ)

คำแปล

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายเสนาสนะ พร้อมทั้งเครื่องบริขารเหล่านี้ แด่พระภิกษุสงฆ์ผู้อยู่ในทิศทั้ง ๔ ที่มาแล้วและยังไม่ได้มา ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอพระภิกษุสงฆ์ จงรับเสนาสนะ พร้อมทั้งเครื่องบริขารเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนานเทอญ.

๑๐. คำถวายเภสัช

สรโท นาม ภนฺเต กาโล สมฺปตฺโต ยตฺถ โส ภควา อนุญฺญาสิ สารทิเกน อาพาเธน อาพาธิกานํ ภิกฺขูนํ ปญฺจ เภสชฺชานิ สปฺปึ นวนีตํ เตลํ มธุํ ผาณิตํ มยนฺทานิ ตกฺกาลํ สมฺปตฺตา ตสฺส ภควโต ตํ อนุชานนํ ปูเชตุกามา ตปฺปริยาปนฺนานิ มธุผาณิตาทีนิ สงฺฆสฺส โอโณชยาม. สาธุ โน ภนฺเต สงฺโฆ ตานิ มธุผาณิตาทีนิ ปฏิคฺคณฺหาตุ อมฺหากํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย.

คำแปล

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ กาลชื่อว่าสรทะ คือฤดูสารท มาถึงแล้ว ในสรทกาลไรเล่า สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้านั้น ได้ทรงอนุญาตเภสัช ๕ อย่าง คือ เนยใส ๑ เนยข้น ๑ น้ำมัน ๑ น้ำผึ้ง ๑ น้ำอ้อย ๑ แก่ภิกษุทั้งหลายผู้ป่วยไข้เพราะอาพาธ อันเกิดขึ้นในสรทกาล บัดนี้ ข้าพเจ้าทั้งหลาย มาถึงสรทกาลนั้นแล้ว ปรารถนาจะบูชาพระพุทธานุญาตนั้น จึงขอน้อมถวายเภสัชทั้งหลาย มีน้ำผึ้งและน้ำอ้อยเป็นต้น ซึ่งนับเข้าในเภสัช ๕ อย่างนั้นแด่พระสงฆ์ ขอพระสงฆ์จงรับซึ่งเภสัชทั้งหลาย มีน้ำผึ้งและน้ำอ้อยเป็นต้นเหล่านั้น ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนานเทอญ.

๑๑. คำถวายมตกภัต (ภัตเพื่อผู้ตาย)

อิมานิ มยํ ภนฺเต มตกภตฺตานิ สปริวารานิ ภิกฺขุสงฺฆสฺส โอโณชยาม. สาธุ โน ภนฺเต ภิกฺขุสงฺโฆ อิมานิ มตกภตฺตานิ สปริวารานิ ปฏิคฺคณฺหาตุ มตกานญฺเจว อมฺหากํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย.

คำแปล

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายมตกภัต (ภัตเพื่อผู้ตาย) กับทั้งบริวารเหล่านี้ แด่พระภิกษุสงฆ์ ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับมตกภัต กับทั้งบริวารเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ผู้ล่วงลับไปแล้วทั้งหลายด้วย แก่ข้าพเจ้าทั้งหลายด้วย สิ้นกาลนานเทอญ.

๑๒. คำถวายดอกไม้และธูปเทียน

อิมานิ มยํ ภนฺเต ทีปธูปปุปฺผวรานิ รตนตฺตยสฺเสว อภิปูเชม อมฺหากํ รตนตฺตยสฺสายํ ปูชา ทีฆรตฺตํ หิตสุขาวหา โหตุ อาสวกฺขยปตฺติยา.

คำแปล

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายบูชาเทียนธูป และดอกไม้อันประเสริฐทั้งหลายเหล่านี้ แด่พระรัตนตรัย การบูชาแด่พระรัตนตรัยของข้าพเจ้าทั้งหลายนี้ จงนำมาซึ่งประโยชน์และความสุข เพื่อบรรลุความสิ้นไปแห่งอาสวะ สิ้นกาลนานเทอญ.

๑๓. คำถวายข้าวพระพุทธ

อิมํ สูปพฺยญฺชนสมฺปนฺนํ โภชนํ อุทกํ วรญฺจ พุทฺธสฺส เทมิ ฯ

คำแปล

ข้าพเจ้าขอถวายโภชนาหารพร้อมด้วยแกงและกับ ทั้งน้ำอันประเสริฐนี้ แด่พระพุทธเจ้า.

๑๔. คำถวายข้าวพระสงฆ์[๑]

อิมานิ มยํ ภนฺเต สงฺฆภตฺตานิ สปริวารานิ ภิกฺขุสงฺฆสฺส โอโณชยาม. สาธุ โน ภนฺเต ภิกฺขุสงฺโฆ อิมานิ สงฺฆภตฺตานิ สปริวารานิ ปฏิคฺคณฺหาตุ อมฺหากํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย.

คำแปล

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายข้าวเพื่อสงฆ์ กับทั้งบริวารเหล่านี้ แด่พระภิกษุสงฆ์ ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับข้าวเพื่อสงฆ์ กับทั้งบริวารเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนานเทอญ.

๑๕. คำถวายสังฆทานอุทิศ

อิมานิ มยํ ภนฺเต ภตฺตานิ สปริวารานิ ภิกฺขุสงฺฆสฺส โอโณชยาม. สาธุ โน ภนฺเต ภิกฺขุสงฺโฆ อิมานิ ภตฺตานิ สปริวารานิ ปฏิคฺคณฺหาตุ อมฺหากญฺเจว มาตาปิตุอาทีนํ ญาตกานญฺจ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย.

คำแปล

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายภัตตาหาร กับทั้งบริวารเหล่านี้ แด่พระภิกษุสงฆ์ ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับภัตตาหาร กับทั้งบริวารเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย และแก่บรรดาญาติมีมารดาบิดาเป็นต้น สิ้นกาลนานเทอญ.

๑๖. คำถวายทานสามัญ

อิทํ เม ทานํ มาตาปิตุอาทีนํ ญาตกานํ สํวตฺตตุ มยฺหํ มาตาปิตาทโย ญาตกา อิมสฺส ทานสฺส ปตฺตึ ลภนฺตุ มม เจตสา.

คำแปล

ทานของข้าพเจ้านี้ จงเป็นไปเพื่อบรรดาญาติมีมารดาบิดาเป็นต้น ของข้าพเจ้า ขอบรรดาญาติทั้งหลายมีมารดาบิดาเป็นต้นของข้าพเจ้า จงได้รับส่วนบุญแห่งทานนี้ ตามความประสงค์ของข้าพเจ้าเทอญ.

---

[๑] ทานนี้ไม่กำหนดเฉพาะบิณฑบาต จะเป็นเสนาสนะหรือเภสัชก็ได้ ซึ่งผู้ถวายมีความมุ่งหมายอุทิศส่วนบุญแก่ญาติที่ล่วงลับไปแล้ว

๑๗. คำถวายทานถึงพระนิพพาน

ผู้ถวายปรารถนาพระนิพพานเป็นที่สิ้นกิเลสอาสวะ และกองทุกข์ตามโบราณว่าดังนี้

สุทินฺนํ วต เม ทานํ อาสวกฺขยาวหํ โหตุ,
สุทินฺนํ วต เม ทานํ โพธิยา วต เม โหตุ,
สุทินฺนํ วต เม ทานํ นิพฺพานปจฺจโย โหตุ.

คำแปล

ทานอันข้าพเจ้าถวายดีแล้วหนอ ขอจงนำมาซึ่งความสิ้นอาสวะกิเลส.
ทานอันข้าพเจ้าถวายดีแล้วหนอ ขอจงเป็นไปเพื่อความตรัสรู้แก่ข้าพเจ้า.
ทานอันข้าพเจ้าถวายดีแล้วหนอ ขอจงเป็นปัจจัยแก่พระนิพพาน.

๑๘. คำถวายศาลาโรงธรรม

มยํ ภนฺเต อิมํ สาลํ ธมฺมสภาย อุทฺทิสฺส โอโณชยาม. สาธุ โน ภนฺเต สงฺโฆ อิมํ ธมฺมสภาสาลํ ปฏิคฺคณฺหาตุ อมฺหากํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย.

คำแปล

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายศาลานี้แด่สงฆ์ อุทิศเพื่อเป็นธรรมสภา ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับธรรมสภาศาลานี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนานเทอญ.

หมายเหตุ ทานนี้ไม่กำหนดเฉพาะบิณฑบาต จะเป็นจีวรเสนาสนะหรือเภสัชก็ได้ ซึ่งผู้ถวายมีความมุ่งหมายอุทิศส่วนบุญแก่ญาติที่ล่วงลับไปแล้ว.

๑๙. คำถวายเวจกุฎี

มยํ ภนฺเต อิมํ วจฺจกุฏึ อาคตานาคตสฺส จาตุทฺทิสสฺส สงฺฆสฺส โอโณชยาม. สาธุ โน ภนฺเต สงฺโฆ อิมํ วจฺจกุฏึ ปฏิคฺคณฺหาตุ อมฺหากํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย.

คำแปล

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายเว็จกุฎีนี้ แก่พระสงฆ์ผู้มาแต่ทิศทั้งสี่ ทั้งที่มาแล้วและยังไม่ได้มา ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับเว็จกุฎีนี้ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนานเทอญ.

๒๐. คำถวายสะพาน

มยํ ภนฺเต อิมํ เสตุํ มหาชนานํ สาธารณตฺถาย นิยฺยาเทม. สาธุ โน ภนฺเต สงฺโฆ อิมสฺมึ เสตุมฺหิ สกฺขิโก โหตุ อิทํ เสตุทานํ อมฺหากํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย.

คำแปล

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายซึ่งสะพานนี้ เพื่อเป็นประโยชน์ทั่วไปแก่มหาชนทั้งหลาย ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอพระภิกษุสงฆ์จงเป็นพยานแก่ข้าพเจ้าทั้งหลายในสะพานที่ข้าพเจ้าได้มอบถวายแล้วนี้ การถวายสะพานนี้จงเป็นไปเพื่อประโยชน์ เพื่อความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนานเทอญ.

๒๑. คำถวายประทีปลอยกระทง

มยํ อิมินา ปทีเปน อสุกาย นมฺมทาย นทิยา ปุลิเน ฐิตํ มุนิโน ปาทวลญฺชํ อภิปูเชม อยํ ปทีเปน มุนิโน ปาทวลญฺชสฺส ปูชา อมฺหากํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย สํวตฺตตุ.

คำแปล

ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอบูชาซึ่งรอยพระพุทธบาท ที่ตั้งอยู่เหนือกองทรายในแม่น้ำชื่อนัมมทานทีโน้น ด้วยประทีปนี้ การบูชารอยพระพุทธบาทด้วยประทีปนี้ ขอจงเป็นไปเพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนานเทอญ.

๒๒. คำถวายธง

มยํ ภนฺเต อิมินา ธชปฏาเกน รตนตฺตยํ อภิปูชยาม อยํ ธชปฏาเกน รตนตฺตยปูชา อมฺหากํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย สํวตฺตตุ,

คำแปล

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอถวายบูชาซึ่งพระรัตนตรัยด้วยธงนี้ อันว่าการบูชาพระรัตนตรัยด้วยธงนี้ จงเป็นไปเพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนานเทอญ.

๒๓. คำถวายที่นา

ยคฺเฆ ภนฺเต สงฺโฆ ชานาตุ มยํ ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส สาสนสฺส จิรฏฺจิตํ ปตฺถมานา สงฺฆสฺส เขตฺตทาเน[๑] อานิสํสํ สมฺปสฺสมานา ปุญฺญานิ อากงฺขนฺตา อตฺตโน เขตฺตํ[๒] สงฺฆสฺส โอโณชยาม สาธุ โน ภนฺเต สงฺโฆ เอตํ เขตฺตํ สปริวารํ ปฏิคฺคณฺหาตุ อมฺหากญฺเจว มาตาปิตุอาทีนญฺจ เปตานํ กาลกตานํ ญาตกานํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย.

คำแปล

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอพระสงฆ์จงทราบ ข้าพเจ้าทั้งหลายปรารถนาซึ่งความตั้งอยู่ยั่งยืนตลอดกาลนาน แห่งพระศาสนาของพระผู้มีพระภาค อรหันตสัมมาสัมพุทธด้วยนั่นเทียว พิจารณาเห็นอานิสงส์ในเขตทาน คือการถวายที่นาแก่สงฆ์ด้วย หวังอยู่ซึ่งผลบุญกุศลทั้งหลาย จึงน้อมนำมาซึ่งที่นาของตน เพื่อสงฆ์ สาธุ ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอพระสงฆ์จงรับซึ่งที่นากับทั้งบริวาร เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย และแก่ญาติของข้าพเจ้าทั้งหลาย มีมารดาบิดาเป็นต้น ที่ทำกาลกิริยาล่วงลับไปแล้ว สิ้นกาลนานเทอญ.

๒๔. คำถวายปราสาทผึ้ง

มยํ ภนฺเต อิมํ สปริวารํ มธุปุปฺผปาสาทํ อิมสฺมึ วิหาเร สงฺฆสฺส โอโณชยาม. สาธุ โน ภนฺเต สงฺโฆ อิมํ สปริวารํ มธุปุปฺผปาสาทํ ปฏิคฺคณฺหาตุ อมฺหากํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย.

คำแปล

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายประสาทผึ้งกับทั้งบริวารนี้ แด่พระสงฆ์ในวิหารนี้ ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับปราสาทผึ้งกับทั้งบริวารนี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนานเทอญ.

หมายเหตุ ๑. เขตฺตทาเน สำหรับที่นา ถ้าเป็นที่สวนเป็น อารามวตฺถุทาเน และ ๒. เขตฺตํ เป็น อารามวตฺถุํ ส่วนคำแปลก็แก้คำว่า “นา” เป็น “สวน”

๒๕. คำถวายข้าวบูชาพระรัตนตรัย

อิมํ สูปพฺยญฺชนสมฺปนฺนํ โภชนํ อุทกวรํ พุทฺธาทิรตนตฺตยสฺส อภิปูชยามิ. อยํ พุทฺธาทิรตนตฺตยสฺส ปูชา มมญฺจ มาตาปิตุอาทีนญฺจ ญาตกานํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย สํวตฺตตุ.

คำแปล

ข้าพเจ้าขอน้อมถวายบูชาโภชนะอันสมบูรณ์ด้วยกับ ทั้งน้ำอันสะอาดอย่างยิ่ง แด่พระรัตนตรัยมีพระพุทธเจ้าเป็นต้น การบูชาพระรัตนตรัยมีพระพุทธเจ้าเป็นต้น ขอจงเป็นไปเพื่อประโยชน์ เพื่อความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย และแก่ญาติทั้งหลายมีมารดาบิดาเป็นต้นของข้าพเจ้า สิ้นกาลนานเทอญ.

บัตรปวารณา

ข้าพเจ้าขอน้อมถวายปัจจัย ๔ แด่พระคุณเจ้า เป็นมูลค่า............บาท.........สตางค์ ได้มอบแก่ไวยาวัจกรของพระคุณเจ้าแล้ว ถ้าจำนงสิ่งใดในสิ่งที่ควรแก่สมณะบริโภค โปรดเรียกร้องจากไวยาวัจกรของพระคุณเจ้านั้น เทอญ.

ลงชื่อ..ผู้ปวารณา

ระเบียบสำหรับสงฆ์ปฏิบัติ
ในการพระราชพิธีและรัฐพิธี

เนื่องจากทางราชการ มีความประสงค์ให้ปรับปรุงการพระราชพิธีและรัฐพิธี ให้รัดกุมยิ่งขึ้น จึงได้วางระเบียบสำหรับพระสงฆ์ปฏิบัติในการพระราชพิธีและรัฐพิธีขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้ :-

๑. พระราชพิธีวันขึ้นปีใหม่

วันที่ ๓๑ ธันวาคม สวดมนต์ วันที่ ๑ มกราคม เลี้ยงพระสงฆ์แล้วสดับปกรณ์

สวดเจ็ดตำนานย่อ เวลาประมาณ ๓๐ นาที

๑. ถวายศีล

๒. เชิญชุมนุมเทวดา สรชฺชํ.

๓. นโม, สรณคมนปาฐ, นมการสิทฺธิคาถา, นโมการฏฺฐกคาถา.

๔. มงฺคลคาถา (อเสวนา จ พาลานํ ฯเปฯ ตนฺเตสํ มงฺคลมุตฺตมนฺติ)

๕. รตนปริตฺตคาถา (ขึ้นบท ยงฺกิญฺจิ วิตฺตํ ลงบท ขีณํ ปุราณํ รวม ๖ บาท)

๖. กรณียเมตฺตสุตฺตคาถา (เมตฺตญฺจ สพฺพโลกสฺมึ ฯเปฯ ปุนเรตีติ)

๗. อปฺปมาโณ พุทฺโธ.

๘. อนุสฺสรณปาจ (อิติปิ โส ภควา ฯเปฯ โลกสฺสาติ)

๙. โพชฺฌงฺคปริตฺต (โพชฺฌงฺโค ฯเปฯ โหตุ สพฺพทา)

๑๐. ทุกฺขปฺปตฺตา ฯเปฯ รกฺขํ พนฺธามิ สพฺพโส.

๑๑. รตนตฺตยปฺปภาวสิทฺธิคาถา (อรหํ สมฺมา สมฺพุทฺโธ ฯเปฯ ธนุฏฺฐาเนน สมฺปทาติ)

๑๒. ภวตุ สพฺพมงฺคลํ.

๑๓. นกฺขตฺตยกฺขภูตานํ.

๑๔. จิรนฺธรตุ ทีฆายุ ฯ ภวตุ สพฺพมงฺคลํ.

หมายเหตุ ข้อ ๑๔ นี้ สวดเมื่อจะกลับ

วันเลี้ยงพระ

๑. ถวายศีล ถวายพรพระแล้ว รับอาหารบิณฑบาต
๒. สดับปกรณ์แล้ว อนุโมทนา คือ ยถา, สัพพี, และ รตนตฺตยานุภาเวน ฯเปฯ ชีวสิทฺธี ภวนฺตุ เต.
๓. จิรนฺธรตุ ทีฆายุ ฯ ภวตุ สพฺพมงฺคลํ.

๒. พระราชกุศลมาฆบูชา

พระสงฆ์สวดทำวัตรเย็นแล้ว สวดมนต์ คือ

๑. นโม, สรณคมนปาฐ.
๒. โอวาทปาฏิโมกฺขคาถา (ขนฺตี ปรมํ ฯเปฯ เอตํ พุทฺธาน สาสนนฺติ)
๓. สุปุพฺพณฺหสุตฺตคาถา.
๔. ภวตุ สพฺพมงฺคลํ. (ถ้าเป็นการรีบด่วน เว้นทำวัตรเสีย)
๕. ถวายธรรมเทศนา รวมทั้งถวายศีล บอกศักราช และถวายพระพร ภายในเวลา ๒๐ นาที
๖. อนุโมทนา คือ ยถา, สพฺพี.
๗. ถวายพระพร คือ จิรนฺธรตุ ทีฆายุ ฯ ภวตุ สพฺพมงฺคลํ.

๓. พระราชกุศลทักษิณานุปทาน วันสิ้นเดือนกุมภาพันธ์

๑. สวดมนต์ เจ็ดตำนานย่อ เวลาประมาณ ๓๐ นาที อย่างพระราชพิธีวันขึ้นปีใหม่ เว้น รตนตฺตยปฺปภาวสิทฺธิคาถา.
๒. ถวายธรรมเทศนา รวมทั้งถวายศีล บอกศักราชและถวายพระพร ภายในเวลา ๒๐ นาที
๓. สดับปกรณ์แล้ว อนุโมทนา คือ ยถา, สพฺพี, อยญฺจ โข ทกฺขิณา ทินฺนา.
๔. จิรนฺธรตุ ทีฆายุ ฯ ภวตุ สพฺพมงฺคลํ.

หมายเหตุ บอกศักราช ถ้าเป็นการรีบด่วน ให้ว่าเฉพาะภาษาไทย เว้นภาษาบาลีเสีย
ไม่ใช่งานมงคล ไม่เชิญชุมนุมเทวดา.

๔. พระราชพิธีรัชชมงคล

วันที่ ๑ มีนาคม สวดมนต์ วันที่ ๒ มีนาคม เลี้ยงพระ

๑. สวดมนต์เจ็ดตำนานย่อ เวลาประมาณ ๓๐ นาที อย่างพระราชพิธีวันขึ้นปีใหม่

๒. อนุโมทนา คือ ยถา, สพฺพี, ยานี, ยงฺกิญฺจิ, อคฺคโต เว.

๓. จิรนฺธรตุ ทีฆายุ ฯ ภวตุ สพฺพมงฺคลํ.

๕. พระราชกุศลวิสาขบูชา

๑. ถวายธรรมเทศนา รวมทั้งถวายศีล บอกศักราช และถวายพระพร ภายในเวลา ๒๐ นาที

๒. อนุโมทนา คือ ยถา, สพฺพี.

๓. ถวายพระพร คือ จิรนฺธรตุ ทีฆายุ ฯ ภวตุ สพฺพมงฺคลํ.

๖. พระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา

๑. วันที่ ๑๙ กันยายน สวดมนต์เจ็ดตำนานย่อ เวลาประมาณ ๓๐ นาที อย่างพระราชพิธีวันขึ้นปีใหม่

๒. วันที่ ๒๐ กันยายน ถวายธรรมเทศนา รวมทั้งถวายศีล บอกศักราช และถวายพระพร เวลาประมาณ ๒๐ นาที

๓. อนุโมทนา คือ ยถา, สพฺพี, อคฺคโต เว, โส อตฺถลทฺโธ.

๔. จิรนฺธรตุ ทีฆายุ ฯ ภวตุ สพฺพมงฺคลํ.

๗. พระราชกุศลพระกฐิน

แยกพิธีฝ่ายทายกกับฝ่ายปฏิคาหกออกเป็นคนละส่วน คือ :-

๑. ทรงถวายผ้าพระกฐินแล้ว ถวายบริขารพระกฐินติดต่อกันไป ไม่ต้องรอพระสงฆ์อปโลกน์ และสวดญัตติ.

๒. เมื่อพระสงฆ์รับเสร็จแล้ว ถวายอนุโมทนาติดต่อกันไปดังนี้ :-

ก. ยถา, สพฺพี.

ข. ประธานสงฆ์ว่า เกณิยานุโมทนาคาถา (คือ อคฺคิหุตฺตํ มุขา ยญฺญา ฯเปฯ ทายกา ปุญฺญกามิโน)

ค. พระสงฆ์สวดกาลทานสุตฺตคาถา (คือ กาเล ททนฺติ สปญฺญา ฯเปฯ โหนฺติ ปาณินนฺติ)

๓. จิรนฺธรตุ ทีฆายุ ฯ ภวตุ สพฺพมงฺคลํ.

เมื่อเสด็จกลับแล้ว พระสงฆ์ทำพิธีอปโลกน์ สวดญัตติเป็นต้น ต่อไป.

หมายเหตุ ข้อ ๗ นี้ ถ้าไม่มีกรณีจำเป็น ควรคงเดิมไว้ ถ้าจำเป็นจึงควรปฏิบัติตามระเบียบนี้.

๘. พระราชกุศลวันที่ระลึกรัชกาลที่ ๕ วันที่ ๒๓ ตุลาคม

๑. สวดมนต์เจ็ดตำนานย่อ เวลาประมาณ ๓๐ นาที อย่างราชพิธีทักษิณานุปทานวันสิ้นเดือนกุมภาพันธ์.

๒. ถวายธรรมเทศนา รวมทั้งถวายศีล บอกศักราช และถวายพระพร ภายในเวลา ๒๐ นาที

๓. อนุโมทนา อย่างพระราชกุศลทักษิณานุปทาน ข้อ ๓.

๙. พระราชกุศลทักษิณานุปทานส่วนพิเศษ ในงาน ๗ วัน ๕๐ วัน ๑๐๐ วัน

๑. สวดมนต์เวลาประมาณ ๓๐ นาที

ก. นโม, พุทฺธํ, ยถาปิ เสลา วิปุลา

ข. ธมฺมนิยามสุตฺต ติลกฺขณาทิคาถา.

ค. ปฏิจฺจสมุปฺปาทปาจ

ง. อุทานคาถา (ยถา หเว ฯเปฯ โอภาสยมนฺตลิกฺขนฺติ)

จ. ภทฺเทกรตฺตคาถา (อตีตํ นานฺวาคเมยฺย ฯเปฯ อาจิกฺขเต มุนีติ)

ฉ. ภวตุ สพฺพมงฺคลํ.

๒. อนุโมทนา คือ ยถา, สพฺพี, อยญฺจ โข ทกฺขิณา ทินฺนา, จิรนฺธรตุ ทีฆายุ ฯ ภวตุ สพฺพมงฺคลํ.

หมายเหตุ ถ้าเป็นการรีบด่วน ให้เว้น อนิจฺจลกฺขณาทิคาถา เสีย ไม่ใช่งานมงคล ไม่เชิญชุมนุมเทวดา.

๓. ถวายธรรมเทศนา รวมทั้งถวายศีล บอกศักราชและถวายพระพร ภายในเวลา ๒๐ นาที ถ้ามีสวดธรรมบรรยายรับเทศน์ เพิ่มอีก ๕ นาที
๔. สดับปกรณ์ ต่อท้ายสวดมนต์หรือเทศน์ ไม่ต้องสวดมาติกา เว้นไว้แต่จะระบุไว้ในฎีกานิมนต์ว่า ต้องสวดมาติกา ฯ สดับปกรณ์โดยเฉพาะ ไม่มีสวดมนต์หรือเทศน์ ต้องสวดมาติกา เว้นไว้แต่ระบุไว้ในฎีกาว่า ไม่ต้องสวด.
๕. อนุโมทนาต่อสดับปกรณ์ ให้ถือตามข้อ ๒.

๑๐. รัชชพิธีพืชมงคล

สวดมนต์ สิบสองตำนานย่อ กับคาถาพืชมงคล

เวลาประมาณ ๓๐ นาที

๑. ถวายศีล
๒. เชิญชุมนุมเทวดา สมนฺตา จกฺกวาเฬสุ
๓. นโม, สรณคมนปาจ, นมการสิทฺธิคาถา, นโมการฏฺฐกคาถา.
๔. มงฺคลคาถา (อเสวนา จ พาลานํ ฯเปฯ ตนฺเตสํ มงฺคลมุตฺตมนฺติ)
๕. รตนปริตฺตคาถา (ขึ้นบท ยงฺกิญฺจิ วิตฺตํ ลงบท ขีณํ ปุราณํ รวม ๖ บาท)
๖. กรณียเมตฺตสุตฺตคาถา (เมตฺตญฺจ สพฺพโลกสฺมึ ฯเปฯ ปุนเรตีติ)
๗. วฏฺฏกปริตฺต (อตฺถิ โลเก ฯเปฯ เอสา เม สจฺจปารมีติ)
๘. อนุสฺสรณปาจ (อิติปิ โส ภควา ฯเปฯ โลกสฺสาติ)
๙. คาถาพืชมงคล
๑๐. ทุกฺขปฺปตฺตา
๑๑. รตนตฺตยปฺปภาวสิทฺธิคาถา
๑๒. ภวตุ สพฺพมงฺคลํ
๑๓. นกฺขตฺตยกฺขภูตานํ

อนุโมทนา ยถา, สพฺพี, รตนตฺตยานุภาเวน ฯเปฯ ชีวสิทฺธี ภวนฺตุ เต. ภวตุ สพฺพมงฺคลํ.

หมายเหตุ ถ้าสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวหรือผู้แทนประทับอยู่ ณ ที่นั้น วันสวดมนต์ เมื่อจะกลับ เพิ่ม จิรนฺธรตุ ทีฆายุ ฯ ภวตุ สพฺพมงฺคลํ. วันเลี้ยงพระ เพิ่ม จิรนฺธรตุ ทีฆายุ ฯ หน้า ภวตุ สพฺพมงฺคลํ.

๑๑. รัฐพิธีวันชาติ

วันที่ ๒๔ มิถุนายน สวดมนต์ รุ่งขึ้นเลี้ยงพระสงฆ์

๑. สวดมนต์เจ็ดตำนานย่อ เวลาประมาณ ๓๐ นาที อย่างพระราชพิธีวันขึ้นปีใหม่

๒. อนุโมทนา ยถา, สพฺพี, รตนตฺตยานุภาเวน ฯเปฯ ชีวสิทฺธี ภวนฺตุ เต ฯ ภวตุ สพฺพมงฺคลํ.

หมายเหตุ ถ้าสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวหรือผู้แทนประทับอยู่ ณ ที่นั้น เพิ่ม จิรนฺธรตุ ทีฆายุ ฯ หน้า ภวตุ สพฺพมงฺคลํ

๑๒. รัฐพิธีฉลองรัฐธรรมนูญ

๑. สวดมนต์เจ็ดตำนานย่อ เวลาประมาณ ๓๐ นาที อย่างพระราชพิธีวันขึ้นปีใหม่

๒. อนุโมทนา ยถา, สพฺพี, และ รตนตฺตยานุภาเวน ฯเปฯ ชีวสิทฺธี ภวนฺตุ เต ฯ ภวตุ สพฺพมงฺคลํ

หมายเหตุ ถ้าสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวหรือผู้แทนประทับอยู่ ณ ที่นั้น เพิ่ม จิรนฺธรตุ ทีฆายุ ฯ หน้า ภวตุ สพฺพมงฺคลํ

ให้ใช้ระเบียบนี้ตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป.

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๕

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์
ผู้บัญชาการคณะสงฆ์
แทนพระองค์สมเด็จพระสังฆราช

กฐินกถา

ต้นเหตุทรงบัญญัติกฐิน

ปฐมเหตุของการทรงบัญญัติกฐินนี้ ปรากฏในกฐินักขันธ์[๑] ว่า มีภิกษุชาวเมืองปาฐา ประมาณ ๓๐ รูป ล้วนทรงธุดงคคุณคือถือการอยู่ป่า และทรงผ้าบังสุกุลเป็นวัตรเป็นต้น ได้ชักชวนกันเดินทางมาเพื่อจะเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า ณ กรุงสาวัตถี พอมาถึงเมืองสาเกต ซึ่งห่างจากกรุงสาวัตถีประมาณ ๖ โยชน์ ก็ถึงวันเข้าพรรษา จึงจำเป็นต้องอยู่จำพรรษาที่นั่น มีใจรัญจวนถึงพระศาสดา ว่ามาอยู่ในที่ใกล้แล้วหาได้เฝ้าไม่ ครั้นออกพรรษาปวารณาแล้ว แม้ยังกำลังเป็นฤดูฝน หนทางที่สัญจรนองไปด้วยน้ำ ทั้งเลอะเทอะด้วยโคลนตม ไม่เป็นสมัยสมควรที่จะไป ก็มิได้รั้งรอให้เสียเวลา รีบจาริกจากเมือสาเกตไป จนกระทั่งถึงกรุงสาวัตถี มีจีวรชุ่มด้วยน้ำลำบากกาย ได้พากันเข้าไปเฝ้าถวายบังคมพระผู้มีพระภาคเจ้า ณ พระเชตวันวิหาร พระองค์ทรงปฏิสันถารตรัสถามถึงความอยู่สบาย ก็กราบทูลเหตุทั้งปวงจำเดิมแต่มาไม่ทันถึงวันเข้าพรรษา จำต้องอยู่จำพรรษา ณ เมืองสาเกต จนถึงความลำบากในหนทางจาริกเป็นที่สุดถวายทุกประการ พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงทำสัมโมทนียกถา ให้เธอทั้งหลายมีใจผ่องใสร่าเริงอาจหาญแล้ว ทรงแสดงอนมตัคคิยธัมมกถา พรรณนายกเหตุที่สุดของธรรมคือพระนิพพาน ในอวสานแห่งเทศนา เธอทั้งหมดได้บรรลุพระอรหัต พร้อมด้วยจตุปฏิสัมภิทา ครั้งนั้นพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงอาศัยเหตุคือความทุรกันดารในท่ามกลางมรรคาของเธอเหล่านั้น จึงทรงพระดำริว่า ถ้าการกรานกฐินได้บัญญัติให้มีไว้แล้วไซร้ ภิกษุเหล่านี้ก็จะพึงเก็บจีวรไว้ได้ผืนหนึ่ง เมื่อมีกิจจำเป็นต้องไป ก็จะไม่ต้องลำบากหอบหิ้วไตรจีวรไปๆ มาๆ จึงตรัสเรียกภิกษุทั้งหลายมาประชุม แล้วทรงอนุญาตว่า **"อนุชานามิ ภิกฺขเว วสฺสํ วุตฺถานํ ภิกฺขูนํ กฐินํ อตฺถริตุํ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เราอนุญาตเพื่อให้กรานกฐิน แก่ภิกษุทั้งหลายผู้อยู่จำพรรษาแล้ว"** ดังนี้ แล้วทรงเพิ่มอนุบัญญัติในจาริตตสิกขาบท และคณโภชนะ ปรัมปรโภชนะ ๒ สิกขาบท ให้ประกอบจีวรทานสมัยในเดือนท้ายฤดูฝน และทรงอนุญาตแก่ภิกษุไข้ผู้ไม่สามารถนำไตรจีวรไปได้ ให้ขอวิปปวาสสมมติ การอยู่ปราศจากไตรจีวรแก่สงฆ์แล้ว อยู่ปราศจากไตรจีวรได้ และทรงอนุญาตให้ภิกษุผู้อยู่จำพรรษาในเสนาสนะป่า ซึ่งเป็นที่รังเกียจและมีภัย ให้อยู่ปราศจากไตรจีวร ๖ ราตรีเป็นอย่างยิ่ง ได้อติเรกจีวรใหม่มา เก็บไว้เกิน ๑๐ วันได้ จีวรลาภที่เกิดขึ้นในอาวาสนั้น ก็ทรงอนุญาตให้แก่ภิกษุผู้ที่ได้จำพรรษา มีกำหนดแต่เดือนท้ายฤดูฝนเท่านั้น

---

[๑] วิ. ม. ทุ. ๕/๑๓๕.

หากเธอได้กรานกฐินแล้ว ขยายออกไปอีกตลอด ๔ เดือนฤดูเหมันต์ โดยพระพุทธดำรัสว่า **"อตฺถตกฐินานํ โว ภิกฺขเว ปญฺจ กปฺปิสฺสนฺติ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อานิสงส์ ๕ จักสำเร็จแก่เธอทั้งหลายผู้ได้กรานกฐินแล้ว"** คือ :-

๑. **อนามนฺตจาโร เที่ยวไปไม่ต้องบอกลา** (ไม่เป็นอาบัติด้วยจาริตตสิกขาบท)

๒. **อสมาทานจาโร เที่ยวจาริกไปโดยไม่ต้องถือเอาไตรจีวรไปครบสำรับ** (ไม่ต้องอาบัติด้วยทุติยกฐินสิกขาบท)

๓. **คณโภชนํ ฉันคณโภชน์ได้** (ไม่ต้องอาบัติด้วยคณโภชนะและปรัมปรโภชนะทั้ง ๒ สิกขาบท)

๔. **ยาวทตฺถจีวรํ เก็บอติเรกจีวรไว้ได้ตามปรารถนา** (ไม่ต้องอาบัติด้วยปฐมกฐิน-สิกขาบท)

๕. **โย จ ตตฺถ จีวรุปฺปาโท โส เนสํ ภวิสฺสติ จีวรลาภเกิดขึ้นในอาวาสนั้น จักเป็นของได้แก่พวกเธอ** (ผู้ได้กรานกฐินแล้ว)

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงอนุญาตกฐินไว้ มีนัยปริยายดังกล่าวมานี้ เพราะเหตุนั้น การถวายผ้ากฐินหรือที่เรียกกันเป็นสามัญว่าทอดกฐินนี้ จึงเป็นลัทธิประเพณีที่พุทธมามกบริษัททั้งคฤหัสถ์บรรพชิต ตั้งแต่สมเด็จพระราชาธิบดีลงมาจนถึงราษฎรสามัญ นิยมกระทำกันมามิได้ขาด ปรากฏตามประวัติศาสตร์ของไทยว่า ชาวไทยนิยมการทอดกฐินกันมานานกว่า ๖๐๐ ปีแล้ว ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยยังเป็นราชธานี มีลัทธิพระพุทธศาสนาลังกาวงศ์ทักษิณนิกายมาประดิษฐานในประเทศไทยนี้ในราว พ.ศ.๑๘๒๐ ในรัชกาลของพระเจ้าขุนรามกำแหงมหาราช ซึ่งเป็นพระราชโอรสของพระเจ้าขุนศรีอินทราทิตย์ (พระร่วงเจ้า) ดังในประชุมศิลาจารึกประเทศไทยภาคหนึ่งว่า "พ่อขุนรามกำแหงเจ้าเมืองสุโขทัยนี้ ทั้งชาวแม่ชาวจ้าว ท่วยปั่วท่วยนางลูกเจ้าลูกขุนทั้งสิ้นทั้งหลาย ทั้งผู้ชายผู้หญิง ฝูงท่วยมีศรัทธาในพระพุทธศาสนา ทรงศีลเมื่อพรรษาทุกคน เมื่อออกพรรษากรานกฐินเดือนหนึ่ง จึงแล้วกรานกฐิน มีพนมเบี้ย มีพนมหมากมีพนมดอกไม้ มีหมอนนั่ง หมอนนอน บริพารกฐินดังนี้."

สาธุชนผู้มีศรัทธาปรารถนาจะรักษาพระพุทธานุญาตและลัทธิประเพณีไว้ไม่ให้เสื่อมสูญ และเพื่ออนุเคราะห์แก่พระภิกษุสงฆ์ผู้อยู่จำพรรษา ให้ได้อานิสงส์กฐินดังกล่าวมา ทั้งเพื่อเพิ่มพูนกุศลบุญราศี ให้บังเกิดแก่ตนและญาติมิตรผู้ยังมีชีวิตอยู่ มาถึงอภิลักขิตสมัย (เวลาทอดกฐิน) แต่ละปี จึงยินดีบำเพ็ญกุศล โดยสละทุนทรัพย์ของตน และชักชวนบริวารชนร่วมด้วย ถวายผ้ากฐินในเดือนท้ายฤดูฝน ตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ถึงขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ เป็นประเพณีนิยมสืบๆ กันมาแต่โบราณกาล จนกระทั่งบัดนี้.

วิธีกฐินอย่างธรรมยุติกนิกาย

คำถวายผ้ากฐินทาน

(ว่านโม ๓ หน)

[๑]อิมํ ภนฺเต สปฺปริวารํ กฐินทุสฺสํ สงฺฆสฺส โอโณชยาม.	ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายถวายผ้ากฐิน กับทั้งบริวารนี้แก่สงฆ์
สาธุ โน ภนฺเต สงฺโฆ อิมํ สปฺปริวารํ กฐินทุสฺสํ ปฏิคฺคณฺหาตุ	ขอสงฆ์จงรับผ้ากฐิน กับทั้งบริวารนี้ของข้าพเจ้าทั้งหลาย
ปฏิคฺคเหตฺวา จ, อิมินา ทุสฺเสน กฐินํ อตฺถรตุ,	ก็แลครั้นรับแล้ว จงกรานกฐินด้วยผ้านี้
อมฺหากํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย.	เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนานเทอญ.

คำอปโลกน์กฐิน

(องค์ที่ ๑ ว่า)

"อิทานิ โข อาวุโส, (หรือ "อิทานิ โข ภนฺเต) อิมํ สปฺปริวารํ กฐินทุสฺสํ สงฺฆสฺส กฐินตฺถารารหกาเลเยว อุปฺปนฺนํ,	ดูก่อนท่านผู้มีอายุทั้งหลาย (หรือ ข้าแต่ท่านผู้เจริญทั้งหลาย) บัดนี้แลผ้ากฐินกับทั้งบริวารอันนี้เกิดขึ้นแล้วแก่สงฆ์ ในกาลอันควรกรานกฐินนั่นแหละ (ในกาลอันควรแก่การลาดไม้สะดึงทีเดียว)
อีทิเส จ กาเล เอวํ อุปฺปนฺเนน ทุสฺเสน กฐินตฺถาโร วสฺสํ วุตฺถานํ ภิกฺขูนํ ภควตา อนุญฺญาโต,	ก็พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงอนุญาตการกรานกฐิน แก่ภิกษุทั้งหลาย ผู้ได้อยู่จำพรรษาแล้ว ด้วยผ้าที่เกิดขึ้นแล้วอย่างนี้ในกาลเช่นนี้

[๑] พระสงฆ์ประณมมือ.

เยน อากงฺขมานสฺส สงฺฆสฺส ปญฺจ กปฺปิสฺสนฺติ.	อาศัยการกรานกฐินไรเล่าเป็นเหตุอานิสงส์ ๕ จักสำเร็จแก่สงฆ์ผู้ปรารถนาอยู่
อนามนฺตจาโร	คือเที่ยวไปด้วยไม่ต้องบอกลา ๑
อสมาทานจาโร	เที่ยวจาริกไปด้วยไม่ต้องถือเอาไตรจีวรไปครบสำรับ ๑
คณโภชนํ	ฉันคณโภชน์ได้ ๑
ยาวทตฺถจีวรํ	เก็บอติเรกจีวรไว้ได้ตามปรารถนา ๑
โย จ ตตฺถ จีวรุปฺปาโท โส เนสํ ภวิสฺสติ.	จีวรลาภเกิดขึ้นในอาวาสนั้น จักเป็นของได้แก่พวกเธอ ๑
จตูสุปิ เหมนฺติเกสุ มาเสสุ จีวรกาโล มหนฺตีกโต ภวิสฺสติ.	ทั้งจีวรกาล เธอเหล่านั้นจักได้ทำให้เป็นกาลใหญ่ ยืดออกไปในฤดูเหมันต์ ๔ เดือน
อิทานิ ปน สงฺโฆ อากงฺขติ นุ โข กฐินตฺถารํ,	ก็บัดนี้สงฆ์ปรารถนาจะกรานกฐิน
อุทาหุ นากงฺขติ.	หรือไม่ปรารถนา.
(ภิกษุทั้งหลายรับว่า **“อากงฺขาม ภนฺเต”** ผู้แก่พรรษากว่าพึงรับแต่บท **“อากงฺขาม”** เท่านั้น)	(ภิกษุทั้งหลายรับว่า ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายปรารถนาจะกรานกฐินนั้นอยู่)

(องค์ที่ ๒ ว่าดังนี้)

โส **โข ปน ภนฺเต กฐินตฺถาโร, ภควตา ปุคฺคลสฺส อตฺถารวเสเนว อนุญฺญาโต,**	ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ก็การกรานกฐินนั่นแล พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงอนุญาต ด้วยอำนาจแห่งการกรานของบุคคลอย่างเดียว
“นาญฺญตฺร ปุคฺคลสฺส อตฺถารา อตฺถตํ โหติ กฐินนฺติ หิ วุตฺตํ ภควตา.	เพราะพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสไว้ว่า กฐินไม่เป็นอันกรานแล้ว นอกจากการกรานแห่งบุคคลดังนี้.
น สงฺโฆ วา คโณ วา กฐินํ อตฺถรติ.	สงฆ์หรือคณะก็หากรานกฐินได้ไม่

สงฺฆสฺส จ คณสฺส จ สามคฺคิยา ปุคฺคลสฺเสว อตฺถารา สงฺฆสฺสปิ คณสฺสปิ ตสฺเสว ปุคฺคลสฺสปิ อตฺถตํ โหติ กฐินํ.	เพราะอาศัยการกรานกฐินแห่งบุคคล โดยความพร้อมเพรียงแห่งสงฆ์ด้วย แห่งคณะด้วย กฐินจึงเป็นอันสงฆ์และคณะและบุคคลนั้นได้กรานแล้ว
อิทานิ กสฺสิมํ กฐินทุสฺสํ ทสฺสาม กฐินํ อตฺถริตุํ,	ก็บัดนี้เราทั้งหลายจักให้ผ้ากฐินนี้แก่ภิกษุรูปไร เพื่อจะกรานกฐิน
โย ชิณฺณจีวโร วา ทุพฺพลจีวโร วา	ภิกษุใดมีจีวรเก่าคร่ำคร่า หรือมีจีวรทุรพลภาพ
โย วา ปน อุสฺสหิสฺสติ อชฺเชว จีวรกมฺมํ นิฏฺฐาเปตฺวา, สพฺพวิธานํ อปริหาเปตฺวา กฐินํ อตฺถริตุํ สมตฺโถ ภวิสฺสติ.	ก็หรือว่าภิกษุใดจักอาจหาญ จักเป็นผู้สามารถ เพื่อจะให้จีวรกรรมสำเร็จในวันนี้นี่แหละ ไม่ให้วิธีทั้งปวงเสื่อมเสียแล้วกรานกฐินได้.

(องค์ที่ ๓ ว่าดังนี้)

อิธ อมฺเหสุ อายสฺมา (อิตฺถนฺนาโม) สพฺพมหลฺลโก	บรรดาเราทั้งหลาย ท่านผู้มีอายุ (ชื่อนี้) ท่านมีพรรษายุกาลมากกว่าสงฆ์ทั้งปวง
พหุสฺสุโต	เป็นพหูสูต
ธมฺมธโร	ทรงธรรม
วินยธโร,	ทรงวินัย
สพฺรหฺมจารีนํ สนฺทสฺสโก	ท่านแสดงอรรถ แสดงธรรม แสดงกรรม แสดงวิบาก ให้เพื่อนพรหมจรรย์เห็นด้วยดี
สมาทปโก	ท่านว่ากล่าวสั่งสอนเพื่อนพรหมจรรย์ให้ถือเอาอรรถธรรมด้วยดี ท่านชักชวนเพื่อนพรหมจรรย์ในอรรถในธรรมส่วนกุศล
สมุตฺเตชโก	ท่านให้เพื่อนพรหมจรรย์กล้าหาญในการบุญการกุศลสัมมาปฏิบัติ

สมฺปหํสโก | ท่านให้เพื่อนพรหมจรรย์รื่นเริงในการบุญการกุศลสัมมาปฏิบัติ

พหุนฺนํ อาจริโย วา อุปชฺฌาโย วา หุตฺวา โอวาทโก อนุสาสโก | และเป็นอาจารย์ เป็นอุปัชฌายะ โอวาทสั่งสอนคฤหัสถ์บรรพชิตเป็นอันมาก

สมตฺโถ จ ตํ ตํ วินยกมฺมํ[๑] อวิโกเปตฺวา กฐินํ อตฺถริตุํ. | อนึ่ง สามารถอาจหาญเพื่อจะกรานกฐินไม่ให้วินัยกรรมนั้นๆ กำเริบ

มญฺญามหเมวํ "สพฺโพยํ สงฺโฆ อิมํ สปฺปริวารํ กฐินทุสฺสํ อายสฺมโต (อิตฺถนฺนามสฺส) ทาตุกาโม. | ข้าพเจ้าเข้าใจโดยอนุมานว่า สงฆ์ทั้งปวงนี้ปรารถนาจะให้ผ้ากฐินกับทั้งผ้าบริวารนี้ แก่ท่านผู้มีอายุ (ชื่อนี้)

ตสฺมึ กฐินํ อตฺถรนฺเต | เมื่อท่านนั้นกรานกฐิน

สพฺโพยํ สงฺโฆ สมฺมเทว อนุโมทิสฺสติ | สงฆ์ทั้งปวงนี้ จักอนุโมทนาโดยชอบ ฉะนี้

อายสฺมโต (อิตฺถนฺนามสฺเสว) อิมํ สปฺปริวารํ กฐินทุสฺสํ ทาตุํ, | การที่ให้ผ้ากฐินกับทั้งผ้าบริวารนี้แก่ท่าน (ชื่อนี้)

รุจฺจติ วา โน วา, สพฺพสฺสิมสฺส สงฺฆสฺส. | ชอบแก่สงฆ์ทั้งปวงนี้ หรือไม่ชอบเล่า

(ภิกษุทั้งหลายรับพร้อมกันว่า **"รุจฺจติ ภนฺเต."**) | (ภิกษุทั้งปวง ที่เห็นชอบตามคำปรึกษานั้นรับว่า "การให้ผ้ากฐินกับทั้งผ้าบริวารแก่ท่าน (ชื่อนี้) ชอบละเจ้าข้า")

(องค์ที่ ๔ ว่าดังนี้)

ยทิ อายสมโต (อิตฺถนฺนามสฺส) อิมํ สปฺปริวารํ กฐินทุสฺสํ ทาตุํ, | ถ้าการให้ผ้ากฐินกับทั้งผ้าบริวารนี้แก่ท่าน (ชื่อนี้)

สพฺพสฺสิมสฺส สงฺฆสฺส รุจฺจติ, | ควรชอบแก่สงฆ์ทั้งปวงนี้ไซร้

[๑] วินยนิยมํ ใช้กันส่วนมาก.

สาธุ ภนฺเต สงฺโฆ อิมํ กฐินทุสฺสปริวารภูตํ ติจีวรํ วสฺสาวาสิกฏฺฐิติกาย อคาเหตฺวา, อายสฺมโต (อิตฺถนฺนามสฺเสว) อิมินา อปโลกเนน ททาตุ.

ขอสงฆ์จงให้ผ้าไตรซึ่งเป็นบริวารของผ้ากฐินไตรนี้ แก่ท่าน (ชื่อนี้) ด้วยการอปโลกน์นี้เถิด อย่าให้ต้องถือเอาตามลำดับผ้าจำนำพรรษาเลย

กฐินทุสฺสํ ปน อปโลกเนน ทิยฺยมานมฺปิ น รูหติ.

ก็แต่ผ้ากฐิน แม้สงฆ์จะให้ด้วยอปโลกน์ก็ไม่ขึ้น (ต้องให้ด้วยญัตติทุติยกรรมเท่านั้นจึงจะขึ้น)

ตสฺมา ตํ อิทานิ ญตฺติทุติเยน กมฺเมน อกุปฺเปน ฐานารเหน อายสฺมโต (อิตฺถนฺนามสฺส) เทมาติ กมฺมสนฺนิฏฺฐานํ กโรตุ.

(ภิกษุทั้งหลายรับพร้อมกันว่า **“สาธุ ภนฺเต”**)

เพราะฉะนั้น บัดนี้ ขอสงฆ์จงทำกรรมสันนิษฐานว่า เราทั้งหลายให้ผ้ากฐินนั้นแก่ท่าน (ชื่อนี้) ด้วยญัตติทุติยกรรมอันไม่กำเริบ อันควรแก่ฐานะ ณ กาลบัดนี้แล.

(ภิกษุทั้งปวงรับพร้อมกันว่า “ดีละ เจ้าข้า”)

อธิบายเรื่องอปโลกน์

๒ บทว่า **“อิตฺถนฺนาโม”** และ **“อิตฺถนฺนามสฺส”** ที่วงเล็บไว้นั้น ให้เปลี่ยนตามชื่อฉายาท่านผู้จะกรานกฐิน ตัวอย่างเช่นท่านผู้จะกรานกฐินชื่อ สุมงฺคโล. ถ้าในวงเล็บว่า **“อิตฺถนฺนาโม”** เปลี่ยนเป็น **“สุมงฺคโล”** ถ้าในวงเล็บว่า **“อิตฺถนฺนามสฺส”** เปลี่ยนเป็น **“สุมงฺคลสฺส”** ดังนี้ทุกแห่งไป.

แต่ถ้าท่านผู้จะกรานกฐินมีราชทินนาม เป็นพระราชาคณะหรือพระครู เป็นต้น ก็ให้ใช้ชื่อราชทินนามนั้นๆ แทนชื่อฉายา

บทว่า **“สพฺพมหลฺลโก”** นี้ สำหรับท่านผู้กรานกฐินแก่พรรษาในสงฆ์ ถ้าในสงฆ์มีภิกษุผู้มีพรรษาแก่กว่าท่าน ให้ยกเสียไม่ต้องว่า.

คำว่า **“พหุนฺนํ อุปชฺฌาโย วา อาจริโย วา หุตฺวา”** ดังนี้นั้น ถ้าท่านผู้จะกรานนั้นเป็นแต่อาจารย์ของภิกษุทั้งหลาย จงว่า **“พหุนฺนํ อาจริโย หุตฺวา”** ถ้าเป็นอุปัชฌายะ จงว่า **“พหุนฺนํ อุปชฺฌาโย หุตฺวา”** ถ้าเป็นทั้ง ๒ อย่าง คงว่าตามแบบ.

คำอปโลกน์จบแต่เท่านี้

คำถวายผ้ากฐินอย่างมหานิกาย

อิมานิ มยํ ภนฺเต จีวรานิ กฐินทุสฺสสฺส ปริวารภูตานิ สงฺฆสฺส โอโณชยาม,

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอถวายจีวรเหล่านี้ อันเป็นบริวารแห่งผ้ากฐิน แก่สงฆ์

สาธุ โน ภนฺเต สงฺโฆ, อิมานิ จีวรานิ ปฏิคฺคณฺหาตุ, อมฺหากํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย.

ขอพระสงฆ์จงรับจีวรเหล่านี้ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนานเทอญ.

*(สงฆ์ทั้งหลายพึงรับพร้อมกันว่า **"สาธุ"**)*

คำอปโลกน์กฐินองค์ที่ ๑
อย่างมหานิกาย

ผ้ากฐินทาน กับทั้งผ้าอานิสงส์บริวารทั้งปวงนี้ เป็นของ.................... ปัจจัยทานาธิบดี กอปรด้วยศรัทธาอุตสาหะนำมาพร้อมด้วยญาติมิตร ถวายแก่ภิกษุสงฆ์ผู้อยู่จำพรรษาถ้วนไตรมาสในอาวาสนี้. ก็แลผ้ากฐินนี้บริสุทธิ์ดุจเลื่อนลอยมาโดยนภากาศ แล้วและตกลง ณ ที่ประชุมสงฆ์ จะได้เฉพาะเจาะจงภิกษุรูปใดรูปหนึ่งก่อนนั้นหามิได้. โดยมีพระบรมพุทธานุญาตไว้ว่า ให้พระสงฆ์เถรานุเถระทั้งปวงพร้อมกันอนุญาตให้แก่ภิกษุรูปหนึ่ง เพื่อจะทำกฐินัตถารกิจ.

และมีคำพระอรรถกถาจารย์ผู้รู้พระบรมพุทธาธิบายสังวรรณนาไว้ว่า ภิกษุรูปใดกอปรด้วยสีลสุตาทิคุณ และมีสติปัญญาฉลาดรู้ธรรม ๘ ประการ มีบุพพกิจเป็นต้น ภิกษุรูปนั้นจึงสมควรรับผ้ากฐินทานได้. บัดนี้พระสงฆ์ทั้งปวงจะเห็นสมควรแก่ภิกษุรูปใด จงพร้อมกันยอมอนุญาตให้แก่ภิกษุรูปนั้นเทอญ.

ถ้าเป็นผ้าพระกฐินหลวง เสด็จพระราชดำเนิน ว่าดังต่อไปนี้ :-

ผ้าพระกฐินทาน กับทั้งผ้าอานิสงส์บริวารทั้งปวงนี้ เป็นของสมเด็จบรมบพิตรพระราชสมภารพระองค์ สมเด็จพระปรมินทรธรรมิกมหาราชาธิราชเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ กอปรด้วยพระราชศรัทธา ทรงพระราชอุตสาหะเสด็จพระราชดำเนินนำมา พร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ เสนามาตย์ราชบริพาร พระราชทานแก่พระภิกษุสงฆ์ผู้..................

ถ้าเป็นผ้าพระกฐินหลวง แต่พระราชทาน ว่าดังต่อไปนี้ :-

ผ้าพระกฐินทาน กับทั้งผ้าอานิสงส์บริวารทั้งปวงนี้ เป็นของสมเด็จบรมบพิตร พระราชสมภารพระองค์ สมเด็จพระปรมินทรธรรมิกมหาราชาธิราชเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ พระราชทานแก่.............. นำมาถวายแก่ภิกษุสงฆ์ผู้................

คำอปโลกน์กฐินองค์ที่ ๒

ผ้ากฐินทาน กับทั้งผ้าอานิสงส์บริวารทั้งปวงนี้ ข้าพเจ้าพิจารณาเห็นสมควรแก่...................... ผู้เป็นเจ้าอาวาสในวัดนี้ กอปรด้วยสีลสุตาทิคุณ และมีสติปัญญาฉลาดสามารถเพื่อจะทำกฐินัตถารกิจ ให้ถูกต้องตามพระบรมพุทธานุญาตได้ ถ้าภิกษุรูปใดเห็นไม่สมควรแล้ว จงทักท้วงขึ้น ณ ที่ประชุมสงฆ์ ถ้าเห็นสมควรแล้ว จงสาธุการขึ้นให้พร้อมกันเทอญ. พระสงฆ์ทั้งปวงรับ “สาธุ”

ถ้าเป็นผ้าพระกฐินหลวงให้เติมคำว่า “ผ้าพระ” หน้า “กฐินทาน.” ถ้าเป็นวัดหลวงเปลี่ยนใช้คำว่า “ในวัดนี้” เป็น “ในพระอารามนี้”.

สมัยทุกวันนี้ คำถวายผ้าพระกฐินหลวงว่าเป็นภาษาไทยดังนี้

ผ้าพระกฐินทานกับทั้งผ้าอานิสงส์บริวารทั้งปวงนี้ ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤบดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ กอปรด้วยพระราชศรัทธา โปรดเกล้าฯ ให้ข้าพเจ้าน้อมนำมาถวายแด่พระภิกษุสงฆ์ ซึ่งจำพรรษากาลถ้วนไตรมาสในอาวาสวิหารนี้ ขอพระสงฆ์จงรับผ้าพระกฐินทานนี้ กระทำกฐินัตถารกิจ ตามพระบรมพุทธานุญาตนั้นเทอญ.

ญัตติทุติยกรรมวาจา

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมา

สมฺพุทฺธสฺส นโม ตสฺส ๑

ภควโต อรหโต สมฺมา สมฺพุทฺธสฺส ๒

นโม ตสฺส ภควโต ๓

อรหโต สมฺมา ๔

สมฺพุทฺธสฺส ๕

ขอนอบน้อม แด่พระผู้มีพระภาค อรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์นั้น.

สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ. อิทํ สงฺฆสฺส กรินทุสฺสํ อุปฺปนฺนํ,	ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ผ้ากฐินนี้เกิดขึ้นแล้วแก่สงฆ์
ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ,	ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว
สงฺโฆ อิมํ กรินทุสฺสํ, (อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน) ทเทยฺย กรินํ อตฺถริตุํ.	สงฆ์พึงให้ผ้ากฐินนี้แก่ภิกษุชื่อนี้ เพื่อจะกรานกฐิน
เอสา ญตฺติ.	นี้เป็นญัตติ (คือวาจาประกาศให้สงฆ์รู้)
สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ. อิทํ สงฺฆสฺส กรินทุสฺสํ อุปฺปนฺนํ,	ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ผ้ากฐินนี้เกิดขึ้นแล้วแก่สงฆ์
สงฺโฆ อิมํ กรินทุสฺสํ (อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน) เทติ กรินํ อตฺถริตุํ.	สงฆ์ให้ผ้ากฐินนี้แก่ภิกษุ (ชื่อนี้) เพื่อจะกรานกฐิน
ยสฺสายสฺมโต ขมติ, อิมสฺส กรินทุสฺสสฺส (อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน) ทานํ กรินํ อตฺถริตุํ,	การให้ผ้ากฐินนี้แก่ภิกษุ (ชื่อนี้) เพื่อจะกรานกฐิน ชอบแก่ท่านผู้ใด
โส ตุณฺหสฺส.	ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้นิ่ง
ยสฺส น ขมติ	ไม่ชอบแก่ท่านผู้ใด
โส ภาเสยฺย.	ท่านผู้นั้นพึงพูด
ทินฺนํ อิมํ สงฺเฆน กรินทุสฺสํ (อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน) กรินํ อตฺถริตุํ.	ผ้ากฐินนี้อันสงฆ์ให้แล้วแก่ภิกษุ (ชื่อนี้) เพื่อจะกรานกฐิน

ขมติ สงฺฆสฺส,	ย่อมชอบแก่สงฆ์
ตสฺมา ตุณฺหี,	เหตุนั้น สงฆ์จึงนิ่งอยู่
เอวเมตํ ธารยามิ.	ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ด้วยอาการอย่างนี้.

ในวงเล็บทุกแห่ง นิยมใช้ **อายสฺมโต อิตฺถนฺนามสฺส** แทน แต่คำว่า **อิตฺถนฺนามสฺส** เปลี่ยนตามฉายาหรือราชทินนาม อย่างในคำอปโลกน์.

จบญัตติทุติยกรรมวาจาเท่านี้

คำกรานกฐิน

ถ้ากรานด้วยผ้าสังฆาฏิ, ว่า **"อิมาย สงฺฆาฏิยา กฐินํ อตฺถรามิ"** ดังนี้, แปลว่า "ข้าพเจ้ากรานกฐินด้วยผ้าสังฆาฏิผืนนี้."

ถ้ากรานด้วยผ้าห่ม, ว่า **"อิมินา อุตฺตราสงฺเคน กฐินํ อตฺถรามิ"** ดังนี้, แปลว่า "ข้าพเจ้ากรานกฐินด้วยผ้าห่มผืนนี้."

ถ้ากรานด้วยผ้านุ่ง, ว่า **"อิมินา อนฺตรวาสเกน กฐินํ อตฺถรามิ"** ดังนี้, แปลว่า "ข้าพเจ้ากรานกฐินด้วยผ้านุ่งผืนนี้."

คำให้อนุโมทนา

อตฺถตํ อาวุโส (ถ้าอ่อนอาวุโสกว่าผู้อนุโมทนา แม้รูปหนึ่ง ว่า **ภนฺเต** แทน **อาวุโส**) **สงฺฆสฺส กฐินํ, ธมฺมิโก กฐินตฺถาโร อนุโมทถ.**

(ถ้าว่ากะภิกษุรูปเดียวที่อ่อนกว่า ว่า **อนุโมทาหิ**) แปลว่า ดูก่อน ท่านผู้มีอายุทั้งหลาย (ถ้า **ภนฺเต** ว่า ข้าแต่ท่านผู้เจริญ) กฐินของสงฆ์ ข้าพเจ้ากรานเสร็จแล้ว การกรานกฐินชอบธรรม ขอท่านทั้งหลายอนุโมทนาเถิด.

คำอนุโมทนากฐิน

(ว่าคนเดียวดังนี้)

"อตฺถตํ ภนฺเต สงฺฆสฺส กฐินํ, ธมฺมิโก กฐินตฺถาโร อนุโมทามิ."

(ว่าพร้อมกันดังนี้)

"อตฺถตํ ภนฺเต สงฺฆสฺส กฐินํ, ธมฺมิโก กฐินตฺถาโร อนุโมทาม." แปลว่า ข้าแต่ท่านผู้เจริญ กฐินของสงฆ์ท่านกรานเสร็จแล้ว การกรานกฐินชอบธรรม ข้าพเจ้าอนุโมทนา.

ถ้าแก่กว่าผู้กรานว่า **อาวุโส** แทน **ภนฺเต** แปลว่า ดูก่อนท่านผู้มีอายุ.

เริ่มสวด อนุญฺญาสิ โข

นโม	**ฯลฯ**
นตฺถิ เม	**ฯลฯ**
มหาการุณิโก	**ฯลฯ**
พุทฺธํ นเม	**ฯลฯ**
อิธ ตถาคโต	**ฯลฯ**
ภาสิตมิทํ สีลุทฺเทส	**ฯลฯ**
อภิญฺญาย โข	**ฯลฯ**
อนุญฺญาสิ โข	**ฯลฯ**
กรณียมตฺถกุสเลน	**ฯลฯ**
วิรูปกฺเขหิ เม เมตฺตํ	**ฯลฯ**
อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ	**ฯลฯ**
สุนกฺขตฺตํ	**ฯลฯ**

อนุญฺญาสิ โข ภควา, วสฺสํ วุตฺถานํ ภิกฺขูนํ กฐินํ อตฺถริตุํ, ยถา ตํ สาวกานํ กรุณายโก อนุกมฺปโก, หิเตสี อนุกมฺปํ อุปาทาย, สพฺเพสํปิ สพฺพโส สาวกานํ, อิตฺถานตฺถํ หิตาหิตํ ญตฺวา อตฺถาย หิตาย สุขาย อนุกมฺปมาโน.

พระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้ทรงพระกรุณา อนุเคราะห์ แสวงหาประโยชน์ อาศัยความอนุเคราะห์แก่พระสาวกทั้งหลาย ทรงทราบความเจริญ และความเสื่อมประโยชน์ และสิ่งที่มิใช่ประโยชน์แล้ว ทรงอนุเคราะห์อยู่โดยประการทั้งปวง เพื่อความเจริญ เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่พระสาวกแม้ทั้งสิ้น ทรงอนุญาตเพื่อให้กรานกฐิน แก่ภิกษุทั้งหลายผู้อยู่จำพรรษาแล้ว.

เอวญฺจ ปน ภควตา กฐินตฺถาโร อนุญฺญาโต,

ก็แลการกรานกฐิน พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงอนุญาตแล้วอย่างนี้ว่า

“อนุชานามิ ภิกฺขเว วสฺสํ วุตฺถานํ ภิกฺขูนํ กฐินํ อตฺถริตุํ,

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เราอนุญาตเพื่อให้กรานกฐินแก่ภิกษุทั้งหลายผู้อยู่จำพรรษาแล้ว.

อตฺถตกฐินานํ โว ภิกฺขเว ปญฺจ กปฺปิสฺสนฺติ,

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อานิสงส์ ๕ จักสำเร็จแก่เธอทั้งหลาย ผู้ได้กรานกฐินแล้ว.

อนามนฺตจาโร,

คือเที่ยวไปไม่ต้องบอกลา ๑

อสมาทานจาโร,

เที่ยวจาริกไป ไม่ต้องถือเอาไตรจีวรไปครบสำรับ ๑

คณโภชนํ,

ฉันคณโภชนะได้ ๑

ยาวทตฺถจีวรํ,

เก็บอติเรกจีวรไว้ได้ตามปรารถนา ๑

โย จ ตตฺถ จีวรุปฺปาโท โส เนสํ ภวิสฺสตีติ,

จีวรลาภเกิดขึ้นในอาวาสนั้น จักเป็นของได้แก่พวกเธอ ๑

อตฺถตกฐินานํ โว ภิกฺขเว อิมานิ ปญฺจ กปฺปิสฺสนฺติ,

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อานิสงส์ ๕ เหล่านี้จักสำเร็จแก่เธอทั้งหลาย ผู้ได้กรานกฐินแล้ว

เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว กฐินํ อตฺถริตพฺพํ,

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็แลกฐินอันเธอทั้งหลายพึงกรานอย่างนี้

พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สงฺโฆ ญาเปตพฺโพ,

ภิกษุผู้ฉลาดสามารถ พึงประกาศสงฆ์ให้รู้ว่า

“สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อิทํ สงฺฆสฺส กรินทุสฺสํ อุปฺปนฺนํ,	ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ผ้ากฐินนี้เกิดขึ้นแล้วแก่สงฆ์
ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ,	ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว
สงฺโฆ อิมํ กรินทุสฺสํ, อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ทเทยฺย กรินํ อตฺถริตุํ,	สงฆ์พึงให้ผ้ากฐินนี้ แก่ภิกษุชื่อนี้ เพื่อจะกรานกฐิน
เอสา ญตฺติ,	นี้เป็นญัตติ (คือวาจาประกาศให้สงฆ์รู้)
สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อิทํ สงฺฆสฺส กรินทุสฺสํ อุปฺปนฺนํ,	ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ผ้ากฐินนี้เกิดขึ้นแล้วแก่สงฆ์
สงฺโฆ อิมํ กรินทุสฺสํ, อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน เทติ กรินํ อตฺถริตุํ,	สงฆ์ให้ผ้ากฐินนี้แก่ภิกษุชื่อนี้ เพื่อจะกรานกฐิน
ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิมสฺส กรินทุสฺสสฺส อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน ทานํ กรินํ อตฺถริตุํ,	การให้ผ้ากฐินนี้แก่ภิกษุชื่อนี้ เพื่อจะกรานกฐิน ย่อมชอบแก่ท่านผู้ใด
โส ตุณฺหสฺส	ท่านผู้นั้นพึงเป็นผู้นิ่ง
ยสฺส น ขมติ	ไม่ชอบแก่ท่านผู้ใด
โส ภาเสยฺย,	ท่านผู้นั้นพึงพูด
ทินฺนํ อิทํ สงฺเฆน กรินทุสฺสํ, อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน กรินํ อตฺถริตุํ,	ผ้ากฐินนี้อันสงฆ์ให้แล้วแก่ภิกษุชื่อนี้ เพื่อจะกรานกฐิน
ขมติ สงฺฆสฺส	ย่อมชอบแก่สงฆ์
ตสฺมา ตุณฺหี,	เหตุนั้น สงฆ์จึงนิ่งอยู่
เอวเมตํ ธารยามีติ.	ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ด้วยอาการอย่างนี้
เอวํ โข ภิกฺขเว อตฺถตํ โหติ กรินํ,	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย กฐินอันภิกษุกรานแล้วด้วยอาการอย่างนี้แล.
เอวํ อนตฺถตํ,	ไม่เป็นอันภิกษุกรานแล้ว ด้วยอาการอย่างนี้
กถญฺจ ภิกฺขเว อนตฺถตํ โหติ กรินํ,	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย กฐินไม่เป็นอันภิกษุกรานแล้วอย่างไร?

น อุลฺลิขิตมตฺเตน อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	(ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย) กฐินไม่เป็นอันภิกษุกรานแล้ว ด้วยสักว่ายกขึ้นจด (ยกขึ้นกะประมาณด้านกว้างยาว แล้วขีดหมายลงไว้ด้วยเล็บเป็นต้น)
น โธวนมตฺเตน อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	กฐินไม่เป็นอันภิกษุกรานแล้ว ด้วยสักว่าซัก
น จีวรวิจารณมตฺเตน อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	กฐินไม่เป็นอันภิกษุกรานแล้ว ด้วยสักว่ากะจีวร
น เฉทนมตฺเตน อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	กฐินไม่เป็นอันภิกษุกรานแล้ว ด้วยสักว่าตัด
น พนฺธนมตฺเตน อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	กฐินไม่เป็นอันภิกษุกรานแล้ว ด้วยสักว่าเนา
น โอวฏฺฏิกกรณมตฺเตน อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	กฐินไม่เป็นอันภิกษุกรานแล้ว ด้วยสักว่าเย็บตามยาว (ล้มตะเข็บ)
น กณฺฑูสกรณมตฺเตน อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	กฐินไม่เป็นอันภิกษุกรานแล้ว ด้วยสักว่าการติดห่วงผ้า (รังดุม)
น ทฬฺหีกมฺมกรณมตฺเตน อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	กฐินไม่เป็นอันภิกษุกรานแล้ว ด้วยสักว่าเย็บผ้าดาม
น อนุวาตกรณมตฺเตน อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	กฐินไม่เป็นอันภิกษุกรานแล้ว ด้วยการติดอนุวาต (ด้านยาว)
น ปริภณฺฑกรณมตฺเตน อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	กฐินไม่เป็นอันภิกษุกรานแล้ว ด้วยการติดวงขอบ (ติดอนุวาตด้านกว้าง)
น โอวฏฺเฏยฺยกรณมตฺเตน อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	กฐินไม่เป็นอันภิกษุกรานแล้ว ด้วยการเพิ่มผ้าดาม
น กมฺพลมทฺทนกรณมตฺเตน อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	กฐินไม่เป็นอันภิกษุกรานแล้ว ด้วยสักว่าจีวรที่ใส่ลงในน้ำย้อมมีสีเหมือนผ้ากัมพล
น นิมิตฺตกเตน อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	กฐินไม่เป็นอันภิกษุกรานแล้ว ด้วยผ้าที่ภิกษุทำนิมิต (ได้มา)

น ปริกถากเตน อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	กฐินไม่เป็นอันภิกษุกรานแล้ว ด้วยผ้าที่ภิกษุทำการพูดเลียบเคียง (ได้มา)
น กุกฺกุกเตน อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	กฐินไม่เป็นอันภิกษุกรานแล้ว ด้วยผ้าที่ภิกษุยืมเขามา
น สนฺนิธิกเตน อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	กฐินไม่เป็นอันภิกษุกรานแล้ว ด้วยผ้าที่ภิกษุเก็บไว้ค้างคืน
น นิสฺสคฺคิเยน อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	กฐินไม่เป็นอันภิกษุกรานแล้ว ด้วยผ้าที่เป็นนิสสัคคีย์
น อกปฺปกเตน อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	กฐินไม่เป็นอันภิกษุกรานแล้ว ด้วยผ้าที่ภิกษุไม่ได้ทำกัปปะ (พินทุ)
น อญฺญตฺร สงฺฆาฏิยา อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	กฐินไม่เป็นอันภิกษุกรานแล้ว (ด้วยผ้าอื่น) นอกจากผ้าสังฆาฏิ
น อญฺญตฺร อุตฺตราสงฺเคน อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	กฐินไม่เป็นอันภิกษุกรานแล้ว (ด้วยผ้าอื่น) นอกจากผ้าอุตราสงค์
น อญฺญตฺร อนฺตรวาสเกน อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	กฐินไม่เป็นอันภิกษุกรานแล้ว (ด้วยผ้าอื่น) นอกจากผ้าอันตรวาสก
น อญฺญตฺร ปญฺจเกน วา อติเรกปญฺจเกน วา ตทเหว สญฺฉินฺเนน สมณฺฑลีกเตน อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	กฐินไม่เป็นอันภิกษุกรานแล้ว (ด้วยผ้าอื่น) นอกจากผ้าที่ทำเป็น ๕ ขัณฑ์ หรือเกินกว่า ๕ ขัณฑ์ มีมณฑลและอัฑฒมณฑลอันทำแล้ว ที่ตัดเสร็จแล้วในวันนั้นเท่านั้น
น อญฺญตฺร ปุคฺคลสฺส อตฺถารา อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	กฐินไม่เป็นอันภิกษุกรานแล้ว นอกจากการกรานแห่งบุคคล
น สมฺมา เจว อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	และกฐินไม่เป็นอันภิกษุกรานแล้วโดยชอบนั่นเทียว
ตญฺเจ นิสฺสีมฏฺโฐ อนุโมทติ เอวมฺปิ อนตฺถตํ โหติ กฐินํ,	ถ้าภิกษุผู้อยู่ภายนอกสีมา อนุโมทนากฐินนั้นไซร้ กฐินไม่เป็นอันกรานแล้ว แม้เพราะเหตุนั้น
เอวํ โข ภิกฺขเว อนตฺถตํ โหติ กฐินํ,	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย กฐินไม่เป็นอันภิกษุกรานแล้ว ด้วยอาการอย่างนี้แล.

กถญฺจ ภิกฺขเว อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็กฐินเป็นอันภิกษุกรานแล้วอย่างไร ?
อหเตน อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	(ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย) กฐินเป็นอันภิกษุกรานแล้วด้วยผ้าใหม่
อหตกปฺเปน อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	กฐินเป็นอันภิกษุกรานแล้ว ด้วยผ้าเทียมใหม่
ปิโลติกาย อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	กฐินเป็นอันภิกษุกรานแล้ว ด้วยผ้าเก่า
ปํสุกูเลน อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	กฐินเป็นอันภิกษุกรานแล้ว ด้วยผ้าบังสุกุล
อาปณิเกน อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	กฐินเป็นอันภิกษุกรานแล้ว ด้วยผ้าที่ตกไปตามร้านตลาด
อนิมิตฺตกเตน อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	กฐินเป็นอันภิกษุกรานแล้ว ด้วยผ้าที่ภิกษุไม่ได้ทำนิมิต (ได้มา)
อปริกถากเตน อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	กฐินเป็นอันภิกษุกรานแล้ว ด้วยผ้าที่ภิกษุไม่ได้ทำการพูดเลียบเคียง (ได้มา)
อกุกฺกุกเตน อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	กฐินเป็นอันภิกษุกรานแล้ว ด้วยผ้าที่ภิกษุไม่ได้ยืมเขามา
อสนฺนิธิกเตน อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	กฐินเป็นอันภิกษุกรานแล้ว ด้วยผ้าที่ภิกษุไม่ได้เก็บไว้ค้างคืน
อนิสฺสคฺคิเยน อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	กฐินเป็นอันภิกษุกรานแล้ว ด้วยผ้าที่ไม่เป็นนิสสัคคีย์
กปฺปกเตน อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	กฐินเป็นอันภิกษุกรานแล้ว ด้วยผ้าที่ภิกษุทำกัปปะ (พินทุ)
สงฺฆาฏิยา อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	กฐินเป็นอันภิกษุกรานแล้ว ด้วยผ้าสังฆาฏิ
อุตฺตราสงฺเคน อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	กฐินเป็นอันภิกษุกรานแล้ว ด้วยผ้าอุตราสงค์
อนฺตรวาสเกน อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	กฐินเป็นอันภิกษุกรานแล้ว ด้วยผ้าอันตรวาสก
ปญฺจเกน วา อติเรกปญฺจเกน วา ตทเหว สญฺฉินฺเนน สมณฺฑลีกเตน อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	กฐินเป็นอันภิกษุกรานแล้ว ด้วยผ้าที่ทำเป็น ๕ ขัณฑ์ หรือเกินกว่า ๕ ขัณฑ์ มีมณฑลและอัฑฒมณฑลอันทำแล้ว ที่ตัดเสร็จแล้วในวันนั้นเท่านั้น

ปุคฺคลสฺส อตฺถารา อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	กฐินเป็นอันภิกษุกรานแล้ว เพราะการกรานแห่งบุคคล
สมฺมาเจว อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	และกฐินเป็นอันภิกษุกรานแล้วโดยชอบนั่นเทียว
ตญฺเจ สีมฏฺโฐ อนุโมทติ เอวมฺปิ อตฺถตํ โหติ กฐินํ,	ถ้าภิกษุผู้อยู่ในสีมา อนุโมทนากฐินนั้นไซร้ กฐินเป็นอันภิกษุกรานแล้ว แม้เพราะเหตุนั้น
เอวํ โข ภิกฺขเว อตฺถตํ โหติ กฐินนฺติ.	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย กฐินเป็นอันภิกษุกรานแล้ว ด้วยอาการอย่างนี้แล.
ยถา ยถา โข ปน เตน ภควตา, ชานตา ปสฺสตา อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺเธน, สาวกานํ หิเตสินา อนุกมฺปเกน, อนุกมฺปํ อุปาทาย, กฐินตฺถาโร อนุญฺญาโต, ยาวเทว ภิกฺขูนญฺเจว ทายกานญฺจ หิตาย สุขาย,	ก็พระผู้มีพระภาคผู้รู้เห็น เป็นพระอรหันต-สัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงแสวงประโยชน์อนุเคราะห์แก่พระสาวกทั้งหลาย จึงทรงอนุญาตการกรานกฐินไว้ เพียงเพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ภิกษุทั้งหลายด้วยนั่นเทียว แก่ทายกทั้งหลายด้วย ด้วยประการใดๆ แล
ตถา ตถา อมฺเหหิ, เตน ภควตา เทสิตญฺจ ธมฺมํ ปญฺญตฺตญฺจ วินยํ, ยถาสตฺติ ยถาพลํ อนุปฏิปชฺชนฺเตหิ, ตสฺส ภควโต วินยปญฺญตฺติญฺจ อวิโกปยนฺเตหิ, ทายกานญฺจ ปสาทํ รกฺขนฺเตหิ, กฐินํ อตฺถตํ โหติ ธมฺเมน วินเยน สตฺถุสาสเนน.	ข้าพเจ้าทั้งหลายปฏิบัติตามอยู่ซึ่งพระธรรมวินัย ที่พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้นทรงแสดงแล้วด้วย ทรงบัญญัติแล้วด้วย ตามสติกำลัง ไม่ให้วินัยบัญญัติของพระผู้มี-พระภาคเจ้าพระองค์นั้นกำเริบ ด้วยรักษาไว้ซึ่งความเลื่อมใสของทายกทั้งหลายด้วย ได้กรานกฐินแล้วโดยธรรมวินัย (และ) โดยสัตถุศาสนา ด้วยประการนั้นๆ
โส จ โข กฐินตฺถาโร เอวํ สุกโต, อมฺหากํ ตสฺส ภควโต โอวาทานุสาสนีการกานํ, ภวิสฺสติ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย,	ก็การกรานกฐินนั้นแล จักเป็นกิจอันข้าพเจ้าทั้งหลาย ผู้ทำตามพระโอวาทานุสาสนี ของพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น ทำดีแล้ว เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข ตลอดกาลนานด้วยประการดังนี้
ปกติยา โข ปน	ก็โดยปกติแล

วสฺสํ วุตฺถานํ ภิกฺขูนํ, วสฺสานสฺส ปจฺฉิโม มาโส, จีวรกาลสมโย วุตฺโต ภควตา,

เดือนท้ายฤดูฝน พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่าเป็นจีวรกาลสมัย (คือเวลาทำจีวร เวลาแสวงหาจีวร) ของภิกษุทั้งหลาย ผู้อยู่จำพรรษาแล้ว

อตฺถเต โข ปน กฐิเน ปญฺจปิ มาสา,

ก็เมื่อภิกษุกรานกฐินแล้ว ยังมี (เวลาเหลือ) อีก ๕ เดือน

เอตฺถนฺตเร กฐินสฺส อุพฺภาโรปิ, วุตฺโต ภควตา อฏฺฐหิ มาติกาหิ,

แม้การเดาะกฐินในระหว่างนี้ พระผู้มี-พระภาคเจ้าตรัสไว้แล้ว ด้วยมาติกา ๘ ว่า

"อฏฺฐิมา ภิกฺขเว มาติกา กฐินสฺส อุพฺภาราย,

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย มาติกา ๘ เหล่านี้แห่งการเดาะกฐิน คือ

ปกฺกมนนฺติกา,

การเดาะกฐินกำหนดด้วยหลีกไป (ด้วยคิดจะไม่กลับ)

นิฏฺฐานนฺติกา,

การเดาะกฐินกำหนดด้วยทำจีวรเสร็จแล้ว

สนฺนิฏฺฐานนฺติกา,

การเดาะกฐินกำหนดด้วยสันนิษฐาน

นาสนนฺติกา,

การเดาะกฐินกำหนดด้วยความเสีย หรือความหาย

สวนนฺติกา,

การเดาะกฐินกำหนดด้วยได้ยินข่าว

อาสาวจฺเฉทิกา,

การเดาะกฐินกำหนดด้วยสิ้นหวัง

สีมาติกฺกนฺติกา,

การเดาะกฐินกำหนดด้วยล่วงเขต

สหุพฺภาราติ ฯ

การเดาะกฐิน พร้อมกับภิกษุทั้งหลาย

ตาสํ โข ปน อฏฺฐนฺนํ มาติกานํ วิภงฺโค, อเนกปฺปกาเรน วุตฺโต ภควตา,

ก็การจำแนกมาติกา ๘ เหล่านั้นแล พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสไว้แล้วโดยอเนกประการ

สพฺโพปิ โส ทฺวินฺนํ ปลิโพธานํ อุปจฺเฉเทสุ สงฺคหํ คจฺฉติ,

การจำแนกมาติกา ๘ นั้นแม้ทั้งหมดย่อมถึงความสงเคราะห์ (รวมลง) ในการขาดปลิโพธ ๒

เทฺว โข กฐินสฺส ปลิโพธา, เทฺว จ อปลิโพธา วุตฺตา ภควตา,

ปลิโพธแห่งกฐิน ๒ แล และการขาดปลิโพธแห่งกฐิน ๒ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้แล้วว่า

“เทฺวเม ภิกฺขเว กรินสฺส ปลิโพธา เทฺว อปลิโพธา,	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ปลิโพธแห่งกฐิน ๒ เหล่านี้ การขาดแห่งปลิโพธแห่งกฐิน ๒
กตเม จ ภิกฺขเว เทฺว กรินสฺส ปลิโพธา,	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ปลิโพธแห่งกฐิน ๒ เป็นไฉน ?
อาวาสปลิโพโธ จ	คือ อาวาสปลิโพธ (กังวลอยู่ในอาวาส) ๑
จีวรปลิโพโธ จ,	จีวรปลิโพธ (กังวลอยู่ในจีวร) ๑
กถญฺจ ภิกฺขเว อาวาสปลิโพโธ โหติ,	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็อาวาสปลิโพธ อย่างไร ?
อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ วสติ วา ตสฺมึ อาวาเส, สาเปกฺโข วา ปกฺกมติ “ปจฺเจสฺสนฺติ,	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในพระธรรมวินัยนี้ อยู่ในอาวาสนั้น หรือยังมีความหวังอยู่ หลีกไปด้วยคิดว่าจักกลับ
เอวํ โข ภิกฺขเว อาวาสปลิโพโธ โหติ,	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อาวาสปลิโพธย่อมมีด้วยอาการอย่างนี้แล
กถญฺจ ภิกฺขเว จีวรปลิโพโธ โหติ,	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็จีวรปลิโพธอย่างไร ?
อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน, จีวรํ อกตํ วา โหติ วิปฺปกตํ วา, จีวราสา วา อนุปจฺฉินฺนา,	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในพระธรรมวินัยนี้ ยังไม่ได้ทำจีวรหรือทำยังไม่เสร็จ หรือหมดความหวังในจีวร
เอวํ โข ภิกฺขเว จีวรปลิโพโธ โหติ,	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย จีวรปลิโพธ ย่อมมีด้วยอาการอย่างนี้แล
อิเม โข ภิกฺขเว เทฺว กรินสฺส ปลิโพธา,	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ปลิโพธแห่งกฐิน ๒ เหล่านี้แล
กตเม จ ภิกฺขเว เทฺว กรินสฺส อปลิโพธา,	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็การขาดปลิโพธแห่งกฐิน ๒ เป็นไฉน?
อาวาสาปลิโพโธ จ,	คือ การขาดอาวาสปลิโพธ ๑
จีวราปลิโพโธ จ,	การขาดจีวรปลิโพธ ๑
กถญฺจ ภิกฺขเว อาวาสาปลิโพโธ โหติ,	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย การขาดอาวาสปลิโพธอย่างไร ?

อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปกฺกมติ ตมฺหา อาวาสา, จตฺเตน วนฺเตน มุตฺเตน อนเปกฺเขน "น ปจฺเจสฺสนฺติ,	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในพระธรรมวินัยนี้ หลีกไปจากอาวาสนั้นด้วยสละ ด้วยหมดหวัง ด้วยวางธุระ ด้วยไม่มีความผูกใจว่าจักไม่กลับมา
เอวํ โข ภิกฺขเว อาวาสาปลิโพโธ โหติ,	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย การขาดอาวาสปลิโพธย่อมมีด้วยอาการอย่างนี้แล
กถญฺจ ภิกฺขเว จีวราปลิโพโธ โหติ,	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย การขาดจีวรปลิโพธอย่างไร?
อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน จีวรํ กตํ วา โหติ, นฏฺฐํ วา วินฏฺฐํ วา ทฑฺฒํ วา จีวราสา วา อุปจฺฉินฺนา,	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในพระะรรมวินัยนี้ ทำจีวรเสร็จแล้ว หรือหายเสีย ฉิบหายเสีย หรือถูกไฟไหม้เสีย หมดความหวังในจีวร
เอวํ โข ภิกฺขเว จีวราปลิโพโธ โหติ,	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย การขาดจีวรปลิโพธย่อมมีด้วยอาการอย่างนี้แล
อิเม โข ภิกฺขเว เทฺว กฐินสฺส อปลิโพธาติ.	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย การขาดปลิโพธแห่งกฐิน ๒ เหล่านี้แล.
ยถา ยถา โข ปน เตน ภควตา, ชานตา ปสฺสตา อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺเธน, สาวกานํ หิเตสินา อนุกมฺปเกน, กฐินสฺส อุพฺภาโร จ ปญฺญตฺโต, จีวรกาลสมโย จ อนุญฺญาโต,	ก็พระผู้มีพระภาคผู้รู้เห็น เป็นพระอรหันต-สัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงแสวงประโยชน์อนุเคราะห์ แก่พระสาวกทั้งหลายพระองค์นั้น ทรงบัญญัติการเดาะกฐิน และทรงอนุญาตจีวรกาลสมัย (สมัยคือเวลาทำจีวร) ด้วยประการใดๆ แล
ตถา ตถา มยํ อนุปฏิปชฺชิสฺสาม, อนุญฺญาตํ สาทิยิสฺสาม, ปฏิกฺขิตฺตํ ปริวชฺเชสฺสาม, อิติ โข อมฺเหหิ ตสฺส ภควโต,	ข้าพเจ้าทั้งหลาย จักปฏิบัติตาม จักยินดี (ถือเอา) ข้อที่ทรงอนุญาตแล้ว (และ) จักเว้นข้อที่ทรงห้ามแล้ว ด้วยประการนั้นๆ

วินยปญฺญตฺตึ อวิโกปยิตฺวา, โอวาทานุสาสนึ อนุกโรนฺเตหิ, สุเขตฺตชฺฌาสยสมฺปนฺนํ ปุญฺญํ ปสุตํ,

บุญอันถึงพร้อมด้วยอัธยาศัย ในเขตอันดีอันข้าพเจ้าทั้งหลาย ผู้ไม่ให้พระวินัยบัญญัติของพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น กำเริบแล้ว ทำตามอยู่ซึ่งพระโอวาทานุสาสนี (ของพระองค์) สั่งสมแล้ว ด้วยประการดังนี้แล

ตํ มหปฺผลํ ภวิสฺสติ มหานิสํสํ,

บุญนั้นจักมีผลมาก มีอานิสงส์มาก

มหาชุติกํ

มีความรุ่งเรืองมาก

มหาวิปฺผารํ,

มีผลไพบูลย์มาก

เตน อมฺหากํ สพฺเพสํ วุฑฺฒิเยว โหตุ มา ปริหานิ ฯ

ด้วยบุญนั้น ขอความเจริญนั่นเทียว จงมีแก่ข้าพเจ้าทั้งปวง จงอย่าได้มีความเสื่อม (สถานใดสถานหนึ่ง) เลย

พหุตราปิ เทวา เจว มนุสฺสา จ, อปฺปสนฺนาปิ ปสีทนฺตุ ปสฺสนฺนาปิ ภิยฺโย ภวนฺตุ,

ขอเทวดาทั้งหลายด้วยนั่นเทียว มนุษย์ทั้งหลายด้วย แม้มากกว่า แม้ยังไม่เลื่อมใสจงเลื่อมใส แม้เลื่อมใสแล้ว จงเลื่อมใสยิ่งขึ้น

อิมสฺมึ สฺวากฺขาเต ธมฺมวินเย, นิยฺยานิเก อุปสมสํวตฺตนิเก, สมฺมาสมฺพุทฺธปฺปเวทิเต,

ในพระธรรมวินัย อันพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสดีแล้ว เป็นธรรมเครื่องนำสัตว์ออก เป็นไปเพื่อความสงบระงับ ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประกาศแล้วนี้.

นี้สวดพระกฐินหลวง

ยสฺส โข ปน (ปรมินฺทมหาจุฬาลงฺกรณราชาธิราชวรสฺส[๑]) สนฺตเกน กฐินทุสฺเสน, อมฺเหหิ กฐินํ อตฺถตํ.	ก็กฐินอันข้าพเจ้าทั้งหลายกรานแล้ว ด้วยผ้ากฐิน อันเป็นของ (สมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ราชาธิราชเจ้า ผู้ประเสริฐ) พระองค์ใดแล
โส อตฺตโน ทานมเยนปิ อนุโมทนามเยนปิ ปุญฺเญน, อมฺหากํ จ ธมฺมานุธมฺมปฏิปตฺติมเยนปิ ปุญฺเญน, สุขิโต ว โหตุ อโรโค นิรุปทฺทโว,	ด้วยบุญแล้วด้วยทานของพระองค์ก็ดี ด้วยบุญแล้วด้วยการทรงอนุโมทนาของพระองค์ก็ดี และด้วยบุญแล้วด้วยการปฏิบัติธรรมตามสมควรแก่ธรรมของ ข้าพเจ้าทั้งหลายก็ดี (ขอสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ราชาธิราชเจ้าผู้ประเสริฐ) พระองค์นั้น จงทรงพระสำราญ ไร้พระโรคาพาธ ปราศจากอุปัทวะ
ธมฺมิกาย อาสาย ธมฺมิกาย ปตฺถนาย สมิทฺธึ ปาปุณาตุ.	ขอพระองค์จงทรงบรรลุความสำเร็จแห่งความหวัง อันเป็นธรรม ความปรารถนาอันเป็นธรรม
ตสฺส อิโตปิ อมฺหากํ ปุญฺญโต ปตฺตึ อาทิสาม,	ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขออุทิศส่วนบุญ แต่บุญของข้าพเจ้าทั้งหลายนี้ (แด่สมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ราชาธิราชเจ้าผู้ประเสริฐ) พระองค์นั้น
ตสฺสปิ วุฑฺฒิเยว โหตุ	ขอความเจริญอย่างเดียว จงมีแม้ (แด่สมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ราชาธิราชเจ้าผู้ประเสริฐ) พระองค์นั้น
มา ปริหานีติ.	จงอย่าได้มีความเสื่อมเลย.

---

[๑] ในวงเล็บนี้เปลี่ยนตามพระนามสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินปัจจุบัน.

นี้สวดกฐินราษฎร

เยสํ โข ปน ทายกานํ, สนฺต เกน กฐินทุสฺเสน อมฺเหหิ กฐินํ อตฺถตํ,	ก็กฐินอันข้าพเจ้าทั้งหลายกรานแล้ว ด้วยผ้ากฐิน อันเป็นของทายกเหล่าใดแล
เต อตฺตโน ทานมเยนปิ อนุโมทนามเยนปิ ปุญฺเญน อมฺหากํ จ ธมฺมานุธมฺมปฏิปตฺติมเยนปิ ปุญฺเญน, สุขิโน ว โหนฺตุ อโรคา นิรุปทฺทวา,	ด้วยบุญแล้วด้วยทานของตนก็ดี ด้วยบุญแล้วด้วยการอนุโมทนาของตนก็ดี (ของทายกเหล่านั้น) และด้วยบุญแล้วด้วยการปฏิบัติธรรมตามสมควรแก่ธรรมของข้าพเจ้าทั้งหลายก็ดี ขอทายกเหล่านั้น จงมีความสุข หาโรคมิได้ ไร้อุปัทวะ
ธมฺมิกาย อาสาย ธมฺมิกาย ปตฺถนาย สมิทฺธึ ปาปุณนฺตุ,	ขอทายกเหล่านั้น จงถึงความสำเร็จแห่งความหวังอันเป็นธรรม ความปรารถนาอันเป็นธรรม
เตสมิโตปิ อมฺหากํ ปุญฺญโต ปตฺตึ อาทิสาม,	ข้าพเจ้าทั้งหลายขออุทิศส่วนบุญ แต่บุญของข้าพเจ้าทั้งหลายแม้นี้แก่ทายกเหล่านั้น
เตสมฺปิ วุฑฺฒิเยว โหตุ มา ปริหานีติ.	ขอความเจริญอย่างเดียวจงมีแม้แก่ทายกเหล่านั้น จงอย่าได้มีความเสื่อมเลย.

คำมคธที่สวดในท้ายแห่งอนุญฺญาสิ โข นั้น

ยสฺส โข ปน, ปรเมนฺทมหามกุฏมหาราชาธิราชวรสฺส, สํวิธาเนน อมฺเหหิ กฐินตฺถาโร เอวํ อนุกริยติ,	ก็การกรานกฐิน อันข้าพเจ้าทั้งหลายกระทำอยู่อย่างนี้ ตามวิธีของสมเด็จพระปรเมนทรมหามกุฏมหาราชาธิราชเจ้า ผู้ประเสริฐพระองค์ใดแล
ตสฺสปิ มูลภูตสฺส มหาราชาธิราชวรสฺส, อิโต อมฺหากํ ปุญฺญโต ปตฺตึ อาทิสาม,	ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขออุทิศส่วนบุญ แต่บุญของข้าพเจ้าทั้งหลายนี้ ถวายแด่สมเด็จพระมหาราชาธิราชเจ้าผู้ประเสริฐ ผู้เป็นต้นเดิมแม้พระองค์นั้น

ชานมาโน โส มหาราชาธิราชวโร สยํ อนุโมทตุ.	เมื่อสมเด็จพระมหาราชาธิราชเจ้าผู้ประเสริฐพระองค์นั้นทรงทราบ ขอจงทรงอนุโมทนาด้วยพระองค์เอง.
อชานมานสฺส ปน ตสฺส มหาราชาธิราชวรสฺส อตฺถกามา เทวา นิเวเทนฺตุ.	ก็และเมื่อสมเด็จพระมหาราชาธิราชเจ้าผู้ประเสริฐพระองค์นั้นไม่ทรงทราบ ขอเทวดาทั้งหลายผู้ปรารถนาประโยชน์ จงกราบทูลพระองค์ให้ทรงทราบ
นิเวทิโต โส มหาราชาธิราชวโร อนุโมทตุ.	ขอสมเด็จพระมหาราชาธิราชเจ้าผู้ประเสริฐพระองค์นั้น อันเทวดากราบทูลให้ทรงทราบแล้ว จงอนุโมทนา
เตน สํวิธานมเยนปิ อนุโมทนามเยนปิ ปุญฺเญน, ตสฺสปิ มหาราชาธิราชวรสฺส วุฑฺฒิเยว โหตุ	ด้วยบุญ และด้วยการทรงจัดวิธี (กฐินัตถารลงไว้เป็นแบบฉบับ) ก็ดี ด้วยบุญแล้วด้วยการทรงอนุโมทนานั้นก็ดี ขอความเจริญอย่างเดียวจงมีแด่สมเด็จพระมหาราชาธิราช-เจ้าผู้ประเสริฐแม้พระองค์นั้น
มา ปริหานิ.	จงอย่าได้มีความเสื่อมเลย.

จบคำมคธที่สวดในท้ายแห่ง **อนุญฺญาสิ โข** เท่านี้.

จิรนฺธรตุ แปล

จิรนฺธรตุ ทีฆายุ **นิรามโย นริสฺสโร** **อยํ สุขี มนุสฺสินฺโท** **โรคุปทฺทววชฺชิโต** **ตํ ตํ ราชกรเณยฺยสุ** **สทา ภทฺรานิ ทกฺขติ**	ขอพระมหาราชเจ้า ผู้เป็นใหญ่กว่านระผู้เป็นจอมของมนุษย์พระองค์นี้ จงมีพระชนมายุยืนนาน ทรงพระเกษมสำราญ มีความสุข ปราศจากพระโรคและอุปัทวะ ทรงเห็นซึ่งการงานที่เจริญทั้งหลายในพระราชกรณียกิจนั้นๆ ในกาลทุกเมื่อ ทรงดำรงอยู่ตลอดกาลนาน.

สมิทฺธึ กุสลาสาย
สมฺปาเปนฺตุ ยถิจฺฉิตํ

ขอเทวดาทั้งหลาย จงให้สิ่งที่พระองค์ทรงปรารถนาแล้ว ถึงความสำเร็จด้วยความหวังอันดี.

ธมฺเมน สุกตารกฺโข
เทเวหิ จานุกมฺปิโต
ทยฺยินฺโท โส มหาราชา
ภทฺรานิ ปสฺสตํ สทา.

ขอพระมหาราชเจ้าผู้เป็นพระเจ้าแผ่นดินไทยพระองค์นั้น ผู้มีการรักษาอันพระองค์ทรงกระทำดีแล้วโดยธรรม และเป็นผู้อันเทวดาทั้งหลายอนุเคราะห์แล้ว จงทรงเห็นซึ่งการงานที่เจริญทั้งหลาย ในกาลทุกเมื่อเทอญ.

คาถาตรวจน้ำ
พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ปุญฺญสฺสิทานิ กตสฺส
ยานญฺญานิ กตานิ เม
เตสญฺจ ภาคิโน โหนฺตุ
สตฺตานนฺตาปฺปมาณกา
เย ปิยา คุณวนฺตา จ
มยฺหํ มาตาปิตาทโย
ทิฏฺฐา เม จาปฺยทิฏฺฐา วา
อญฺเญ มชฺฌตฺตเวริโน.

ขอสัตว์ทั้งหลาย ไม่มีที่สุด ไม่มีประมาณ จงเป็นผู้มีส่วนแห่งบุญ ที่ข้าพเจ้าได้ทำแล้วในบัดนี้, และบุญอื่นๆ ที่ข้าพเจ้าได้ทำแล้ว คือชนเหล่าใด เป็นที่รัก เป็นผู้มีคุณ มีมารดาบิดาของข้าพเจ้าเป็นต้น ที่ข้าพเจ้าได้เห็นก็ดี แม้ไม่ได้เห็นก็ดี เหล่าอื่นที่เป็นกลางๆ (หรือ) เป็นเวรกันก็ดี.

สตฺตา ติฏฺฐนฺติ โลกสฺมึ
เตภุมฺมา จตุโยนิกา
ปญฺเจกจตุโวการา
สํสรนฺตา ภวาภเว.

คือสัตว์ทั้งหลาย เกิดในภูมิ ๓ เกิดในกำเนิด ๔ มีขันธ์ ๕ ขันธ์ ๑ และขันธ์ ๔ ท่องเที่ยวอยู่ในภพน้อยใหญ่ ตั้งอยู่ในโลกนี้.

ญาตํ เย ปตฺติทานมฺเม
อนุโมทนฺตุ เต สยํ.

การให้ส่วนบุญของข้าพเจ้า อันสัตว์เหล่าใดรู้แล้ว ขอสัตว์เหล่านั้น จงอนุโมทนาเองเถิด

เต จิมํ นปฺปชานนฺติ เทวา เตสํ นิเวทยุํ.	ถ้าสัตว์เหล่าใด ไม่รู้การให้ส่วนบุญของข้าพเจ้านี้ ขอเทวดาทั้งหลายบอกแก่สัตว์เหล่านั้น
มยา ทินฺนาน ปุญฺญานํ อนุโมทนเหตุนา	เพราะเหตุคือการอนุโมทนาบุญทั้งหลายที่ข้าพเจ้าให้แล้ว
สพฺเพ สตฺตา สทา โหนฺตุ อเวรา สุขชีวิโน	ขอสัตว์ทั้งปวง จงอย่ามีเวร อยู่เป็นสุข ในกาลทุกเมื่อเถิด
เขมปฺปทญฺจ ปปฺโปนฺตุ	และจงถึงซึ่งบทอันเกษม (คือพระนิพพาน) เถิด
เตสาสา สิชฺฌตํ สุภา.	ขอความหวังอันดี ของสัตว์เหล่านั้น จงสำเร็จ เทอญ.

จบวิธีตรวจน้ำโดยย่อ

รชฺชมงฺคลาภิเสกชยาภิถุติคาถา[๑]

ภูมิพโล มหาราชา จิรํ รชฺเช ปติฏฺฐหิ
เทฺวจตฺตาฬีสวสฺสานิ เทฺววีสติทินานิ จ
ตสฺสาภิเสกกาโล หิ สมฺปตฺโต รชฺชมงฺคเล
สมาโน รชฺชกาเลน ปญฺจมจกฺกิราชิโน
เอโส ปิโย มหาราชา จุฬาลงฺกรโณ สุโภ
ตาวกาลํสิ รชฺชฏฺโฐ ทุลฺลโภ ตาทิโส สโม
อิทานิ นวโม ราชา เตน สโมว ตาทิโส
เทฺวสหสฺสานมุทฺธมฺปิ ปญฺจสเตกตึสเม
พุทฺธสเกว อาสาฬฺห- มาสสฺส ทุติเย ทิเน
ตโต จิรตรํ รชฺเช ปติฏฺฐาติ มหิสฺสโร
อิโต ติทิวเส สพฺพํ รฏฺฐํ อกา มหามหํ
จุฬาลงฺกรณินฺทสฺส มหาราชสฺส ทกฺขิณํ
ภูมิพโล มหาราชา อนุปฺปเทติ คารโว
จิรํ ชีวตุ ทีฆายุ วรมสฺสาภิปตฺถยํ
ราชสมฺปตฺติรชฺชสฺส อภิเสกํ สุมงฺคลํ
กโรติ มหกมฺเมน สุเขตฺเต รตนตฺตเย
อโถ อตีตราชูนํ มหายาคํ ปยุญฺชติ
จุฬาลงฺกรโณ เทฺวเม ภูมิพโล จ ภูมิปา
มหปฺปิยา มหปฺเปมา ปชาย สุสุเขสิโน
รตนตฺตยานุภาเวน กตปุญฺญสฺส เตชสา
ภูมิพโล มหาราชา ชยตํ ชยมงฺคเล
อตีตราชเทเวหิ สพฺพรฏฺเฐหิ รกฺขิโต
ทีฆายุตาทิสมฺปนฺโน จาตุ รชฺเช ชยํ จิรํ
ราชินีวํสวิปุโล ธมฺมิโก สพฺพปูชิโต
ทยฺยรฏฺฐสฺส กาเรตุ รชฺชํ ธมฺเมน สพฺพทา
นาโถ สาเธตุ สพฺเพสํ ภิยฺโย อตฺถหิตํ สุขํ.

---

[๑] สมเด็จพระญาณสังวร วัดบวรนิเวศวิหาร พระราชวิสุทธิโมลี วัดราชโอรสาราม กรุงเทพมหานคร ร่วมกันนิพนธ์

คำแปลรัชมังคลาภิเษกชยาภิสดุดีคาถา

สมเด็จพระภูมิพลมหาราช เสด็จสถิตในสิริราชสมบัติมานานนับได้ ๔๒ ปี ๒๒ วัน เสมอด้วยรัชกาลแห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ รัชกาลที่ ๕ กาลแห่งรัชชมังคลาภิเษกมาถึงแล้ว

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระปิยมหาราช ผู้ทรงคุณอันงาม รัชกาลที่ ๕ พระองค์นั้น ได้ทรงดำรงอยู่แล้วในพระสิริราชสมบัติ ตลอดกาลนานเท่านั้น พระมหากษัตริย์เสมอเช่นนั้นหาได้ยาก

บัดนี้สมเด็จพระมหาราชนวมรัชกาล ทรงดำรงพระสิริราชสมบัติมาเช่นนั้น เสมอด้วยสมเด็จพระปิยมหาราช รัชกาลที่ ๕

ในวันที่ ๒ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๓๑ สมเด็จพระมหิศรภูมิพลมหาราช ทรงดำรงอยู่ในพระสิริราชสมบัตินานกว่านั้น

แต่วันที่ ๒ นี้ไป ๓ วัน ทั่วประเทศได้ทำการฉลองใหญ่ สมเด็จพระภูมิพล-มหาราชเจ้า ทรงเคารพบำเพ็ญพระราชกุศลทักษิณานุปทาน ถวายสมเด็จพระปรมินทร-มหาจุฬาลงกรณ์ พระปิยมหาราช ทรงมีพระราชปรารถนาพระพรแห่งสมเด็จพระปิยมหาราช พระองค์นั้น ว่าจงทรงมีพระชนมพรรษายืนยาวดำรงอยู่ตลอดกาลนาน

ทรงกระทำมหกรรมสมโภชสิริราชสมบัติรัชมังคลาภิเษกในพระรัตนตรัย ซึ่งเป็นเขตอันดีงาม

อนึ่ง ทรงประกอบพระราชพิธีสังเวยสมเด็จพระอดีตพระมหาราชทั้งหลาย พระ-มหาภูบาลมหาราชทั้ง ๒ พระองค์นี้ คือ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเป็นที่รักมากของประชาชน ทรงมีรักมากในประชาชน ทรงมีปกติแสวงหาความสุขดียิ่งแก่ประชาชน

ด้วยอานุภาพแห่งพระรัตนตรัย ด้วยเดชแห่งพระราชกุศลบุญบารมีที่ได้ทรงกระทำแล้ว

ขอสมเด็จพระภูมิพลมหาราช จงทรงชนะในชัยมงคล อันสมเด็จพระอดีตมหาราชเจ้าและเทพทั้งหลายรักษา พร้อมทั้งประชารัฐทั้งปวง

จงทรงถึงพร้อมด้วยพระสรรพพรชัยมงคล มีความเจริญพระชนมพรรษายืนยาวเป็นต้น เสด็จสถิตดำรงอยู่ในพระสิริราชสมบัติทรงชัยอยู่ตลอดกาลนาน ทรงไพบูลย์พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ และพระราชวงศ์ ทรงตั้งอยู่ในธรรม อันปวงชนบูชาเทิดทูน

ขอสมเด็จพระบรมนาถบพิตร ทรงครองราชย์แห่งไทยรัฐให้บริหารประเทศชาติโดยธรรมทุกเมื่อ ทรงประสาธน์ให้สำเร็จประโยชน์หิตสุข แก่ปวงชนทุกหมู่เหล่ายิ่งๆ ขึ้นเทอญ.

บทเบ็ดเตล็ด

แบบบอกศักราช
วันที่ ๔ มกราคม ๒๕๓๐

อิทานิ ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส, ปรินิพฺพานโต ปฏฺฐาย, ตึสติ[๑] สํวจฺฉรุตฺตรปญฺจสตาธิกานิ, เทฺว สํวจฺฉรสหสฺสานิ อติกฺกนฺตานิ, ปจฺจุปฺปนฺนกาลวเสน, มิคสิรมาสสฺส,[๒] จตุตฺถํ[๓] ทินํ วารวเสน ปน, รวิวาโร[๔] โหติ, เอวํ ตสฺส ภควโต ปรินิพฺพานา, สาสนายุกาลคณนา, สลฺลกฺเขตพฺพาติ. ถ้าวันพระตอนเช้าว่าต่อ **อิโต ปรํ สกฺกจฺจํ ธมฺโม โสตพฺโพติ.**

แปล

ศุภมัสดุ พระพุทธศาสนายุกาล, จำเดิมแต่ปรินิพพานแห่งพระองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาค, อรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น, บัดนี้ล่วงแล้ว ๒๕๓๐ พรรษา, ปัจจุบันสมัย, มกราคมมาส สุรทินที่ ๔ อาทิตยวาร, พระพุทธศาสนายุกาล, จำเดิมแต่ปรินิพพาน, แห่งพระองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้านั้น, มีนัยอันจะพึงกำหนดนับด้วยประการฉะนี้ฯ

ถ้าวันพระตอนเช้ามีบอกวันพระอนาคตต่อด้วยว่า **"ก็และวันธัมมัสสวนะ ซึ่งจะมาถึง ณ เบื้องหน้านั้น จักมีในวันที่ (ตัวอย่าง) ๘ มกราคม ตรงกับวันอังคารขึ้น ๘ ค่ำ เดือนอ้าย เบื้องหน้าแต่นี้ ขอสาธุชนทั้งคฤหัสถ์และบรรพชิต พึงตั้งสมันนาหารจิต สดับธรรมภาษิต-เทศนา ซึ่งจะได้สังวรรณนาสืบต่อไป ณ กาลบัดนี้โดยเคารพเทอญ.**

ชื่อเดือนภาษามคธ
(ใช้เปลี่ยนบอกศักราช)

จิตฺต วิสาข เชฏฺเจ จ, อาสาเฬฺหสาวเณ ตถา, โปฏฺฐปเท อสฺสยุเช, กตฺติเก มิคสิเร ตถา, ปุสฺเส มาเฆ ผคฺคุเณ จ, โลกํ ปาเลนฺติ ธมฺมตา.

---

[๑] เปลี่ยนสังขยา

[๒] เปลี่ยนชื่อเดือน

[๓] เปลี่ยนวันที่

[๔] เปลี่ยนวันตาม วารทั้ง ๗

เดือนมคธตรงกับเดือนไทย

จิตตะ มาส	ตรงกับ	เดือน ๕ เมษายน
วิสาขะ มาส	”	เดือน ๖ พฤษภาคม
เชฏฐะ มาส	”	เดือน ๗ มิถุนายน
อาสาฬหะ มาส	”	เดือน ๘ กรกฎาคม
สาวณะ มาส	”	เดือน ๙ สิงหาคม
โปฏฐปทะ มาส (ภัททปทะ)	”	เดือน ๑๐ กันยายน
อัสสยุชะ มาส	”	เดือน ๑๑ ตุลาคม
กัตติกะ มาส	”	เดือน ๑๒ พฤศจิกายน
มิคสิระ มาส	”	เดือน ๑ ธันวาคม
ปุสสะ มาส	”	เดือน ๒ มกราคม
มาฆะ มาส	”	เดือน ๓ กุมภาพันธ์
ผัคคุณะ มาส	”	เดือน ๔ มีนาคม

ชื่อวันภาษามคธ

รวิ จนฺโท จ ภุมฺโม จ วุโธ จ คุรุนา สห,
สุโกฺร โสโรติเม สตฺต คหา วาราภิธานิยา.

เทียบวันมคธกับวันไทย

รวิ วาโร (อาทิจฺจวาโร)	วันอาทิตย์
สสิ วาโร (จนฺทวาโร)	วันจันทร์
ภุมมะ วาโร	วันอังคาร
วุธะ วาโร	วันพุธ
คุรุ วาโร (วิหัปปะติวาโร)	วันพฤหัสบดี
สุกกะ วาโร	วันศุกร์
โสระ วาโย	วันเสาร์

พิธีเข้าพรรษา

ก่อนเข้าพรรษา มีพระพุทธานุญาตให้ภิกษุแสวงหาผ้าอาบน้ำฝน (วัสสิกสาฎก) ได้ตั้งแต่แรม ๑ ค่ำ เดือน ๗ ถึงขึ้น ๑๕ เดือน ๘ ให้ทำพินทุกัปปะและอธิษฐานใช้ได้ ตั้งแต่ขึ้น ๑ ค่ำ ถึงขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ แต่สมัยนี้ภิกษุไม่ได้แสวงหา ทายกทายิกาเป็นผู้จัดถวายแก่พระสงฆ์ ก่อนวันเข้าพรรษา ผู้ถวายจึงควรทราบขนาดของผ้าตามพระวินัยไว้ด้วย คือยาว ๖ คืบ กว้าง ๒ คืบครึ่ง โดยคืบพระสุคต เทียบกับเครื่องวัดในสมัยปัจจุบัน เท่ากับยาว ๒๐๐ ซ.ม. กว้าง ๘๐ ซ.ม. ใหญ่กว่านี้ท่านห้าม เล็กลงใช้ได้ตามขนาดของบุคคล

วันถวาย เมื่อภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบสิกาประชุมพร้อมแล้ว หัวหน้าอุบาสกอาราธนาธรรม พระขึ้นแสดงธรรมจบ ลงจากธรรมาสน์แล้วหัวหน้าอุบาสกนำถวายดังนี้.

คำถวายผ้าอาบน้ำฝน (วัสสิกสาฎก)

ว่า นโม ๓ หน

อิมานิ มยํ ภนฺเต, วสฺสิกสาฏิกานิ* สงฺฆสฺส โอโณชยาม, สาธุ โน ภนฺเต, สงฺโฆ, อิมานิ, วสฺสิกสาฏิกานิ, ปฏิคฺคณฺหาตุ, อมฺหากํ, ทีฆรตฺตํ, หิตาย, สุขาย.

คำแปล

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย นำผ้าอาบน้ำฝนมาเพื่อสงฆ์ ขอพระสงฆ์จงรับผ้าอาบน้ำฝนเหล่านี้ เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนานเทอญ.

จบคำถวาย สงฆ์รับ “สาธุ” พร้อมกันแล้วอนุโมทนาดังนี้

๑. ยถา สพฺพี

๒. กาเล ททนฺติ สปฺปญฺญา ฯลฯ

๓. ภวตุ สพฺพมงฺคลํ

เมื่อพระสงฆ์อนุโมทนาเสร็จ หัวหน้าอุบาสกกล่าวคำลากลับ พระเถระแล้วคำอนุญาตแล้ว หมดพิธี

คำพินทุกัปปะว่า “อิมํ พินฺทุกปฺปํ กโรมิ” ๓ หน คำอธิษฐานว่า “อิมํ วสฺสิกสาฏิกํ อธิฏฺฐามิ” ๓ หน.

---

* ตรงหลังคำ วสฺสิกสาฏิกานิ ถ้ามีของอื่นๆ ถวายเป็นบริวารด้วย ก็เพิ่มคำว่า สปริวารานิ ในคำแปลก็เพิ่มว่า นำผ้าอาบน้ำฝนพร้อมทั้งบริวาร

ข้อปฏิบัติวันเข้าพรรษา วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘

เวลาค่ำภิกษุสามเณร (เตรียมดอกไม้ ธูปเทียนทุกรูปสำหรับขอขมา) ลงประชุมในพระอุโบสถ แล้วทำกิจดังนี้

๑. ทำวัตรค่ำ

๒. อ่านวัสสูปนายิกา

๓. อ่านจบแล้วพระสังฆเถระนำกราบพระ เปล่งคำอธิษฐานพรรษาพร้อมกัน ๓ หน ว่า "อิมสฺมึ อาวาเส อิมํ เตมาสํ วสฺสํ อุเปม" นำว่าคำแปลด้วย แต่ว่าครั้งเดียว.

๔. เมื่ออธิษฐานพรรษาแล้ว พระสังฆเถระนำสวดมนต์ดังนี้

(๑) นโม

(๒) สรณคมนปาจ

(๓) นมการสิทฺธิคาถา (โย จกขุมา)

(๔) สจฺจกิริยคาถา (นตฺถิ เม)

(๕) มหาการุณิโก

(๖) มงฺคลคาถา

(๗) รตนปริตฺตคาถา (ทำน้ำพระพุทธมนต์)

(๘) เมตฺตปริตฺต

(๙) ขนฺธปริตฺต

(๑๐) สาราณิยธมฺมสุตฺต

(๑๑) อปริหานิยธมฺมสุตฺต

(๑๒) โพชฺฌงฺคปริตฺต

(๑๓) สุปุพฺพณฺหสุตฺตคาถา

(๑๔) โหตุ สพฺพํ

๕. สวดมนต์จบ เจ้าหน้าที่เสนาสนคาหาปกะแจกน้ำ ให้ภิกษุสามเณรถือเอาเสนาสนะทุกรูปแล้ว, เริ่มขอขมา พึงพร้อมกันนั่งคุกเข่า (ผู้ถูกขอขมานั่งราบ) วางเครื่องสักการะไว้ข้างหน้าของตน กราบพระเถระ ๓ หน ประนมมือเปล่งคำขอขมาว่า "อายสฺมนฺเต[๑] (เถเร, มหาเถเร, อาจาริเย, อุปชฺฌาเย) ปมาเทน ทฺวารตฺตเยน กตํ, สพฺพํ อปราธํ ขมตุ โน ภนฺเต" แปลว่า "ขอท่าน...อดโทษทั้งปวง ที่ทำแล้วด้วยไตรทวาร เพราะความประมาทในท่าน แก่

---

[๑] ผู้ขอและผู้ถูกขอขมาอยู่ในฐานไหนแก่กัน พึงใช้ให้เหมาะถูกตามฐานะ

ข้าพเจ้าเถิดเจ้าข้า” ท่านผู้รับขมาพึงกล่าวว่า “อหํ ขมามิ, ตุมฺเหหิปิ เม ขมิตพฺพํ” แปลว่า “ข้าพเจ้าอดโทษ, แม้ท่านทั้งหลายพึงอดโทษแก่ข้าพเจ้าบ้าง, ผู้ขอขมาพึงรับพร้อมกันว่า “ขมาม ภนฺเต[๑]” แปลว่า “ข้าพเจ้าทั้งหลายอดโทษเจ้าข้า”

ขอขมารูปเดียว เปลี่ยนบท “โน” เป็น “เม” ผู้รับเปลี่ยนบท “ตุมฺเหหิปิ” เป็น “ตยาปิ” “ขมาม” เป็น “ขมามิ”

ถ้าขอขมาอย่างสูง หัวหน้าผู้ขอขมานำว่าดังนี้ :-

คำขอขมา

อจฺจโย โน ภนฺเต อจฺจคมา, ยถาพาเล ยถามุฬฺเห ยถาอกุสเล, เย มยํ ภนฺเต กทาจิ กรหจิ, ปมาทํ วา อาคมฺม, อโยนิโสมนสิการํ วา อาคมฺม, มหาเถเร อคารวํ อกริมฺหา, กาเยน วา วาจาย วา มนสา วา, สมฺมุขาปิ ปรมฺมุขาปิ, เตสํ โน ภนฺเต มหาเถโร, อจฺจยํ อจฺจยโต ปฏิคฺคณฺหาตุ, อายตึ สํวราย.

คำรับขมา

ตคฺฆโว อาวุโส อจฺจโย อจฺจคมา, ยถาพาเล ยถามุฬฺเห, ยถาอกุสเล, เย ตุมฺเห, กทาจิ กรหจิ, ปมาทํ วา อาคมฺม, อโยนิโสมนสิการํ วา อาคมฺม, มยิ อคารวํ อกตฺถ, กาเยน วา วาจาย วา มนสา วา, สมฺมุขาปิ ปรมฺมุขาปิ, ยโต จ โข ตุมฺเห, อจฺจยํ อจฺจยโต, ทิสฺวา ยถาธมฺมํ ปฏิกฺกโรถ, อายตึ สํวรํ อาปชฺชถ, ตํ โว ปฏิคฺคณฺหามิ, วุฑฺฒิ เหสา อาวุโส อริยสฺส วินเย, โย อจฺจยํ อจฺจยโต, ทิสฺวา ยถาธมฺมํ ปฏิกฺกโรติ, อายตึ สํวรํ อาปชฺชติ.

คำประทานพร (แก่ผู้ขอขมารูปเดียว)

ยํ ยํ ปุญฺญํ มยา กตํ อุปจิตํ, กาเยน วา วาจาย วา มนสา วา, ตํ ตํ อายสฺมนฺตานํ อาทิสฺสามิ, สาธายสฺมนฺโต อสฺมึ อสฺมึ ปุญฺเญ ปตฺติกา หุตฺวา อนุโมทนฺตุ, เตน อนุโมทนามเยนปิ, ปุญฺเญน สุขิตา โหนฺตุ, อโรคา นิรุปทฺทวา, จิรํ ทีฆมทฺธานํ, อิมสฺมึ ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย, วุฑฺฒึ วิรุฬฺหึ เวปุลฺลํ อาปชฺชนฺตุ.

---

[๑] กราบ ๓ หน แล้วเข้าถวายเครื่องสักการะตามลำดับ ถ้าพระเถระอำนวยพร ให้รับ “สาธุ ภนฺเต” และ กราบเวลาจบคำอวยพร, ถวายสักการะ แล้วกราบอีก. ต่อไปให้ขอขมากันตามลำดับพรรษาทุกรูป.

เมื่อประทานพรจบ ผู้ขอขมารับ "สาธุ" พร้อมกัน (แต่บัดนี้รับว่า "สาธุ ภนฺเต" พร้อมกัน) กราบ ๓ หน แล้วเข้าถวายเครื่องสักการะตามลำดับ และขอขมากันตามสมควรเสร็จแล้ว, หมดพิธี.

ถ้าผู้ขอขมารูปเดียวว่าดังนี้.

คำขอขมารูปเดียว

อจฺจโย มํ ภนฺเต อจฺจคมา, ยถาพาลํ ยถามุฬฺหํ ยถาอกุสลํ, โยหํ ภนฺเต กทาจิ กรหจิ, ปมาทํ วา อาคมฺม, อโยนิโสมนสิการํ วา อาคมฺม, มหาเถเร อคารวํ อกาสึ, กาเยน วา วาจาย วา มนสา วา, สมฺมุขาปิ ปรมฺมุขาปิ, ตสฺส เม ภนฺเต มหาเถโร, อจฺจยํ อจฺจยโต, ปฏิคฺคณฺหาตุ, อายตึ สํวราย.

คำรับขมา (จากผู้ขอขมารูปเดียว)

ตคฺฆ ตํ อาวุโส อจฺจโย อจฺจคมา, ยถาพาลํ ยถามุฬฺหํ ยถาอกุสลํ, โย ตฺวํ กทาจิ กรหจิ, ปมาทํ วา อาคมฺม, อโยนิโสมนสิการํ วา อาคมฺม, มยิ อคารวํ อกาสิ, กาเยน วา วาจาย วา มนสา วา, สมฺมุขาปิ ปรมฺมุขาปิ, ยโต จ โข ตฺวํ อจฺจยํ อจฺจยโต, ทิสฺวา ยถาธมฺมํ ปฏิกฺกโรสิ, อายตึ สํวรํ อาปชฺชติ, ตํ เต ปฏิคฺคณฺหามิ, วุฑฺฒิ เหสา อาวุโส อริยสฺส วินเย, โย อจฺจยํ อจฺจยโต, ทิสฺวา ยถาธมฺมํ ปฏิกฺกโรติ, อายตึ สํวรํ อาปชฺชติ.

คำประทานพร (แก่ผู้ขอขมารูปเดียว)

ยํ ยํ ปุญฺญํ มยา กตํ อุปจิตํ, กาเยน วา วาจาย วา มนสา วา, ตํ ตํ อายสฺมโต อาทิสฺสามิ, สาธายสฺมา อสฺมึ ปุญฺเญ ปตฺติโก หุตฺวา อนุโมทตุ, เตน อนุโมทนามเยนปิ, ปุญฺเญน สุขิโต โหตุ, อโรโค นิรุปทฺทโว, จิรํ ทีฆมทฺธานํ, อิมสฺมึ ตถาคตปฺปเวทิเต ธมฺมวินเย, วุฑฺฒึ วิรุฬฺหึ เวปุลฺลํ, อาปชฺชตุ.

พิธีออกพรรษา

วันออกพรรษา เรียกว่าวันมหาปวารณา คืออยู่เต็ม ๓ เดือนนับแต่วันจำพรรษา (เพ็ญเดือน ๘ ถึงเพ็ญเดือน ๑๑) ในคณะธรรมยุตทำตามปักขคณนา การแสดงธรรมและกิจการอื่นๆ ก็เหมือนวันธัมมัสสวนะและวันอุโบสถตามปกติ แต่เนื่องด้วยวันนี้ตรงกับวันพระบรมราชสมภพและสวรคต แห่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวด้วย การแสดงธรรมตอนเช้า เมื่อแสดงไปตามปกติจนจบแล้ว จึงพรรณนาพระคุณสมบัติของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงตั้งคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายขึ้น เตือนใจให้พุทธศาสนิกระลึกถึงพระคุณของพระองค์ เมื่อพรรณนาพระคุณพอสมควรแล้ว แนะนำให้ถวายส่วนกุศลที่ตนได้ปฏิบัติมา ด้วยความกตัญญูกตเวที

คำตั้งญัตติปวารณา ๓ หน

"สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อชฺช ปวารณา ปณฺณรสี, ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สงฺโฆ เตวาจิกํ ปวาเรยฺย."

คำแปล

ท่านเจ้าข้า ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ปวารณาวันนี้ที่ ๑๕ ถ้าความพร้อมพรั่งของสงฆ์ถึงที่แล้ว สงฆ์พึงปวารณาสามหน

ครั้นตั้งญัตติแล้ว พระสงฆ์ทุกรูปนั่งคุกเข่าประนมมือ ภิกษุผู้เถระกล่าวปวารณาต่อสงฆ์เป็นลำดับแรกว่า

สงฺฆํ[๑] อาวุโส ปวาเรมิ, ทิฏฺเฐน วา สุเตน วา ปริสงฺกาย วา, วทนฺตุ มํ อายสฺมนฺโต อนุกมฺปํ อุปาทาย, ปสฺสนฺโต ปฏิกฺกริสฺสามิ.

ทุติยมฺปิ อาวุโส สงฺฆํ ปวาเรมิ, ทิฏฺเฐน วา สุเตน วา ปริสงฺกาย วา, วทนฺตุ มํ อายสฺมนฺโต อนุกมฺปํ อุปาทาย, ปสฺสนฺโต ปฏิกฺกริสฺสามิ.

ตติยมฺปิ อาวุโส สงฺฆํ ปวาเรมิ, ทิฏฺเฐน วา สุเตน วา ปริสงฺกาย วา, วทนฺตุ มํ อายสฺมนฺโต อนุกมฺปํ อุปาทาย, ปสฺสนฺโต ปฏิกฺกริสฺสามิ.

---

๑ ผู้ปวารณาในลำดับต่อไปว่า "สงฺฆมฺภนฺเต"

คำแปล

"เธอ ฉันปวารณาต่อสงฆ์ ด้วยได้เห็นก็ดี ด้วยได้ฟังก็ดี ด้วยสงสัยก็ดี ขอท่านทั้งหลายจงอาศัยความกรุณา ว่ากล่าวฉัน ฉันเห็นอยู่จักทำคืนเสีย" คำแปล ครั้งที่ ๒, ๓ ก็โดยนัยนี้ ภิกษุนอกนี้ก็พึงปวารณาตามลำดับพรรษาทีละรูปทุกรูป แต่ให้เปลี่ยนคำว่า **"อาวุโส"** เป็น **"ภนฺเต"** เท่านั้นกำลังปวารณายังไม่หมดทุกรูป ท่านห้ามไม่ให้นั่งราบ

ภิกษุหย่อน ๕ รูป ห้ามไม่ให้ทำสังฆปวารณา มี ๔ รูป ๓ รูป ท่านให้ตั้งญัตติว่า **"สุณนฺตุ เม อายสฺมนฺโต, อชฺช ปวารณา ปณฺณรสี, ยทายสฺมนฺตานํ ปตฺตกลฺลํ, มยํ อญฺญมญฺญํ ปวาเรยฺยาม"** ถ้า ๓ รูป ว่า **"อายสฺมนฺตา"** แทน **"อายสฺมนฺโต"** คำปวารณาว่า **"อหํ อาวุโส อายสฺมนฺเต ปวาเรมิ ฯลฯ ปฏิกฺกริสฺสามิ"** ถ้าอ่อนกว่าว่า **"ภนฺเต"** แทน **"อาวุโส"**

ถ้า ๒ รูป ไม่ต้องตั้งญัตติ คำปวารณาว่า **"อหํ อาวุโส อายสฺมนฺตํ ปวาเรมิ ฯลฯ วทตุ มํ อายสฺมา อนุกมฺปํ อุปาทาย, ปสฺสนฺโต ปฏิกฺกริสฺสามิ"** นี้เรียกว่า คณะปวารณา, ถ้ารูปเดียวท่านให้อธิษฐานว่า **"อชฺช เม ปวารณา"** นี้เรียกว่า บุคคลปวารณา

เมื่อปวารณาแล้ว ก็เริ่มสวดมนต์ต่อไปดังนี้

สูตรสวดมนต์

๑. นโม

๒. สจฺจกิริยาคาถา

๓. โอวาทปาฏิโมกฺข (เฉพาะคาถา)

๔. สีลุทฺเทส (ภาสิตมิทํ)

๕. ตายนคาถา (ฉินฺท โสตํ)

๖. สาราณียธรรม (บางปี)

๗. เลือกสวดในเจ็ดตำนานบางข้อ (ทำน้ำพระพุทธมนต์)

๘. โหตุ สพฺพํ

สวดมนต์จบแล้ว พร้อมกันนั่งคุกเข่าประนมมือ พระเถระอ่านปัตติทานคาถา ทั้งอรรถทั้งแปล แต่คำอรรถว่าทำนองสรภัญญะ อ่านจบแล้วนั่งราบ ต่อไปนี้ภิกษุสามเณรทั้งหมดจับสลากของ เสร็จแล้วอนุโมทนา **"ยถา สพฺพี, อยญฺจ โข, ภวตุ"** จบแล้วกราบพระ ๓ หน ลุกออกไปเลือกสิ่งของตามเบอร์สลาก แล้วหมดพิธี.

มหามกุฏราชวรสฺส ปตฺติทานคาถา

มหาปวารณาทานิ สมฺปตฺตา กาลโต อยํ
ยสฺสํ ชาโต มหาราชา มหามกุฏสวฺหโย
อิธ ธมฺมํ จริตฺวาน ยสฺสญฺจ ตุสิตํ คโต
ธมฺมยุตฺติกวาทีนํ โย โน ปุพฺพงฺคโม อหุ
วเหสิ ราชภารญฺจ สามานํ รฏฺฐวฑฺฒโน
ธมฺมิโย เจว โย อตฺโถ โย จตฺโถ โลกิโย มโต
นิปฺผาเทสิ อุโภเปฺยเต นิจฺจํ หิตสุเขสโก
ภิกฺขุสงฺโฆ อยนฺทานิ ตสฺโสปการโจทิโต
วินยานุคฺคเหเนว สมาคนฺตฺวาน เอกโต
พุทฺธํ ธมฺมญฺจ สงฺฆญฺจ อุตฺตมํ รตนตฺตยํ
วนฺทิตฺวา ปูชยิตฺวาน ปวาเรตฺวา ยถาวิธึ
สญฺจินิตฺวา ตโต ปุญฺญํ วิวิฏฺฏภาคิยํ กตํ
ตสฺส อาทิสเต ปตฺตึ กลฺยาเณเนว เจตสา
ยญฺจญฺญํ ภิกฺขุสงฺเฆน ปุญฺญํ กาเลน สญฺจิตํ
จตุนฺนํ สงฺฆกมฺมานํ สกฺกจฺจกรเณนปิ
ลาภํ ยสํ อคเณตฺวา ธมฺมานุวตฺตเนนปิ
สีลานํ ปูรเณนาปิ อินฺทฺริยทมเนนปิ
สวณฺณโนปเทสาย สทฺธมฺมปริยตฺติยา
ปาจธารณสชฺฌาเย อตฺถวิจารเณหิปิ
ปเรสํ อตฺถธมฺมานํ วาจนากถเนหิปิ
นิพทฺธํ พุทฺธเจเตฺยสุ ปูชาทิกรเณนปิ
ธมฺมสฺสวนกาเลสุ เทสนาสวเนหิปิ
สมาธิญาณสาเธฺยสุ กมฺมฏฺฐาเนสุ เกสุจิ
อาโยคมนสิการ- วายามภาวนาหิปิ
อโถ สพฺรหฺมจารีนํ ปจฺจยานุคฺคเหนปิ
พุทฺธเทสิตมคฺเคน สยํ คนฺตฺวา ยถาพลํ
อญฺเญเปฺยตฺถ นิยุญฺชิตฺวา สทฺธมฺมทีปเนนปิ

อิจฺเจวรูปกมฺเมหิ สุเขตฺเต พุทฺธสาสเน
สญฺจินิตฺวาน ตมฺปุญฺญํ ภิกฺขุสงฺโฆ สคารโว
ปรเมนฺโท มหาราชา มหามกุฏสวฺหโย.
ธมฺมยุตฺติกวาทีนํ โย โน ปุพฺพงฺคโม อหุ
วเหสิ ราชภารญฺจ สามานํ รฏฺฐจวฑฺฒโน.
ธมฺมิโย เจว โย อตฺโถ โย จตฺโถ โลกิโย มโต
นิปฺผาเทสิ อุโภเปฺเต นิจฺจํ หิตสุเขสโก
ตสฺส อาทิสเต ปตฺตึ กลฺยาเณเนว เจตสา
ทีฆรตฺตํ หิตายสฺส จานโส อุปกปฺปตูติ.

คำแปล

คาถาถวายพระราชกุศล

แด่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

บัดนี้ ดิถีมหาปวารณานี้ มาถึงเข้าแล้วโดยกาลในดิถีใดเล่า สมเด็จพระมหามกุฏมหาราชประสูติแล้ว ในดิถีใดเล่าด้วย ทรงประพฤติธรรมในโลกนี้แล้ว เสด็จไปสู่ดุสิตสวรรค์แล้ว ท่านพระองค์ใดเล่า ได้เป็นต้นเดิมแห่งพวกข้าพเจ้าผู้ธรรมยุตติกา และได้ทรงนำราชภาระยังสยามรัฐให้จำเริญ ทรงเป็นผู้แสวงหาประโยชน์สุขเป็นนิตย์ ได้ทรงยังประโยชน์อันเนื่องด้วยธรรม และประโยชน์อันจัดเป็นคดีโลก แม้ทั้งสองประการ ให้สำเร็จแล้ว

บัดนี้ ภิกษุสงฆ์หมู่นี้ อันพระคุณูปการของพระองค์เตือนใจแล้ว มาประชุมพร้อมกันแล้ว อภิวาทบูชาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ อันเป็นพระรัตนตรัยสูงสุดแล้ว ปวารณาตามวิธีเป็นการอนุเคราะห์พระวินัยแล้ว สั่งสมบุญทำให้เป็นส่วนวิวัฏฏคามีกุศล เพราะปฏิบัตินั้นแล้ว อุทิศส่วนกุศลนั้นถวายด้วยน้ำใจอันงาม แด่สมเด็จพระมหามกุฏมหาราชพระองค์นั้น

อนึ่งบุญอันใด อย่างอื่นจากนี้ ที่ภิกษุสงฆ์ได้สั่งสมมาโดยกาล ด้วยกระทำสังฆกรรมทั้งสี่โดยเคารพก็ดี ด้วยมิได้เห็นแก่ลาภยศ ตั้งใจประพฤติตามธรรมก็ดี ด้วยรักษาศีลให้สมบูรณ์ก็ดี ด้วยรักษาอินทรีย์เป็นการฝึกใจก็ดี ด้วยเรียนพระสัทธรรม พร้อมทั้งคำอธิบายในอรรถกถาก็ดี ด้วยเล่าจำพระบาลีสวดท่องและพิจารณาเนื้อความก็ดี ด้วยบอกและกล่าวอรรถธรรมแก่ผู้อื่นก็ดี ด้วยกระทำกิจวัตรมีบูชาเป็นต้นที่พระพุทธเจดีย์เนืองนิตย์ก็ดี ด้วยเทศนาและสดับธรรมในกาลเป็นที่ฟังธรรมก็ดี ด้วยหมั่นประกอบกระทำในใจพากเพียรเจริญภาวนาในกรรมมัฏฐานบางอย่าง ที่จะพึงบำเพ็ญให้สำเร็จสมาธิและวิปัสนาก็ดี ด้วยอนุเคราะห์

แก่เพื่อนสพรหมจารีด้วยปัจจัยลาภก็ดี ด้วยปฏิบัติตามทางที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ด้วยตนเองตามกำลัง และแสดงธรรมสั่งสอนประกอบผู้อื่นไว้ในทางนั้นด้วยก็ดี ภิกษุสงฆ์มีเคารพสั่งสมบุญนั้นในพระพุทธศาสนาอันเป็นเขตก็ดี ด้วยกิจทั้งหลาย มีประการอย่างนั้นแล้ว อุทิศส่วนกุศลถวายด้วยน้ำใจอันงาม แด่สมเด็จพระปรเมนทรมหามกุฏมหาราช ผู้เป็นต้นเดิมของพวกข้าพเจ้าผู้ธรรมยุตติกา และผู้ทรงราชภาระยังสยามรัฐให้จำเริญ ผู้ทรงแสวงหาประโยชน์สุขเป็นนิตย์ ทรงยังประโยชน์อันเนื่องด้วยธรรม และประโยชน์ที่จัดเป็นคดีโลกแม้ทั้งสองประการให้สำเร็จ ขอส่วนกุศลที่อุทิศถวายนั้น จงสำเร็จแด่พระองค์โดยฐานะอันพึงเป็นได้ เพื่อประโยชน์เกื้อกูลตลอดกาลนาน เทอญ.

หนังสือหลักสูตรสวดมนต์ วัดสัมพันธวงศาราม

: ที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (มานิต ถาวโร ป.ธ.๙)

ณ เมรุหลวงหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์วัดเทพศิรินทราวาส

ผู้จัดพิมพ์ วัดสัมพันธวงศาราม ๕๗๙ ถนนทรงสวัสดิ์ แขวงสัมพันธวงศ์
เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๐๐

ที่ปรึกษา พระพรหมมุนี (สุชิน อคฺคชิโน)
พระราชสารเวที (โกมินทร์สุภเสโน)
พระโสภณคณาภรณ์ (สมจิตต์ อภิจิตฺโต)

คณะทำงาน พระครูอุทิจยานุสาสน์ (อารยพงศ์ อารยธมฺโม)

พระมหาสำรวย นาควโร
พระมหารังสี ฐานวุฑฺโฒ
พระครูวินัยธร อาทิตย์ อภินนฺโท
พระครูสมุห์ วัชระ ภทฺทธมฺโม
พระมหาอนุลักษ์ ชุตินนฺโท
พระมหาทักษิณ ภทฺทธมฺโม
พระครูสังฆภารวิจิตร (สุนทร)
พระครูสมุห์ จิรกิตต์อภิปาโล

ตรวจ/พิสูจน์อักษร อ.พิศิษฐ์ ปัญจันทร์สิงห์

จำนวนพิมพ์ ๒,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย
๑๒๙ หมู่ ๓ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา
อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
ฝ่ายผลิต โทร. ๐-๒๘๐๐-๒๓๗๓-๔